

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กถูก
ทารุณกรรมทางเพศในครอบครัวที่อยู่ในเครือข่าย
บ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่

กรณีศึกษา : การเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็กที่ถูกทารุณกรรม
ทางเพศโดยบุคคลในครอบครัว

ทัศนีย์ ปุวรรตน์ และคณะ

พฤศจิกายน 2547

ISBN 974 - 656 - 416 -1

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กถูก
ทารุณกรรมทางเพศในครอบครัวที่อยู่ในเครือข่าย
บ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่

กรณีศึกษา : การเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็กที่ถูกทารุณกรรม
ทางเพศโดยบุคคลในครอบครัว

คณะผู้วิจัย

ทัศนีย์	ปวรรัตน์	หัวหน้าโครงการ	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รสสุคนธ์	ทาริยะ	ผู้วิจัย	ศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์ สิทธิเด็ก จังหวัดเชียงใหม่

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.ภาค) และ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการ “การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัวที่อยู่ในเครือข่ายบ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่” สำเร็จลุล่วงไปได้ เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากหลาย ๆ ฝ่าย และขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

ขอขอบคุณ กองทุนสนับสนุนการวิจัยภาค (สกว.ภาค) และสำนักงานส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ กรณีศึกษาและครอบครัว คือ ขวัญ , หญิง , ใจ , นนุช และอริสา (นามสมมติ) เรื่องราวชีวิตของเด็กหญิงทั้ง 5 สะท้อนให้เห็นถึงแง่มุมของผู้ถูกกระทำ ซึ่งแสดงออกมาเป็นความรู้สึกนึกคิด ความมีตัวตนที่แตกต่างกันไป การได้รับการบำบัดฟื้นฟูเยียวยา ทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม จะทำให้พวกเธอได้รับการยอมรับจากคนในสังคมและคืนสู่สังคมได้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่เครือข่ายบ้านพักเด็กจังหวัดเชียงใหม่ 5 แห่ง ได้แก่ บ้านพักเด็กและครอบครัว (บ้านพิงใจ) , สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ , มูลนิธิศูนย์ชีวิตรใหม่ , มูลนิธิพุทธเกษตร และมูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์ ที่ได้อนุเคราะห์ให้ข้อมูล , การประสานงาน และร่วมสังเคราะห์อัตลักษณ์ของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ

ขอขอบคุณทีมงานสหวิชาชีพ ได้แก่ คุณพิริยะ สีนะกุลัง ทนายความ, อาจารย์ยิระรัตน์ บริพันธ์กุล อาจารย์ภาควิชาจิตเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , คุณนิภา ลาขโรจน์ และคุณยรรยง ตระการธำรง ผู้เชี่ยวชาญด้านการทำงานกับชนเผ่า ที่ได้เข้าร่วม Conference Case เพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือกรณีศึกษาและครอบครัวในแต่ละครั้ง

ขอขอบคุณ ดร.สิทธิณัฐ ประพุทธนิธินสาร,ดร.เพิ่มศิริ นิติมานพ และ ดร.อภิญา เพื่องฟูสกุล อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , คุณสรพสิทธิ์ คุมพ์ประพันธ์ และคุณอัจฉรา จันทรีโอกุล มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก กรุงเทพมหานคร และคุณปิ่นทิพย์ ชะเอม เครือข่ายเด็กและเยาวชนภาคเหนือ ที่ได้ร่วมเสวนาและให้แนวทางในการวิเคราะห์งานวิจัย

และท้ายที่สุดขอขอบคุณ คุณรสสุคนธ์ ทาริยะ นักสังคมสงเคราะห์ เลขาธิการศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก จังหวัดเชียงใหม่ (ศป.พด.) ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ามาร่วมเป็นคณะนักวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตั้งแต่เริ่มต้นพัฒนาโครงการวิจัยจนงานเสร็จสิ้นสมบูรณ์ และขอขอบคุณ คุณอมรรัตน์ ชติยศ ผู้ประสานงานประจำโครงการที่ได้รับมอบหมายทำงานในส่วนต่าง ๆ ของโครงการในครั้งนี้อย่างเต็มกำลังความสามารถ จนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อาจารย์ทัศนีย์ ปุวรรณ์

หัวหน้าโครงการวิจัย

บทคัดย่อ

โครงการ “การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัวที่อยู่ในเครือข่ายบ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการมองตัวตน การให้ความหมายจากการถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศจากบุคคลในครอบครัวอันแสดงถึงอัตลักษณ์ของเด็กที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นกรณีศึกษา, ศึกษากระบวนการดูแลช่วยเหลือเด็กในเครือข่ายบ้านพักเด็ก จำนวน 5 แห่ง และศึกษาปัญหาและอุปสรรคของบ้านพักเด็กในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัว

วิธีการศึกษา การเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็กในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 มุมมองซึ่งทำได้โดย

1) การเข้าถึงมุมมองของเด็ก: กรณีศึกษา ใช้วิธีการศึกษาโดย การสัมภาษณ์เด็ก, การให้เด็กเล่าประสบการณ์ของตนเองผ่านการพูด, การเขียน, และการวาดภาพ เป็นรายกรณี

ผลการศึกษาพบว่า มุมมองของเด็กหรืออัตลักษณ์ของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ (กรณีศึกษา) มีความแตกต่างกัน เนื่องจากปัจเจกบุคคลมีมุมมองที่หลากหลายในความเป็นตัวของตัวเอง และต่อบุคคลอื่น ตัวตนของเด็กคือสิ่งที่เด็กสร้างขึ้นจากการที่คิดว่า คนอื่นคิดกับตัวเขา และต้องการจากตัวเขา ซึ่งเรียกว่า เป็นตัวตนที่เกิดจากความคาดหวังจากคนอื่นที่มีต่อตัวเขา และคนที่คาดหวังจากตัวเด็กก็ไม่ได้มีคนเดียว เพราะเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับหลาย ๆ คน ซึ่งเด็กจะมีตัวตนข้างในที่ต่อรอง, เลือก, รับ หรือปฏิเสธ ความคาดหวังที่คนอื่นมีต่อตัวเขาได้

นอกจากนี้ตัวตนของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็น 3 ช่วงระยะเวลา คือ ก่อนถูกกระทำ ถูกกระทำ และหลังถูกกระทำ ช่วงระยะเวลาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อระยะยาว เช่น การเป็นคนไม่เปิดเผยเก็บกด การแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนในเรื่องเพศ เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อตัวเด็ก คือ ตัวเด็กเอง ครอบครัว สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นตัวหล่อหลอมให้เด็กมีทัศนคติ แสดงความคิดความรู้สึกของตนเองในทางลบและช่วยเหลือตนเองไม่ได้

2) การเข้าถึงมุมมองทางสังคมที่มีต่อเด็ก: ทัศนคติของสังคมต่อเรื่องเพศ ใช้วิธีการศึกษาโดยการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านของกรณีศึกษาและครอบครัวที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ในสังคมพื้นที่ที่เด็กและครอบครัวอาศัยอยู่ เรื่องการมีเพศสัมพันธ์กับเด็กโดยเฉพาะผู้กระทำซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวหรือเครือญาติเดียวกัน ถือเป็นสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ ส่งผลกระทบต่อเด็กซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำเด็กตกเป็นเหยื่อ เด็กได้รับการถูกประทุษร้ายจากสังคม

และไม่สามารถคืนสู่ชุมชนได้ทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่ความผิดของเด็ก เช่น ในกรณีของชนเผ่าที่เกี่ยวข้องกับการผิดผี เมื่อเด็กถูกกระทำคนในชุมชนต่างมองว่าเป็นความผิดของเด็ก และไม่让孩子อยู่ในชุมชนร่วมกัน เป็นต้น

3) การเข้าถึงมุมมองของเครือข่ายบ้านพักเด็ก: การช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศใช้วิธีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่บ้านพักเด็กในกระบวนการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศของบ้านพัก

ผลการศึกษาพบว่า เครือข่ายบ้านพักเด็กมีวิธีการเข้าถึงอัตลักษณ์ตัวตนของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศโดยอาศัยการทำงานร่วมกันโดยใช้วิธีการประสานงาน การส่งต่อ และมีบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละราย เช่น ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ อายุ การศึกษา สภาพความรุนแรงของปัญหา เป็นต้น

นอกจากนี้กระบวนการในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศก็ส่งผลให้อัตลักษณ์ของเด็กเปลี่ยนแปลงไปได้เช่นกัน เช่น การช่วยเหลือในกระบวนการยุติธรรมซึ่งทำให้เด็กจะต้องถูกถามซ้ำอันเป็นผลกระทบทางด้านจิตใจของเด็ก เป็นต้น

จากผลการศึกษากระบวนการดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัวที่อยู่ในเครือข่ายบ้านพักเด็กจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การทำงานของบ้านพักเด็กยังขาดทักษะในการเก็บข้อมูลสืบค้นข้อเท็จจริง และการประเมินสภาวะของเด็ก ครอบครัวและชุมชนของเด็ก ดังนั้นการวิจัยจึงมีส่วนร่วมในการช่วยพัฒนาบ้านพักเพื่อแสวงหาแนวทางการทำงานให้เป็นระบบให้ดียิ่งขึ้น เช่น การใช้ เครื่องมือ, เทคนิค และวิธีการทางสังคมสงเคราะห์ในการเจาะลึกข้อมูลในเชิงลึก เช่น การสร้างสัมพันธภาพกับเด็กและครอบครัว การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การทำ Case Conference กับทีมสหวิชาชีพจากสาขาต่าง ๆ เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ตำรวจ หน่วยงาน อัยการ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรม เพื่อร่วมกันประเมินปัญหาเด็กและร่วมกันวางแผนในการแก้ไขปัญหาให้กับเด็กและครอบครัว เป็นต้น ซึ่งจากการพัฒนาระบบการทำงานในบ้านพักเด็กจะช่วยทำให้บ้านพักเด็กมีกระบวนการเข้าถึงตัวตนของเด็ก และช่วยให้เด็กและครอบครัวสามารถแก้ไขปัญหาและมีศักยภาพเพียงพอที่จะคืนสู่สังคมต่อไป และองค์กรบ้านพักสามารถวางแผน และพัฒนากิจกรรมให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของเด็กได้

ส่วนข้อเสนอแนะมีดังนี้คือ ข้อเสนอแนะต่อบ้านพักเด็กทั้ง 5 แห่ง บ้านพักเด็กควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น แนวคิดเรื่องการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก, แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ และกระบวนการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ รวมทั้งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการทำงานช่วยเหลือเด็กและครอบครัว

สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศและครอบครัวให้ดียิ่งขึ้น และควรมีการเสริมเทคนิคทักษะด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างสัมพันธภาพ, การสัมภาษณ์ บ้าน, การจดบันทึกข้อมูล การทำ Case Conference การประสานงาน เป็นต้น ให้กับเจ้าหน้าที่ บ้านพัก เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศและมีการ พัฒนาทักษะการทำงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะของงานวิจัย ควรมีการแยกประเภทในการช่วยเหลือเด็กให้สอดคล้องกับ ปัญหาของเด็กและครอบครัวโดยมีประเภทของบ้านพักเด็กที่ช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทาง เพศและครอบครัวโดยตรง และมีบุคลากรที่เพียงพอในการทำงาน มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และ ทักษะในการช่วยเหลือเด็กและครอบครัวโดยตรง เช่น ครู พี่เลี้ยง นักจิตวิทยา เป็นต้น บ้านพักเด็ก ควรอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อป้องกันปัญหาเด็กถูกกระทำซ้ำ

นอกจากนี้ รัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคู่เด็กให้กับบ้านพัก เพื่อการปฏิบัติงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเพียงพอต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และบ้านพักเด็กแต่ละ แห่งควรมีการวิจัยและประเมินผลอย่างต่อเนื่องอันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาย่างถูกวิธี

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสวัสดิ ภาพเด็กให้สามารถช่วยเหลือคุ้มครองเด็กได้อย่างแท้จริงโดยปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก

ข้อเสนอแนะต่อสังคม ปัญหาการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กไม่ใช่ปัญหาของเด็กและ ครอบครัวเท่านั้น แต่เป็นปัญหาของชุมชนและสังคมที่ทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบ ป้องกันและ แก้ไขปัญหาร่วมกัน

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	
บทคัดย่อ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญภาพ	ง
สารบัญตาราง	จ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
กรอบคิดในการวิจัย	5
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎี	10
- แนวคิดการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก	10
- แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์	15
- แนวคิดกระบวนการปฏิบัติงานกับเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
ขอบเขตของการวิจัย	30
กลุ่มเป้าหมาย	30
แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล	31
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ	32
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
กรณีศึกษา : เด็กถูกทารุณกรรมทางเพศ	33

องค์กรเครือข่ายบ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่	79
---	----

บทที่ 5 บทวิเคราะห์

อัตลักษณ์ของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ	109
กระบวนการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศของบ้านพัก	139
ปัญหาอุปสรรคของเครือข่ายบ้านพักเด็กในการดำเนินงานช่วยเหลือเด็ก	152

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานของบ้านพักเด็กกับความสอดคล้องกับตัวตนเด็ก	158
ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	158

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กระบวนการทำงานแบบสหวิชาชีพ	21
ภาพที่ 2 แสดงเส้นทางชีวิตของขวัญ	47
ภาพที่ 3 แสดงเส้นทางชีวิตของหญิง	53
ภาพที่ 4 แสดงเส้นทางชีวิตของใจ	60
ภาพที่ 5 แสดงเส้นทางชีวิตของหน่อชี่	67
ภาพที่ 6 แสดงเส้นทางชีวิตของอริสา	77
ภาพที่ 7 มุมมองในการเข้าถึงตัวตนเด็ก	110
ภาพที่ 8 ตัวตนของเด็ก	123
ภาพที่ 9 การเข้าถึงตัวตนเด็ก	136

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลเบื้องต้นของกรณีศึกษา	34
ตารางที่ 2 แสดงการนิยามความหมายของเด็ก	121
ตารางที่ 3 แสดงองค์ประกอบในการช่วยเหลือเด็ก	137

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

1.1 ความเป็นมา

ปัญหาเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศเป็นวิกฤตการณ์ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ ในแต่ละวันสามารถพบเห็นเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาตามสื่อต่างๆ รวมไปถึงการรวบรวมสถิติข้อมูลของหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ โดยในปี พ.ศ.2542 มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก พบว่า มีเด็กที่ได้รับการช่วยเหลือทั้งสิ้น 162 คน เป็นกรณีล่วงเกินทางเพศ 120 คน และทำร้ายทารุณ 19 คน และปัญหาล่วงเกินทางเพศมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ จากปี พ.ศ.2526 ที่มีเพียง 3 ราย เป็น 75 รายในปี พ.ศ. 2541 (กฎหมายคุ้มครองเด็กฯ ความเป็นธรรมที่ต้องรอคอย , หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 30 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2543,หน้า 2.)

และจากสถิติเด็กถูกทารุณกรรมของกองคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ระบุว่า ในปี พ.ศ.2543 มีเด็กหญิงถูกทารุณกรรมทางเพศ จำนวน 113 ราย อายุต่ำสุด 2 ปี ต่อมาในปี พ.ศ.2544 มีจำนวน 140 ราย อายุต่ำสุด 3 ปี และในปี พ.ศ.2545 มีจำนวน 138 ราย อายุต่ำสุด 9 เดือน นอกจากนี้ยังมีดัชนีปัจจัยภาคสังคมติดลบและเลวร้ายขึ้นทุกวัน โดยพบว่า มีเด็กที่ถูกข่มขืนอายุน้อยที่สุด คือ 7 เดือน มีการข่มขืนและพยายามฆ่าเกือบ 200 ราย ในแต่ละปี และมีเด็กถูกทำร้ายด้วยความรุนแรงกว่า 10,000 คน จะเห็นได้ว่าเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศมีจำนวนมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันอายุของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศกลับลดลงเรื่อยๆ

จากข้อมูลโรงพยาบาลตำรวจ พบว่า ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา มีเด็กและสตรีถูกทารุณกรรมทางเพศเพิ่มมากขึ้น มีคนไข้เพิ่มขึ้นกว่า 1,000 ราย ซึ่ง 13.6 % ถูกทารุณกรรมจากครอบครัว 11.6 % ถูกทารุณจากคนแปลกหน้า และ 13 % คนที่รู้จักกัน โดยในส่วนของเด็กที่ถูกทารุณกรรมจากคนในครอบครัว มีอยู่รายหนึ่งเป็นเด็กหญิงอายุ 3 ขวบถูกข่มขืนมาอย่างต่อเนื่อง หลังนำตัวมาพัฒนาฟื้นฟูที่ศูนย์พึ่งได้โรงพยาบาลตำรวจ 2 ปี ปรากฏว่าเด็กมีพัฒนาการด้านไอคิวเพิ่มขึ้นกว่า 90 % จากเดิม 85 % แต่เด็กยังมีปัญหาในการเข้าสังคม ไม่ยอมพูดคุยกับคนอื่น รวมทั้งมีพฤติกรรมที่ผิดปกติทางเพศ ชอบปั่นดินน้ำมันเป็นรูปอวัยวะเพศชาย และชอบสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง ปัจจัยที่เกิดมาจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงรับวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น รวมถึงปัญหาในครอบครัว (www.Daylineews.com)

นอกจากนี้ข้อมูลของศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็กจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2541 - สิงหาคม พ.ศ.2544 พบว่า เด็กที่ถูกทารุณกรรมเป็นเด็กถูกละเมิดทางเพศมากที่สุด 124 ราย และบุคคลที่ละเมิดต่อเด็ก ก็ไม่ใช่ใครที่โหด ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่รู้จักกับเด็กถึง 46 ราย ได้แก่ พ่อ แม่ ของเด็กเอง กล่าวคือ พ่อแท้ 15 ราย พ่อเลี้ยง 14 ราย มารดาแท้ 2 ราย มารดาเลี้ยง 1 ราย รวมทั้งมีบุคคลที่เป็นทั้งครู อาจารย์ พระสงฆ์ และผู้นำชุมชนด้วย

จากสถิติและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า เด็กถูกทารุณกรรมทางเพศจากครอบครัวมีจำนวนที่มากที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมถอยของระบบความสัมพันธ์ของบุคคลภายในครอบครัวและชุมชน ในขณะที่ด้านหนึ่งของสังคมไทยได้เร่งรัดพัฒนาความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น แต่สภาพจิตใจของสังคมกลับไม่ได้รับการพัฒนาควบคู่ไปด้วย จึงนำไปสู่การตั้งคำถามที่ว่า เพราะเหตุใดเด็กจึงได้ถูกทำร้ายโดยบุคคลภายในครอบครัว ทั้ง ๆ ที่ครอบครัวควรจะมีความอบอุ่นและให้ความคุ้มครองต่อเด็กมากที่สุด

สถานการณ์ความปลอดภัยของเด็กในปัจจุบัน มีการเลี้ยงดูที่ไม่ค่อยได้รับความปลอดภัยทั้งจากการเลี้ยงดู อาศัยสถานที่และสิ่งแวดล้อมต่างๆ อีกทั้งยังไม่มีการเฝ้าระวังเกี่ยวกับการให้ความปลอดภัยและคุ้มครองเด็ก จึงปรากฏให้เห็นว่าในสังคมไทยมีการปล่อยทิ้งให้เด็กอายุน้อยอยู่เพียงลำพังและขาดความตระหนักถึงอันตรายของบุคคลที่ใกล้ชิดเด็ก (สรรพสิทธิ์ คุ้มประพันธ์. นับถอยหลัง พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก ๙ เด็กทำผิด...พ่อแม่ต้องรับผิดชอบ , หนังสือพิมพ์ ผู้จัดการ ฉบับวันที่ 17 เดือนมีนาคม พ.ศ.2547 , หน้า 39.)

1.2 ความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศในสังคมไทย ทำให้มีองค์กรภาครัฐและเอกชนเข้ามาดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศซึ่งตกอยู่ในช่วงภาวะวิกฤตของชีวิต นับเป็นจุดเปลี่ยนตัวตนของเด็กให้กลายเป็น “ผู้ถูกกระทำ” หรือ “ตกเป็นเหยื่อ” ของสังคมที่ได้รับผลกระทบต่าง ๆ ทั้งความเจ็บปวดทางด้านร่างกายและจิตใจ อีกทั้งยังเป็นรอยแผลที่ยากจะกลับคืนสู่สภาพเดิมได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความรุนแรงที่เด็กได้รับภายในครอบครัว และทัศนคติของสังคมที่มีต่อเรื่องเพศ เช่น บางชุมชนลงโทษเด็กที่เด็กมีความสัมพันธ์ทางเพศกับพ่อ เป็นต้น

ในขณะเดียวกันกระบวนการในการสืบค้นข้อเท็จจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเดิมมิได้ถูกออกแบบมาโดยคำนึงถึงเด็กและเยาวชนที่เป็ผู้เสียหายหรือพยาน หลาย

ต่อหลายครั้งมีผลทำให้เด็กเยาวชนหรือสตรีซึ่งตกเป็นผู้เสียหายเหล่านั้นต้องกระเจิดกระเจิงขวัญหนีดีฝ่อ ถ้าเป็นกรณีผู้เสียหายในคดีถูกข่มขืนหรือถูกล่วงละเมิดทางเพศผู้เสียหายเหล่านั้นก็มีสภาพไม่ต่างอะไรจากการถูกข่มขืนหรือล่วงเกินซ้ำอีก โดยกระบวนการยุติธรรม และก็มีหลายครั้งอีกเช่นกันที่ผู้เสียหายเหล่านั้นเลิกพึ่งพากระบวนการยุติธรรม เพราะกระบวนการดังกล่าวขาดมาตรการทางด้านจิตวิทยาและความเป็นมิตรกับเหยื่อ นอกจากนี้คดีส่วนใหญ่ที่เด็กเยาวชนและสตรีถูกทำร้ายหรือล่วงเกินทางเพศนั้นเป็นคดีที่ถูกเรียกว่า “Secret Crimes” คือ เป็นคดีที่มักเกิดขึ้นในที่ลับ ในบ้าน ในโรงเรียน หรือในวัด ฯลฯ ตัวผู้กระทำผิดก็มักเป็นคนใกล้ชิดหรือมีอิทธิพลกับเหยื่อ หรือเป็นผู้ที่เหยื่อต้องพึ่งพิง จึงนับเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการค้นหาความจริงเพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษหลายครั้งที่เหยื่อหรือผู้เสียหายเหล่านั้นไม่ยอมพูดอะไรเลยหรือมีอาจกลัวตัวผู้กระทำผิด (กอร์ปกุล วจินัยภาค แก้วทิพย์. เครือข่ายคุ้มครองเด็กและสตรี, หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 7 กันยายน 2547, หน้า 6.) ยกตัวอย่างเช่น เด็กบางรายถูกล่วงเกินมีบุตรกับพ่อเลี้ยง แต่เด็กไม่กล้าแจ้งความกับตำรวจ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามมีองค์กรที่ทำงานกับเด็กที่ถูกทารุณกรรมได้พบปัญหาเด็กมากขึ้น เพราะได้เห็นความสำคัญว่าเด็กควรจะได้รับ ความคุ้มครองและการดูแลจากสังคมด้วยซึ่งเป็นการคำนึงถึงสภาพจิตใจและสิทธิของเด็กเป็นสำคัญ

ในปัจจุบันทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชนก็ได้ตระหนักถึงปัญหาสังคม ปัญหาเกี่ยวกับเด็กมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่นับได้ว่าเป็นจังหวัดนำร่องในการให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม มีการทำงานเป็นเครือข่ายทีมสหวิชาชีพ (Multidisciplinary Team) มีการสร้างข้อตกลงปฎิญา (Protocol) ร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือเด็ก

การให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม ในทางสังคมสงเคราะห์ได้แบ่งระยะของปัญหาเป็น 3 ระยะ คือ ระยะวิกฤติ ระยะสั้น และระยะยาว

ด้านการช่วยเหลือในระยะสั้นนั้น องค์กรที่สำคัญขององค์กรหนึ่งที่จะให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก คือ บ้านพักเด็ก (Emergency Home Care) บ้านพักเด็กจะเป็น “บ้าน” ที่ปลอดภัยสำหรับเด็กชั่วคราว เมื่อเด็กได้เข้ามาอยู่ในบ้านพัก ทางเจ้าหน้าที่บ้านพักจะคอยดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็ก และสิ่งสำคัญคือ ต้องเตรียมความพร้อมแก่เด็กทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เพื่อให้เด็กสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

ในกระบวนการให้ความช่วยเหลือเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศ ภายใต้ระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูของบ้านพักต่าง ๆ จะพบว่าเด็กหลายคนที่ได้รับการช่วยเหลือไม่สามารถกลับคืนสู่สังคมได้ และต้องกลับมาอยู่ในบ้านพักครั้งแล้วครั้งเล่า เพราะการให้ความช่วยเหลือของบ้านพักไม่ได้สอดคล้อง

คล้องกับตัวตนของเด็กและการยอมรับของชุมชน ทำให้เด็กกลับไปสู่ปัญหาเดิมที่เคยประสบหรือได้รับแรงกดดันมากขึ้นกว่าเดิม แต่ทั้งนี้ก็มีเด็กหลายคนที่สามารถกลับคืนสู่สังคมได้เป็นปกติโดยการให้ความช่วยเหลือของบ้านพัก จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า แต่ละบ้านพักมีกระบวนการในการช่วยเหลือเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศอย่างไรในการเข้าถึงตัวตนของเด็กและสามารถช่วยให้เด็กพ้นวิกฤตปัญหาและกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข ทั้งนี้จึงจำเป็นต้องศึกษาระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูของบ้านพัก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานร่วมกัน เพื่อที่จะสามารถนำมาพัฒนาระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงการมองตัวตน การให้ความหมายจากการถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศจากบุคคลภายในครอบครัว อันแสดงถึงอัตลักษณ์ของเด็กที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นกรณีศึกษา
2. เพื่อศึกษาระบบการดูแลเด็กในเครือข่ายบ้านพักว่ามีกระบวนการในการช่วยเหลือเด็กอย่างไร
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคในการทำงานของระบบเครือข่ายบ้านพักเด็ก

3. คำถามหลักของการวิจัย

1. บ้านพักเด็กเป็นองค์กรเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศในแต่ละองค์กรมีกระบวนการเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็กอย่างไร
2. กระบวนการให้ความช่วยเหลือเด็กควรมีแนวทางอย่างไรที่จะเหมาะสมกับอัตลักษณ์ของเด็ก
3. เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ มีอัตลักษณ์ หรือการมองตัวตน การให้ความหมายต่อการถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศอย่างไร

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงการเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศจากการปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็กของบ้านพักเด็ก เป็นกรณีศึกษาแต่ละกรณี
2. ได้ทราบถึงระบบการดูแลเด็กในเครือข่ายบ้านพักว่ามีกระบวนการในการช่วยเหลือเด็กอย่างไร

3. ได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการทำงานของระบบเครือข่ายบ้านพักเด็ก

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาดังแต่ เดือนพฤศจิกายน 2546 ถึง เดือน สิงหาคม 2547 เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 10 เดือน

6. กรอบคิดในการวิจัย

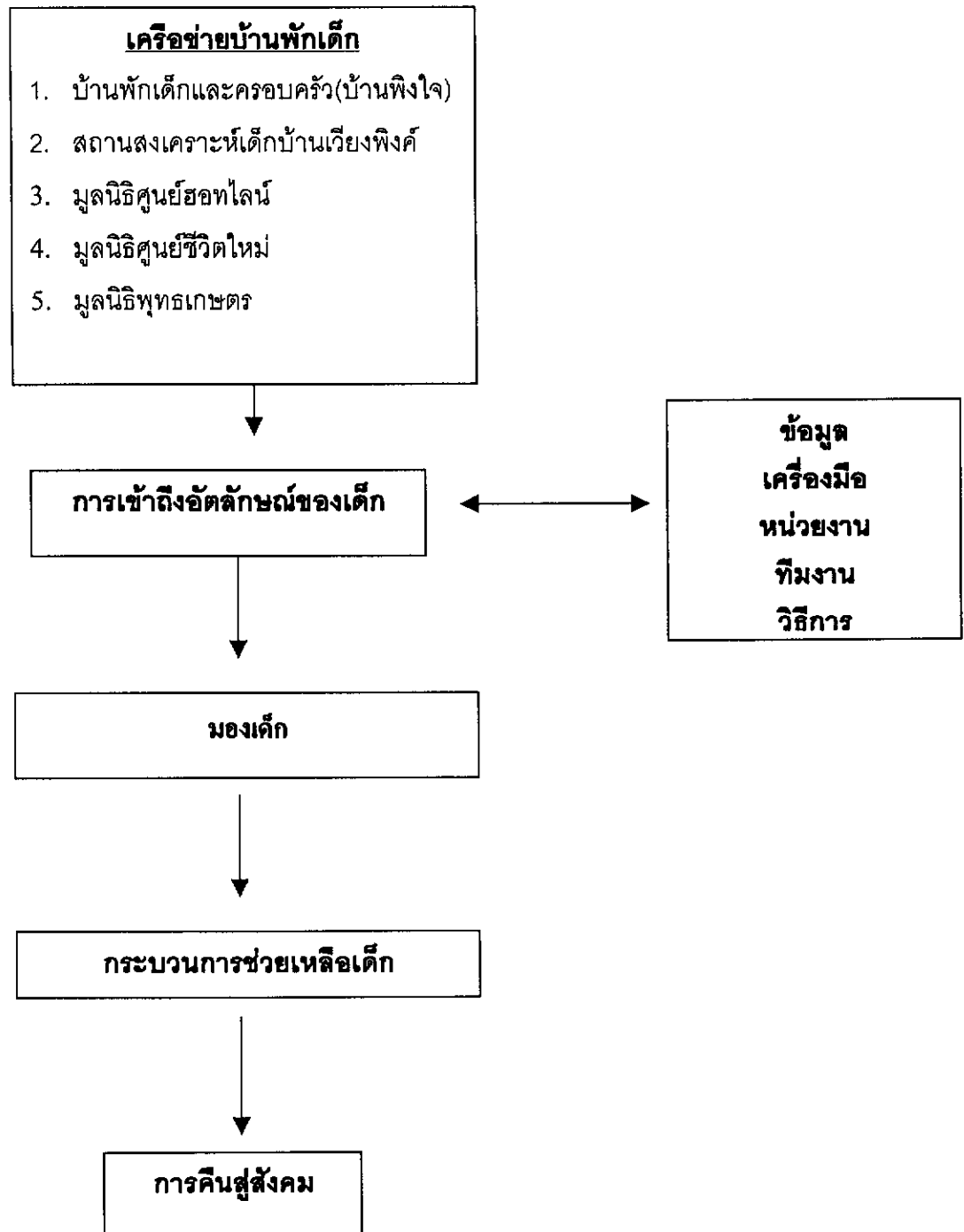
กรอบคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งประเด็นไปที่การศึกษากระบวนการทำงานเพื่อดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศของเครือข่ายบ้านพักเด็กจำนวน 5 แห่ง อันได้แก่ บ้านพักเด็กและครอบครัว (บ้านพิงใจ) , สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ , มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์ , มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ และมูลนิธิพุทธรักษา

ทั้งนี้การที่จะปฏิบัติงานเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กของบ้านพักจะต้องมีความเข้าใจ “เด็ก” ในฐานะที่เด็กเป็นศูนย์กลางของการช่วยเหลือ ทั้งนี้เด็กจะมีความเป็นตัวตนหรือ มุมมองที่มีต่อตนเองและต่อความคาดหวังจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอันสะท้อนออกมาเป็นความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมที่แสดงออกมาในบริบททางสังคมที่แตกต่างกันไป

ดังนั้นบ้านพักจะเข้ามามีส่วนร่วมในการมองเด็กในเวที Conference Case ร่วมกัน ในการเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็กเป็นอันดับแรก และจากนั้นจึงร่วมกันหาแนวทางในการช่วยเหลือเด็กต่อไป

การค้นหาข้อมูลข้อเท็จจริงกับตัวเด็กในกระบวนการเข้าถึงตัวตนของเด็ก บ้านพักจะต้องอาศัยทั้ง ความรู้, ทฤษฎี, ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน ตลอดจนเครื่องมือต่างๆ เข้ามาเป็นองค์ประกอบของการช่วยเหลือให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองและคืนสู่สังคมได้

กรอบคิดในการวิจัย

7. นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

หัวข้อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ “โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กทารุณกรรมทางเพศในครอบครัวที่อยู่ในเครือข่ายบ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่” โดยผู้ทำวิจัยได้ให้คำจำกัดความ ดังนี้

ระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟู หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศของเครือข่ายบ้านพักเด็กจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองและสามารถกลับคืนสู่สังคมได้

เครือข่ายบ้านพักเด็ก หมายถึง องค์กรที่ให้ความช่วยเหลือเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ บ้านพักเด็กและครอบครัว(บ้านพิงใจ) , สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ , มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์ , มูลนิธิศูนย์ชีวิตรใหม่ และมูลนิธิพุทธรเกษตร

เด็กถูกทารุณกรรมทางเพศ หมายถึง เด็กผู้หญิงที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่ถูกบุคคลในครอบครัว และ/หรือญาติ ล่วงละเมิดทางเพศ โดยครอบคลุมทั้งการล่วงละเมิดโดยไม่มีการสัมผัสและการล่วงละเมิดโดยการสัมผัส รวมไปถึงการใช้เด็กเพื่อหาผลประโยชน์ทางเพศ

อัตลักษณ์ของเด็ก หมายถึง มุมมองของเด็กที่มีต่อตนเองและต่อความคาดหวังจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่สะท้อนออกมาเป็นความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรม

การเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็ก หมายถึง การเข้าถึงมุมมองของเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศที่มีต่อตนเองและความคาดหวังจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยอาศัย ข้อมูล ทีมงาน เครื่องมือ หน่วยงาน วิธีการต่าง ๆ ในการทำงานของเครือข่ายบ้านพักเด็กทั้ง 5 แห่ง

9. ข้อจำกัดในการวิจัย

1. ได้ทำการวิจัยเครือข่ายบ้านพักเด็ก เฉพาะบ้านพัก 5 แห่ง
2. ได้ทำการวิจัยโดยศึกษาเฉพาะเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศโดยบุคคลในครอบครัว บ้านพักละ 1 กรณีศึกษา
3. กระบวนการบำบัดฟื้นฟูและคืนสู่สังคมต้องใช้เวลาประเมินการทำงานขององค์กร ซึ่งก็จะขยายเวลาในระยะที่ 2 ต่อไป

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมา เพื่อเป็นกรอบคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีประเด็นดังนี้ คือ

1. แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 แนวคิดการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก
 - 1.2 แนวคิดอัตลักษณ์
2. กระบวนการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ

1.1 แนวคิดการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก (Sexual child abuse)

1) นิยามความหมายของการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก

จิราภา ชมชื่นจิต (2542) การทารุณกรรมทางเพศ คือ การที่เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยบุคคลภายในครอบครัวเดียวกัน (Intrafamilial) เช่น บิดามารดา พ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง ญาติใกล้ชิด พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันหรือต่างบิดามารดา รวมถึงผู้ปกครองหรือผู้อุปการะเด็ก กระทำต่อเด็กที่อยู่ในความคุ้มครองของตน การล่วงเกินทางเพศ แม้กระทำในชั้นอนาจารหรือเป็นการกระทำระหว่างเพศชายต่อเพศชาย เพศหญิงต่อเพศหญิง ก็ถือว่าเป็นการกระทำทารุณต่อเด็กเช่นกัน กล่าวได้ว่าการทารุณทางเพศมีความหมายครอบคลุมกิจกรรมทางเพศทุกชนิดระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ อาจจะทำให้บาดเจ็บด้วยก็ได้

ศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก จ.เชียงใหม่ (2542) การทารุณกรรมทางเพศ หมายถึง ความหมายรวมถึงตั้งแต่การละเมิดร่างกายส่วนตัวของเด็ก การแสดงพฤติกรรมทางเพศให้เด็กดูโดยเจตนา การอวดอวัยวะเพศ การให้เด็กดูสื่อต่าง ๆ (เช่น หนังสือ รูปภาพ วีดีโอเทป ภาพยนตร์ ฯลฯ) ที่แสดงถึงเรื่องเพศ การให้เด็กถอดเสื้อผ้าเพื่อถ่ายรูป บันทึกวีดีโอเทป การแอบดูเด็กในห้องน้ำหรือห้องนอน การจับต้อง กอด รุม ล้วง ควัก หรือสอดใส่ด้วยมือ หรืออวัยวะเพศ บริเวณช่องคลอด ทวารหนัก

หรือปาก หรือการให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำ ตลอดจนถึงการล่อลวงบังคับ ช่มชู้ให้เด็กขายบริการทางเพศเพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินหรือผลประโยชน์ทางอื่น ฯลฯ

แพทย์หญิงศรีเวียง ไพโรจน์กุล (2544) ได้นิยามความหมายการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก ว่า หมายถึง การกระทำกิจกรรมทางเพศต่อเด็ก โดยที่เด็กไม่สามารถยินยอมพร้อมใจหรือไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะเข้าใจการกระทำเหล่านี้ กิจกรรมดังกล่าวทำเพื่อความพึงพอใจทางเพศของผู้กระทำ

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายของเด็กที่ถูกทารุณกรรม หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพหรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายจิตใจ การกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

Fingelhor (1988) อ้างใน แพทย์หญิงศรีเวียง ไพโรจน์กุล, 2544 ได้นิยามความหมายของการทารุณกรรมทางเพศรวมถึง การสัมผัสทางเพศที่กระทำต่อเด็ก โดยวิธีการบังคับช่มชู้ หรือหลอกล่อ รวมทั้งไม่สามารถยินยอมเนื่องจากความแตกต่างทางอายุและพัฒนาการ

2) รูปแบบของการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก

แพทย์หญิงศรีเวียง ไพโรจน์กุล (2544) ได้แบ่งรูปแบบของการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กดังนี้ คือ

1. การล่วงละเมิดโดยไม่มีการสัมผัส ซึ่งได้แก่

- การเปิดอวัยวะเพศให้เด็กดู
- การให้เด็กดูภาพหรือวีดีโอโป๊
- การสำเร็จความใคร่ต่อหน้าเด็ก
- การทำกิจกรรมทางเพศให้เด็กดู

2. การล่วงละเมิดโดยการสัมผัส

- การสัมผัสกอดจูบลูบคลำร่างกายหรืออวัยวะเพศของเด็ก
- การให้เด็กลูบคลำจับต้องอวัยวะเพศของผู้ใหญ่ หรือให้เด็กสำเร็จความใคร่ให้
- การสอดใส่อวัยวะเพศ หรือสิ่งของอย่างอื่นทางช่องคลอด หรือทวารหนัก หรือทางปากของเด็ก

3. การใช้เด็กเพื่อหาผลประโยชน์

- การใช้เด็กในการถ่ายภาพหรือวิดีโอ
- การใช้เด็กค้าประเวณี

3) ลักษณะของการกระทำทารุณกรรมทางเพศ

จิราภา ชมชื่นจิตต์ (2542: 20) ได้แบ่งลักษณะของการกระทำทารุณกรรมทางเพศ ดังนี้คือ

1. การกระทำทารุณกรรมทางเพศในเด็กโดยใช้กำลัง

กรณีนี้ผู้กระทำมักจะกระทำเพียงครั้งเดียวหรือจำนวนน้อยครั้ง เด็กผู้เคราะห์ร้ายมักจะเป็นเด็กหญิงอายุประมาณ 8-10 ปี รวมทั้งเด็กอาจจะอายุน้อยกว่านี้ก็ได้ ซึ่งการทารุณกรรมทางเพศในกรณีนี้มักจะมีอาการบาดเจ็บมาก จนกระทั่งถึงพิการได้ อาการที่ปรากฏเช่น มีการฉีกขาดของช่องคลอดจนถึงทวารหนัก บางรายยังมีการติดเชื้อซ้ำซ้อนจนต้องตัดมดลูกทิ้ง ทำให้สูญเสียความสามารถในการมีบุตรไปได้ในที่สุด

2. การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็กเป็นระยะเวลานาน

ซึ่งจะพบบ่อยครั้งกว่ากรณีแรก พบว่าเฉลี่ยแล้วเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ 9 ใน 10 รายจะเกิดในกรณีนี้ ผู้เคราะห์ร้ายมักจะเป็นเด็กโตก่อนเข้าวัยรุ่นหรือในวัยรุ่นตอนต้น ผู้กระทำทารุณกรรมทางเพศมักจะเป็นบุคคลที่เด็กคุ้นเคยอาจจะเป็นพ่อ พ่อเลี้ยง พี่ น้อง ญาติ เพื่อนบ้าน เป็นต้น ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ทางเพศกันในระยะเวลานาน บางรายอาจจะนานเป็นปี เด็กมักจะไม่พูดถึงเรื่องนี้โดยเด็กบางรายอาจจะได้รับสิ่งของหรือสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กพอใจ จากการที่ยอมมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้กระทำ หรือบางรายอาจจะถูกผู้กระทำข่มขู่ไม่ให้เล่าความจริง

นอกจากนี้ ศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก จังหวัดเชียงใหม่ (2542) ได้แบ่งลักษณะของการกระทำทารุณกรรมทางเพศตามความรุนแรง ดังนี้คือ

1. กรณีที่ไม่รุนแรง

เป็นการทารุณกรรมทางเพศที่ไม่มีการสัมผัสร่างกาย เช่น การเปลือยกาย หรือให้เด็กดูอวัยวะเพศ แอบดูเด็กอาบน้ำ พุดลวนลาม พุดสองแง่สองง่าม โทรศัพท์ลามก หรือให้เด็กดูภาพลามก วิดีโอลามก เพื่อเร้าหรือกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของเด็ก

2. กรณีที่รุนแรง

เป็นการทารุณกรรมทางเพศที่มีการสัมผัสร่างกายของเด็กด้วย แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

- ยังไม่ถึงขั้นที่ลวงล้าเข้าไปในอวัยวะเพศของเด็ก ตัวอย่างเช่น การลูบคลำอวัยวะเพศหรือตามร่างกายด้วยมือหรือปาก เพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของเด็ก การให้เด็กจับคลำอวัยวะเพศหรือการสำเร็จความใคร่ให้ผู้กระทำ ซึ่งในบางกรณีอาจมีการทำร้ายร่างกายเด็กร่วมด้วย
- มีการลวงล้าเข้าไปในอวัยวะเพศหรือทางทวารหนักของเด็ก ตัวอย่างเช่น การข่มขืนกระทำชำเรา การทำอนาจารทางทวารหนัก ซึ่งในบางกรณีอาจจะมีการทำร้ายร่างกายเด็กด้วย

โดยสรุป การทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก หมายถึง การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กผู้หญิงที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยบุคคลในครอบครัว และ/หรือญาติ ครอบคลุมทั้งการล่วงละเมิดโดยไม่มีการสัมผัสและการล่วงละเมิดโดยการสัมผัส รวมไปถึงการใช้เด็กเพื่อหาผลประโยชน์

4) เหตุการณ์และขั้นตอนต่าง ๆ ของการล่วงละเมิดทางเพศในเด็ก

การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก มักจะเป็นเหตุการณ์ต่อเนื่องที่มีขั้นตอนต่าง ๆ ตามลำดับเหล่านี้ (แพทย์หญิงศรีเวียง ไพโรจน์กุล, 2544)

1. **ระยะเกี่ยวพัน (Engagement phase)** โดยผู้ล่วงละเมิดจะเริ่มเข้ามาเกี่ยวพันกับเด็ก ล่อลวงเด็กให้ตกเป็นเหยื่อ ผู้ล่วงละเมิดมักเป็นบุคคลที่สามารถเข้าถึงเด็ก และมักเป็นบุคคลที่เด็กไว้วางใจหรือเป็นบุคคลใกล้ชิด คนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวหรือบ้านพักเดียวกัน บางครั้งผู้ล่วงละเมิดอาจใช้วิธีการหลอกล่อ หรือให้สินบนโดยที่เด็กส่วนใหญ่ไม่รู้ตัว

2. **ระยะปฏิสัมพันธ์ทางเพศ (Sexual interaction phase)** เด็กมักถูกหลอกล่อโดยเริ่มจากการสัมผัสลูบคลำ จนในที่สุดถึงขั้นการล่วงละเมิดโดยการสอดใส่ ระยะเวลาที่เด็กถูกหลอกล่อจนถึงเกิดการล่วงละเมิดโดยการสอดใส่บางครั้งอาจเกิดขึ้นเป็นเวลานาน ซึ่งบางครั้งเด็กไม่สามารถระบุช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ได้แน่นอน

3. **ระยะเวลาปิดเป็นความลับ (Secrecy phase)** ผู้ล่วงละเมิดมักใช้วิธีข่มขู่ไม่ให้เด็กบอกคนอื่น โดยอาจข่มขู่ว่าจะทำร้าย หรือขู่ว่าถ้าเปิดเผยความจริงจะทำให้ครอบครัวแตกแยก มารดาจะไม่พอใจ เด็กอาจถูกออกจากบ้าน เด็กอาจไม่แน่ใจว่าถ้าเปิดเผยความลับจะมีคนเชื่อถือหรือไม่ รวมทั้งสภาพสังคมที่ไม่เชื่อว่าบิดาจะล่วงละเมิดลูกของตนเอง ทำให้เด็กไม่กล้าเปิดเผยให้ใครทราบ

4. **ระยะเปิดเผยความลับ (Disclose phase)** การที่ความลับถูกเปิดเผยอาจเกิดขึ้น

- **โดยอุบัติเหตุ** ผู้ล่วงละเมิดและเด็กที่เป็นเหยื่อไม่ตั้งใจที่จะเปิดเผยแต่เกิดการล่วงรู้โดย

บุคคลที่สาม หรือเกิดจากการที่เด็กตั้งครวัหรือติดเชื่อทางเพศสัมพันธ์ หรือเกิดการติดเชื่อหรือบาดเจ็บของอวัยวะเพศ การที่ความลับถูกเปิดเผยโดยวิธีนี้มักเป็นภาวะวิกฤติ ทั้งต่อตัวเด็กและผู้ปกครอง

- **โดยตั้งใจ** เด็กเปิดเผยความจริงต่อมารดา หรือผู้ใกล้ชิด เช่น ครู เพื่อน เนื่องจากเด็กอาจกลัวการตั้งครวั หรือต้องการอิสรภาพ ผู้ที่ทำงานช่วยเหลือเด็กต้องประเมินว่าเหตุใดเด็กจึงยอมเปิดเผยความลับ บางครั้งเด็กคาดหวังว่าหลังเปิดเผยความลับเหตุการณ์ทุกอย่างจะดีขึ้นทันที โดยเด็กไม่ทราบว่าจะมีความยุ่งยากตามมา ดังนั้นผู้ช่วยเหลือเด็กต้องทำความเข้าใจและบอกให้เด็กรับรู้ถึงความยุ่งยากที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการต่าง ๆ และต้องให้ความมั่นใจแก่เด็กว่าจะสนับสนุนช่วยเหลือเด็ก มิฉะนั้นเด็กส่วนใหญ่มักกลับคำให้การหลังเผชิญความยุ่งยากต่าง ๆ ที่ตามมา หรือเด็กอาจถูกข่มขู่จากบิดาหรือผู้ล่วงละเมิดหรือถูกเกลี้ยกล่อมจากมารดาให้กลับคำให้การ

5. การกดขี่ (Suppression phase) หลังการเปิดเผยความลับ เด็กอาจถูกบังคับให้กลับคำให้การ โดยเด็กอาจถูกข่มขู่หรือถูกปฏิเสธจากคนในครอบครัว ผู้ให้การช่วยเหลือเด็กต้องเตรียมใจสำหรับสถานการณ์นี้ไว้ก่อนเพื่อจะได้ไม่เกิดอารมณ์โกรธเด็กเมื่อเด็กกลับคำให้การ รวมทั้งบอกเด็กให้ทราบว่าถึงแม้เด็กกลับคำให้การ ผู้ช่วยเหลือเด็กก็ยังเชื่อในสิ่งที่เด็กบอกเล่าต้องมีที่ทำการให้เด็กเกิดความมั่นใจว่าผู้ช่วยเหลือจะยังคงให้ความสนับสนุนแก่เด็กต่อไป

5) ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นกับการเปิดเผยความลับของการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

แพทย์หญิงศรีเวียง ไพโรจน์กุล (2544) อธิบายว่า เมื่อความลับถูกเปิดเผยจะเกิดมีปฏิกริยาเกิดขึ้นกับบุคคลรอบข้าง

- **ผู้ล่วงละเมิด** ซึ่งอาจเป็นบิดาอาจแสดงความไม่พอใจ ปฏิเสธ แสดงความก้าวร้าว และมักข่มขู่เด็กหรือบุคคลในครอบครัวให้กลับคำให้การ
- **มารดา** มารดาบางคนเชื่อคำพูดของบุตรและออกมาปกป้อง ในขณะที่บางคนอาจลังเลใจ และเลือกไม่ถูกว่าจะอยู่ฝ่ายใด ผู้ให้การช่วยเหลือเด็กต้องไม่แสดงท่าทีตำหนิมารดา แต่ควรแสดงท่าทีให้มารดาเข้าใจว่าการช่วยเหลือเพื่อให้มารดามีความเข้มแข็งพอในการปกป้องบุตร ในขณะเดียวกันถ้ามารดาปฏิเสธและแสดงความโกรธบุตร ผู้ให้การช่วยเหลือเด็กต้องระงับความรู้สึกของตัวเอง และยังคงต้องแสดงท่าทีที่จะให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือแก่มารดา
- **พี่น้อง** พี่น้องของเด็กที่ถูกล่วงละเมิดจากบิดา อาจมีปฏิกริยาเช่นเดียวกับมารดา สิ่งที่เกิดขึ้นในการให้การช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่วงละเมิดโดยบิดา คือผู้ให้การช่วยเหลือมักจะเลยพี่น้องของเด็กที่เป็นเหยื่อ ควรต้องมีการประเมินด้วยว่าเด็กอื่นถูกตกเป็นเหยื่อด้วยหรือไม่ การที่ความลับเรื่อง

การถูกล่วงละเมิดถูกเปิดเผย พี่น้องของเด็กที่เป็นเหยื่อจะอยู่ในภาวะวิกฤติเช่นกันจากความกดดัน ความเครียดที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว สิ่งจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือด้วยเช่นกัน

- **เด็กที่เป็นเหยื่อ** หลังการเปิดเผยความลับ เด็กที่เป็นเหยื่อมักจะอยู่ในภาวะวิกฤติ มีความเปราะบางต่อความกดดันต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว เด็กอาจถูกบีบคั้นจากผู้ล่วงละเมิดให้กลับคำให้การ เด็กมีความรู้สึกไม่ปลอดภัย รู้สึกผิดที่ทำให้ครอบครัวแตกแยก ทำให้บิดาต้องถูกจองจำขณะเดียวกันรู้สึกว่าตัวเองทรยศที่เปิดเผยความลับ ดังนั้นผู้ช่วยเหลือต้องทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย โดยการแยกเด็กหรือผู้ล่วงละเมิดออกจากบ้าน และให้การประคับประคองทางจิตใจแก่เด็ก

6) ผลกระทบของการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก

ศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก จังหวัดเชียงใหม่ (2542: 8) ได้แบ่งผลกระทบของการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก มีผลให้เกิดผลกระทบที่ยาวนานและรุนแรงในหลายด้าน ซึ่งได้แก่

1. ผลกระทบทางร่างกาย

เด็กอาจจะมีอาการเจ็บป่วยจากการติดเชื้อโรค โดยเฉพาะโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น หนองใน ซิฟิลิส การอักเสบในอุ้งเชิงกราน ซึ่งอาจทำให้เกิดความผิดปกติที่ถาวร เช่น ต้องตัดมดลูกทิ้ง เป็นต้น รวมทั้งยังมีการตั้งครรภ์ อาจจะมีการบาดเจ็บทางร่างกายจากการใช้กำลังทำร้าย บางรายอาจถึงแก่ความตายได้

2. ผลกระทบทางด้านจิตใจ

เด็กอาจมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ มีปัญหาในการปรับตัวรวมทั้งพัฒนาการของบุคลิกภาพจะถูกกระทบกระเทือนไปด้วย

การทารุณกรรมทางเพศก่อให้เกิดบาดแผลทางใจ (Phychic Trauma) โดย Finkelhor และ Browne อ้างใน ศรีเวียง ไพโรจน์กุล ได้อธิบายกลไกการเกิดบาดแผลทางใจ จากการถูกทารุณกรรมทางเพศดังนี้คือ

1. การมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมกับวัย (Traumatic Sexualization) คือ การที่เด็กถูกกระตุ้นทางเพศก่อนวัยอันควร และการที่ผู้ใหญ่มีพฤติกรรมเสริมการตอบสนองทางเพศของเด็ก (เช่น ให้งานวัด ให้ความเอ็นดูเป็นพิเศษ) ทำให้เด็กหันไปใช้พฤติกรรมทางเพศเป็นเครื่องมือ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งอื่น ๆ ที่ตนต้องการ สิ่งนี้จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมทางเพศก่อนวัยอันควร ความสับสนในเอกลักษณ์ทางเพศและการกระตุ้นทางเพศที่ผิดปกติ

2. ความรู้สึกไร้อำนาจในตัวเอง (Power Lessness) หรือการมีความรู้สึกที่ช่วยตนเองไม่ได้ ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์รอบตัวได้ อันสืบเนื่องมาจากการถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศนำไปสู่ความกลัวและความวิตกกังวลเป็นอย่างยิ่ง

3. ตราบาป (Stigmatization หรือ Labelling) เด็กจะมีความรู้สึกที่ตนเองแตกต่างจากผู้อื่น รู้สึกว่าตนเองเป็นคนมีมลทิน นำไปสู่ความอาย ความรู้สึกผิด และรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า

4. ความรู้สึกที่ตนเองถูกทรยศหักหลัง (Betrayal) จากการที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการ บำบัดความต้องการทางเพศโดยบุคคลที่ตนเองไว้ใจ หรือมีเป็นผู้มีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองตนเองแต่กลับ เป็นผู้ทำลายเด็กเอง ทำให้ความรู้สึกนี้แผ่ไปยังบุคคลอื่น เด็กจะขาดความไว้วางใจผู้ใหญ่ รวมทั้ง มีความโกรธที่รุนแรงมากอีกด้วย

อาการทางจิตใจแบ่งออกได้เป็น 2 ระยะคือ

1. ระยะเริ่มแรก (Immediate Effect) เกิดในระยะที่เด็กเพิ่งถูกทารุณ เด็กอาจมีอาการหวาดกลัว ผื่นร้าย วิตกกังวล เจ็บซึม ตกใจง่าย นอกจากนี้อาจมีการเจ็บป่วยทางกายที่เรียกว่าจิตสรีระแปรปรวน (Psychosomatic Disorder) เช่นเด็กอาจมีปัสสาวะรดที่นอน บ่นว่าปวดท้อง หรือปวดอวัยวะเพศ เป็นต้น

เด็กบางรายอาจเกิดความผิดปกติที่เรียกว่า Post-traumatic Stress Disorder ซึ่งเป็นอาการเนื่องมาจากประสบกับเหตุการณ์สะเทือนขวัญ กลไกการปรับตัวที่เคยใช้ในชีวิตรประจำวันนั้นใช้ไม่ได้ผลเกิดเป็นความวิตกกังวลท่วมท้น อันนำไปสู่อาการผิดปกติทางจิต และระบบประสาทอัตโนมัติที่ตื่นตัวมากเกินไป (Hyperarousal State) รวมทั้งมี Flashback คือรู้สึกเหมือนตนเองกำลังประสบกับเหตุการณ์สะเทือนขวัญนั้นอีก บางรายที่ถูกทารุณกรรมอย่างรุนแรง หรือมีความเครียดอย่างอื่น ๆ ร่วมด้วย อาจมีกลไกทางจิตที่ผิดปกติ จนกลายเป็นโรคจิตในช่วงสั้น ๆ ได้ (Brief Psychosis)

การตรวจสภาพจิตจะพบว่า เด็กมีอาการเศร้า มีความรู้สึกผิด ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เด็กคิดว่าตนเองมีส่วนร่วมในการทำให้เกิดเหตุการณ์นั้นด้วย เพราะการกระตุ้นทางเพศที่เกิดขึ้นอาจเป็นความรู้สึกแปลกใหม่ที่เด็กไม่เคยประสบมาก่อน เด็กอาจเกิดความรู้สึกพอใจในขณะนั้น บางครั้งผู้ใหญ่เองอาจกล่าวหาว่าเด็กชอบหรือเป็นคนเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่ทำ

2. ระยะยาว (Long Term Effect) เด็กจะมีปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการทางจิตใจ เช่น การพัฒนาความไว้วางใจพื้นฐาน (Basic Trust) ต่อบุคคลและสังคมรอบตัว โดยเฉพาะในกรณีของ Incest และความรู้สึกนับถือตนเองจะเสียไป ความรู้สึกผิด โกรธและความอาย จะนำไปสู่อาการซึมเศร้า ซึ่งบางครั้งรุนแรงถึงการพยายามฆ่าตัวตาย การเรียนจะแย่ลง เด็กบางรายอาจหนีออกจากบ้านหรือหันมาใช้สารเสพติด การพัฒนานบุคลิกภาพอาจมีปัญหาก่อเป็นบุคลิกภาพผิดปกติ หรือมีบุคลิกภาพหลายแบบในคนคนเดียวกัน โดยเฉพาะถ้าการทำทารุณกรรมทางเพศนั้นเกิดขึ้นบ่อย และเป็นเวลานาน พฤติกรรมทางเพศเมื่อโตขึ้น อาจผิดปกติไปด้วย เด็กบางรายจะมีลักษณะยั่ววนมีพฤติกรรมล่อล่อน หรือกลายเป็นคนเก็บกด เมื่อโตขึ้นไม่สามารถมีความสุขทางเพศได้เหมือนทั่วไป

3. ผลกระทบต่อสังคม

ผลกระทบต่อสังคมในด้านนี้มักถูกมองข้ามไป และมักจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กไม่กล้าเล่าเรื่องที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศให้ใครฟัง เด็กอาจจะต้องถูกส่งตัวไปอยู่ที่อื่น ห่างจากบิดามารดา ไม่สามารถดูแลปกป้องได้ ในกรณีของการ Incest บิดาอาจถูกจำคุก ในบางรายครอบครัวอาจจะต้องย้ายที่อยู่ ถ้าหากไม่สามารถปรับตัวกับผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นได้

นอกจากนี้ในทัศนะของสังคมวัฒนธรรมที่มีต่อเด็กที่ถูกล่วงละเมิด (The Social Cultural perspective and child abuse) Straus and Gelles (1986) จากสหรัฐอเมริกาได้ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กถูกล่วงละเมิดทางร่างกาย ในการศึกษาพบว่า มีการใช้ความรุนแรงในระดับสูงกับเด็ก การใช้ความรุนแรงเป็นการลงโทษทางสังคมที่ใช้ในการควบคุมเด็ก สังคมได้ให้การยอมรับการลงโทษทางร่างกายกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นที่โรงเรียน ที่อนุญาตให้ใช้การว่ากล่าวตักเตือน ดังนั้น การทารุณกรรม (การล่วงละเมิดเด็ก ดูเหมือนเป็นความคิดทางสังคมที่เริ่มมาจากการใช้ความรุนแรงเล็ก ๆ น้อย ๆ

Goode (1971) ได้ตรวจสอบสาเหตุของกระบวนการที่ยอมรับในการใช้ความรุนแรงในครอบครัว เห็นได้ว่า ระบบอำนาจที่มีอยู่ในสังคมอย่างกว้างขวาง การประนีประนอม การยินยอมเป็นกฎที่ดูเหมือนจะเป็นที่ต้องการ และนำไปสู่การบังคับโดยใช้ความรุนแรงไม่ว่าจะเป็นเด็กและผู้ปกครอง ต่างก็ถูกขัดเกลามาให้เชื่อมั่นในกฎการบังคับที่ถูกกฎหมายและเป็นประโยชน์สูงสุด Goode เชื่อว่าความรุนแรงเกิดในครอบครัวที่ยากจนเป็นส่วนใหญ่ ครอบครัวที่ร่ำรวยจะเปิดเผยการใช้ความรุนแรงน้อยมากพวกเขามีอำนาจที่จะปกปิดเรื่องความรุนแรงไม่ให้รู้ได้ ผู้ปกครองที่ยากจนมีตัวเลือกน้อยจึงมักจะใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

Gelles and Conell (1985) อธิบายว่าปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยเด็กและลักษณะภายนอกอื่น ๆ ของครอบครัวที่ล่วงละเมิดอาจจะทำให้ผู้กระทำผิดไม่กระทำการล่วงละเมิดเพราะมันเกิดขึ้นในครอบครัวที่ยากจนดังนั้นเป็นการยากที่จะทำให้มันหมดไป และเพราะว่าประเพณีของรัฐต่อต้านความสัมพันธ์ทางเพศการล่วงละเมิดทางเพศในครอบครัว

Straus (1994) ชี้ให้เห็นว่าความผิดปกติของผู้ที่ได้รับการลงโทษทางกาย (ทำให้หมดความเชื่อมั่นในตนเอง ความสัมพันธ์ทางสังคมต่ำ) ครอบครัวเหล่านั้น (เป็นผลมาจากการถ่ายทอดการลงโทษมาจากครอบครัว) และในสังคมส่วนใหญ่การทำงานนี้นั้นทำให้โดดเดี่ยวเพิ่มขึ้น ทักษะในการปรับตัวในการแก้ปัญหาและมีรูปแบบพฤติกรรมที่ไม่ปกติ โดยจะใช้การลงโทษทางกายเป็นทางออก

จากความคิดดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการดูแลและควบคุมเด็ก ความต้องการที่จะไม่ให้เกิดการใช้ความรุนแรงไม่ว่าจะใน อังกฤษ ตั้งแต่ 1998 ในยุโรป เคยมีการป้องกันและเอาใจใส่ที่ สวีเดนมีการต่อต้านการใช้ความรุนแรงกับเด็กโดยผู้ปกครองที่ปฏิบัติมายาวนาน และเคยประสบ

ผลสำเร็จมาแล้วในการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถนำมาปรับใช้กับการส่งละเมิดทางเพศ เช่น การหาผลประโยชน์ทางเพศกับผู้หญิง การควบคุมไม่แท้จริงคดีตัวอย่างเช่น ศิลป, หนังสือ,โฆษณา, และ โสเภณี

ความคิดที่จะต่อต้านจากสังคมได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง ในทางทฤษฎีจิตวิทยา ,จิตวิทยาสังคมที่สามารถช่วยเหลือการถูกล่วงละเมิดและช่วยเด็กได้ สังคมเริ่มที่จะป้องกัน บรรเทาเหตุการณ์นี้แล้ว

องค์กรที่ทำงานด้านนี้ต้องการความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายบางรายที่ยังไม่ได้รับการจัดการกับปัญหาอย่างแท้จริง

หลักการที่อ่อนแอของความคิดที่ผิดพลาดจากความจริง ไม่สามารถช่วยอธิบายว่าทำไมบางคนถึงยังเชื่อในวัฒนธรรมที่ผิดพลาดและบางคนถึงไม่ทำ (Brian Corby, Child abuse towards a knowledge base, 2000: 147-148)

1.2 แนวคิดเรื่อง "อัตลักษณ์"

การวิจัยได้นำแนวคิดเรื่อง "อัตลักษณ์" มาเป็นส่วนหนึ่งในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นต่อตัวตนของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ ซึ่งได้มีเนื้อหาบทวนแนวคิดดังนี้คือ

คำว่า "อัตลักษณ์" (Identity) มีคำที่มีลักษณะใกล้เคียงกันหลากหลายคำ ในศาสตร์ทางสังคมต่าง ซึ่งให้มุมมองของคำนี้เอาไว้ใกล้เคียงกัน ยกตัวอย่างเช่น Subject, Individual, Personality, Self, Agency เป็นต้น (อภิญา เพ็ญพูลกุล, 2543)

โดยทั่วไป เรามักรู้สึกว่า อัตลักษณ์ ของใครหรืออะไรบางอย่างน่าจะหมายถึง คุณสมบัติที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล หรือ สิ่งนั้น ในพจนานุกรมภาษาไทย – อังกฤษ หรือ อังกฤษ – ไทย (วิทย์ เทียงบุรณะธรรม, 2527: 1049) คำแปลของ Identity คือคำว่า "เอกลักษณ์" ซึ่งตรงกับความหมายของคำนี้ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษ นั่นก็คือสิ่งที่เป็คุณสมบัติของคนหรือสิ่งหนึ่ง และมีนัยขยายต่อไปว่าเป็นคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งนั้นที่ทำให้สิ่งนั้นโดดเด่นขึ้นมาหรือแตกต่างไปจากสิ่งอื่น

ทว่าในยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) ความหมายของคำว่า "อัตลักษณ์" เปลี่ยนแปลงไป โดยมีการตั้งคำถามเกี่ยวกับวิธีการมองโลก การเข้าถึง "ความจริง" การเลื่อนไหลเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทซึ่งมิได้ หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะตัวอีกต่อไป ความหมายของอัตลักษณ์จึงเปลี่ยนแปลงสัมพันธ์ตามวัฒนธรรมทางสังคม บริบทของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มิติของเวลา และ พื้นที่ การปฏิวัติเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมที่หลากหลายซับซ้อนและรวดเร็ว ความจริงไม่จำเป็นต้องอธิบายหรือเข้าถึงได้ในแนวทางเดียว แต่สามารถอธิบายหรือนิยามความจริง

ขึ้นมาใหม่ นั่นเองทำให้การให้ความหมายของอัตลักษณ์ (Identity) มีความแตกต่างกันไปในมุมมองของศาสตร์ต่างๆ รวมถึงการนำไปใช้กับการอธิบายกลุ่มเป้าหมายในเรื่องใดลักษณะใด

1) มุมมองของอัตลักษณ์ในทฤษฎีทางจิตวิทยา

ดังที่ได้กล่าวในตอนต้น จิตวิทยา มักใช้คำว่า บุคลิกภาพ (Personality) ในการอธิบายคำว่า อัตลักษณ์ (Identity) โดยทฤษฎีทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่องานศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ คือ ทฤษฎีในสายจิตวิทยาบุคลิกภาพ (Personality Psychology) ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของ จิตวิทยาที่มุ่งศึกษากระบวนการทางจิตวิทยาที่ทำให้บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลก่อรูปร่างขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ในสายจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ซิกมุนด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เสนอแนวคิดการก่อรูปของอัตลักษณ์ของปัจเจกโดยวางอยู่บนฐานของอัตลักษณ์ทางเพศซึ่งก่อตัวขึ้นมาจากโครงสร้างจิตวิทยา อัตลักษณ์และพัฒนาการของบุคลิกภาพในทฤษฎีของฟรอยด์ จึงมีศูนย์กลางอยู่ที่ อัตลักษณ์ทางเพศ ที่ดำเนินไปตามโครงสร้าง 3 ระดับ ของจิตใจ คือ Id , Ego , Superego ซึ่งสำหรับฟรอยด์ บุคลิกภาพของปัจเจกเป็นกระบวนการแห่งความขัดแย้งของโครงสร้างทางจิตทั้งสามระดับนี้ (Intrapsychic) โดยมีกลไกการปกป้องตนเอง (Defense mechanism) เช่น การเก็บกด (Repression) , การทดแทน (Displacement) หรือการชดเชย (Compensation) ปรากฏรูปออกมาในรูปแบบการตอบสนองของความฝัน , ความกลัว หรือ การย่ำคิดย่ำทำ

ลักษณะการอธิบายของฟรอยด์มองอัตลักษณ์ในลักษณะเดิมเพราะปมต่างๆและกระบวนการเก็บกดโครงสร้างของจิตใจเหล่านี้มีลักษณะที่เป็นตัวกำหนดแบบตายตัว เป็นตัวกำหนดสากลเปลี่ยนแปลงไม่ได้ มองลักษณะปรากฏการณ์ทางสังคมที่เบี่ยงเบนออกมาจากแกนกลางของ Norm หรือ บรรทัดฐาน เป็นความเจ็บป่วย หรือ ความผิดปกติ

ในขณะที่ อัตลักษณ์ ของฟรอยด์เกิดจากความขัดแย้งระหว่างชั้นต่างๆ ของจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก “ อัตลักษณ์ ” ของนักจิตวิทยา อีกคนหนึ่งคือ อีริคสัน กลับบอกว่า อัตลักษณ์เป็นความต่อเนื่องของคุณสมบัติที่เป็น “เอกลักษณ์” ของคนคนหนึ่ง อัตลักษณ์จึงเป็นแก่นแกนของบุคคลและเป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ที่สมดุลย์ สอดคล้องกันระหว่างปัจเจกและสังคมแนวคิดของอีริคสันถูกปรับไปใช้อย่างแพร่หลายในบริการการให้คำปรึกษา (Counseling) และในโปรแกรมพัฒนาบุคลิกภาพต่างๆ ของสถานศึกษา รวมถึงหน่วยงานต่างๆในหลายระดับ แต่อย่างไรก็ตามข้อด้อยของทฤษฎีนี้คือไม่ใช่ทุกคนในสังคมที่จะมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงทรัพยากรทางสังคมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ หรือ อัตลักษณ์ที่สมดุลย์กันได้

นอกจาก ฟรอยด์ และ อีริคสัน แล้วในทางจิตวิทยาบุคลิกภาพยังมี กอร์ดอน อัลพอร์ต (Gordon Allport) ซึ่งกล่าวถึงบุคลิกภาพว่าเป็นเรื่องของการจัดระเบียบของพลังพลวัตทางจิตวิทยาที่กำหนดลักษณะเฉพาะทางพฤติกรรม และความคิด รวมถึง ยังสนใจลักษณะโดดเด่นบางประการในบุคลิกภาพของมนุษย์ที่ถูกดึงออกมาจัดให้เป็นลักษณะเฉพาะตัวที่มีแบบแผน เรียกว่า Trait ซึ่ง Trait นั้นเป็นโครงสร้างภายในบุคลิกภาพที่จะสร้างแบบแผน ความโน้มเอียงอย่างใดอย่างหนึ่งในการตอบสนองต่อโลกข้างนอก แนวคิดในเรื่อง Trait ช่วยตอกย้ำแนวคิดเรื่องความต่อเนื่องและแก่นแกนของบุคลิกภาพ อันเป็นจุดเริ่มต้นหนึ่งที่สำคัญในแนวคิดเรื่อง "อัตลักษณ์"

2) มุมมองเรื่องอัตลักษณ์ในทฤษฎีทางสังคมวิทยา

สังคมวิทยาของอัตลักษณ์เอาไว้อย่างน่าสนใจว่า "อัตลักษณ์ร่วมของสังคมไม่ใช่ผลรวมของอัตลักษณ์ของปัจเจก" ลักษณะโครงสร้างสังคมในแต่ละยุคจึงผลิตรูปแบบที่แตกต่างกันของจิตวิญญาณร่วมของสังคม จิตวิญญาณร่วมเปรียบได้กับศีลธรรมของสังคมด้วย

เอมิล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) นักสังคมวิทยา มองสังคมอันเกี่ยวเนื่องกับ อัตลักษณ์ว่า สังคมที่มีสุขภาพดีจะต้องเป็นสังคมที่เปิดช่องให้ปัจเจกสามารถเป็นตัวของตัวเองได้โดยไม่ทำให้เกิดความแตกแยกหรือปั่นป่วนยุ่งเหยิง ส่วนประเด็นการเชื่อมโยงปัจเจกเข้ากับ อัตลักษณ์ร่วมของสังคมนั้น เดอร์ไคม์เห็นว่าพลวัต สำคัญคือ พลังของพิธีกรรม ซึ่งปัจเจกร่วมกันสร้างและผลิตซ้ำสัญลักษณ์ที่เป็นเสมือนอัตลักษณ์ร่วมของสังคม

คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) นักสังคมวิทยาคลสิกผู้หนึ่งในปลายศตวรรษที่สิบเก้าที่ย้ำจารีตของการให้ความสำคัญกับตัวกำหนดเชิงโครงสร้างมากกว่าปัจเจก แต่โครงสร้างของมาร์กซ์หมายถึง โครงสร้างสังคมของกระบวนการผลิตเราจะเข้าใจพฤติกรรมของปัจเจกที่ต้องดูที่ตำแหน่งแห่งที่ของเขาในกระบวนการผลิต ใครคือเจ้าของปัจจัยการผลิต ใครคือผู้ผลิตโดยตรง การจัดการแรงงานเป็นอย่างไร กล่าวอีกนัยหนึ่งมโนทัศน์ชนชั้น (Class) คือสิ่งที่กำหนดอัตลักษณ์ปัจเจกและเป็นตัวเชื่อมปัจเจกเข้ากับโครงสร้าง

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) นักสังคมวิทยาอีกคนหนึ่งซึ่งมีหน่วยการวิเคราะห์อยู่ที่ระดับของกลุ่ม (Collective) เสมอไม่ใช่ระดับปัจเจก โดยเวเบอร์พยายามสร้างตัวแบบเชิงนามธรรม (Ideal Type) ของบุคลิกภาพในแบบต่างๆ เขาสนใจพลังทางศาสนาที่มีอิทธิพลต่อการสร้างแบบแผนของบุคลิกภาพ โลกทัศน์ และ ความโน้มเอียงทางพฤติกรรม เขาได้สร้างตัวแบบของบุคลิกภาพ (Personality Type) ที่ได้แรงบันดาลใจจากศาสนาในหลายแบบ

นักจิตวิทยาในสายปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) มีความเห็นว่า อัตลักษณ์ คือสิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยกลุ่มทางสังคมที่ใกล้ชิดปัจเจกมากที่สุด เช่น กลุ่มปฐมนิเทศ (หมายถึงครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน) เป็นสิ่งแวดล้อมที่สามารถดึงเอาคุณสมบัติด้านบวกต่างๆ เช่น มิตรภาพและความสมานฉันท์ออกมาจากปัจเจกได้

จอร์จ เฮอเบิร์ท มีด (George Herbert Mead) ศึกษา พัฒนาการที่ความรู้สึกเกี่ยวกับ "ตัวตน" ค่อยๆก่อกำเนิดจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์ เขาเห็นว่า กลไกสำคัญของการสร้างตัวตนคือ การเรียนรู้ที่จะสวมบทบาท (Role – Taking) ของผู้อื่น และหัวใจสำคัญในการเรียนรู้ก็คือ ภาษาซึ่งเป็นช่องทางถ่ายทอดระบบสัญลักษณ์และกฎเกณฑ์ร่วมของสังคม

อัตลักษณ์ของปัจเจกบุคคลในทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์นั้นมิได้เป็นภาพที่มีความต่อเนื่อง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทฤษฎีนี้ตระหนักถึงเหลี่ยมมุมที่หลากหลายของความเป็นตัวตน ซึ่งความรู้สึกต่อเนื่องของอัตลักษณ์เป็นผลมาจากการที่คนเรามีประสบการณ์ต่อร่างกายของตนเองในฐานะองค์ประกอบที่เป็นกลุ่มก้อนเดียว

นอกจากนั้น เออร์วิง กือฟมัน นักสังคมวิทยาในสายปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์จำแนกแยกแยะความแตกต่างระหว่างอัตลักษณ์ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ทางสังคม อัตลักษณ์ทางสังคมจึงมีสองส่วน ส่วนหนึ่งคือ มาตรฐานที่สังคมเรียกร้องจากปัจเจกบุคคล (Virtual Identity) และอีกส่วนหนึ่งคือ อัตลักษณ์ที่เป็นจริงของคนคนนั้น (Actual Identity) สิ่งที่น่าสนใจในแนวคิดของกือฟมันเกี่ยวกับอัตลักษณ์ คือ การศึกษาการจัดการอัตลักษณ์ทางสังคมของคนโดยหลายๆคนพบว่าการรู้จักและมีปฏิสัมพันธ์ส่วนตัวจนทำให้เกิดความเคยชินจะทำให้คนอื่นปฏิบัติต่อเขาเหมือนคนปกติ การศึกษาเหล่านี้ทำให้เห็นมิติที่ซ้อนทับกันของอัตลักษณ์ทางสังคมและอัตลักษณ์ปัจเจกในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ ตลอดจนยุทธศาสตร์และวิธีการต่างๆที่ปัจเจกบุคคลใช้เพื่อสร้าง และ ปกป้องภาพลักษณ์ของตนเอง

3) มุมมองของอัตลักษณ์ในแนวคิดทางมานุษยวิทยา

จุดแข็งอย่างหนึ่งของมานุษยวิทยา คือ การให้ความสำคัญ กับลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมในสังคม มองเรื่องของอัตลักษณ์ว่า เป็นคุณสมบัติที่คนหยิบยืมหรือ สร้างขึ้นมาตามสถานการณ์เฉพาะหน้า ดังนั้น การแปรเปลี่ยนอัตลักษณ์ ของคนตามบริบทจึงมีไม่รู้จักจบ จุดเด่น อีกประการหนึ่งของทฤษฎีทางมานุษยวิทยา คือ การลงงานสนามที่ทำให้มานุษยวิทยาละเอียดอ่อนกับความแตกต่างของแต่ละสังคมในการนิยามอัตลักษณ์ของบุคคลความแตกต่างที่ค้นพบช่วยในการวิพากษ์ และทำลายมายาคติของความเป็นสากลของอัตลักษณ์แบบตะวันตกลงได้

คำว่า "อัตลักษณ์" ในแนวคิดทางมานุษยวิทยา ค่อนข้างโดดเด่น โดยมีการนำอัตลักษณ์มาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม พฤติกรรมของกลุ่มคน รวมถึง กลุ่มเป้าหมาย ในหลากหลายวัฒนธรรมซึ่งก่อให้เกิดการให้คำอธิบายความหมายของคำนี้ตามพื้นที่ หรือขอบเขตที่จะนำไปใช้กับเรื่อง หรือ กลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นได้ดีที่สุดโดยยังมีการเปิดพื้นที่ให้เกิดการตั้งคำถาม และการหาคำตอบที่จะอธิบายได้เพิ่มเติม ตามมิติของเวลา หรือ สถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจจะมีมุมมองอีกลักษณะหนึ่งเกิดขึ้นอันจะเป็นการพัฒนาความเข้าใจให้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

กล่าวโดยสรุป "อัตลักษณ์" ในศาสตร์ทางสังคมต่างๆที่ได้นำเสนอ มีจุดเริ่มต้นคล้ายคลึงกัน นั่นคือ มองอัตลักษณ์ในลักษณะของการอธิบายถึงคุณสมบัติ หรือ สิ่งที่เป็นตัวตน แก่นแกน ที่แท้จริง ในมุมมองหนึ่ง ความจริงด้านหนึ่ง แต่เมื่อมิติของเวลา สถานการณ์ทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปก่อให้เกิดการมองความจริงในมุมมองอื่นหรือคำอธิบายที่หลากหลายมากขึ้น รวมถึงไม่มีความจริงที่เป็นสากลอธิบายความจริงได้ทางเดียว แต่สามารถที่จะอธิบายเพิ่มเติมได้ อัตลักษณ์ จึงเปรียบเสมือนการอธิบายที่เกิดขึ้นได้จากภายในตัวตนของผู้ที่มองตนเอง รวมถึง จากภายนอกสะท้อนมุมมองต่อบุคคลผู้นั้น ดังนั้น บางครั้ง คำอธิบายหรือคำจำกัดความของอัตลักษณ์ของบุคคลคนหนึ่ง กลุ่มคนหนึ่ง ชุมชน สังคมหนึ่ง จึงมีทั้งความเหมือนในทิศทางเดียวกัน รวมถึง มีความแตกต่างที่สวนทางกัน ซึ่งเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้ต่างฝ่ายต่างพยายามที่จะหาเหตุผลและคำอธิบายสนับสนุนความเป็นอัตลักษณ์ในความเข้าใจของตนเองขึ้น

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จะได้ทำการอธิบายการให้ความหมายของอัตลักษณ์ (Identity) ในมุมมองของศาสตร์ ทางจิตวิทยา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เพื่อใช้ในการอธิบายกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศจากครอบครัวเป็นสำคัญ กล่าวคือ อัตลักษณ์ของเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศ หมายถึงมุมมองของเด็กที่มีต่อตนเองและต่อความคาดหวังจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่สะท้อนออกมาเป็นความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรม

2.2 กระบวนการปฏิบัติงานกับเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ

กระบวนการในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ จากศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก จ.เชียงใหม่ ได้ทำการวิจัยและได้ข้อสรุปแนวทางการช่วยเหลือเด็กจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีขั้นตอนการช่วยเหลือตั้งแต่

การรับแจ้งเหตุ

การตรวจสอบข้อเท็จจริง

การประเมินปัญหา ความต้องการช่วยเหลือ

การช่วยเหลือในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม กฎหมาย

การคืนเด็กสู่สังคม

การติดตามประเมินผลการให้ความช่วยเหลือ

กระบวนการช่วยเหลือได้ดำเนินการเป็นไปตามข้อตกลงร่วมกันบนพื้นฐานการคุ้มครองเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

1) ลักษณะการทำงานแบบทีมสหวิชาชีพ (Multidisciplinary Team)

การช่วยเหลือและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็ก ไม่สามารถกระทำได้โดยหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดเพียงลำพัง จึงจำเป็นต้องอาศัยหลายหน่วยงาน หลายสาขาวิชาชีพ ทั้งภาครัฐและเอกชน หรือที่เรียกว่า “ทีมสหวิชาชีพ” (Multidisciplinary Team) กล่าวคือ วิชาชีพที่มาร่วมมือกันในการทำงานด้านเด็ก ประกอบไปด้วยบุคลากร 3 กลุ่มดังนี้คือ

1. ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ได้แก่ นิติแพทย์ กุมารแพทย์ สูตินารีแพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตกรรมบำบัด เป็นต้น
2. ด้านกฎหมาย ได้แก่ อัยการ ทนายความ ตำรวจ ผู้พิพากษา เป็นต้น
3. ด้านสังคม ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ ครู นักพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน พี่เลี้ยงเด็ก อาสาสมัครชุมชน เป็นต้น

การทำงานในลักษณะวิชาชีพดังกล่าว อาจทำได้ทั้ง 2 แบบ คือ

1. การประสานงานระหว่างวิชาชีพภายในองค์กรเดียวกัน เช่น โรงพยาบาลซึ่งมีแพทย์หลายสาขา พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ รวมทั้งนักวิชาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเด็กจะได้รับบริการต่าง ๆ ภายในหน่วยงานเดียวกันโดยที่เด็กจะได้ไม่ต้องเดินทางไปรับบริการหลายแห่งรวมทั้งความสะดวกรวดเร็วในการบำบัดรักษาด้วย

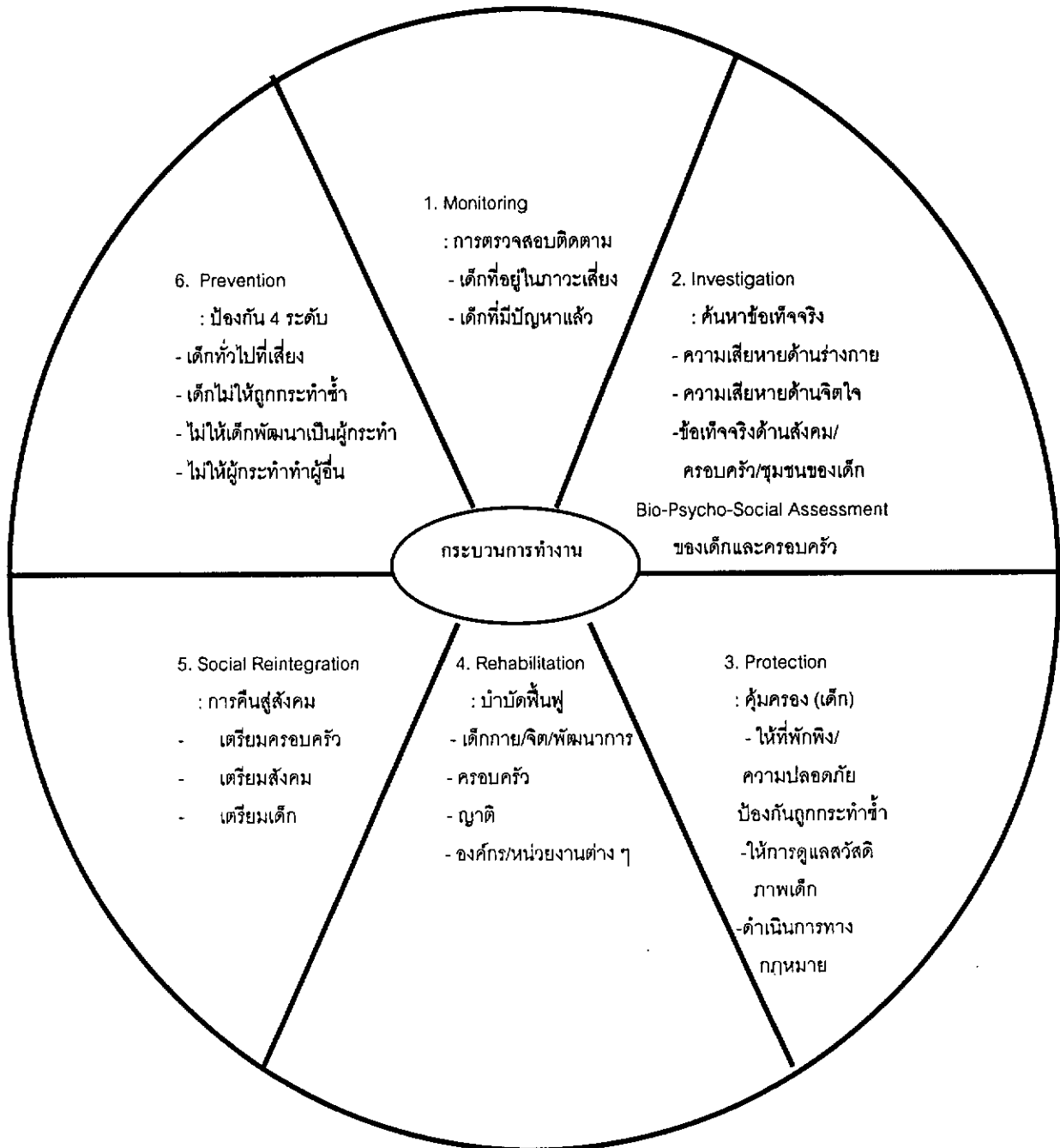
2. การประสานงานระหว่างหน่วยงานในรูปแบบการประสานงานส่งต่อ เช่น โรงพยาบาล สังคมสงเคราะห์ องค์การพัฒนาเอกชน โรงเรียน ซึ่งไม่มีบุคลากรทุกสาขาวิชาชีพ จึงมีความจำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากวิชาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กได้รับการบริการต่าง ๆ อย่างครบวงจรและเกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็กด้วย (ศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก จังหวัดเชียงใหม่)

2) กระบวนการทำงานของทีมสหวิชาชีพ (Multidisciplinary Team)

ทีมสหวิชาชีพ (Multidisciplinary Team) เหล่านี้จะต้องร่วมกันระดมสมองในการช่วยเหลือเด็กถูกทารุณกรรม ตั้งแต่เริ่มต้นการทำงาน จนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการทำงาน ดังนี้คือ

1. การตรวจสอบติดตาม (Monitoring)
2. การค้นหาข้อเท็จจริง (Investigation)
3. การคุ้มครองเด็ก (Protection)
4. การบำบัดฟื้นฟู (Rehabilitation)
5. การคืนสู่สังคม (Social Reintegration)
6. การป้องกัน (Prevention)

ภาพที่ 1 :กระบวนการทำงานแบบสหวิชาชีพ

ที่มา : สรรพสิทธิ์ คูมพ์ประพันธ์ : มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก กรุงเทพมหานคร

กระบวนการแรก เริ่มต้นจากการพบความผิดปกติที่น่าสงสัยว่าจะเกิด Child Abuse เช่น สุขภาพจิต สุขภาพกายที่ผิดปกติ พัฒนาการตามวัยที่ผิดปกติ บุคลิกภาพและพฤติกรรมที่ผิดปกติ บุคคลที่พบความผิดปกติเหล่านี้ก่อนมักจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพด้านการศึกษาสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ ซึ่งผ่านการฝึกอบรมให้รู้จักสังเกตความผิดปกติดังกล่าวแล้ว เริ่มต้นกระบวนการค้นหาความจริง โดยเริ่มต้นจากการค้นหาความเสียหายที่ร่างกายของเด็กโดยแพทย์หรือกุมารแพทย์ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจร่างกายเพื่อหาบาดแผล กระดูกหักความบอบช้ำเสียหายของอวัยวะภายใน ตรวจการติดเชื้อโดยเฉพาะการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ และการตรวจสอบการตั้งครรภ์ กรณีที่มีการกระทำซ้ำเรา เมื่อสรุปได้ว่ามีความเสียหายที่ถูกกระทำโดยบุคคลและหรือหาร่องรอยความเสียหายทางร่างกายที่ก่อให้เกิดความผิดปกติไม่ได้ จะต้องส่งต่อไปหน่วยจิตเวชเด็กหรือวัยรุ่น

หน่วยจิตเวชเด็กหรือวัยรุ่น ปกติจะมีผู้ประกอบวิชาชีพ 3 อาชีพ คือ จิตแพทย์เด็ก นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ที่จะซักถามเด็กทำกิจกรรม เฝ้าสังเกต รวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กรายนี้ ทั้งนี้เพื่อค้นหาอาการหรือกลุ่มอาการที่ผิดปกติทางจิตประสาท วิเคราะห์สาเหตุที่ก่อให้เกิดอาการหรือกลุ่มอาการที่ผิดปกติดังกล่าวในรายละเอียด (ซึ่งเป็นผลจากการถูกกระทำ) ค้นหาว่าเด็กถูกกระทำมาอย่างไร ใครเป็นผู้กระทำ ค้นหาสัมพันธภาพระหว่างเด็กกับผู้กระทำ ค้นหาสัมพันธภาพระหว่างเด็กกับบุคคลแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหาสาเหตุว่าทำไมบุคคลเหล่านี้ไม่สามารถคุ้มครองเด็กหรือซ้ำเติมเด็ก

กระบวนการที่ 2 จะเริ่มต้นทันทีที่พบว่าเด็กได้รับความเสียหายจากบุคคลภายในครอบครัว หรือผู้มีอิทธิพลต่อบุคคลในครอบครัวโดยเด็กจะต้องอยู่ในสถานที่ปลอดภัยจากการถูกกระทำซ้ำ ได้แก่ บ้านพักฉุกเฉิน โรงพยาบาล สถานสงเคราะห์ ครอบครัวทดแทน หรือแม้แต่ที่ครอบครัวเดิมหากว่ามีหลักประกันความปลอดภัยให้แก่เด็ก เช่น ในต่างประเทศ นักสังคมสงเคราะห์สามารถเข้าไปอยู่อาศัยร่วมกับครอบครัวเด็ก และจัดระบบเพื่อคุ้มครองเด็ก เป็นต้น ขณะเดียวกันก็ต้องติดตามดูแลเด็กคนอื่นๆ ที่ตกอยู่ในภาวะแวดล้อมเดียวกัน อาจเป็นพี่น้อง หรือเด็กอื่น ๆ การแยกเด็กจากครอบครัวหรือการแทรกแซงครอบครัว กรณีนี้ต้องมีผู้ประกอบวิชาชีพด้านกฎหมายเข้ามาช่วยดำเนินการ เพราะอาจต้องดำเนินการทางคดีความ ไม่ว่าจะในคดีแพ่ง (เกี่ยวกับอำนาจการปกครองหรือการแยกเด็ก) รวมทั้งดำเนินคดีอาญา เพื่อควบคุมไม่ให้ผู้กระทำสามารถกระทำซ้ำต่อเด็กคนใดคนหนึ่งอีกตามเงื่อนไขและเงื่อนไขเวลาที่กฎหมายกำหนด

ขณะเดียวกันก่อนที่จะดำเนินการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตครอบครัวหรืออนาคตของเด็ก จำเป็นต้องเรียกประชุมทีมสหวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายสังคมสงเคราะห์ (รวมทั้งนักสังคมสงเคราะห์ที่มีโอกาสเฝ้าสังเกตเด็กฝ่ายการแพทย์ และฝ่ายกฎหมาย เพื่อดำเนินการประเมินสภาวะ

ครอบครัวก่อน ทั้งนี้เพื่อให้การประเมินสภาวะเด็กและครอบครัว มีพื้นฐานอยู่บนข้อมูลทุกด้าน ทั้ง การแพทย์ สังคมสงเคราะห์ และกฎหมาย ซึ่งจะทำให้การแทรกแซงครอบครัวยังไม่จำเป็นกระบวนการคุ้มครองเด็ก หรือการป้องกันเด็กเฉพาะหน้า การบำบัดฟื้นฟูเด็ก สามารถเชื่อมโยงกับการคืนสู่สังคมของเด็กตามหลักเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก)

กระบวนการที่ 3 คือกระบวนการบำบัดฟื้นฟูจะต้องมีการทำงานร่วมกันเป็นทีมจากฝ่าย การแพทย์ สังคมสงเคราะห์ และกฎหมาย โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์พยาธิสภาพของเด็กทั้งกาย และจิตใจ ทั้งนี้ต้องมีรายละเอียดที่สามารถชี้ให้เห็นว่าอาการ (Symptom) หรือกลุ่มอาการ (Syndrome) เกิดจากสาเหตุหลักใดบ้าง สาเหตุรองใดบ้างรวมทั้งติดตามสืบสาวให้เห็นกระบวนการ เกิดอาการหรือกลุ่มอาการดังกล่าวด้วย ทั้งนี้โดยการซักถาม การเฝ้าสังเกต และการทำบันทึกทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง และสามารถกำหนดแนวทางในการบำบัดฟื้นฟู หรือแผนงานในการบำบัดฟื้นฟูโดยทีมจิต เวชเด็กจะเป็นผู้วางแผนทางประสานกับนักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กและ ครอบครัว เพื่อให้กิจกรรมบำบัดฟื้นฟูสอดคล้องกับแนวทางของทีมจิตเวชเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากนักกฎหมายจะช่วยเหลือให้ผู้กระทำความผิดแสดงความรับผิดชอบด้วยการขอโทษเด็กอย่างสำนึกผิด ช่วยให้การบำบัดฟื้นฟูเด็กกระทำได้อย่างรวดเร็ว และสัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้ นักวิจัยทางจิตเวชจากหลาย ประเทศแสดงถึงผลงานวิจัยของตนว่าการที่ผู้กระทำความผิดแสดงความสำนึกผิดและช่วยเหลือในการบำบัด ฟื้นฟูเด็ก เด็กผู้เสียหายจะสามารถฟื้นฟูตนเองได้รวดเร็วมาก แผนการบำบัดฟื้นฟูเด็กปกติจะควบคุม ไปด้วยกับแผนการบำบัดฟื้นฟูครอบครัว หรือการคืนสู่สังคมของเด็กด้วย

กระบวนการคืนเด็กสู่สังคม ก็จำเป็นต้องอาศัยทีมสหวิชาชีพดำเนินการ เพราะการปรับ เปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางสังคมของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน ไม่อาจจะปฏิบัติ ได้ตามลำพัง ตัวอย่างเช่น การบำบัดฟื้นฟูครอบครัว จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากสมาชิกในครอบครัว ไม่ยินยอมร่วมมือจึงต้องอาศัยกลไกทางกฎหมายช่วยกระตุ้นหากยอมร่วมมือแต่การวินิจฉัยปัญหา และแผนบำบัดฟื้นฟูของทีมจิตเวชขาดการสนับสนุนจากนักสังคมสงเคราะห์ที่เกี่ยวข้องในด้านข้อมูล การติดตามการเปลี่ยนแปลง การบำบัดฟื้นฟูครอบครัวก็จะไม่เกิดผล นอกจากนี้หากไม่สามารถปรับ เปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางสังคมของเด็กได้ ต้องหาครอบครัวทดแทนให้กับเด็ก ต้องย้ายเด็กออกจาก ชุมชน รวมถึงการย้ายโรงเรียนด้วย ฝ่ายการแพทย์ และนักสังคมสงเคราะห์ไม่สามารถกระทำได้โดย ปราศจากการช่วยเหลือของฝ่ายกฎหมาย รวมไปถึงการปกปิดเอกลักษณ์ของเด็กผู้เสียหายเพื่อไม่ให้ บุคคลอื่น ๆ ทราบว่าเด็กเคยถูกกระทำมาก่อน

การป้องกันด้วยการลดปัจจัยเสี่ยงในครอบครัวและชุมชน จะต้องประกอบด้วยกลไกที่ให้ บริการเด็กและครอบครัวตามปกติอย่างใกล้ชิด เช่น โรงเรียน นักสังคมสงเคราะห์ชุมชน สถาน

พยาบาล รวมทั้งสถานีดำรวจในบางกรณี เป็นต้น โดยมีเครื่องมือหรือเกณฑ์วินิจฉัยตรวจวัดการมีปัจจัยเสี่ยงจากกลุ่มเป้าหมายที่เข้ามารับบริการหรือไปให้บริการ จัดระบบการรับส่งเรื่องหรือการประสานงานหรือ Referral ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการแจ้งความที่สถานีดำรวจกรณีทำร้ายต่อบีระหว่างสามีภรรยา เจ้าหน้าที่ตำรวจควรตรวจสอบรายละเอียดว่ามีเด็กอยู่ในครอบครัวนี้หรือไม่ แม้ว่าเด็กจะไม่ถูกทำร้าย แต่ก็เกิดปัจจัยเสี่ยงแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจควรส่งเรื่องให้ฝ่ายสังคมสงเคราะห์ดำเนินการต่อ เป็นต้น ซึ่งอาจต้องมีการบำบัดฟื้นฟู และการสงเคราะห์อื่น ๆ ตามมา เพื่อลดปัจจัยเสี่ยง รวมทั้งกลไกทางกฎหมายที่จะแทรกแซงด้วย (สรรพสิทธิ์ คุมพ์ประพันธ์ 2543: 119-123)

การช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ผู้ที่ทำงานจะต้องใช้ความรู้วิจารณ์ญาณในการพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับเด็กและปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กให้ละเอียดทุกแง่มุม กระบวนการแก้ไขปัญหาคู่ครองสิทธิเด็กจำเป็นจะต้องใช้บุคลากรในหลายวิชาชีพร่วมมือกันในการทำงาน ซึ่งบุคลากรเหล่านี้จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องสิทธิเด็ก ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็ก กระบวนการขั้นตอนการคุ้มครองเด็กอย่างถูกต้องตามหลักวิชาชีพเพื่อทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สายันตร์ แสงวณิช (2535) ได้ศึกษาเรื่อง "คดีการทารุณกรรมเด็กในเชียงใหม่: การหารูปแบบแก้ไขและจัดการทางกฎหมาย" วิธีการศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามในเรื่องการทารุณกรรมเด็ก ซึ่งได้แก่ จิตแพทย์ ตำรวจ ประชาสงเคราะห์ ผู้พิพากษาคดีเด็กและเยาวชน ผู้พิพากษาสมทบ ผู้รักษาศีลธรรม ในจังหวัดเชียงใหม่ รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 ท่าน พบว่า การทำทารุณกรรมเด็กทั้งทางด้านร่างกายและทางเพศมีอยู่ทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากญาติพี่น้องและคนรู้จักและเกิดขึ้นในหมู่ประชากรที่ยากจน แนวทางการป้องกันนั้นต้องให้ความรู้แก่บิดามารดาและเด็กให้รู้ถึงข้อเสียและอันตรายที่จะเกิดขึ้น สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้แก่ประชาชน เมื่อมีผู้กระทำผิดควรลงโทษอย่างรุนแรงส่วนกฎหมายในขณะนี้ นักวิชาชีพซึ่งตอบคำถาม กล่าวถึงกฎหมายในงานศึกษาชิ้นนี้ว่า กฎหมายในขณะนี้ดีอยู่แล้ว แต่ควรมีการบังคับใช้กันอย่างจริงจัง และควรมาตรการในการป้องกันและแก้ไขจากสาเหตุอย่างแท้จริง และการหามาตรการป้องกันน่าจะดีกว่าการแก้ไขภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ขึ้นแล้ว

ปริญญา รัฐมนตรี (2537) ได้ศึกษาเรื่อง "บทบาทของศาลเยาวชนและครอบครัวในการคุ้มครองเด็กจากการถูกทารุณกรรมโดยบุคคลในครอบครัว" ผลการศึกษาพบว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวไทยในปัจจุบันได้ให้การคุ้มครองเด็กที่ถูกทารุณกรรมบนพื้นฐานที่ว่า บิดามารดาจะเป็นผู้กระทำในสิ่งที่ประโยชน์ดีที่สุดต่อเด็ก ศาลมีอำนาจคุ้มครองเด็กได้ภายในขอบเขตของการบกพร่องของการใช้อำนาจปกครองและจะต้องได้รับความยินยอมจากบิดาหรือมารดา โดยมีคำฟ้องเสียก่อน ในขณะที่ศาลคดีเด็กและเยาวชนต่างประเทศให้ความคุ้มครองเด็กบนพื้นฐานที่ว่า ลักษณะของตัวเด็กนั้นเองจะเป็นตัวกำหนดว่า เด็กควรได้รับความคุ้มครองจากรัฐและศาลเพื่อให้มีสวัสดิภาพและการดำรงชีวิตที่เหมาะสมแก่วัยและความจำเป็นจึงมีขอบเขตอำนาจในการคุ้มครองเด็กที่กว้างขวางกว่าและสามารถให้การคุ้มครองได้โดยไม่ต้องอาศัยความยินยอมจากบิดาและมารดาแต่ประการใด

พรฤดี นิธิรัตน์ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง "ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการกระทำทารุณกรรมของเด็กในครอบครัว ศึกษาในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร" พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการถูกทารุณกรรมของเด็กคือ ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปกครอง เช่น อาชีพ ระดับการศึกษา พฤติกรรมการเล่นการพนัน สำหรับลักษณะส่วนบุคคลของเด็กได้แก่ ความเกี่ยวพันระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เด็กที่มีแนวโน้มในการถูกทารุณกรรม คือ เด็กที่เป็นลูกเลี้ยงหรือลูกบุญธรรม เด็กที่มีการเห็นคุณค่าในตัวเองต่ำ เด็กที่อยู่กับผู้ปกครอง ที่มีลักษณะดังนี้ คือ ประกอบอาชีพใช้แรงงาน การศึกษาต่ำ มีลูกหลายคน และชอบเล่นการพนัน เด็กที่อยู่ในครอบครัวลักษณะดังนี้ คือ ครอบครัวเดี่ยว สิ่งแวดล้อมมีความแออัด เศรษฐฐานะต่ำ มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี และครอบครัวที่มีภาวะวิกฤติสูง

สาธิตา ธิตินุทธี (2542) ได้ศึกษาเรื่อง "การฟื้นฟูสมรรถภาพสังคมของเด็กที่ถูกทารุณกรรม" ผลการศึกษา พบว่า สิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมแก่เด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม สำคัญจะต้องแก้ปัญหาที่อารมณ์ จิตใจ เพื่อให้เด็กได้ปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและที่สำคัญคือ สามารถกลับคืนสู่สังคม ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งพัฒนามาจากแนวความคิดการป้องกันการกระทำทารุณกรรมต่อเด็ก ทั้งนี้เด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศนั้นย่อมได้รับผลกระทบทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ผลกระทบต่อบุคลิกภาพ พฤติกรรมของเด็ก ขั้นตอนในการให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมประกอบด้วย การแยกเด็กออกจากผู้กระทำเป็นสิ่งแรก หรือแยกออกจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตราย เป็นการชั่วคราว ตามด้วยการส่งเด็ก

เข้ารับการรักษายาบาลทางร่างกายและจิตใจ การประชุมทีมงานสหวิชาชีพ เพื่อร่วมมือกัน กำหนดแนวทางการช่วยเหลือ การบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาเด็กโดยอาศัยเครือข่ายการทำงานและการเตรียมความพร้อมของครอบครัว ก่อนการส่งเด็กกลับบ้านโดยการบำบัดฟื้นฟู ครอบครัว ช่วยเหลือ สนับสนุนครอบครัวให้คำแนะนำปรึกษา โดยภาพรวมวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมแก่เด็กที่ถูกทารุณกรรม คือ การให้การรักษาเด็กในทุกรูปแบบ ทั้งการบำบัดทางสุขภาพกาย สุขภาพจิต การพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม สามารถสื่อสารติดต่อกับผู้อื่น หรือ สังคมภายนอกได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ยังพบว่าในปัจจุบันหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเห็นความสำคัญของการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม ดังเห็นได้จากการนำไปปฏิบัติงาน มีการทำงานเป็นทีมงานสหวิชาชีพ (Multidisciplinary Team) ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับเด็กที่ถูกทารุณกรรมได้รับการแก้ไขปัญหายอย่างจริงจัง ซึ่ง สารีภา ได้ให้ข้อเสนอแนะเอาไว้ว่าควรที่จะขยายรูปแบบการทำงาน ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในต่างจังหวัดที่ปัญหาเด็กที่ถูกทารุณกรรมมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรง สร้างเครือข่ายการทำงานลงชุมชน โรงเรียน และควรมีการจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ เกิดทักษะในการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น

อัจฉรา สุวรรณศรี (2543) ได้ศึกษา เรื่อง "ความคิดเห็นของครูระดับประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 2 ต่อปัญหาเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ: ศึกษาเฉพาะครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร" ผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจของครูต่อปัญหาเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ ครูมีความเข้าใจเป็นอย่างดี ทั้งทางด้านลักษณะรูปแบบของการล่วงละเมิด สถานการณ์ของปัญหาและความรุนแรงของปัญหาในปัจจุบัน รวมถึงผลกระทบของปัญหาต่อตัวเด็ก ครูมีความตระหนักในบทบาทของครูในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอนและการให้ความรู้กับเด็กเพื่อให้เด็กรู้จักปฏิเสธพฤติกรรมและบอกเล่าเรื่องราวให้ผู้อื่นทราบมากที่สุด รวมถึงเห็นถึงความจำเป็นในวิธีการทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคือเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ และนอกจากนั้นชุมชนรอบตัวเด็กเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญซึ่งบุคลากรอื่นๆควรมีบทบาทมากกว่าครูในเรื่องการรณรงค์กับชุมชนซึ่งถือเป็นสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่ใกล้ชิดมีความตระหนักถึงปัญหาเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยหากเกิดจากบุคคลในครอบครัวเป็นผู้กระทำและตระหนักถึงการบำบัดฟื้นฟูเด็กเป็นกลุ่ม อีกทั้งครูเห็นว่าครูและบุคลากรอื่น วิชาชีพที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทใกล้ชิดเดียวกันในเรื่องการสอนวิธีการป้องกันและระมัดระวังตัวเอง การทำงานร่วมกันกับพ่อแม่ผู้ปกครอง การช่วยเด็กเตรียมความพร้อมเพื่อจัดการกับปัญหา เป็นต้น

เป็นสิ่งแรก หรือแยกออกจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตราย เป็นการชั่วคราว ตามด้วยการส่งเด็กเข้ารับการรักษายาบาลทางร่างกายและจิตใจ การประชุมทีมงานสหวิชาชีพ เพื่อร่วมมือกันกำหนดแนวทางการช่วยเหลือ การบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาเด็กโดยอาศัยเครือข่ายการทำงานและการเตรียมความพร้อมของครอบครัว ก่อนการส่งเด็กกลับบ้านโดยการบำบัดฟื้นฟู ครอบครัว ช่วยเหลือสนับสนุนครอบครัวให้คำแนะนำปรึกษา โดยภาพรวมวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมแก่เด็กที่ถูกทารุณกรรม คือ การให้การรักษาเด็กในทุกรูปแบบ ทั้งการบำบัดทางสุขภาพกาย สุขภาพจิต การพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม สามารถสื่อสารติดต่อกับผู้อื่น หรือ สังคมภายนอกได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ยังพบว่าในปัจจุบันหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเห็นความสำคัญของการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม ดังเห็นได้จากการนำไปปฏิบัติงาน มีการทำงานเป็นทีมงานสหวิชาชีพ (Multidisciplinary Team) ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับเด็กที่ถูกทารุณกรรมได้รับการแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง ซึ่ง สารีภา ได้ให้ข้อเสนอแนะเอาไว้ว่าควรที่จะขยายรูปแบบการทำงาน ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในต่างจังหวัดที่ปัญหาเด็กที่ถูกทารุณกรรมมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรง สร้างเครือข่ายการทำงานลงชุมชน โรงเรียน และควรมีการจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ เกิดทักษะในการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น

อัจฉรา สุวรรณศรี (2543) ได้ศึกษา เรื่อง “ความคิดเห็นของครูระดับประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 2 ต่อปัญหาเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ: ศึกษาเฉพาะครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจของครูต่อปัญหาเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ ครูมีความเข้าใจเป็นอย่างดี ทั้งทางด้านลักษณะรูปแบบของการล่วงละเมิด สถานการณ์ของปัญหาและความรุนแรงของปัญหาในปัจจุบัน รวมถึงผลกระทบของปัญหาต่อตัวเด็ก ครูมีความตระหนักในบทบาทของครูในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอนและการให้ความรู้กับเด็กเพื่อให้เด็กรู้จักปฏิเสธพฤติกรรมและบอกเล่าเรื่องราวให้ผู้อื่นทราบมากที่สุด รวมถึงเห็นถึงความจำเป็นในวิธีการทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคือเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ และนอกจากนั้นชุมชนรอบตัวเด็กเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญซึ่งบุคลากรอื่นๆควรมีบทบาทมากกว่าครูในเรื่องการรณรงค์กับชุมชนซึ่งถือเป็นสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่ใกล้ชิดมีความตระหนักถึงปัญหาเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยหากเกิดจากบุคคลในครอบครัวเป็นผู้กระทำและตระหนักถึงการบำบัดฟื้นฟูเด็กเป็นกลุ่ม อีกทั้งครูเห็นว่าครูและบุคลากรอื่น วิชาชีพที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทใกล้เคียงกันในเรื่องการสอนวิธีการป้องกันและระมัดระวังตัวเอง การทำงานร่วมกันกับพ่อแม่ผู้ปกครอง การช่วยเด็กเตรียมความพร้อมเพื่อจัดการกับปัญหา เป็นต้น

วาสนา แก้วพรัตน์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง “การคุ้มครองผู้เสียหายกรณีเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศ ก่อนและหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา” พบว่า การเข้าไปแก้ไขปัญหาคู่ครองเด็กในกฎหมายอาญาจะเข้าไปมีบทบาทก็ต่อเมื่อเกิดความเสียหายต่อตัวเด็กก่อน และนอกจากนั้นกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับกันอยู่ในปัจจุบันก็มุ่งในการลงโทษผู้ทำร้ายเด็ก มิได้มองที่ตัวของเด็กผู้เสียหาย การขาดมาตรการในการเข้ามาคุ้มครองสวัสดิภาพให้แก่เด็ก รวมถึงเมื่อเด็กถูกทำร้ายแล้วจะมีการบำบัดฟื้นฟูร่างกายจิตใจของเด็กนั้นอย่างไร ที่จะสามารถทำให้เด็กสามารถกลับคืนสู่สังคมใช้ชีวิตเหมือนเด็กปกติ นอกจากนั้น จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ยังให้ความเห็นเพิ่มเติมที่น่าสนใจว่า การปฏิบัติงานสหวิชาชีพมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการช่วยเหลือเด็กที่ถูกกระทำทารุณทางเพศ เนื่องจากการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กจำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลืออย่างรอบด้านทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์และด้านสังคม รวมถึงการดำเนินคดี ดังนั้นหน่วยงานใดเพียงหน่วยงานเดียวไม่สามารถดำเนินการได้อย่างครบถ้วนทั้งครบและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากข้อจำกัดในหลายๆด้าน เช่น ข้อจำกัดขององค์กร ข้อจำกัดของบุคลากร นอกจากนี้ยังต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทางเพื่อให้ความช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง โดยมีระบบการคุ้มครองเด็กตั้งแต่ระดับเริ่มต้น การกำหนดให้มีการแจ้งเหตุการณ์ที่พบกรณีเด็กที่ถูกกระทำทารุณ รวมถึงการแยกเด็กชั่วคราวเพื่อการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ซึ่งจะเป็นแนวคิดที่เหมาะสมและทันสมัยในการปกป้องคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสงเคราะห์และส่งเสริมความประพฤติดีกเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงด้วยวิธีการต่างๆตามที่กฎหมายกำหนดทุกเรื่องอย่างเป็นระบบ เช่น เรื่องหลักการคุ้มครองเด็กจากความรุนแรง และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนด้วยวิธีการปฏิบัติต่อด็ก ระบบการช่วยเหลือ ระบบการส่งต่อ ระบบการให้คำปรึกษา รวมถึงการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพและส่งเสริมความประพฤติดีก โดยมุ่งถึงการปฏิบัติที่让孩子ได้รับประโยชน์สูงสุดอันสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

นอกจากนี้ วาสนา ยังได้ให้ข้อเสนอแนะไว้อย่างน่าสนใจ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ในปัญหาทักษะในการปฏิบัติงาน และที่สำคัญคือ ทศนคติ ต่อปัญหาเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศ ของหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีลักษณะต่างคนต่างทำ ดังนั้นควรมีการกำหนดแนวทางร่วมกันในการให้ความคุ้มครองเด็กอย่างมีระบบ นอกจากนี้ชุมชนและสังคมควรมีส่วนในการดูแลเด็กในชุมชน พึงหวั่นภัยคุ้มครองในกรณีที่เกิดเหตุกับเด็ก อันเกิดจากบุคคลในครอบครัวเป็นผู้กระทำ โดยแจ้งเหตุให้กับวิชาชีพ องค์กร หน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนี้ให้เข้ามาคุ้มครองเด็กเป็นต้น

ดารณี นฤตมพงศ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง “ความพร้อมของนักสังคมสงเคราะห์ ต่อการสืบค้นข้อเท็จจริงจากเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศในชั้นสอบสวนตาม พรบ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 20 (วิธีการสืบพยานเด็ก)” พบว่า นักสังคมสงเคราะห์มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานสืบค้นข้อเท็จจริงอยู่ในระดับดี ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงาน ทักษะในการสืบค้นข้อเท็จจริง (ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะในการสัมภาษณ์ / ทักษะการฟัง / การสรุปเชื่อมโยงประเด็นเพิ่มเติม ทักษะการตั้งประเด็นคำถาม) ในการสืบค้นข้อเท็จจริงในชั้นสอบสวนตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ระดับค่อนข้างดี (มาก) ซึ่งถ้าพิจารณาในเรื่องของความพร้อมที่จะพบว่าค่อนข้างพร้อม นอกจากนั้นจากการสังเกตการณ์การปฏิบัติงานสืบค้นข้อเท็จจริงจากเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศในชั้นสอบสวน พบว่า นักสังคมสงเคราะห์ควรจะมีการเพิ่มเติมความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นอันดับหนึ่ง และรองลงมาคือความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาและพัฒนาการเด็กในวัยต่างๆ รวมทั้งเทคนิค ทักษะในการสัมภาษณ์เด็ก เป็นอันดับต่อมา เพื่อเพิ่มเติมความรู้ ทักษะ และทัศนคติ และทักษะของนักสังคมสงเคราะห์ให้มากขึ้นกว่าเดิม

ดารณี ให้ข้อเสนอแนะในงานศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ควรมีความรู้เพิ่มเติมเฉพาะเรื่องให้กับนักสังคมสงเคราะห์ เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก และจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับเด็กนอกจากนั้น งานศึกษาของดารณีและ วาสนา ยังมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องการทำงานร่วมกันของสหวิชาชีพ ซึ่งควรมีการอบรมร่วมกันในการทำงานด้านเด็กเพื่อวางแผน และหาแนวทางมาตรการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ / นักจิตวิทยา / ตำรวจ / หน่วยงาน / อัยการ รวมทั้งการเพิ่มอัตรากำลังของนักสังคมสงเคราะห์ / นักจิตวิทยาให้มากขึ้น เพื่อให้เพียงพอกับปริมาณ โดยเปิดโอกาสให้มี อาสาสมัครที่ทำงานสังคมสงเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนให้ได้เข้ามาทำหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2542 ทั้งนี้เพื่อปรับระบบการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ที่ทำหน้าที่สืบพยานเด็กให้มีความสอดคล้องและสมดุลกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น รวมถึงควรมีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานให้กับทีมสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องได้นำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ รวมถึงอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการปฏิบัติงานตาม พรบ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในอนาคต และวางแผนนโยบายในระดับการบริหารได้ต่อไป

สุจิตรา แก้วสินวล (2545) ได้ศึกษาเรื่อง "ประสิทธิผลของสื่อละครสร้างสรรค์ที่มีต่อการสร้างการมองเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กที่ถูกทารุณกรรม" ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากที่เด็กได้เข้าร่วมการอบรมละครสร้างสรรค์ ละครที่สร้างสรรค์มีประสิทธิผลในการสร้างการมองเห็นคุณค่าในตนเองสำหรับเด็กที่ถูกทารุณกรรม ซึ่งจากผลการทำแบบประเมินการมองเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิท พบว่า มีเด็กจำนวนมากกว่าที่มีการเปลี่ยนแปลงการมองเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น และมีเด็กจำนวนน้อยที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ส่วนผลการสัมภาษณ์เด็กที่เข้าร่วมอบรมละครของตนเองไปในทิศทางที่ดีขึ้นโดยเฉพาะในด้านความผ่อนคลาย ความภาคภูมิใจ และความมั่นใจ ซึ่งเกิดจากการที่ผู้นำกลุ่มได้มีการสื่อสารกันในทางบวก (Positive Stoke) ด้วยการยอมรับและไม่ตัดสินใจ และการเรียนรู้กระบวนการสื่อสารในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการละครสร้างสรรค์

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงการมองเห็นคุณค่าในตนเองที่เกิดขึ้นเพียงบางด้านและชั่วคราวเท่านั้นเนื่องจากเด็กกลุ่มนี้ได้ถูกทำลายการมองเห็นคุณค่าในตนเองมาอย่างรอบด้านและยาวนาน ด้วยการสื่อสารในทางลบและการปล่อยปละละเลยจนเกิดการประเมินตนเองในทางลบ (Negative Self Concept) อย่างไรก็ตามการที่จะทำให้เด็กเกิดการมองเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น ผู้ที่ทำงานกับเด็กที่ถูกทารุณกรรม ต้องพยายามทำให้ครอบครัวและสภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวันของเด็ก เช่น โรงเรียน เครือญาติ เข้าใจและใช้การสื่อสารทางบวกกับเด็กซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการมองเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มสูงขึ้นอย่างรอบด้านและถาวรได้ ทั้งนี้เพราะรูปแบบการสื่อสารทางบวกได้ทำให้เด็กเกิดการประเมินตนเองในทางบวก (Positive Self Concept) ซึ่งก็คือ การมองเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - Esteem) เพิ่มขึ้นนั่นเอง

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัวที่อยู่ในเครือข่ายบ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่: กรณีศึกษา การเข้าถึงอัตลักษณ์เด็กถูกทารุณกรรมทางเพศโดยบุคคลในครอบครัว” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ ขององค์กรบ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 แห่ง คือ

1. บ้านพักเด็กและครอบครัว (บ้านพิงใจ) จ.เชียงใหม่ องค์กรภาครัฐ
2. สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ จ.เชียงใหม่ องค์กรภาครัฐ
3. มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์ องค์กรภาคเอกชน
4. มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ องค์กรภาคเอกชน
5. มูลนิธิพุทธเกษตร องค์กรภาคเอกชน

โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ มุ่งเน้นไปที่การให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศของเครือข่ายบ้านพักเด็กในการที่จะเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็กเป็นสำคัญ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ คือ ได้เรียนรู้ถึงระบบการทำงาน กระบวนการให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศของบ้านพักเด็กพร้อมทั้งได้เรียนรู้และเข้าใจใน อัตลักษณ์ของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศอันจะสามารถนำปัญหาและความต้องการของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ มาเสนอต่อเครือข่ายบ้านพัก เพื่อจัดการดูแลบำบัดฟื้นฟูในระยะยาวให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของเด็กต่อไปได้

2. กลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้เน้นกลุ่มเป้าหมายไปที่องค์กรบ้านพักเด็ก ทั้ง 5 แห่งเป็นสำคัญ และได้คัดเลือกกรณีศึกษา (Case Study) เป็นเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศโดยบุคคลในครอบครัวซึ่งได้รับการช่วยเหลือจาก 5 บ้านพักดังกล่าว

กรณีศึกษาจะเป็นตัวอย่างในการสร้างรูปแบบของ การช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศที่เกิดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการที่จะนำไปพัฒนาระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศในระยะต่อไป

3. แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

1) แหล่งข้อมูล

เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นการปฏิบัติงานของบ้านพักเด็กในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ จึงจำเป็นที่จะต้องรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ ทาง ซึ่งข้อมูลของการศึกษาแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้คือ

1. ข้อมูลจากเอกสาร

เช่น ข้อมูลประวัติของเด็ก ได้แก่ เอกสารสำคัญทางราชการ ใบรับรองผลทางการแพทย์ แบบบันทึกการสอบปากคำเด็ก เป็นต้น

2. ข้อมูลจากการดำเนินการวิจัย

เช่น การสัมภาษณ์กรณีศึกษา, การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม, การลงพื้นที่เยี่ยมบ้านกรณีศึกษา, การประชุม Conference Case เป็นต้น

2) วิธีการเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลของทีมวิจัย ได้ตระหนักเห็นบทบาทที่สำคัญของเจ้าหน้าที่บ้านพักเด็กในการเป็นผู้ปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ จึงได้ให้เจ้าหน้าที่บ้านพักเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยเพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาเด็กถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศที่เกิดขึ้นจริงในสังคม

จากนั้นเพื่อให้เห็นภาพของการปฏิบัติงานของบ้านพักต่อการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศจากบุคคลในครอบครัวจึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยกรณีศึกษาที่ประสบปัญหาและได้รับผลกระทบ เป็นผู้ถูกกระทำได้ให้ข้อมูลถึงเรื่องราวชีวิตของตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดเป็นกรอบคิดถึงกระบวนการปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศในการเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็ก ศึกษาเป็นกรณีศึกษา ข้อมูลที่ได้นั้นจะนำมาวิเคราะห์แบบเชิงคุณภาพ โดยจะใช้นำเสนอเชิงพรรณนาเป็นหลัก

เนื้อหางานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเนื้อหาทั้งสิ้น 6 บท กล่าวคือ

- บทที่ 1** บทนำ กล่าวถึงความสำคัญของประเด็นปัญหา วัตถุประสงค์ในการวิจัย และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา
- บทที่ 2** ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีเนื้อหาครอบคลุมในประเด็นที่จะศึกษา กล่าวคือ แนวคิดการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก, แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์, กระบวนการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3** ระเบียบวิธีวิจัย นำเสนอ ขอบเขต, กลุ่มเป้าหมาย, แหล่งข้อมูล, วิธีการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- บทที่ 4** ผลการศึกษา นำเสนอกรณีศึกษา 5 กรณีที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ ซึ่งถึงแม้ว่ากรณีศึกษาทั้ง 5 จะมีลักษณะของปัญหาที่คล้ายคลึงกันในการที่ถูกกระทำจากบุคคลภายในครอบครัว ในทางตรงกันข้ามทำให้เห็นถึงรายละเอียดในการที่กรณีศึกษาได้เผชิญปัญหาที่แตกต่างกันไป ตั้งแต่ก่อนถูกทารุณกรรมทางเพศ จนกระทั่งได้รับการบำบัดฟื้นฟูอยู่ที่บ้านพักเด็ก และพร้อมกันนี้ได้นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นขององค์กรเครือข่ายบ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 บ้านพักเพื่อชี้ให้เห็นถึงพื้นที่ที่มีความสำคัญในการดูแลและคุ้มครองเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศทั้งในระยะสั้น และระยะยาว
- บทที่ 5** วิเคราะห์ผลการศึกษา นำเสนอการวิเคราะห์อัตลักษณ์ของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ กระบวนการช่วยเหลือของบ้านพักในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ และปัญหาอุปสรรคของเครือข่ายบ้านพักเด็กในการดำเนินงานช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศโดยบุคคลในครอบครัว
- บทที่ 6** บทสรุปและข้อเสนอแนะ นำเสนอความสอดคล้องระหว่างการทำงานของเครือข่ายบ้านพักเด็กกับอัตลักษณ์ของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศและข้อเสนอแนะอันจะเป็นประโยชน์ในการทำงานของเครือข่ายบ้านพักเด็กที่จะทำให้เด็กคืนสู่สังคมได้

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัวที่อยู่ในเครือข่ายบ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่” มุ่งเน้นไปที่การให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศของเครือข่ายบ้านพักเด็กในการที่จะเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็กเป็นสำคัญ

เป้าหมายของการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศของเครือข่ายบ้านพักจึงอยู่ที่ตัวเด็กเป็นศูนย์กลางด้วยการทำให้เด็กนั้นสามารถช่วยเหลือตนเองและคืนสู่สังคมได้ในระยะยาว จึงได้มีการร่วมมือกันในการที่จะหาแนวทางปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือเป็นไปในแนวทางเดียวกันและไม่ขัดกับความเป็นตัวตนของเด็ก และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

จากการศึกษา “กรณีศึกษา” ซึ่งเป็นเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศและได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรเครือข่ายบ้านพักเด็กทั้ง 5 แห่ง การศึกษาเด็กใช้วิธีการที่บ้านพักดำเนินการอยู่แล้ว คือ การสัมภาษณ์ , การให้เด็กเล่าประสบการณ์ของตนเอง , การลงพื้นที่เยี่ยมบ้านกรณีศึกษา และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกระทำ ซึ่งผลที่ได้คือข้อมูลชีวิตเรื่องราวของเด็ก อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงตัวตนของเด็ก

ดังนั้นเพื่อให้เห็นมุมมองของเด็ก และจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา อันจะนำไปสู่บทวิเคราะห์ว่าเด็กมีทัศนคติต่อตัวเอง ต่อคนอื่น ๆ อย่างไร รวมทั้งสังคมที่เด็กอยู่คาดหวังอะไรกับเด็กบ้าง และบ้านพักเด็กได้มีแนวทางในการที่จะช่วยเหลือเด็กในระยะยาวต่อไปได้อย่างไร อันจะเป็นทางออกให้กับเด็กคืนสู่สังคมได้

1. กรณีศึกษา : เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ

กรณีศึกษา

1. ขวัญ (นามสมมุติ) : มูลนิธิพุทฺธเกษตร
2. หทัย (นามสมมุติ) : มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์
3. ใจ (นามสมมุติ) : มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่
4. หน่อช (นามสมมุติ) : บ้านพักเด็กและครอบครัว (บ้านพิงใจ)
5. อริสา (นามสมมุติ) : สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์

ตารางที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกรณีศึกษา

ชื่อ (สมมุติ)	อายุ (ปี)	การศึกษา	สถานภาพ	ผู้กระทำ	ลักษณะการ ถูกระทำ	ผ่านการช่วยเหลือและ การบำบัด ฟื้นฟูจาก	ที่อยู่ ปัจจุบัน
ขวัญ	16	ม. 6 (กศน.)	โสด	-พี่ชายต่าง มารดา - พ่อเลี้ยง	- อนาคต - ข่มขืน กระทำซ้ำเรา	- โรงเรียน แม่ยาย - โรงพยาบาล แม่ยาย - สถานี ตำรวจ แม่ยาย - ศป.พต. - บ้านพึงใจ - โรงพยาบาล นครพิงค์ - สถาบัน พัฒนาการ เด็กราช นครินทร์ - บ้านเวียง พิงค์ - โรงเรียน ราษฎร์ประ ชานุเคราะห์ - มูลนิธิพุทธ เกษตร	มูลนิธิ พุทธ เกษตร

ชื่อ (สมมติ)	อายุ (ปี)	การศึกษา	สถานภาพ	ผู้กระทำ	ลักษณะการ ถูกระทำ	ผ่านการช่วยเหลือและ การบำบัด ฟื้นฟูจาก	ที่อยู่ ปัจจุบัน
หญิง	17	ม. 3 (กศน.)	แต่งงาน (ไม่จดทะเบียน)	- อา - พ่อ	- ลวนลาม ทางเพศ - ช่มชู้ กระทำ ซ้ำเรา	- โรงเรียน บ้านปางอ้าย จ.เชียงราย - สถานี ตำรวจ แม่ชะจาน จ.เชียงราย - ศป.พด. - โรงพยาบาล มหาราชนคร เชียงใหม่ - บ้านพึงใจ - มูลนิธิศูนย์ ฮอทไลน์ - ศูนย์บำบัด ยาเสพติด	อยู่กับ ครอบครัว (สามีและ ลูกชาย) ที่ บ้านแม่ ของสามี จ. เชียงใหม่

ชื่อ (สมมุติ)	อายุ (ปี)	การศึกษา	สถานภาพ	ผู้กระทำ	ลักษณะการถูกกระทำ	ผ่านการช่วยเหลือและการบำบัดฟื้นฟูจาก	ที่อยู่ปัจจุบัน
ใจ	17	ม. 5 (กศน.)	โสด	- พ่อเลี้ยง - แม่ และพี่สาว	- ลวนลามทางเพศ - แสวงหาประโยชน์ทางเพศ(พาไปขายบริการทางเพศ)	- สภานีตำรวจ จ. เชียงราย - ศป.พด. - โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ (จิตเวช) - มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่	มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ จ. เชียงใหม่
หน่อช	15	ม.1 (โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน)	โสด	- พ่อ	- ช่มชู้ กระทำชำเรา	- โรงเรียนมัธยมที่เรียนอยู่ ใกล้บ้าน - โรงพยาบาลจ.ลำพูน - ศูนย์สงเคราะห์ชาวเขา จ.ลำพูน - พัฒนาสังคมและสวัสดิการ จ. ลำพูน - บ้านพึงใจ - โรงพยาบาลนครพิงค์ - สำนักพรหมมณ	อยู่กับครอบครัว (แม่และน้องสาว) ที่ จ.ลำพูน

ชื่อ (สมมุติ)	อายุ (ปี)	การศึกษา	สถานภาพ	ผู้กระทำ	ลักษณะการ ถูกกระทำ	ผ่านการช่วยเหลือและการ บำบัดฟื้นฟู จาก	ที่อยู่ ปัจจุบัน
อริสา	7	ประถม ศึกษาปีที่ 1 (โรงเรียน ประถม ศึกษา)	โสด	- ตา - ยายเลี้ยง - ลุง - พระสงฆ์ - เพื่อนบ้าน - เพื่อนที่ บ้านพัก เด็ก	- กระทำ ซ้ำเรา - อนาคต (ใช้มือสอดใส่ ในช่องคลอด) - กระทำ ซ้ำเรา - กระทำ ซ้ำเรา - เล่นผิวเมี่ยง - นอนทับ (แสดงพฤติกรรม ร่วม เพศ)	- โรงพยาบาล จ.พะเยา - มูลนิธิ ศุภนิมิตร - มูลนิธิ รักษไทย - มูลนิธิ YMCA - สถาน สงเคราะห์ เด็กบ้านเวียง พิงค์ - โรงพยาบาล นครพิงค์ - สถาบัน พัฒนาการเด็ก ราชนครินทร์	สถาน สงเคราะห์ เด็กบ้าน เวียงพิงค์

กรณีศึกษาที่ 1: ขวัญ (นามสมมุติ)

ขวัญ มีชีวิตที่เติบโตขึ้นท่ามกลางครอบครัวในสังคมชนบท บริเวณหมู่บ้านแห่งหนึ่งของอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ เธอถูกทารุณกรรมทางเพศจากพ่อเลี้ยง (ข่มขืนกระทำชำเรา) ตั้งแต่อายุ 5 ปี เธอได้ปกปิดเรื่องราวไว้กับตัวเองเนื่องจากถูกข่มขืนจากพ่อเลี้ยงและไม่กล้าบอกให้ใครทราบว่ามันถูกกระทำ กลัวว่าคนอื่นจะรู้เรื่องของเธ

กระทั่งเมื่อขวัญมีอายุ 14 ปี เธอตัดสินใจบอกเล่าความจริงให้กับครูที่โรงเรียนทราบ เนื่องจากเธอมีอาการเครียดและคิดอยากที่จะฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหาจากพ่อเลี้ยงซึ่งเป็นผู้กระทำทารุณกรรมทางเพศกับเธอ

ครูที่โรงเรียนได้แนะนำให้เธอไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลแม่สาย เพื่อรักษาอาการความเครียด ซึ่งส่งผลต่อทางร่างกายของเธอ เธอจะมีอาการปวดท้องอยู่บ่อย ๆ

ช่วงที่รักษาอาการทางร่างกายนั้น แม่และแพทย์ได้พยายามที่จะค้นหาสาเหตุอาการเจ็บป่วยของเธอ เธอจึงได้เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้กับแม่และแพทย์ฟัง ว่าเธอถูกพ่อเลี้ยงล่วงเกินทางเพศตั้งแต่อายุ 5 ปี

เมื่อแม่ทราบเรื่องราวทั้งหมด พร้อมทั้งแพทย์ที่โรงพยาบาล ทางโรงพยาบาลได้ประสานงานขอความช่วยเหลือจากศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากว่า ผู้กระทำเป็นบุคคลภายในครอบครัว จะต้องแยกเด็กออกจากผู้กระทำเพื่อป้องกันการถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศซ้ำ

ช่วงที่อยู่ในระหว่างกระบวนการยุติธรรม ขวัญถูกแยกออกจากครอบครัวและเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูจากบ้านพักเด็กและครอบครัว (บ้านพิงใจ) ในระยะเบื้องต้นเป็นการชั่วคราว จากนั้นได้ย้ายไปอยู่ที่สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์จนกระทั่งการดำเนินการทางคดีเสร็จสิ้น พ่อเลี้ยงได้ถูกตัดสินให้จำคุก 25 ปี

ปัจจุบันเธอเข้าสู่วัยแรกรุ่นและมีอายุ 16 ปี ได้รับการบำบัดฟื้นฟูในระยะยาว อาศัยอยู่ที่มูลนิธิพุทธเกษตร (ศูนย์พุทธธรรมหนองฮ้อ) จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเรียนหนังสือให้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (เรียนการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งคาดว่าจะจบการศึกษาในปี พ.ศ. 2548) แต่อย่างไรก็ตามเธอยังคงไม่สามารถกลับบ้านได้

1.1 ภูมิหลังครอบครัวของขวัญ

พ่อของขวัญ ชื่อ นายแก้ว (นามสมมุติ) ได้แต่งงานกับนางคำ (ผู้เป็นน้ำสาวของขวัญ) ทั้งสองสามีภรรยามีบุตรชาย 1 คน ชื่อเด็กชายบอย

ช่วงที่ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน ครอบครัวของพ่อ (นายแก้วและนางคำ) มักจะประสบปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยครั้ง จนทั้งสองไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้

ช่วงที่เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันนั้น สาเหตุประการหนึ่งเนื่องมาจาก พ่อของเธอ (นายแก้ว) ได้แอบมีความสัมพันธ์ทางเพศกับแม่ของเธอ (นางเรือน) ซึ่งทั้งสองได้ปกปิดเป็นความลับ เนื่องจากว่าพ่อของเธอได้มีภรรยาอยู่ก่อนแล้ว (นางคำ) และแม่ของเธอ (นางเรือน) ก็ยินยอมเพื่อไม่ให้เรื่องราวนี้เกิดความขัดแย้งกันขึ้นระหว่างคนในครอบครัวเดียวกัน (ซึ่งก็คือ นางคำผู้เป็นน้องสาวของตนเองและพ่อแม่ ที่จะต้องรับรู้ว่าลูกของตนเองแย่งสามีน้องสาว)

ต่อมา แม่ของขวัญได้ตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ ครอบครัวและเครือญาติไม่มีใครรู้ว่าสามีของนางนั้นเป็นใคร จนกระทั่งนางคำได้ทราบเรื่องไม่สามารถที่จะยอมรับได้ว่าสามีของตนมีความสัมพันธ์ทางเพศกับพี่สาวและได้ขอหย่าขาดกับพ่อของเธอ (นายแก้ว) เพื่อให้เรื่องราวนี้จบลง

หลังจากนั้นพ่อของขวัญ (นายแก้ว) ได้ย้ายมาอยู่กับแม่ (นางเรือน) จันสามีภรรยาแต่มีได้จดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และระหว่างที่อยู่กินกันนั้นความสัมพันธ์ระหว่างพ่อของเธอ (นายแก้ว) กับครอบครัวเดิม (นางคำและเด็กชายบอย) ก็ยังคงเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ตัดขาดกันอย่างสิ้นเชิง ยังคงไปมาหาสู่กันเป็นประจำ เนื่องจากว่า พ่อของเธอนั้นจะต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูเด็กชายบอยซึ่งเป็นลูกของตนเองด้วย และบ้านที่แยกออกมานั้นก็อยู่ภายในบริเวณเครือญาติเดียวกัน อันประกอบไปด้วยบ้านของตากับยาย บ้านของป้ากับลุงเขย บ้านของน้า (นางคำ) และบ้านของแม่ (นางเรือน)

ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ของขวัญจึงไม่มั่นคงแน่นอน และทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยครั้ง จนกระทั่งพ่อของเธอ (นายแก้ว) ได้กลับไปหาครอบครัวเดิมอย่างถาวรในขณะที่แม่ของเธอ (นางเรือน) ได้ตั้งครรภ์และดูแลตนเองเพียงลำพังจนกระทั่งได้คลอดบุตรเพศหญิง 1 คน (ขวัญ) ในวันที่ 10 กันยายน 2530

ความสับสนที่เกิดขึ้นในชีวิตของขวัญ คือความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ของเธอ เธอไม่รู้ว่าแม่ของเธอนั้นมีเรื่องราวความเป็นมาของชีวิตอย่างไร แม่ไม่เคยบอกให้เธอทราบถึงชีวิตของแม่ที่ว่าทำไมแม่ถึงไปมีความสัมพันธ์กับพ่อซึ่งมีศักดิ์เป็นน้ำเชยของตัวเอง และต่อมาเธอก็ต้องเจอเรื่องราวที่สร้างความเจ็บปวดให้กับตัวเธอจากบุคคลรอบข้างท่ามกลางเสียงซุบซิบนินทาว่าใครเป็นพ่อของเธอและทำไมพ่อถึงไม่ยอมรับเธอและแม่ให้อยู่เป็นครอบครัวเดียวกัน

ผู้วิจัยได้ให้ขวัญเขียนบรรยายความรู้สึกเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวของเธอเอง ซึ่งคิดว่า การที่
ให้ขวัญได้เขียนบรรยายความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นการช่วยให้ขวัญไม่ยึดติดใจในการที่จะตอบคำ
ถามโดยการนั่งสัมภาษณ์เกี่ยวกับตัวเธอ และไม่มองผู้วิจัยว่าเป็นบุคคลอื่นที่มาสอบถามชีวิตส่วน
ตัวของเธอก็ทั้งยังจะช่วยให้เธอได้ระบายความรู้สึกที่เธอได้เก็บกดไว้ในเรื่องราวชีวิตของเธอด้วย

สุดท้ายเธอสมัครใจที่จะเขียนบรรยายความคิด ความรู้สึกที่มีต่อครอบครัวของเธอ ผ่าน
การเล่าเรื่องราวชีวิตครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้คือ

27/2/47

วันพฤหัสบดี ที่ 10 เดือน กันยายน พ.ศ. 2530

“วันนี้ผู้หญิงคนหนึ่งได้คลอดเด็กผู้หญิงออกมาตามองโลก ผู้หญิงคนนี้ตั้งใจมาก
ที่รู้ว่าตัวเองได้เป็นแม่คน แม้จะไม่ว่าต่อไปเด็กคนนี้จะเป็นอย่างใดในอนาคต แต่ผู้
หญิงคนนี้ก็ยอมที่จะคลอดลูกของตัวเองออกมา ท่ามกลางเสียงนินทาต่าง ๆ นานา ผู้หญิง
คนนี้ก็ทนมาตลอด 9 เดือน เพื่อจะได้มีวันนี้

ผู้หญิงคนนั้นคือแม่ของฉันเอง และเด็กผู้หญิงคนนั้นก็คือฉันในตอนี้ ฉันเกิดมา
ในครอบครัวที่ใคร ๆ ก็คิดว่าดี มีความสุข แต่ฉันก็คิดว่ามันก็เป็นอย่างนั้น ๆ แหละ ออก
จะมีปัญหายุ่งยาก อะไรก็ไม่รู้! อยู่ในครอบครัวเล็ก ๆ อยู่กันแออัดน่าเบื่อจะตาย

ฉันเกิดมาโดยไม่รู้ว่าใครเป็นพ่อของฉัน แม่ก็จะบอกตลอดว่าพ่อตายไปแล้วตั้งแต่
ฉันอยู่ในท้อง ฉันก็ไม่สนใจ พ่อฉันโตเริ่มรู้จะอะไรมากขึ้น ก็มีคนมาบอกว่าพ่อฉันคือคนนั้น
คนนี้ ฉันเริ่มคิดว่าฉันยังมีพ่ออยู่ แม่ต้องปิดบังอะไรฉันเอาไว้”

จนกระทั่งเรื่องราวได้ถูกเปิดเผยจากการที่ขวัญได้ตัดสินใจถามคนในเครือญาติว่าใครเป็น
พ่อของเธอกันแน่ คำตอบที่เธอได้รับฟังเป็นความจริงที่สร้างความสับสนให้กับตัวเธอ เธอได้เล่า
เรื่องราวชีวิตของเธอต่อไปว่า

“.....จนป้าฉันเล่าให้ฟัง แต่ฉันก็ไม่เชื่อ ใครจะไปเชื่อลงล่ะว่าสามีของน้าสาว ซึ่ง
เป็นน้องแท้ ๆ ของแม่ คือพ่อของฉัน แม้จะมีคนรอบข้างเล่าให้ฟังแต่ฉันก็ไม่เชื่อ จนฉัน
ตัดสินใจถามตาข้างยาย มันไม่น่าเชื่อว่าสิ่งที่ทุกคนเล่าให้ฉันฟังเป็นเรื่องจริง พ่อฉันถาม
แม่แม่ก็บอกว่าไม่รู้อย่างเดียว ฉันถามแม่ว่าทำไมต้องโกหกฉัน แม่ไม่ตอบ ฉันรู้ว่าแม่ก็มี
เหตุผลของแม่ที่ไม่บอกฉัน แต่ฉันเป็นลูกนะ ควรจะรู้ว่าใครเป็นพ่อของฉัน ตอนนั้นฉัน

เสียใจมากแต่ก็ทำอะไรไม่ได้ ใครจะรับได้ว่าคนที่ใกล้ตัวเองแค่นี้ยะ คือพ่อของตัวเอง แม้แต่เขาก็ไม่มีปฏิกิริยาอะไรกับฉัน ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าฉันคือลูกของเขา ตัวฉันเองก็พยายามทำตัวให้เป็นปกติ แต่มันทรมาณนะ อยากเรียกเขาว่าพ่อจริง ๆ สักที แต่มันทำไม่ได้ เขาก็มีลูกเมียเป็นของเขา อีกอย่างเราก็เกิดมาจากความไม่ตั้งใจของเขา ฉันรู้ว่าฉันไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องอะไรจากเขา ฉันไม่รู้ว่ามีผู้ใหญ่เล่นอะไรกันอยู่ ฉันสับสนมาก ฉันได้แต่อดทนและคิดอยู่เสมอว่าสักวันหนึ่งเขาจะต้องยอมรับฉันเป็นลูกของเขา บางครั้งฉันก็จินตนาการที่ครอบครัวอื่นอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตา แต่ฉันลืมเพียงแม่กับตา ยาย ทำไมเหรอ !.....”

สภาพครอบครัวในขณะนั้น พ่อของขวัญมิได้ยอมรับว่าขวัญเป็นลูกสาวของตนเอง และหันกลับไปใช้ชีวิตกับนางคำ (ครอบครัวเดิม) จนกระทั่งมีบุตรเป็นเพศหญิง 1 คน (ปัจจุบันอายุ 10 ปี)

การหันกลับไปหาครอบครัวเดิมของพ่อ การได้พบเห็นพ่อของตนเองไม่สนใจเอาใจใส่ตนเองกับแม่ ทั้ง ๆ ที่พ่อรู้อยู่แล้วว่าขวัญนั้นเป็นลูกของตนเอง ทำให้เธอ โหยหาความสัมพันธ์ที่ตนเองควรจะได้รับ นั่นก็คือ ความรักและการยอมรับจากพ่อของตนเองถึงแม้จะรู้ว่าพ่อของตนเองนั้นมีครอบครัวอยู่ก่อนแล้วก็ตามและไม่สามารถที่จะเรียกร้องอะไรได้

“.....บางครั้งก็อยากเรียกเขาว่าพ่อ อยากกอดเขา อยากเล่นกับเขา อยากนั่งตักของเขา เหมือนลูกของเขาบ้าง ถึงจะได้พูดกันก็ตามที่ แต่ต้องคิดว่าเขาเป็นน้ำเขยนะเป็นสามีของน้ำ ต้องเจียมตัว ฉันทำทุกสิ่งทุกอย่างที่คิดว่าเขาจะยอมรับฉันเป็นลูกของเขา ตอนนั้นฉันคิดอย่างเดียวต้องให้เขายอมรับฉันและแม่ของฉันเหมือนลูกเมียของเขา ถึงเมียลูกเขาจะเป็นน้ำฉันเป็นพี่ชายน้องสาวของฉันก็ตามแต่ ฉันก็อิจฉาเขาทุกครั้ง อยากเป็นเหมือนเขาบ้าง ตอนนั้นฉันทำได้แต่เพียงตั้งใจเรียนหนังสือ ฉันคิดว่ามันเป็นสิ่งที่ดีที่สุดแล้ว แต่มันไม่พอ เขาก็ไม่ยอมรับฉันอยู่ดี.....”

หลังจากนั้นชีวิตของขวัญได้เปลี่ยนแปลงครอบครัวใหม่ (ประมาณปี 2540) โดยที่แม่ของเธอได้ตกลงอยู่กับฉันสามีภรรยา กับพ่อเลี้ยง (ลุงเขย) หลังจากทีภรรยา (พี่สาวของแม่) ได้เสียชีวิตลง

ความคิดของขวัญในขณะนั้น เธอคิดว่าพ่อเลี้ยงจะช่วยให้เธอกับแม่ได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ ว่าเธอก็ยังมีคนที่รักเธออยู่

“.....ต่อมาป้าฉันก็ตาย แล้วแม่ฉันก็แต่งงานกับลุงซึ่งเป็นสามีของป้า ฉันรู้ว่าเพราะเหตุผลอะไรแม่ของฉันต้องแต่งงานกับลุง ฉันไม่รู้จะทำยังไงดี ฉันไม่รู้จะพูดกับใคร ดีก็ได้แต่ยอมรับมัน และคิดว่าเรื่องที่ผ่านมามันคงจะจบต่อไปฉันก็จะมีครอบครัวที่พร้อมหน้าพร้อมตาเหมือนกับคนอื่นสักที.....”

มองดูเหมือนว่าขวัญจะยอมรับและพึงพอใจกับครอบครัวใหม่ที่มีกันอยู่พร้อมหน้าพร้อมตาระหว่างพ่อแม่อุปถัมภ์โดยไม่ต้องฟังเสียงนินทาจากใครต่อใคร ว่าใครเป็นพ่อของเธอดีอีกต่อไปและอย่างน้อยเธอก็ได้รับการยอมรับจากพ่อเลี้ยงว่าเธอคือ “ลูกสาวคนหนึ่ง”

การเลือกหันหน้ายอมรับความเป็นจริงว่าตนเองมีพ่อเลี้ยงที่เปรียบเสมือนพ่อจริง ๆ ได้สร้างความรู้สึกอบอุ่นให้กับตัวเธอและปกป้องเธอและแม่ได้ เธอกับแม่จะได้ไม่ต้องอยู่เพียงลำพัง ขณะเดียวกันความรู้สึกสับสนที่เกิดจากความสัมพันธ์ของแม่กับพ่อแท้ (น้ำเชย) ก็ยังคงมีอยู่ เธอพยายามที่จะไม่คิดถึงมัน และเลือกที่จะคาดหวังในตัวพ่อเลี้ยงว่าจะช่วยให้ชีวิตของเธอและแม่มีความสมบูรณ์เหมือนกับครอบครัวอื่น ๆ

1.2 ถูกทารุณกรรมทางเพศ: เรื่องราวที่ปกปิด (นาน 9 ปี)

ช่วงชีวิตที่ขวัญอยู่กับครอบครัวใหม่เธอยังคงทนยอมรับสภาพความเป็นลูกที่ไม่ได้รับการยอมรับจากพ่อแท้ ๆ ของเธออยู่ตลอดเวลา เธอไปมาหาสู่ระหว่างครอบครัวของพ่อและครอบครัวของตนเองอยู่เป็นประจำ เธอมีพี่ชายและน้องสาวต่างมารดาเป็นเพื่อนเล่น และมักจะไปอยู่กับครอบครัวของพ่อเป็นส่วนใหญ่

ย้อนกลับไปประมาณปี พ.ศ. 2535 เธออายุได้ 5 ปี เธอถูกพ่อเลี้ยงกระทำทารุณกรรมทางเพศกับเธอ (พยายามล้วงเกินทางเพศโดยการสอดใส่อวัยวะเพศ และบางครั้งก็มีการสอดใส่ด้วยมือ) ภายในบ้านซึ่งในแต่ละครั้งพ่อเลี้ยงจะเข้าไปหาเธอในห้องนอนโดยที่แม่ไม่ทราบในตอนกลางคืน หรือในวันที่แม่ไม่อยู่บ้าน

พ่อเลี้ยงได้กระทำทารุณกรรมทางเพศ โดยการข่มขืนกระทำชำเราเธอ เธอเล่าว่า ที่บ้านของเธอเป็นห้องโถง ๆ ซึ่งลุงก็จะเข้ามาหาเธอได้ง่าย เธอถูกกระทำทารุณกรรมจากพ่อเลี้ยงหลายครั้ง (ประมาณ 10 ครั้ง)

ปัญหาที่เธอกำลังเผชิญอยู่คือการปิดบังว่าตนเองนั้นถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศจากพ่อเลี้ยงของเธอเอง เธอไม่สามารถบอกใครต่อใครได้แม้กระทั่งแม่ที่ใกล้ชิดกับเธอ อันเนื่องมาจาก

ว่า เธอถูกข่มขู่จากพ่อเลี้ยงว่าไม่ให้บอกกับใคร เธอได้เล่าความรู้สึกของเธอ (ได้จากการพูดคุย สัมภาษณ์โดยตรง) ให้ผู้วิจัยฟังว่า

“หนูถูกข่มขู่จากลุง หนูบอกใครไม่ได้หรือว่าหนูโดนลุงทำ หนูเลือกที่จะไม่บอกใคร”

“ลุงบอกว่าจะฆ่าแม่ถ้าหากว่าบอกความจริงกับคนอื่น”

“ลุงมีบุญคุณกับหนูถ้าเกิดว่าไม่มีลุงหนูก็อยู่ไม่ได้มาจนถึงทุกวันนี้หรือ”

“หนูไม่อยากให้แม่รู้ กลัวแม่เสียใจ”

ขวัญได้ยอมรับกับสภาพการถูกทารุณกรรมที่ตนเองเผชิญอยู่โดยที่เก็บกด ปกปิดไว้ข้างในใจของตนเองอันเนื่องมาจากว่าถ้าแสดงออก (บอกกล่าวให้กับผู้อื่นได้รับทราบว่าตนเองถูกทารุณกรรมจากพ่อเลี้ยง) ก็จะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนโดยเฉพาะแม่ของเธอ ซึ่งในตอนที่ถูกกระทำครั้งแรก ๆ พ่อเลี้ยงก็จะข่มขู่ว่าจะฆ่าแม่ของเธอ ในช่วงหลัง ๆ เธอก็รู้สึกว่ถ้าแม่รู้แม่ก็ต้องเสียใจมากและคิดว่าตนเองนั้นเป็นลูกอกตัญญูที่มีความสัมพันธ์กับพ่อเลี้ยง

“แต่มันก็ไม่ใช่ว่าแค่นี้หรือ มันมีปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย แต่ใครก็ไม่รู้ฉันพยายามที่จะปิดมันไว้ เพราะไม่อยากให้ใครต่อใครเสียใจ และฉันก็ไม่อยากให้สิ่งที่ฉันต้องการจบลงไปต่อหน้าฉัน ตัวฉันก็ต้องทนและเก็บสิ่งเหล่านั้นไว้กับตนเอง ตลอดเนาะ บางครั้งก็คิดว่าตัวเองต้องบ้าไปแล้วแน่ ๆ จึงยอมทำอะไรบ้า ๆ บอ ๆ อะไรแบบนี้ ฉันคิดฉันจะลืมพ่อของฉันได้แต่ฉันก็ยังอยากให้เขายอมรับฉันเป็นลูกอยู่ดี ไม่ใช่ว่าลุงฉันจะทำหน้าที่พ่อไม่ได้ดี เขาทำได้ดี จนฉันคิดว่าเขาเป็นพ่อฉัน แต่จะให้ฉันลืมอดีตที่เขาทำกับฉัน ไม่ คงเป็นไปได้ไหม ใจหนึ่งก็รักและเคารพอีกใจหนึ่งก็กลัว ฉันบอกไม่ถูกเหมือนกัน ถึงตอนนี้ฉันก็ยังอยากให้เขายอมรับฉันอยู่ดีถึงแม้ฉันจะมีพ่อคนใหม่แล้วก็ตาม

อีกไม่นานตาฉันก็ตาย ฉันคิดว่าต่อไปฉันจะทำไ้หรือ ฉันทำอะไรไม่ถูกทั้งนั้น ฉันแทบจะเก็บอารมณ์ไม่อยู่ ต่อจากฉันก็อยู่กัน 3 คน ยังเหลือยายอีกคนฉันยังอุ่นใจ ฉันก็มีชีวิตเหมือนเด็กทั่วไป ไม่มีใครรู้ว่าฉันเจออะไรมาบ้าง ฉันก็ยังปิดบังทุกคน ฉันกลัวถ้าฉันบอกไปฉันต้องเสียทุกอย่างไป ฉันกลัวไปหมด ฉันจึงต้องเก็บไว้คนเดียว มันคือวิธีที่ดีที่สุด ฉันยังไปเรียน เล่น ใช้ชีวิตตามปกติ บางครั้งก็คิดนะว่าตัวเองต้องผิตแน่ ๆ ที่ปิดบังคนอื่นอยู่อย่างนี้คอยโกหกเขาไปทั่ว ฉันต้องกลายเป็นคนชั่วโกหก แต่ฉันก็ทำไปเพราะความจำเป็นฉันไม่มีทางเลือกแล้ว.....”

1.3 ถูกทารุณกรรมทางเพศ : เรื่องราวที่ถูกเปิดเผย

ปี พ.ศ. 2544 ขวัญตัดสินใจเล่าความจริงที่เธอถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศจากพ่อเลี้ยงด้วยตัวของเธอเองให้กับพยาบาลจิตเวชโรงพยาบาลแม่ข่ายฟัง หลังจากที่เธอได้ปรึกษากับครูที่โรงเรียนอาการเครียด ของเธอไม่ดีขึ้น เธอนอนฝันเห็นภาพหลอนและนอนไม่หลับจึงได้พยายามกินยาฆ่าตัวตาย แม่ของเธอมาพบเห็นจึงได้นำตัวเธอส่งทางโรงพยาบาล

หลังจากที่ทางโรงพยาบาลได้ทำการช่วยเหลือเธอทางด้านร่างกายแล้ว เธอได้พบกับพยาบาลจิตเวชเพื่อทำการสอบถามถึงสาเหตุของการฆ่าตัวตายของเธอ เธอจึงได้เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้กับพยาบาลฟัง

เมื่อพยาบาลได้รับทราบจึงได้ติดต่อไปยังศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก จังหวัดเชียงใหม่เพื่อขอความช่วยเหลือในการที่จะทำการช่วยเหลือเธอ

ขณะเดียวกันแม่น้าของเธอก็เกิดความสงสัยว่าทำไมเธอถึงกินยาฆ่าตัวตาย เธอจึงตัดสินใจเล่าเรื่องที่ที่เกิดขึ้นให้กับแม่น้าฟัง เธอให้เหตุผลของการเปิดเผยเรื่องราวที่เธอปกปิดเอาไว้ว่า

“.....จากนั้นยายก็จากฉันไปอีก ตอนนั้นฉันคิดว่าฉันต้องไม่เหลือใครอีกแล้ว หัวสมองฉันแทบจะระเบิดออกมา ฉันคิดอยู่นานฉันต้องทำอะไรต่อไป ฉันตัดสินใจที่จะเล่าเรื่องทุกอย่างที่เกิดจากฉันให้ทุกคนฟัง แม่และญาติฉันต่างก็ตกใจแต่คนที่เสียใจที่สุดก็คือแม่ ฉันทำให้คนมีพระคุณกับฉันต้องเสียใจ ไซ้ ! การที่ฉันเปิดเผยทำให้พ่อของฉันยอมรับฉัน ณ จุดนี้ฉันก็ดีใจและคิดว่ามันไม่คุ้มและคิดว่าตัวเองเนรคุณต่อแม่ต่อลุงคนที่เลี้ยงฉันมา แต่ฉันไม่มีทางเลือกแล้ว ฉันอาจจะเห็นแก่ตัวก็ตามที แม่ฉันต้องเสียใจมากคนที่มีพระคุณกับฉันต้องติดคุก”

เมื่อเธอเปิดเผยเรื่องราวที่เกิดขึ้นแล้ว ความรู้สึกของเธอในขณะนั้นคือความรู้สึกผิดต่อตนเองที่ทำให้แม่ของเธอต้องเสียใจและต่อมาเมื่อแม่น้าได้ไปแจ้งความกับตำรวจว่าพ่อเลี้ยงของเธอกระทำทารุณกรรมทางเพศต่อเธอ พ่อเลี้ยงของเธอกลายเป็นผู้กระทำผิด

“แม่น้าเป็นคนไปแจ้งความกับตำรวจว่าลุงทำหนู หลังจากที่หนูทนไม่ได้และบอกเรื่องทั้งหมดกับแม่น้าตอนที่อยู่โรงพยาบาล พอกลับมาบ้านคนอื่นก็รู้กันหมด”

เธอไม่สามารถที่จะอยู่ที่บ้านได้เหมือนเดิมเธอรู้สึกผิดที่ทำให้ครอบครัวของเธอแตกแยก แม่ต้องขาดคนพึ่งพา พ่อเลี้ยงของเธอที่ได้กระทำทารุณกรรมทางเพศก็ได้ถูกดำเนินคดีและติดคุก (ปัจจุบันศาลตัดสินให้จำคุก 25 ปี)

1.4 ได้รับการบำบัดฟื้นฟูจากบ้านพักเด็ก: มูลนิธิพุทธเกษตร

ก่อนที่ขวัญจะได้รับการบำบัดฟื้นฟูจากมูลนิธิพุทธเกษตร เธอได้ถูกแยกออกมาจากครอบครัว และได้ย้ายเข้าไปอยู่บ้านพักเด็กและครอบครัว (บ้านพิงใจ) เป็นการชั่วคราวเพื่อที่จะสอบปากคำเด็กตาม พ.ร.บ.ป.ว.อาญาชั้นสอบสวน ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำทารุณกรรมทางเพศกับเธอ (พ่อเลี้ยง)

ช่วงที่อยู่บ้านพักเด็กและครอบครัวนั้นเธอยังคงมีอาการทางด้านร่างกาย เธอได้พูดว่า

"หนูจะชอบปวดหัว ปวดท้อง นอนไม่หลับและยังคงฝันร้ายอยู่ ครูหนูที่บ้านพักก็จะพาหนูไปหาหมอ พาไปตรวจแล้วก็ให้ยามากิน"

หลังจากนั้นเธอก็ได้มีโอกาสกลับไปบ้านได้ในช่วงที่อาการของเธอดีขึ้น เธอพูดว่า

"หนูก็กลับไปบ้านได้เป็นบางครั้ง ช่วงนั้นก็ทะเลาะกับแม่เหมือนกัน เพราะแม่อยากจะให้หนูถอนแจ้งความกับลุง หนูก็สงสารแม่เพราะแม่ก็ไม่มีใคร แต่หนูก็ทำอะไรไม่ได้.."

จากนั้นเธอได้ย้ายไปอยู่ที่สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ หลังจากพ่อเลี้ยงถูกตัดสินจำคุก เธอได้เรียนหนังสือที่โรงเรียนราษฎร์ประชานุเคราะห์แต่ก็ไม่สามารถที่จะเรียนได้ เนื่องจากว่าเธอไม่สามารถเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ เธอได้พูดให้เหตุผลว่า

"หนูไม่ชอบ ใคร ๆ ก็รู้เรื่องของหนูกัน เขาก็เอามาเล่า "

ขวัญได้เขียนความรู้สึกขณะที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูอยู่ที่สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์เอาไว้ว่า

ถึงทุกคนที่ขวัญรัก

ขวัญรู้ว่าทุกคนคงรู้ว่าขวัญกำลังทำอะไรอยู่มันไม่ใช่ความผิดของใครทั้งนั้น ขวัญเลือกทางเดินของขวัญเอง ขวัญทุกข์มานานแล้วขวัญอยากพัก ขวัญขอขอบคุณทุกคนที่พยายามช่วยขวัญ ขวัญปลื้มและดีใจมากทั้งเจ้าหน้าที่บ้านพิงใจ บ้านเวียงพิงค์ จนกระทั่งหมอสมนัย ครูสอง พี่อ้อ และครูที่โรงเรียน รวมทั้งเพื่อน ๆ ด้วย ขวัญภูมิใจนะที่มีเพื่อนอย่างเบ้า ครีม หมี พี่ดาว และอีกหลาย ๆ คนที่ไม่ได้เอ่ยชื่อ ทุกคนดีมากในชีวิตนี้ ขวัญไม่

เคยมีเพื่อนแบบนี้เลย ขวัญจะจำคำว่าเพื่อนไว้ตลอดไป ผ่ากบอกแม่ว่า หนูเหนื่อย หนูขอพักบ้าง หนูได้เห็นทุกคนดีหนูก็พลอยดีไปด้วย บอกพ่อของหนูด้วยหนูภูมิใจนะที่เกิดมายังมีโอกาสได้เรียกพ่อเหมือนคนอื่นเขาอยู่ ถึงพ่อจะดีจะร้าย พ่อก็คือพ่อของหนูก็ยังรักเหมือนเก่า ไม่ต้องเป็นห่วง หนูมีบุญหนูกับพ่อคงเกิดมาเป็นพ่อลูกกันจริง ๆ ชาตินี้กรรมน้อยสิ่งที่พ่อเคยทำกับหนูไม่เคยโกรธหนูอโหสิให้

หนูไม่รู้เหมือนกันว่าจะอะไรเกิดขึ้นกับหนู หนูอยากย้อนอดีตอยากกลับไปอยู่อย่างเดิม มีพ่อ มีแม่ มีหนู ถึงแม้จะอะไรจะเกิดขึ้นกับหนูก็ตาม อย่างน้อยหนูยังอุ่นใจว่ายังมีพ่อ มีแม่อยู่เคียงข้างเราอยู่นะ แต่นี่อะไรมีแต่ปัญหากับหนูทุกวัน มองหาคนรอบกายก็ไม่มี (พ่อ , แม่) สาเหตุมันเป็นเพราะหนูมักง่าย เห็นแก่ตัวเกินไป ไม่คิดถึงจิตใจคนอื่น หนูไม่อยากเรียน หนูท้อ คนที่หนูรักที่สุดและเข้าใจหนูที่สุดหนูทำได้อย่างไร หนูไม่มีจิตสำนึกของลูกหลงเหลืออยู่เลย หนูไม่น่าเกิดมาเลยนะ มันน่าจะตาย ๆ ให้พ้นไปเลย โหน ๆ ก็ไม่มีคนเข้าใจ มันผิดไปแล้วให้มันผิดอีกครั้งจะเป็นไรไป

ไม่ใช่หนูปิดกั้นตนเอง แต่มีใครรู้ไหม มีใครเห็นไหมหนูเปิดมันกว้าง กว้างมาก แต่ทุกคนไม่เห็นเอง หนูพยายามพูดให้ทุกคนเข้าใจ แต่หนูพูดอีกครั้งทุกคนก็ไม่เข้าใจ ต้องให้หนูพูดซ้ำ ๆ เก่า ๆ อย่างนี้อีกนานแค่ไหน หนูต้องการให้แก้ไขไม่ใช่มาฟังหนูนั่งพูด ที่จริงนะหนูอยากบอกว่าปัญหานี้ควรให้หนูเรียนรู้กับมันไม่ใช่ให้หนูหนีปัญหามันมา ถึงหนูหนีปัญหาอีกไม่ช้าก็เร็วหนูก็ต้องกลับไปอยู่ดี สู้หนูอยู่กับมันเรียนรู้กับมันยังดีกว่าอย่างหนูหนูเข้มแข็งขึ้น หนูหนีมันมาอย่างหนู หนูยิ่งอ่อนไหว หนูยิ่งท้อ เพราะหนูไม่มีกำลังใจจาก พ่อ จากแม่ จากญาติพี่น้องจากเพื่อนที่คบกันมานาน หนูรู้ดีถึงพ่อแม่ของหนูไม่รักหนูแต่อย่างน้อยหนูก็เห็นรอยยิ้มของพ่อแม่หนูก็ยังมีความหวังที่จะยืนอยู่ได้ หนูชอบเวลาที่แม่ยิ้ม ดูแม่ปลดปล่อยดูแม่มีความสุข พ่อหนูทุกครั้งที่หนูเห็นแม่เป็นอย่างนี้ หนูก็ลืมทุกข์ไปเลย

ชีวิตนี้หนูมีชีวิตอยู่เพื่อบุคคล 6 คน คือ ตา ยาย ป้า พ่อ แม่ สูง คนอื่นจะเป็นตาย หนูไม่สน ตอนนี้หนูเหลือแต่ พ่อ แม่ สูง และก็อยู่กันคนละที่ พ่อก็อยู่ที่คุก แม่ก็อยู่ที่บ้านสูงก็อยู่ลำพูน แล้วหนูจะทำไงดี เมื่อไรมันจะกลับมาเป็นอย่างเดิม อีกกี่ปี กี่เดือน กี่วัน รู้ไหมหนูท้อ หนูเดินไม่ไหวจริง ๆ ไม่มีใครเข้าใจหนูเลย หนูเกลียดมันเพราะมันคนเดียว หนูต้องพัง การเรียนหนูก็แย่งซึ่งเป็นเรื่องที่หนูยอมรับไม่ได้ และอีกอย่างมันควรไม่เกิดขึ้นกับหนู

ปัจจุบันขวัญใช้ชีวิตอยู่ที่มูลนิธิพุทธรักษาธรรมกับเด็ก ๆ อีกหลายคนซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเด็กชาวเขาที่ยากจนต้องการที่จะเรียนหนังสือในศูนย์การศึกษาลูกผู้หญิงเธอได้พูดถึงเพื่อน ๆ ของเธอว่า

"พวกเขาก็ไม่รู้เรื่องราวของหนูว่าหนูเป็นยังไง แม้กระทั่งครูก็ไม่รู้มากนักหรอก"

"อยู่ที่นี้ก็เรียนหนังสือ มีกิจกรรมเข้ากลุ่ม มีเวรร่วมกัน หนูอยู่กลุ่มเห็ด ดินเข้ามาก็รดน้ำเห็ด แบ่งเวรกันเอาเห็ดไปขายที่ตลาด"

กิจวัตรประจำวันของขวัญ และเด็ก ๆ ที่มูลนิธิพุทธเกษตร ขวัญเล่าว่า ใน 1 เทอม ครูจะแบ่งเด็ก ๆ ทุกคนออกเป็นกลุ่ม ๆ กลุ่มละประมาณ 10 ถึง 15 คน รวม 5 กลุ่มด้วยกัน แต่ละกลุ่มจะอยู่บ้านเป็นหลัง ๆ มีทั้งหมด 5 หลังด้วยกัน

ในบ้านแต่ละหลังจะรับผิดชอบมีเวรทำความสะอาด และทำอาหาร พวกเด็ก ๆ ที่มูลนิธิจะทานอาหารมังสวิรัตซึ่งถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของมูลนิธิ

ช่วงแรก ๆ ที่ขวัญเข้ามาอยู่ในมูลนิธิ เธอไม่ชอบอาหารที่เป็นมังสวิรัตมากนัก เธอบอกว่ามันไม่อร่อย แต่อยู่นาน ๆ เข้ามีอย่างไรงี้กินอย่างนั้น เธอเลือกไม่ได้ เพราะคนที่นี้กินกันหมด อาหารที่นำมาใช้ในการประกอบอาหาร ส่วนใหญ่จะได้อาหารบริจาคจากมูลนิธิโครงการหลวง เป็นพวกผักต่าง ๆ และจากการบริจาคจากพุทธศาสนิกชนที่เข้ามาทำบุญที่วัด เป็นประจำ

การเข้ามาอยู่ที่บ้านพักของมูลนิธิพุทธเกษตรของเธอ เธอบอกว่าเป็นการช่วยให้ตัวเธอทำอะไรได้ด้วยตนเองมากขึ้น จากแต่ก่อนที่ทำอะไรไม่เป็น เช่น ทำอาหารก็มักจะให้แม่ทำตลอด แต่ปัจจุบันเธอรับผิดชอบทำอาหารตามเวรที่ได้รับมอบหมายจากบ้านพัก

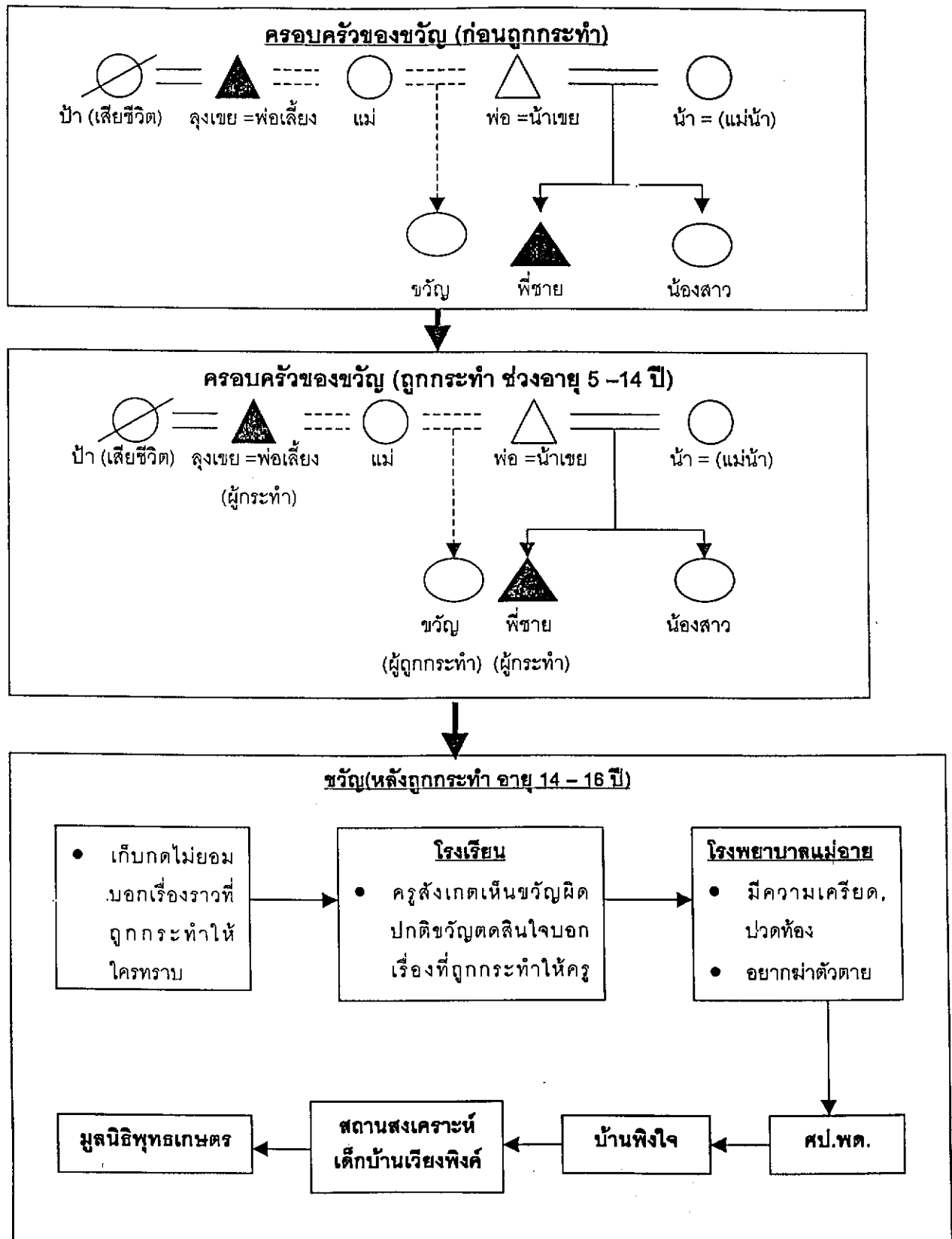
บ้านพักสอนให้เธออยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ได้ ปัจจุบันเธอได้รับเลือกให้เป็นประธานนักเรียน ทำหน้าที่ควบคุมดูแลเพื่อน ๆ ของเธอในบ้านพักซึ่งเธอก็รู้สึกภูมิใจที่ทุกคนเลือกเธอ แต่ก็จะมีหงุดหงิดบ้างในฐานะที่เธอเป็นหัวหน้าซึ่งจะต้องรับผิดชอบทุกอย่าง

เมื่อเดือนธันวาคม 2546 พ่อของเธอได้เสียชีวิตลง ความรู้สึกในขณะที่อยู่บ้านพักขณะนี้ เธอได้เขียนบันทึกไว้ในวรรคสุดท้ายว่า

".....ต่อมามีแต่เรื่องวุ่นวายเข้ามาในชีวิตฉัน ทั้งที่ฉันไม่ต้องการให้มันเป็นแบบนี้ก็ตาม ก็ต้องปล่อยให้มันเป็นไปเลยตามเลย ไหน ๆ ฉันก็ทำอะไรไม่ได้อยู่แล้ว พ่อฉันยอมรับฉันเป็นลูก ฉันยังไม่ทันทำหน้าที่ที่ดีต่อพ่อเลย และพ่อก็ยังไม่ได้ทำหน้าที่พ่อเลย พอเคลียร์เรื่องทุกอย่างจบแล้ว ฐิโหม มันเกิดอะไรขึ้นกับฉันพ่อของฉันตาย ฉันเสียใจมาก ฉันเก็บอารมณ์ไม่อยู่แล้ว พ่อฉันกลับไปบ้านฉันต้องทำสีหน้าให้เป็นปกติที่สุด ฐิโหมมันเจ็บทรมานมาก ตอนนี้ฉันไม่เหลือใครแล้ว มีเพียงแม่คนเดียว แล้วฉันยังไม่รู้อนาคตฉันจะทำยังไงต่อไป ทุกอย่างมันพังเพราะฉัน"

พ่อของขวัญได้เสียชีวิตลงทำให้เธอรู้สึกขาดที่พึ่งมากขึ้น และเป็นห่วงแม่ซึ่งจะต้องอยู่คนเดียวที่บ้าน เธอยังคงรู้สึกว้าวุ่นตัวเองเป็นคนผิดที่ทำให้เรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตเธอล้มเหลวลง

ภาพที่ 2 : แสดงเส้นทางชีวิตของขวัญ

กรณีศึกษาที่ 2 : หญิง (นามสมมุติ)

หญิง ถูกทารุณกรรมทางเพศ (ถูกข่มขืน) จากพ่อของเธอ เริ่มตั้งแต่เธออยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (อายุประมาณ 9 ปี) พ่อของเธอได้พยายามที่จะลวนลามทางเพศเธอหลาย ๆ ครั้ง และจนกระทั่งข่มขืนเธอ

ในช่วงแรก ๆ ของเหตุการณ์เธอได้เก็บกดเรื่องราวที่ถูกทารุณกรรมจากพ่อของเธอเพราะพ่อของเธอได้ข่มขู่เธอเอาไว้และพยายามที่จะให้ของตอบแทนเธอหลังจากมีเพศสัมพันธ์กัน จนกระทั่งเธอไม่สามารถที่จะอดทนกับสิ่งที่พ่อกระทำกับเธอได้ ดังนั้นเธอจึงตัดสินใจนำเรื่องราวไปบอกกับย่าของเธอว่าเธอถูกพ่อกระทำ แต่ย่าไม่เชื่อว่าเธอถูกกระทำและมักจะดูค้ำว่าเธอว่าเป็นคนโกหกสร้างเรื่องขึ้นมาเอง

เมื่อย่าไม่เชื่อเธอ เธอจึงได้นำเรื่องราวไปปรึกษากับเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน เพื่อนจึงแนะนำให้เธอไปปรึกษาครูที่โรงเรียนอีก จนกระทั่งเธอได้ไปพบครูที่โรงเรียนและได้รับคำปรึกษาจากครู ซึ่งกลัวว่าเธอจะตั้งครรภ์

ครูจึงได้พาหญิง ไปแจ้งความกับตำรวจที่สมต. แม่ชะจาน อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย และประสานงานมายังหน่วยงานของศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็กให้ช่วยเหลือหญิงในเบื้องต้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีกับผู้กระทำซึ่งก็คือพ่อของเธอเอง

ศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็กจึงได้ประสานงานไปยังมูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์ในการให้ที่พักและบำบัดฟื้นฟูจิตใจของหญิงในเบื้องต้น ช่วงระยะเวลาที่เธอพักอาศัยอยู่บ้านพักของมูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์

เธอได้พักอาศัยอยู่ที่บ้านพักของมูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์ และได้เข้าเรียนหนังสือ ช่วงชีวิตที่อยู่ในบ้านพัก มีทั้งดีและไม่ดี ได้คบเพื่อนชายและถูกรุ่นพี่ในโรงเรียนชักจูงให้ใช้ยาเสพติด ต่อจากนั้นมูลนิธิฮอทไลน์ได้เตรียมครอบครัวและคืนเธอสู่ครอบครัวของตายายที่อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

หญิงอยู่กับตายายได้ ประมาณ 15 วันเธอก็ได้ถูกชักชวนให้ไปทำงานที่ร้านอาหาร จ.สมุทรปราการ และขายบริการทางเพศ จากนั้นได้เลิกขายบริการทางเพศโดยโทรศัพท์ขอคำปรึกษาจากมูลนิธิฮอทไลน์

ปัจจุบันเธอ อายุ 16 ปี มีสามีและลูกชาย (ลูกชายอายุ 8 เดือน) เธอได้อาศัยอยู่กับครอบครัวของสามีซึ่งมีแม่และน้องสาวรวมอยู่ด้วย บริเวณหมู่บ้านแห่งหนึ่ง คือบ้านป่าแดด ตำบลป่าแดด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

2.1 ภูมิหลังครอบครัวของหญิง

หญิง ตั้งแต่เกิดเธอได้อาศัยอยู่กับครอบครัวของพ่อ ที่หมู่บ้านแห่งหนึ่ง บริเวณอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เธออยู่กับแม่จนถึงอายุ 3 ปี หลังจากนั้นแม่ได้ไปทำงานที่กรุงเทพฯ และมีสามีใหม่ก็ได้หย่าร้างกับพ่อ หญิงจึงได้ย้ายมาอยู่กับตาและยายที่อีกหมู่บ้านหนึ่ง จากนั้นพ่อของเธอก็ได้มาขโมยตัวหญิงออกจากครอบครัวของตาและยายเนื่องจากไม่อยากให้อยู่ด้วย

เมื่อหญิงอายุได้ 4 ปี แม่ของหญิงได้เสียชีวิตลง ด้วยอาการไส้ติ่งแตก ไปหาหมอไม่ทันตาไม่พอใจที่พ่อของเธอได้นำเธอมาดูแล และได้แบ่งเงินประกันไปครึ่งหนึ่งโดยไม่ได้ช่วยเรื่องงานศพแต่อย่างใด

จากนั้นหญิงจึงได้มาอยู่กับย่า ย่าจะเป็นคนเลี้ยงดูเธอ ส่วนพ่อของเธอนั้นก็จะไปทำงานที่จังหวัดเชียงใหม่ก็จะกลับบ้านมาหาเธอและย่าเป็นระยะ ๆ ความสัมพันธ์ของเธอและพ่อนั้นเธอได้เล่าว่า

"หญิงบ่ได้อยู่ด้วยกัน ป้อหญิงไปยะก้านที่เจียงใหม่ จะไปเป็นหวาง เวลาบ่ไผ่มีสวน เวลาบ่หยั่งเป็นกะจะมาช่วย เกี้ยวข้าวเป็นกะมาช่วย ปลุกผักเป็นกะช่วย บ่ค่อยได้อยู่ด้วยกันจริง ๆ กะเคยบ่รู้ว่าป้อเป็นคนอย่างใด แค่ว่าป้อบ่ตาย" (หญิงไม่ได้อยู่ด้วยกัน พ่อไปทำงานที่เชียงใหม่ จะไปเป็นระยะ ๆ เวลาทำไร่ทำสวน หรือว่าเกี่ยวข้าวพ่อก็จะมาช่วยที่บ้าน ก็ไม่ค่อยอยู่ด้วยกันจริง ๆ ก็เลยไม่รู้พ่เป็นคนอย่างไร แค่ว่าป้อเป็นพ่แค่นั้นเอง)

ส่วนความสัมพันธ์ของพ่อและแม่ของเธอนั้น เธอได้เล่าว่า แม่เป็นเมียน้องของพ่อ ไม่ได้อยู่กินด้วยกัน และแม่ได้เสียชีวิตไปแล้วด้วยโรคเอดส์ เธอจึงขาดแม่มาตั้งแต่ยังเล็ก ๆ แม่กับพ่อแยกทางกันตั้งแต่เธออายุ 3 ขวบ จากนั้นแม่ได้ไปทำงานที่ภาคใต้ และย้ายมาทำงานต่อที่กรุงเทพฯ

"หญิงเป็นลูกเมียน้อง แล้วเมียหลวงมีลูกสองคนเป็นป้อชาย (ผู้ชาย) อ้าย (พี่ชาย) สองคนอยู่บ้านป้อ (พ่อ)"

2.2 การถูกทารุณกรรมทางเพศ

หญิง ได้เล่าว่าเธอถูกอาลวนลามทางเพศตั้งแต่อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เธอได้นำเรื่องราวที่ถูกกระทำไปเล่าให้ย่าของเธอฟัง ย่าบอกว่าเป็นเรื่องเหลวไหล และทำการทุบตีเธอเพราะคิดว่าเธอสร้างเรื่อง ทำให้เธอกลายเป็นคนที่เก็บกดมาก เลยไม่กล้าเล่าเรื่องไปเล่าให้ใครฟังอีก

ต่อมาเมื่อ หญิง อายุ 9 ปี เธออยู่ในห้องคนเดียวส่วนยานั่งดูทีวีอยู่ข้างนอก เธอได้ถูกพ่อบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ด้วย โดยขู่บังคับว่าไม่ให้บอกใคร ถ้าบอกจะถูกทำร้ายร่างกาย

หลังจากที่เธอถูกพ่อข่มขืน เธอรู้สึกสับสนขัดแย้ง มีอาการหวาดกลัว ไม่ทราบว่าจะไปบอกใครได้ ย่าก็ไม่ได้ปกป้องเธอ จนกระทั่งเธอเครียดมาก และตัดสินใจบอกเรื่องที่เกิดขึ้นให้กับย่าฟังอีกครั้งหนึ่ง แต่ย่าก็ยังคิดว่าเธอสร้างเรื่องขึ้นอีก และย่าก็รู้สึกโกรธที่เธอใส่ร้ายพ่อของเธอเอง

ตอนที่พ่อทำ ใหม่ ๆ แกจะซื้ออันนั้นอันนี้เสาะ เขาเป็นละอ่อนกะอยากได้ ละเขากะบ่มีแม่โดยบ่มีไซ้อี้อยังเฮา ครอบครัวยะกะจะซื้อเฮา ที่ฟังกะมีกำป้อ" (ตอนที่พ่อทำในช่วงแรก ๆ พ่อก็จะให้ของแก่เธอ เธอเป็นเด็กก็อยากได้ และเธอก็ไม่มีแม่ด้วยไม่มีใครให้ของกับเธอ ครอบครัวยะกะบ่มีอะไร ที่ฟังอย่างเดียวที่เธอมีขณะนั้นก็คือพ่อ)

เธอไม่ทราบที่จะไปฟังใครได้ก็ได้แต่เก็บเรื่องราว สะสมความโกรธแค้นของตนเองไว้ ทำให้เครียดมีพฤติกรรมก้าวร้าวกับทุกคน เอาแต่ใจตนเอง มีพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจ ทำให้ย่าไม่ชอบเธอมากขึ้น ชอบด่าให้เสียหาย บางครั้งอาทิทำร้ายร่างกายบ้าง

ชีวิตที่เกิดมาเธอก็คิดว่าไม่มีใครรักตนเองเลย ไม่ทราบว่ามีชีวิตอยู่เพื่อใคร เคยมีความคิดฆ่าตัวตายเมื่ออยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่งผลให้มีปัญหาสุขภาพจิต อ่อนไหวง่าย ไม่รักตนเอง ขาดรัก ประชดตนเองไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพื่อนชายหลายคน

"ช่วงนั้นหญิงกะย้ายไปเรื่อย ๆ บ่สนใจเพราะเฮากะเป็นวัยรุ่นเนาะ กะย้ายไปอยู่กับคนปุ้นคนเพ" (ช่วงนั้นเธอก็ทำตัวเป็นเด็กร้าย ไม่สนใจใครเพราะเธอก็เป็นวัยรุ่น ไปคบกับเพื่อนคนโน้นทีคนนี้ที)

เธอได้พยายามที่จะบอกคนในครอบครัว โดยเฉพาะย่าของเธอ ว่าเธอได้ถูกอาและพ่อกระทำทารุณกรรมทางเพศ แต่ย่าก็ไม่เชื่อเธอและหาว่าเธอบอกกล่าวให้ร้ายกับพ่อของตนเอง เธอจึงถูกพ่อกระทำ มีเพศสัมพันธ์กันอยู่เรื่อยมา

หลังจากที่พ่อกระทำเรื่อยมา เธอกลัวว่าตนเองจะตั้งครรภ์ จึงได้นำเรื่องไปเล่าให้เพื่อนฟัง เพื่อนบอกว่าควระบอกครูถ้าเกิดตั้งครรภ์มาจะเดือดร้อน เธอรู้สึกสับสนมากกลัวจะถูกว่าเป็นคนพูดเรื่องไม่เป็นความจริง

จนกระทั่งเธอทนไม่ไหว ได้นำเรื่องที่เกิดขึ้นไปเล่าให้ครูที่สอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฟัง พอครูได้รับฟังเรื่องราวต้องคิดตั้งนาน เพราะว่าการที่ช่วยเหลือเด็ก กลัวว่าครูใหญ่จะเอาเรื่องด้วยหรือไม่ ต้องใช้เวลาในการนำเรื่องไปปรึกษาครูใหญ่ ครูสอนภาษาอังกฤษตัดสินใจนำเรื่องราวของหญิงไปปรึกษาครูใหญ่ จากนั้นครูใหญ่ได้นำหญิงไปแจ้งความที่สถานีตำรวจแม่ชะจาน ลงบันทึกไว้ และจับกุมพ่อของเธอที่จังหวัดเชียงราย

ความรู้สึกที่มีต่อพ่อ หญิงรู้สึกรักพ่อกมาก ต้องการมีพ่อที่ปกป้องเธอได้ เธอสามารถที่จะรักพ่อได้ เก็บความทรงจำที่ดีที่มีต่อพ่อไว้ในหัวใจเราได้ เธอไม่รู้สึกริษยาพ่อ การที่พ่อถูกดำเนินคดีคิดว่า เป็นความผิดของพ่อเองที่เป็นคนกระทำต่อตนเอง ตนเองไม่ผิด คนกระทำควรจะได้รับโทษในสิ่งที่เขากระทำลงไป ส่วนเรื่องการที่พ่อบีบเบียดเบียนด้วย เธอรู้สึกไม่ชอบเลย แต่ไม่ทราบจะทำอย่างไร ต่อสู้ไม่ได้ พ่อบังคับให้เธอเงียบ ๆ ไว้

2.3 ได้รับการบำบัดฟื้นฟูจากบ้านพักเด็ก : มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์ จังหวัดเชียงใหม่

วันเกิดเหตุล่าสุด (19 กุมภาพันธ์ 2542) พ่อได้เข้าไปบังคับข่มขืนเธออีกครั้ง เธอกลัวว่าตนเองจะตั้งท้อง สับสนวุ่นวายจิตใจ

ต่อมาในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2542 ครูที่โรงเรียนได้นำเรื่องราวของหญิงไปปรึกษาครูใหญ่ จากนั้นครูใหญ่ได้นำเรื่องราวของหญิงไปลงบันทึกไว้ที่สภ. แม่ชะจาน ต่อจากนั้นทางศูนย์ประสานงานได้นำหญิงมาตรวจร่างกาย และพบนักจิตวิทยา ที่โรงพยาบาลมหาราช จ.เชียงใหม่ เธอบอกว่าเธอไม่อยากกลับบ้าน

ทางโรงพยาบาลได้ประสานงานกับประชาสงเคราะห์เพื่อที่จะส่งเธอเข้าบ้านพิงใจ ของประชาสงเคราะห์จังหวัด เธอเข้าพักได้ 2 คืน ปัญหาที่พบคือ บ้านพิงใจอยู่ใกล้สถานที่พักบ้านเด็กชาย ของประชาสงเคราะห์เช่นกัน ในขณะที่เธออยู่บ้านพักจะมีชายวัยรุ่นมาขอเธอหลายคน ทำให้เธอสับสนขัดแย้ง เจ้าหน้าที่ไม่สามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมเด็กได้ จึงได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฮอทไลน์ในการส่งเด็กเข้าพักชั่วคราวที่บ้านของวันพูนนี้ เพื่อรับการบำบัดทางด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ได้รับฟื้นฟูสภาพจิตต่อไป

จากบุคลิกของหญิง เธอไม่ชอบเย็บผ้า ไม่ชอบทำงานบ้าน ไม่ชอบเล่นแบดมินตัน สิ่งที่ชอบคือ อยากเตะฟุตบอล ต้องการเรียนคอมพิวเตอร์ ต้องการเล่นดนตรีไทย ไม่อยากเรียนหนังสือ กลัวว่าจะไม่มีใครสนใจเรื่องการศึกษา ครอบครัวก็พึ่งไม่ได้

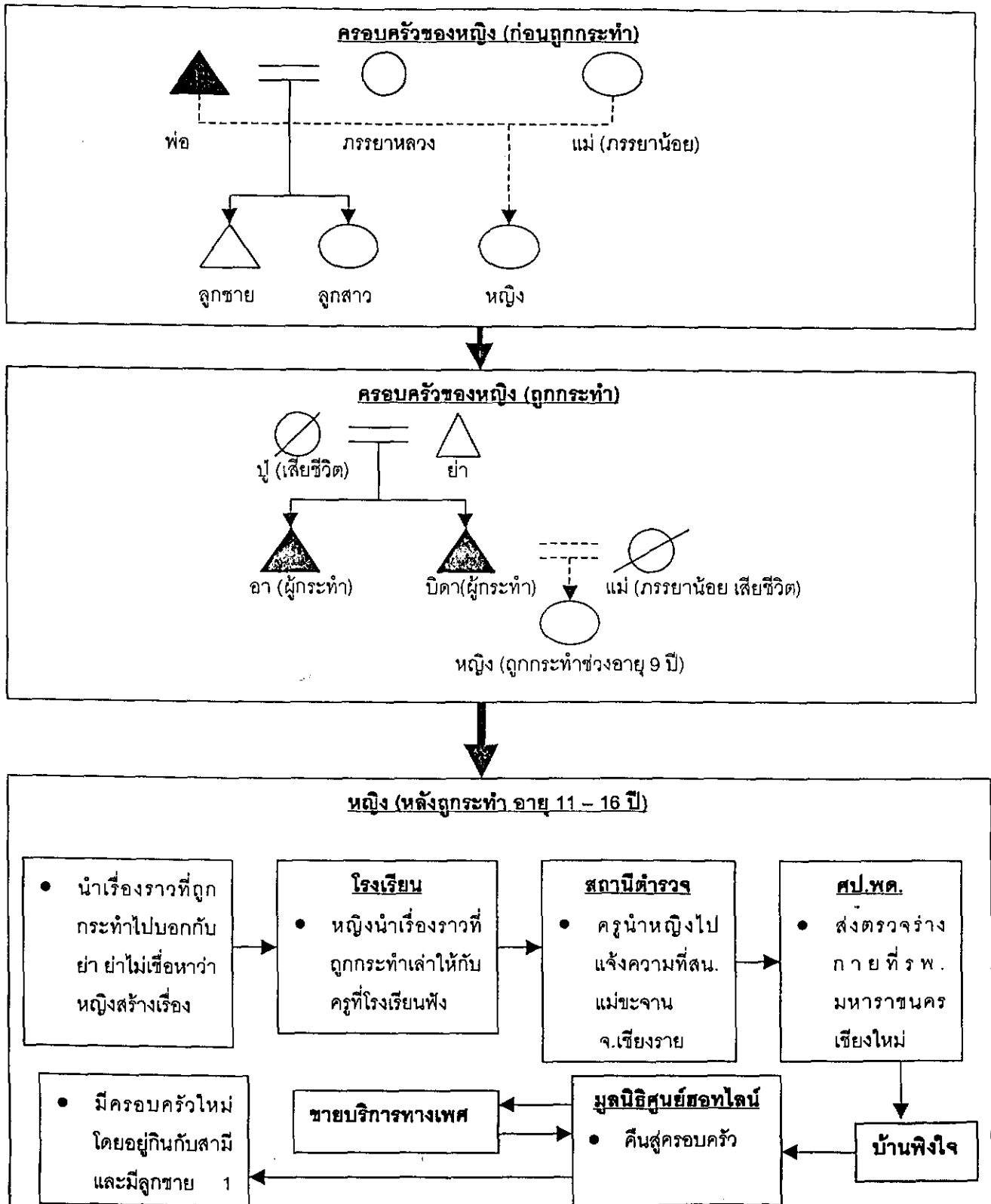
ในช่วงตอนเย็นอยากจะขออนุญาตขี่จักรยานเล่นภายในหมู่บ้านบ้าง (ไม่ชอบอยู่คนเดียว ต้องการมีเพื่อนเล่นเยอะ ๆ เนื่องจากรู้สึกเหงา) ยังต้องการความรัก ความอบอุ่น ต้องการคนที่รัก และเข้าใจ จากพฤติกรรมที่แสดงออก หญิงต้องการที่จะได้พบกับเพื่อนต่างเพศบ้าง ไม่ทราบว่าจะปฏิบัติตนอย่างไร รู้สึกสับสนต่อการดำเนินชีวิต เธอต้องการที่อยู่กับคนมาก ๆ แล้วรู้สึกไม่เหงา รู้สึกมีความสุขมาก ได้แสดงออกในสิ่งที่ตนต้องการ โอกาสเป็นไปได้ที่มียุติความรู้สึกอยากจะมีคนที่รัก เข้าใจ และเป็นที่ยิ่งของตนเองได้

ช่วงเวลากลางคืน ปัญหาที่พบคือ เด็กในบ้านของวันพุ่มนี้ พักอยู่รวมกัน 4 คน หญิง 3 คน ชาย 1 คน เมื่อก่อนต่างคนเลือกนอนคนละมุมห้อง เมื่อหญิงเข้ามาได้สั่งให้เด็กในบ้านพักจัดที่นอนใหม่คือ ให้จัดที่นอนใกล้กันหมดเลย เธอบอกว่าตนเองเป็นคนที่เหงาต้องการนอนใกล้ชิดกัน เธอจะเลือกนอนใกล้ผู้ชายเอง แต่เจ้าหน้าที่บอกว่าไม่ควรนอนใกล้กัน เนื่องจากหญิงจะมีเหาเยอะมาก กลัวว่าจะนำเหามาติดเด็กคนอื่น เพราะมีเด็กเล็ก ๆ ที่ยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ที่สำคัญคือ ฟังเหาเหาของเด็กเหล่านี้ให้หมดไปเมื่อไม่นานนี้เอง สมาชิกในบ้านพักก็ไม่อยากจะนอนใกล้ชิดด้วย เพราะที่ผ่านมาไม่เคยนอนใกล้กันเลย ผิดเด็กจนเคยชินแล้ว ยิ่งทำให้หญิงมีความรู้สึกที่ว่าทุกคนรังเกียจ ทำให้น้อยใจ ไม่มีใครเข้าใจเธอเลย โกรธมาก ออกจากห้องนอนชั้น 2 มานั่งอยู่บนโถ เธอต้องการไปอยู่ที่บ้านพิจิตร เธอบอกว่าจะได้เจอผู้ชายที่รักตนเอง ไม่อยากอยู่ที่นี้แล้ว เพราะไม่ให้นอนใกล้ชิดเด็กชายเสีย การแสดงพฤติกรรมเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าหญิงน้อยใจและชอบต่อรอง อยู่เสมอ

เจ้าหน้าที่ได้ปล่อยให้เธอร้องไห้ไปสักระยะหนึ่งก่อน หลังจากนั้นได้อธิบายถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น เธอรู้สึกโกรธมากจนควบคุมอารมณ์ตัวเองไม่ได้ อยากจะทำร้ายผู้อื่น เจ้าหน้าที่ได้อธิบายว่าการที่เรามาอยู่กันเรามีวัตถุประสงค์อะไร และการที่ไม่ให้นอนใกล้ชิดกัน ไม่มีใครรังเกียจเธอแต่ปัญหาคือ ไม่ควรนอนใกล้กันเพราะเธอมีเหามาก สงสารเด็กคนอื่น จะต้องเป็นปัญหาต่อไป การที่มาอยู่ที่นี่ต้องอดทน ต้องเข้าในกฎระเบียบตามที่ตกลงกันไว้ตั้งแต่แรก เข้าใจว่าทุกคนไม่อยากจะอยู่ที่นี้ถ้าไม่จำเป็น ให้คิดเสร็จก่อนค่อยคุยกันอีกที ถ้าจะไปอยู่ที่บ้านพิจิตรขอให้ไปพุ่มนี้ก่อนได้ไหมเพราะมันดีมากมายแล้ว เธอได้เข้าใจตกลงตามนี้ ค่อยคุยกันต่อไปว่าจะทำอย่างไร สักระยะเธอก็เงียบไป และได้กลับไปนอนตามที่ตกลงกันไว้ตามเดิม

จะเห็นได้ว่า เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้น เจ้าหน้าที่จะต้องทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยเพื่อที่จะให้สถานการณ์นั้นสงบลง หรือดีขึ้น

ภาพที่ 3 : แสดงเส้นทางชีวิตของหญิง

กรณีศึกษาที่ 3 : โจ้ (นามสมมุติ)

โจ้ เป็นเด็กหญิงชนเผ่าเย้า (เมี่ยน) อายุประมาณ 17 ปี¹ ชีวิตของเธอเติบโตขึ้นโดยที่ไม่ทราบว่ามีพ่อและแม่ที่แท้จริงของเธอนั้นเป็นใคร ตั้งแต่เธอจำความได้ เธอก็อยู่กับพ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงมาตั้งแต่ยังเป็นเด็กทารกซึ่งพ่อและแม่เลี้ยงของเธอซื้อเธอมาจากพ่อและแม่ที่แท้จริง

เมื่อโจ้โตขึ้น เธอได้เข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนภายในหมู่บ้านแห่งหนึ่งในอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ครอบครัวของเธอมืออาชีพรับจ้างทั่วไป พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงของเธอมักจะสูบบุหรี่และพ่อของเธอก็จะเสพเฮโรอีนเป็นประจำ

กระทั่งเมื่อเธออยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (อายุ 8 ปี) แม่ของเธอถูกจับเข้าคุกในข้อหาเสพติด (สูบบุหรี่) ส่วนพ่อของเธอหนีหลบหนีการจับกุมของตำรวจได้ จากนั้นเธอต้องอยู่กับพ่อเลี้ยงเพียงลำพัง 2 คนภายในบ้าน

พ่อเลี้ยงได้พยายามล่วงเกินทางเพศกับเธอโดยการให้เธอสัมผัสตามเนื้อตัวของพ่อเลี้ยงเป็นประจำ (ให้นวดตัว) จากนั้นเธอเริ่มที่จะไม่ชอบพ่อเลี้ยงและไม่อยากที่จะกลับบ้าน เธอมักจะหลบหนีไปเที่ยวบ้านเพื่อนคนอื่น ๆ ภายในหมู่บ้านเป็นประจำ

เมื่อแม่เธอออกจากคุก เธอก็ไม่อยากที่จะอยู่บ้านและไม่อยากที่จะเรียนหนังสือ แม่จึงพาเธอไปอยู่กับพี่สาว (พี่สาวของเธอก็เป็นลูกที่ถูกซื้อมาเหมือนกันและได้แยกครอบครัวไปอยู่กับสามีอีกหมู่บ้านหนึ่ง) แม่และพี่สาวของเธอได้บอกกับเธอว่าจะพาไปหางานทำในเมืองในเมื่อไม่ได้เรียนหนังสือแล้วแต่เหตุการณ์กลับไม่เป็นไปอย่างที่เธอคิดไว้ เมื่อพี่สาวของเธอพาเธอเข้าไปในตัวเมืองจังหวัดเชียงราย พี่สาวได้ขายเธอให้กับนายหน้าผู้ค้ามนุษย์ให้เธอเป็นหญิงขายบริการทางเพศ

โจ้ เข้าสู่กระบวนการการกลายเป็นหญิงขายบริการโดยถูกแม่และพี่สาวหลอกว่าจะให้ไปทำงานซึ่งเธอไม่รู้เลยว่างานที่ทำนั้นจะเป็นแบบใด เมื่อเธอถูกพามายังสถานบริการเธอก็ถูกกักขังและถูกบังคับไม่ให้ออกไปไหน จากนั้นนายจ้างก็บังคับให้เธอขายบริการทางเพศ

ช่วงที่ถูกกักขังและถูกบังคับให้ขายบริการทางเพศนั้นช่วงแรก ๆ เธอก็พยายามหลบหนีแต่ก็ไม่สำเร็จเพราะนายจ้างรู้และทำร้ายเธอ จากนั้นเธอก็ไม่กล้าที่จะหลบหนีอีก แต่แม่และพี่สาวสามารถ

¹ โจ้ไม่ทราบว่าตนเองนั้นอายุเท่าใด เนื่องจากว่าเธอเป็นลูกเลี้ยงของพ่อและแม่ ซึ่งพ่อและแม่เลี้ยงก็ไม่ได้รู้วันเกิดของเธอ แต่ในสำเนาทะเบียนบ้านพ่อและแม่เลี้ยงของเธอได้แจ้งว่าเธอเกิดวันที่ 1 มกราคม 2530

มาเยี่ยมเธอได้ที่สถานบริการ เนื่องจากพี่สาวของเธอในอดีตก่อนที่จะแต่งงานก็เคยขายบริการทางเพศมาก่อน เธอได้พยายามบอกกับแม่และพี่สาวว่าไม่อยากทำงานขายบริการต่อไปแต่แม่และพี่สาวไม่สามารถช่วยเธอได้เนื่องจากว่าอิทธิพลของนายจ้างซึ่งถ้าเธอจะออกจากงานจะต้องชดใช้เงินที่ได้ให้พี่สาวของเธอไป

หลังจากเธอขายบริการทางเพศได้ประมาณ 2 ถึง 3 เดือน เธอได้พบกับชาวต่างชาติที่มาซื้อบริการเธอ ชาวต่างชาติได้พาเธอออกไปยังโรงแรมแห่งหนึ่งและบอกกับเธอว่าจะช่วยเธอออกมาจากสถานบริการทางเพศนั้นโดยที่เธอจะต้องไม่บอกใคร

กลางดึกของคืนหนึ่งใจได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานของศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็กให้ออกมาจากสถานขายบริการได้พร้อมกับเพื่อน ๆ ที่ขายบริการด้วยกันจำนวนหนึ่ง

ใจ ผ่านการสอบสวนจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและผ่านขั้นตอนการช่วยเหลือของศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก และถูกส่งต่อมายังมูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ให้ช่วยดูแล

ปัจจุบันเธอใช้ชีวิตอยู่ที่บ้านพักเด็กของมูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ (บ้านพักหลังที่ 2) เพื่อเรียนหนังสือ (กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่พุทธโสภณ) และได้กลับบ้านบ้างเป็นบางครั้งเพื่อไปเยี่ยมแม่ที่ขณะนี้อาศัยอยู่คนเดียวที่บ้าน

3.1 ภูมิหลังชีวิตครอบครัวของใจ

ใจ ได้เล่าชีวิตภูมิหลังในอดีตที่ผ่านมาของเธอให้กับผู้วิจัยฟังด้วยสำเนียงภาษาที่ไม่ชัดเจนนักปกติแล้วเธอจะคุ้นเคยกับภาษาเมียนของเธอมากกว่า แต่ก็ได้พยายามที่จะพูดคุยกับผู้วิจัยด้วยภาษาไทยว่า....

พ่อเลี้ยงของเธอชื่อ นายฟง (นามสมมุติ) แม่เลี้ยงของเธอชื่อ นางเพย (นามสมมุติ) เป็นชาวเขาเผ่าเย้าที่อพยพมาจากประเทศพม่า และมาตั้งรกรากอยู่ที่ประเทศไทย ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งบริเวณ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้ว

เธอเป็นลูกที่ถูกขาย² ซึ่งพ่อและแม่ที่แท้จริงของเธอได้ขายเธอให้กับพ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงตั้งแต่เธอยังเป็นเด็กทารก

"พ่อกับแม่ (พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงในความหมายของใจ) ซื้อหนูมา 500 บาท แม่เล่าว่าตอนแรกพ่อจริง ๆ ของหนูจะขายหนู 1,000 บาท แม่หนูก็ต่อเหลือ 500 บาท เพราะแม่ก็ไม่มีเงินเหมือนกัน "

"หนูไม่รู้ว่าพ่อกับแม่จริง ๆ เป็นเผ่าไหน แต่ หนูคิดว่าก็คงเป็นเหมือนเหมือนกันแต่อยู่คนละหมู่บ้าน พ่อกับแม่เลี้ยงก็เป็นเมีย หนูก็เลยเป็นด้วยเป็นมาตั้งแต่เล็ก ๆ ก็พูดเหมือนมาตลอด"

ครอบครัวของใจยังมีพี่สาวอีกคนหนึ่ง ซึ่งพี่สาวคนนี้ก็ไม่ได้เป็นลูกที่แท้จริงของพ่อและแม่เลี้ยงเช่นกัน

"หนูมีพี่สาวอีกคนหนึ่ง แต่ก็เป็นลูกเลี้ยงของพ่อกับแม่เหมือนกัน พ่อกับแม่เก็บมาเลี้ยง หนูก็อยู่กับพี่สาวและแม่ พี่สาวโตขึ้นก็ไปทำงาน และมีครอบครัวใหม่ เขาก็ย้ายออกไปอยู่กับผัว มีลูก 2 คน เป็นผู้หญิงและก็มีผู้ชายยังเด็ก ๆ อยู่"

พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงของใจ มีอาชีพทำไร่อยู่ภายในหมู่บ้าน บุคคลทั้งสองจะชอบสูบบุหรี่ และส่วนพ่อเลี้ยงของเธอนั้นจะเสพติดเฮโรอีนด้วย ใจเล่าว่า

"พ่อกับแม่จะชอบสูบบุหรี่ แต่พ่อนี้จะฉีดยาด้วย ที่หมู่บ้านก็มีกันเยอะใคร ๆ เขาก็สูบกัน หนูก็ไม่อยากให้เขาสูบกัน แต่เดี๋ยวนี้ก็ไม่มีแล้ว โคนตำรวจจับไปหมด"

² การซื้อลูกคนอื่นมาเลี้ยงเป็นลูก หรือ อีวเมียนเรียกว่า "อุมมาเลี้ยง" โดยเด็กดังกล่าวจะถือว่าเป็น "ลูกอุม" นั้นเป็นการนำเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงแบเบาะหรือยังเป็นเด็กเล็กอยู่ของผู้อื่นมาชุบเลี้ยงเสมือนเป็นลูกในไส้ ซึ่งส่วนใหญ่นิยมเลือกจากคนที่รู้จักคุ้นเคยกัน เช่น ลูกที่เกิดจากเครือญาติหรืออาจจะเลือกเด็กที่พ่อแม่ยากจน แต่เป็นคนดี โดยไม่จำกัดว่าจะเป็นเชื้อสายอีวเมียน ดังนั้นเด็กที่ถูกซื้อมาเลี้ยงนั้นจึงเป็นอีวเมียนบ้าง ลาหู่บ้าง คนเมืองเหนือบ้าง คนอีสานก็มี ที่นิยมคือเด็กผู้ชายเพื่อเอาไว้สืบผี สืบตระกูลและดูแลพ่อแม่ยามแก่เฒ่าเป็นสำคัญ แต่ก็มีบ้างที่เลือกเด็กผู้หญิง ด้วยเหตุผลอื่น ๆ เช่น เด็กอาจจะน่ารักมาก รู้สึกถูกชะตา เป็นต้น (วิสุทธิ์ เหล็กสมบูรณ์ , การสร้างความหมายว่าด้วยเครือญาติและครอบครัวในเครือข่ายสังคมของผู้หญิงอีวเมียน (เย้า) ภายใต้วิถีการผลิตเชิงพาณิชย์และระบบสังคมที่ให้อำนาจผู้ชายเป็นใหญ่ : กรณีศึกษาแม่ค้าชาวอีวเมียนในตลาดแห่งหนึ่งของชุมชนเมืองเชียงใหม่ , 2544)

โจไม่ชอบพ่อของเธอเท่าใดนัก เพราะพ่อของเธอจะเสพเฮโรอีน เธอจะเห็นพ่อเสพเฮโรอีนในบ้านบ่อย ๆ เธอบอกว่า

"พ่อก็จะสูบในห้องหนูก็ไม่เข้าไปหรอก กลัว แต่ถ้าไม่สูบก็ไม่ใช่ไรก็อยู่บ้าน"

".....ตอนที่หนูยังเด็ก ๆ (เรียนหนังสืออยู่ชั้น ป.2) ตำรวจมาจับแม่เข้าคุก แม่กำลังสูบฝิ่นอยู่ เขาจับแม่ไปคนเดียวตอนนั้นพ่อไม่อยู่ แม่ติดคุกอยู่ 3 เดือน"

"....หนูก็คิดถึงคิดถึงแม่ อะไรก็ไม่รู้เรียนก็ไม่อยากเรียนแล้ว ก็เลยหนีไม่เรียนหนังสือ"

2.2 การถูกทารุณกรรมทางเพศ

ช่วงเวลาที่แม่ของโจติดคุกเนื่องด้วยความผิดฐานเสพยาเสพติด (ฝิ่น) เธอได้อยู่กับพ่อเพียงลำพัง เพราะพี่สาวของเธอได้แต่งงานและมีครอบครัวใหม่ พ่อมักจะให้เธอนวด และพยายามที่จะลวนลามทางเพศกับเธอหลายครั้งจนเธอไม่ยากที่จะอยู่ที่บ้านเธอเล่าว่า

"หนูเหงามากเลย ไม่มีใครอยู่บ้าน ช่วงนั้นหนูไม่ชอบอยู่บ้านเลย ชอบไปเที่ยวบ้านคนอื่นแถว ๆ ในหมู่บ้าน หนูไม่ชอบพ่อ พ่อชอบให้หนูนวด³อะไรก็ไม่รู้ราคาแพง ! "

".....เขาก็จะชอบให้จับ ๆ ตัวอะไรยังงี้ หนูก็เกลียดเกลียด ! " ความรู้สึกที่มีต่อพ่อของเธอในขณะนั้น

หลังจากนั้นพ่อของโจก็ได้เสียชีวิตลงด้วยการฉีดยาเกินขนาด แม่ของเธอออกมาจากคุกแล้ว เธอได้ไปอาศัยอยู่กับพี่สาว เพื่อที่จะทำงาน

".....พ่อฉีดยาเกินขนาดก็เลยตายไป "

".....ตอนนั้นหนูไม่ชอบเรียนหนังสือ หนูเรียนไม่รู้เรื่อง เรียนอยู่โรงเรียนแถวบ้านถึงป.5 หนูก็หนีไปอยู่กับพี่สาว พี่สาวบอกว่าจะพาไปทำงานหาเงินแล้วก็พาหนูไป เสียขายไม่ได้ทำบัตร เพราะที่โรงเรียนบอกว่าให้เรียนให้จบชั้นประถมก่อนแล้วก็จะให้บัตรสีฟ้า"

³ ผู้วิจัยคิดว่า การที่พ่อของโจพยายามให้โจนวด และให้โจจับตัวนั้น พ่อของเธอได้พยายามที่จะลวนลามทางเพศกับเธอ แต่เธอก็จะป้องกันตนเองโดยการหลีกหนีไปอยู่ที่อื่น ไม่อยู่ใกล้พ่อเลี้ยงของเธอ

⁴ ปัจจุบันเธอต้องการบัตรมากเพราะจะได้กลับไปหาแม่ได้เมื่อเดินทางคนเดียว เธอกลัวว่าจะมีตำรวจมาตรวจบัตรและไม่ให้เธอเข้าเมือง

เมื่อใจไปอยู่กับพี่สาวของเธอได้ประมาณ 2 อาทิตย์ พี่สาวของเธอได้พาเธอไปทำงานขายบริการทางเพศ เธอเล่าให้ฟังว่า

"ตอนแรกที่สาวบอกว่าจะพาไปทำงานขายของตามร้านที่แม่ตาย แต่พอไปแล้วไม่ใช่พาหนูช้อนรถ แล้วก็ไปเจอผู้ชาย เขาก็มาจับตัว จับเอวหนูแล้วก็พาหนูไป"

"พอหนูไปถึงเขาก็ให้หนูอาบน้ำ และให้ทำงานเลย หนูไม่รู้จะทำยังไง"

จากนั้นใจได้เล่าถึงชีวิตที่อยู่ในสถานบริการ (บริเวณสนามบินเก่า จังหวัดเชียงราย) ว่าตัวเองไม่ได้เงินค่าจ้างเลย แม่และพี่สาวเคยมาเอาเงินจากนายจ้างไปตอนมาเยี่ยม

"ตอนแรกเขาก็จะให้หนูกลับไปกับแม่แต่เขาบอกว่าจะต้องเอาเงินไปให้เขา 1,000 บาทแม่ไม่มีเงินให้เขา หนูเสียใจมากเลย"

เธอได้เล่าต่อไปว่า เธอจะทำงานรับแขกวันละ 6 ถึง 7 คน มีราคาสำหรับแขกคนไทย 500 บาท คนต่างชาติ 1,000 บาท เธอทำงานตั้งแต่เวลา 15.30 น.-05.00 น. ไม่มีวันหยุดเลย ออกไปไหนก็ไม่ได้

สภาพความเป็นอยู่ในขณะนั้นเธอเล่าว่า ที่พักและที่ทำงานเป็นที่เดียวกัน โดยมีห้องส่วนตัวคนละ 1 ห้อง ซึ่งใช้เป็นห้องรับแขก สภาพร่างกายไม่มีโรคประจำตัวเลยเคยได้รับการตรวจเลือดแต่ก็ไม่พบ วิธีการป้องกันการคุมกำเนิดจะใช้การฉีดยาคุมทุก ๆ สามเดือน มีการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ค่าใช้จ่ายในการฉีดยาคุมกำเนิดจะหักจากค่าขายบริการ

"ตอนที่ทำงานก็มีเพื่อนร่วมงานชวนหนีเหมือนกัน แต่หนูไม่กล้าเพราะกลัวถูกจับได้ มันระดุ้ง หนูก็กลัวเลย"

ชีวิตที่อยู่นั้นเธอไม่สามารถออกไปไหนได้เลยนอกจากจะไปกับแขกเท่านั้น เวลาทำอะไรไม่ถูกใจนายจ้างก็จะทุบตี เคยขอออกไปเหมือนกันแต่นายจ้างบอกว่ายังค้างเงินอีก 1,000 บาทถ้าอยากได้ก็ต้องเอาเงินมาจ่าย และแม่ก็บอกว่าไม่มีเงินที่จะต้องคืนและบอกให้เธอหนีไปก่อน

2.3 ได้รับการบำบัดฟื้นฟูจากบ้านพักเด็ก: มุขนิธิศูนย์ชีวิตใหม่

หลังจากที่ทำงานได้ประมาณ 2-3 เดือน ใจได้พบกับชาวต่างชาติที่เข้าไปขอซื้อบริการจากเธอ และพาเธอออกไปข้างนอกที่โรงแรม เธอเล่าว่า

"มีฝรั่งคนหนึ่งมาพาหนูออกไป ตอนแรกก็คิดว่าจะให้ออกไปทำงานข้างนอก แต่เขาก็ไม่ทำอะไรหนู เขาก็ถามหนูแล้วก็บอกว่าจะช่วยหนู"

"เขาบอกว่าหนูยังเป็นเด็กอยู่ หนูดีใจมากเลย กลับไปก็ไม่ได้บอกใคร"

"แล้วตอนดึกก็มีตำรวจแล้วก็ใครไม่รู้เยอะแยะเข้ามาจับ หนูก็วิ่งเขาก็จับได้ แล้วเขาก็จับนายจ้างไป"

โจ ได้รับการช่วยเหลือให้ออกมาจากสถานบริการของหน่วยงานศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก และเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2545 เธอได้เข้ามาอยู่ที่มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ (บ้านพักหลังที่ 2) ในจังหวัดเชียงใหม่ ก่อนหน้านั้นเธอได้เข้าไปพักที่บ้านพักหลังที่ 4 (จังหวัดเชียงราย) และบ้านพักหลังที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่

ในขณะที่อยู่บ้านพักหลังที่ 1 โจได้กังวลเกรงว่าตนจะติดโรคเอดส์หรือไม่ เธอเล่าว่า

"ตอนที่อยู่บ้านหลังที่ 1 หนูกลัวเป็นเอดส์เหมือนกันนะเพราะว่าเขาก็พาหนูไปตรวจ แต่ก็โล่งใจเพราะว่าไม่มีอะไร"

ปัจจุบันโจอยู่บ้านพักหลังที่ 2 และได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนการศึกษานอกโรงเรียน เธอได้เล่าชีวิตประจำวันของเธอว่า

"หนูก็เข้ากลุ่ม เย็บผ้า มีเวรทำกับข้าวเปลี่ยนกันทำ ตอนเย็นวันจันทร์ถึงศุกร์ก็ไปเรียนหนังสือข้างนอก"

"ตอนนี้ไม่อยากจะเรียนเลยเรียนไปก็ไม่รู้เรื่อง ตอนสอบนะหนูก็พยายามคิดคิดก็ไม่ได้นะหนูนี้เข่งเข่ง!"

"ถ้าเรียนไม่ได้ก็จะไม่เรียนละ อยากไปอยู่ที่บ้านพัก 4 ที่เชียงรายเพราะว่าจะได้ไปหาแม่ได้ใกล้ ๆ"

ความรู้สึกของเธอในขณะนี้เธออยากที่จะกลับบ้านไปดูแม่ที่ป่วยไม่สบายอยู่ เธอเล่าถึงแม่ของเธอในขณะนี้ว่า

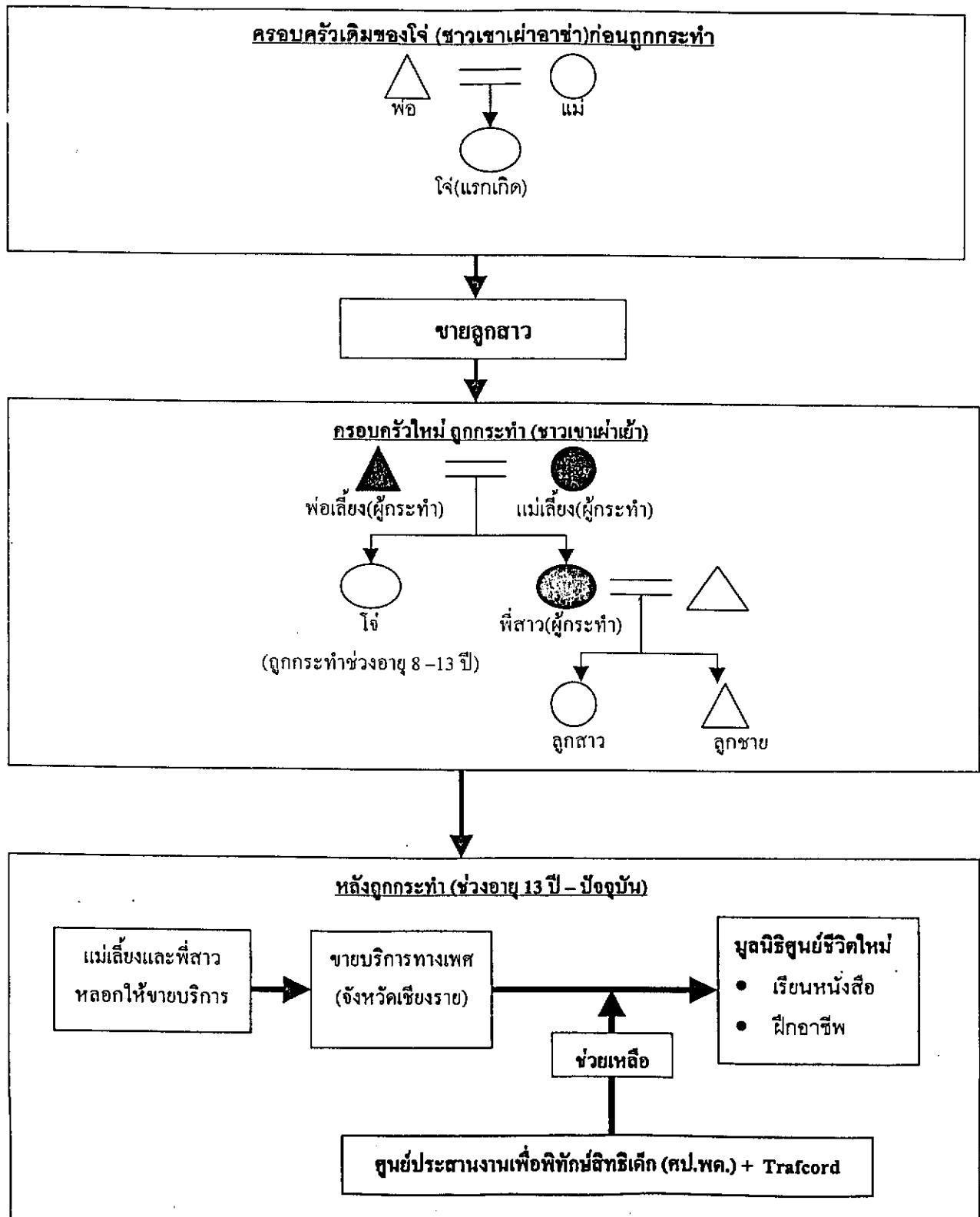
"ตอนนี้แม่อยู่คนเดียว แม่บอกว่าชอบเจ็บปวดตามตัว ไม่มีใครดูแลเลยพี่สาวเขาก็มีครอบครัวของเขา"

"ตอนโทรหาแม่คราวนั้นแม่บอกว่าจะฆ่าตัวตายแต่เขาก็พูดว่าอยากเจอหนูอยู่กับหนู หนูนี้น้ำตาไหลเลย อยากกลับ"

จากที่เกริ่นเรื่องขึ้นเธอรู้ว่าแม่และพี่สาวของเธอพาเธอมาขาย เธอก็รู้สึกโกรธ แต่เมื่อเวลาผ่านไปความรู้สึกนั้นก็จางลง เธอบอกว่า

"ตอนแรกก็โกรธเหมือนกันที่เขาหลอกหนูแต่ตอนนี้ก็สงสารบอกไม่ถูกเหมือนกัน"

ภาพที่ 4: แสดงเส้นทางชีวิตของโจ

กรณีศึกษาที่ 4: หน่อช (นามสมมุติ)

หน่อช เป็นเด็กสาวชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง เธอเกิดวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2532 อายุ 15 ปี เมื่อปี พ.ศ. 2545 เธอถูกพ่อกระทำทารุณกรรมทางเพศ (ข่มขืนกระทำชำเรา) จนกระทั่งเธอได้ตั้งครรภ์กับพ่อและมีบุตร 1 คน พ่อของเธอได้หลบหนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจไปอยู่ที่อื่นและไม่มีใครทราบจนกระทั่งปัจจุบัน

เมื่อพ่อกระทำทารุณกรรมทางเพศกับเธอ (ข่มขืน) ขณะที่เธอนอนอยู่คนเดียวภายในบ้าน โดยที่แม่และน้องสาวของเธอไม่อยู่บ้าน เธอไม่สามารถป้องกันตัวเองได้ โดยที่พ่อบังคับข่มขืนเธอไม่ให้เธอร้อง หรือตะโกนบอกใคร จากนั้น จึงได้ข่มขืนเธอว่าจะทำร้ายและถ้าหากว่าแม่รู้แม่ก็จะต้องทำร้ายเธอด้วยอีกคน จากนั้นเธอก็ไม่กล้าที่จะเปิดเผยเรื่องราวที่เธอถูกข่มขืนให้กับใครทราบเนื่องจากเกรงกลัวพ่อ

ต่อมา เธอได้ตั้งครรภ์โดยที่ครูที่โรงเรียนสังเกตเห็นความผิดปกติ และแนะนำให้เธอไปพบแพทย์ แพทย์ตรวจพบว่าเธอได้ตั้งครรภ์ หน่อชได้ตัดสินใจเล่าเรื่องที่เธอถูกข่มขืนให้กับแม่ฟังเนื่องจากว่าแม่ซักถามเธอว่าเธอป่วยเป็นอะไร

หลังจากเรื่องราวถูกเปิดเผยขึ้น เธอได้รับการช่วยเหลือจากพัฒนาสังคม จังหวัดลำพูน และส่งตัวเธอมาอยู่ที่บ้านพักเด็กและสตรี (บ้านพิงใจ) เป็นการชั่วคราว

ปัจจุบันเธอได้กลับไปอาศัยอยู่กับแม่และน้องสาว ที่หมู่บ้านเกิด บริเวณอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน เธอได้เล่าเรื่องราวชีวิตครอบครัวของเธอให้ฟังว่า

4.1 ภูมิหลังชีวิตครอบครัวของหน่อช

หน่อช เป็นบุตรสาวคนแรกของครอบครัว สมาชิกในครอบครัวของเธอประกอบไปด้วย พ่อชื่อนาย จันท์ (นามสมมุติ) มีอาชีพเป็น "สล่า" (ช่างก่อสร้าง) และในขณะเดียวกันก็เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้วย เธอได้บอกว่า พ่อของเธอนั้นเป็นคนที่ดี แต่ก็ใจดีบ้างเป็นบางครั้ง ซึ่งพ่อนั้นจะเป็นคนหาเลี้ยงครอบครัวทุกอย่าง เพื่อที่จะนำเงินนั้นมาใช้จ่ายภายในครอบครัว

ส่วนแม่ ชื่อนางแก้วตา (นามสมมุติ) มีอาชีพรับจ้างทอผ้าลายวัฒนธรรมชุมชนของชาวกะเหรี่ยง ภายในหมู่บ้าน เธอได้บอกว่าแม่ของเธอนั้นก็จะชอบอยู่กับบ้าน ทอผ้า ขณะที่แม่ของเธอคลอดน้องสาวแม่ก็จะหยุดทอผ้าเพื่อที่จะดูแลน้องเหมือนกับที่เคยดูแลเธอสมัยตอนเด็ก ๆ

หน่อชี่ มีน้องสาวหนึ่งคน ชื่อน้องจิว (นามสมมุติ) อายุ 3 ปี เธอบอกว่าเธอรักน้องสาวคนนี้มาก เพราะมีกันอยู่แค่สองคนพี่น้อง

นอกจากนี้หน่อชี่ยังมีญาติทางพ่อที่เธอเรียกว่าลุง เดิมทีเดิวนั้นไม่ได้อยู่ภายในบ้านเดียวกัน แต่เมื่อประมาณ 2 ปีก่อนตาของเธอได้ให้ลุงเข้ามาช่วยเหลือเลี้ยง"วัวฝ่า"(เป็นการรับจ้างเลี้ยงวัวแบบหนึ่งของชาวล้านนา โดยผู้รับจ้างเลี้ยงวัวจะได้ลูกวัวจำนวนหนึ่ง ที่คลอดจากแม่วัวที่รับจ้างเลี้ยงเป็นค่าตอบแทน) แทนตาซึ่งแก่แล้ว ซึ่งลุงก็จะมาพักอาศัยด้วยกับครอบครัวของเธอ เธอได้มองลุงของเธอว่าเป็นคนไม่ค่อยพูด แต่ถ้าได้ยินเรื่องที่ไม่พอใจ ก็จะดุด่าว่าด้วยเสียงที่ดังมากแล้ว

4.2 การถูกทารุณกรรมทางเพศ: เรื่องราวที่ปกปิด (นาน 1 ปี)

กรณีของหน่อชี่ เธอได้ถูกพ่อกระทำทารุณกรรมทางเพศกับเธอ เธอได้เล่าให้ฟังว่า เหตุการณ์เกิดขึ้นในเดือนเมษายน 2545 ในเวลากลางคืนของวันหนึ่ง ในช่วงที่แม่ของเธอไม่อยู่บ้าน ไปเยี่ยมญาติ โดยพาน้องสาวของเธอไปด้วย

เธอได้นอนอยู่ที่บ้านคนเดียวและในเวลากลางดึกพ่อก็ได้เข้ามาหาเธอภายในมุ้งและพยายามที่จะทำการลวนลามทางเพศกับเธอ (ข่มขืน) ขณะนั้นเธอร้องขอความช่วยเหลือแต่ไม่มีใครได้ยิน พ่อได้ปิดปากเธอไว้และข่มขืนเธอว่าถ้าร้องหรือนำเรื่องไปบอกกับใคร พ่อจะทำโทษโดยการไม่ช่วยเหลือปกป้องเธอเนื่องจากว่าถ้าหากว่าแม่รู้เรื่องก็จะต้องทำโทษเธออย่างแน่นอน แต่ถ้าหากว่าเธอเงียบ ปิดปากไม่พูดเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับใครพ่อก็จะซื้อกระเป๋านักเรียนใหม่ให้กับเธอ

ความรู้สึกของหน่อชี่ในขณะนั้นหลังจากที่เกิดเหตุการณ์เลวร้ายกับเธอในครั้งเดียว เธอตกอยู่ในสภาพที่เหมือนตายทั้งเป็น เธอรู้สึกเศร้า กัดฟัน และเครียดเป็นอย่างมาก เธอเล่าให้ฟังว่า

“ช่วงนั้นหน่อชี่ (เธอแทนตัวเองด้วยชื่อของเธอ) ฝันร้าย 2-3 คืนติดกัน ฝันว่าถูกแม่ทำโทษ พ่อก็ยืนดูอยู่ แต่ก็เฉย ๆ ไม่เข้ามาช่วยเหลือ และฝันว่าทุกคนรู้เรื่องที่พ่อทำกับหนู พ่อแม่ทะเลาะกัน”

“.....หน่อชี่จะเครียดมากเลยคะ เพราะโรงเรียนปิดเทอมจะต้องอยู่ที่บ้าน อีก 1 เดือนโรงเรียนก็จะเปิด”

กระทั่งโรงเรียนเปิดเทอม หน่อชี่ได้ขึ้นชั้นเรียนใหม่ จากเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษามาเป็นนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เธอรู้สึกดีใจมากที่ได้กลับไปเรียนหนังสือ และได้เจอเพื่อน ๆ เธอเล่าว่า

“แต่ก่อนหน่อชี่เป็นหัวหน้าห้อง แต่ขึ้นชั้น ม.1 ไม่ได้เป็นหัวหน้าแล้วเพราะเพื่อน ๆ เลือกให้ผู้ชายเป็นหัวหน้าแทน” เธอพูดพร้อมกับหัวเราะ

ในช่วงที่โรงเรียนเปิดเทอม หน่อชี่ก็ยังคงอยู่บ้านหลังเดิมกับพ่อ แม่ ลุงและน้องสาว แต่ก็ยังไม่มีใครทราบถึงเหตุการณ์อันเลวร้ายที่เกิดขึ้นกับเธอนั้น และพ่อก็ไม่ได้กระทำการรุนแรงกับเธออีก (หน่อชี่ยืนยันว่าพ่อได้กระทำการล่วงละเมิดทางเพศกับเธอเพียงครั้งเดียวเท่านั้น)

4.3 ชีวิตที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ: เรื่องราวที่เปิดเผย

เมื่อเวลาผ่านไปประมาณ 5 เดือน หน่อชี่ไม่รู้เลยว่าตนเองกำลังตั้งครรภ์ เพราะเธออยู่ในช่วงวัยรุ่น การที่ประจำเดือนมาไม่ปกตินั้น เป็นเรื่องที่เธอคิดว่าปกติ

“หน่อชี่ว่าคงจะไม่ใช่อะไร ก็ได้สนใจ”

จนกระทั่งเมื่อครูที่โรงเรียนได้บอกกับหน่อชี่ว่าเธออ้วนขึ้น เธอเล่าว่า

“ครูบอกกับหน่อชี่ว่า ครูรู้สึกว่าเขาอ้วนขึ้นนะ ครูไม่ได้บอกตรง ๆ ว่าหน่อชี่ท้องแต่ให้ไปหาหมอ”

“ตอนนั้นหน่อชี่กังวลขึ้นมาเหมือนกัน มันบอกไม่ถูก จนแม่จะพาน้องจิวไปโรงพยาบาล หน่อชี่ก็ขอไปด้วยที่โรงพยาบาลอำเภอแม่ทານ”

เมื่อหน่อชี่เข้าไปพบหมอที่โรงพยาบาล หมอได้บอกกับเธอว่าเธอตั้งครรภ์ได้ 5 เดือนแล้ว ขณะนั้นเธอรู้สึกตกใจ เธอเล่าว่า

“หน่อชี่ ช็อค! มากเลย ไม่รู้ว่าจะทำยังไงดี หมอถามว่าจะให้บอกแม่ไหม ตอนนั้นหน่อชี่ไม่ให้บอก หมอก็ไม่บอก แต่บอกกับแม่ว่ามีก้อนเนื้ออยู่ในท้องของหน่อชี่”

“....พอลงกลับบ้านแม่ถามหน่อชี่ว่า ก้อนเนื้อนั้นคืออะไร แต่หน่อชี่ไม่ยอมตอบแม่ จนแม่ถามบ่อย ๆ เข้า หน่อชี่รู้สึกว่ามีอะไรบางอย่างบอกหน่อชี่เป็นอะไรจึงบอกแม่ไปว่าท้อง แม่ตกใจมากและถามว่าท้องกับใคร ตอนนั้นหน่อชี่ไม่ได้ตอบ”

แม่ของหน่อชี่เป็นกังวลอย่างมาก แม่ของเธอร้องไห้ต่อหน้าเธอ จนหน่อชี่รู้สึกว่ามันเป็นคนที่ทำให้แม่นั้นต้องร้องไห้เสียหน้ากับเรื่องของเธอกับแม่ของเธอ แม่ของเธอจึงไปปรึกษากับญาติพี่น้อง จนกระทั่งญาติพี่น้องได้เข้ามาซักถามเธออีกครั้งหนึ่ง เธอเล่าว่า

“หน่อชี่เห็นแม่ร้องไห้ ญาติ ๆ ก็มาถามว่าไปท้องกับใคร ก็ตัดสินใจบอกออกไปว่าท้องกับพ่อ ตอนแรกทุกคนไม่เชื่อว่าพ่อจะทำ”

4.4 ได้รับการบำบัดฟื้นฟูจากบ้านพักเด็ก: บ้านพิงใจ

หลังจากเรื่องราวได้ถูกเปิดเผยขึ้น สร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาในชีวิตของหน่อชิ พ่อพาเธอไปลาออกจากโรงเรียน เพื่อนๆและครูอาจารย์ ก็ทราบเรื่องของเธอทั้งโรงเรียน จนกระทั่งเจ้าหน้าที่จากศูนย์สงเคราะห์ชาวเขาทราบเรื่อง จึงได้รายงานไปยังสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จังหวัดลำพูน และจึงเกิดเป็นคดีความเกิดขึ้น

เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จังหวัดลำพูน จึงได้แจ้งความดำเนินคดีกับพ่อของเธอ เธอจึงตกอยู่ในฐานะผู้เสียหาย และในช่วงที่เป็นคดีความกันเองนั้น พ่อของเธอได้หนีออกไปจากชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องตามจับกุมตัวจนกระทั่งในปัจจุบันยังไม่พบตัว

หน่อชิถูกส่งตัวเข้ามาในบ้านพักเด็กและสตรี (บ้านพิงใจ) เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2545 ขณะนั้นอายุครรภ์ได้ประมาณ 7 เดือน

"ตอนนั้นหน่อชิท้องได้ประมาณ 7 เดือนมั้ง"

ในช่วงที่พักในบ้านพักเด็กและครอบครัว หน่อชิยังคงต้องไปให้ปากคำกับเจ้าหน้าที่ ตามกระบวนการยุติธรรม แม้เธอจะไม่อยากให้เรื่องราวบานปลายออกไป แต่เธอก็ต้องจำยอม เธอให้เหตุผลว่า

"หน่อชิไม่อยากจะให้เป็นเรื่องแค่นี้ก็มากพอแล้ว"

จนกระทั่งในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2545 หน่อชิได้คลอดลูกก่อนกำหนด ขณะนั้นอายุครรภ์ได้ 31 สัปดาห์ (7 เดือน 3 สัปดาห์) ลูกของเธอเป็นเพศหญิง ไม่ค่อยแข็งแรงนัก น้ำหนักตอนคลอดคือ 1,650 กรัม ซึ่งถือว่าน้อยกว่ามาตรฐานมาก จนต้องอยู่ในห้องอบเป็นระยะเวลาเกือบ 2 เดือน เธอบอกว่าเธอตั้งชื่อให้ลูกของเธอว่า "พิกุล"

เมื่อหน่อชิคลอดลูกแล้ว เธอก็ได้ยกลูกของเธอให้กับสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ เพราะเธอไม่สามารถที่จะเลี้ยงลูกของตัวเองได้ เพราะเธอยังเป็นเด็กต้องเรียนหนังสือ ฐานะทางบ้านก็ยากจนมาก รวมทั้งความรัก ความผูกพันของเธอกับลูกก็น้อยเกินไป เธอจึงต้องยกลูกให้กับสถานสงเคราะห์และกลับไปอยู่ที่ชุมชนเดิมของเธอ เธอบอกว่า

"หน่อชิ ยกลูกให้กับบ้านเวียงพิงค์ เพราะว่าหนูยังจะต้องเรียนหนังสือต่อ ที่บ้านก็ไม่มีใครเอา เป็นลูกที่เกิดมาจากพ่อ แต่หนูก็รู้สึกสงสารคิดถึงเหมือนกันนะ มันพูดไม่ถูกนะ"

หลังจากหน่อชิตได้ยกเลิกสาวของตนให้กับสถานสงเคราะห์บ้านเวียงพิงค์แล้ว เธอได้กลับไปที่บ้าน ในชุมชนของเธอ เพื่อกลับไปอาบน้ำสมุนไพร ตามความเชื่อของชุมชนกะเหรี่ยง ว่าต้องอาบน้ำสมุนไพรหลังคลอด เธอต้องพบกับปัญหาอันยิ่งใหญ่มากคือ มีผู้เฒ่าอายุกว่า 90 ปี ซึ่งเคยเป็น"หมอผี" ในชุมชน ตาเฒ่าผู้นี้แก่มากจนไม่สามารถเดินเองได้แล้ว พร้อมกับชาวบ้านอีกจำนวนหนึ่ง ได้ยกขบวนมาปิดทางเข้าบ้านของเธอ ร้องบอกไล่เธอออกไปจากชุมชน กล่าวหาว่าเธอเป็นตัว "ชืด" กระทำการผิดจารีตของชุมชน จะทำให้ชุมชนล่มจม กิจกรรมจะไม่รุ่งเรือง ชุมชนจะเจอแต่เรื่องร้าย ๆ ถ้าหากว่าเธอกลับเข้ามาอยู่ในชุมชนอีก ตาและญาติทางฝ่ายมารดา พยายามที่จะอธิบายให้คนในชุมชนเข้าใจว่า ไม่ใช่ความผิดของเธอเลย เธอไม่ได้เป็นผู้กระทำการเลวร้ายใด ๆ เธอเป็นเหยื่อผู้รับเคราะห์จากเหตุการณ์นี้เท่านั้น แต่ผู้คนส่วนใหญ่ก็ยังไม่เชื่อและยังคงประทับตราเธอว่าเป็นตัวที่จะนำพาความ"ชืด"มาสู่ชุมชน

หลังจากนั้นแม่ก็ให้หน่อชิตไปอยู่บ้านป้า ที่เป็นพี่สาวของแม่ในอีก ปีกบ้านหนึ่ง ป้ายอมรับเธอได้ และให้เธออยู่ด้วย

และแม้ว่าหน่อชิตจะได้ทำพิธีแก้ชืด เธอบอกว่า

"หน่อชิตเอน้ำขมและส้มป่อย ไปขอขมาผู้เฒ่าคนในหมู่บ้านและไปกราบขมาชาวบ้านในทุก ๆ บ้าน ทุกหลังคาเรือนแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้กลับไปอยู่บ้านอยู่ดี"

นอกจากนี้หน่อชิตก็ยังไม่สามารถกลับไปเรียนหนังสือได้ เพราะอาจารย์ที่โรงเรียนมาบอกกับตาและแม่ของเธอว่า ทุกคนทราบเรื่องของเธอหมดแล้ว จะทำให้เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่เพื่อน ๆ ถ้าหากว่าเธอยังคงจะกลับไปเรียนที่เดิม แต่เธอยังอยากเรียนหนังสือต่อ เธอบอกว่าเธอชอบเรียนหนังสือ เจ้าหน้าที่จากศูนย์สงเคราะห์ชาวเขาจึงแนะนำให้เธอไปบวช ที่สำนักชีแห่งหนึ่งในอำเภอ ป่าซาง จังหวัดลำพูน เพราะสำนักชีนี้มีการสอนหนังสือให้กับผู้หญิงด้วย เธอสนใจเป็นอย่างมากแม่และญาติทางฝ่ายแม่ก็สนับสนุน เพราะเห็นว่าถ้าหากเธอจะกลับเข้าหมู่บ้าน คนในหมู่บ้านก็อาจจะไม่ยอมรับ จะกลายเป็นตราบาปติดตัวเธอไปตลอด และเห็นว่าการบวชเป็นการชำระล้างความไม่ดีไม่งามให้กับตัวเธอด้วย

หลังจากเธอบวชชีพราหมณ์ได้ 1 ปี เธอได้กลับมาอยู่กับแม่และน้อง กับครอบครัวเหมือนเดิมของเธอ เธอเล่าว่า

"ก็โทรศัพท์คุยกับแม่จนแม่ให้กลับบ้านได้ เพราะครูที่โรงเรียนเป็นคนจัดการให้ว่าให้หน่อชิตเข้ามาเรียนโรงเรียนเดิมได้"

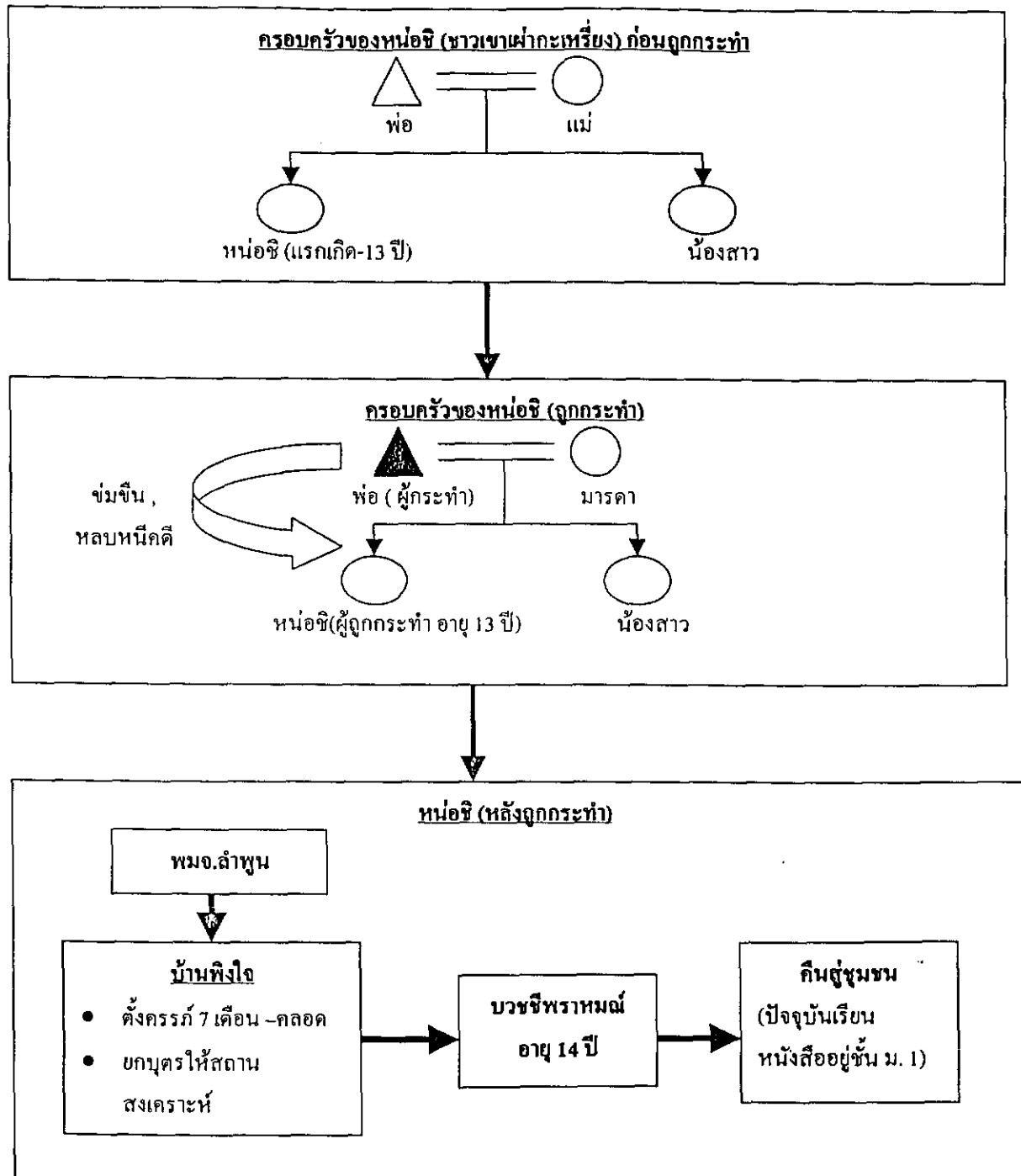
"ช่วงนี้หน่อชีกีสอบอยู่ค่ะ ก็ตั้งใจได้กลับมาบ้าน อยู่ที่โน่น (สำนักชีพราหมณ์) เขาก็สอนให้ทำอะไรหลายอย่าง ถือกสิล โกงหัวนุ่งขาวห่มขาว เหมือนแม่ชีทุกอย่าง แต่ยังไม่ได้รับหนังสือเพราะอายุไม่ถึงเกณฑ์ (จะต้องอายุครบ 15 ปี ถึงจะเข้าเรียนการศึกษานอกโรงเรียนได้)"

จากนั้นเธอได้คุยถึงพ่อของเธอว่า "หน่อชีกีไม่รู้เหมือนกันค่ะ ว่าอยู่ไหน ก็ไม่อยากจะคิดถึง อยู่อย่างนี้ก็ดีค่ะ ทุกคนก็ยังคุยเล่นกับหน่อชีกีเหมือนเดิม ตอนวันเสาร์อาทิตย์ครูที่โรงเรียนก็จะชวนไปทำงานที่บ้านเป็นรายได้พิเศษค่ะ"

สุดท้ายเธอได้พูดถึงลูกของเธอว่า "ตอนหน่อชีกีไปดูงานที่บ้านกิ่งแก้ว⁵ แม่ชีพาไป มีคนบอกว่าเขาเป็นลูก หน่อชีกีไปอุ้ม ๆ ดูน่ารักดีค่ะ"

⁵ หลังจากที่หน่อชีกีได้ขอลูกให้สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์แล้ว บ้านพักเด็กบ้านกิ่งแก้วก็ได้ขอไปอุปการะเลี้ยงดูเพื่อที่จะให้เด็กนั้นได้มีครอบครัวอุปถัมภ์ต่อไปในอนาคต

ภาพที่ 5: แสดงเส้นทางชีวิตของหน่อช

กรณีศึกษาที่ 5: อริสา (นามสมมุติ)

ในกรณีของ อริสา เธอเป็นเด็กหญิง ปัจจุบันมีอายุเพียง 7 ปี เธอถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ ทั้งจากบุคคลภายในครอบครัว คือตา ยายเลี้ยง น้ำ และบุคคลในชุมชน คือ พระสงฆ์ และเพื่อนที่โรงเรียนตั้งแต่เธออายุ 3 ปี

เมื่อเทียบกับกรณีศึกษาคนอื่น ๆ อริสาไม่สามารถเล่าเรื่องราวในอดีตที่ผ่านมาได้มากนัก เพราะเธอยังเป็นเด็กอาจจะจำรายละเอียดของเหตุการณ์ไม่ได้มากนัก แต่เมื่อทำการพูดคุยกับเธอ เธอเป็นเด็กที่ช่างพูดคุยร่าเริง และมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นได้ดี จากการบอกเล่าของเจ้าหน้าที่ถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น พบว่า

สภาพเหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อเธอได้เข้ามาอยู่กับตาดั้งแต่เธออายุ 2 ปี เนื่องจากแม่ของเธอไม่สามารถเลี้ยงดูเธอได้ (แม่มีอาชีพเป็นหญิงขายบริการทางเพศและติดเชื้อ HIV) จึงได้ยกเธอให้ตาของเธอเลี้ยง

ตาและยาย (ยายเลี้ยง) ของอริสาศุขบุคคลทั้งสองมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเลี้ยงดูเด็ก เช่น จะชอบทำร้ายและทุบตีเธอ โดยเฉพาะยายของเธอ และปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่เด็ก เช่น ไม่ให้เธอใส่เสื้อผ้า ไม่อาบน้ำให้เธอ หรือไม่ดูแลด้านร่างกายของเด็กที่ยังเล็กและช่วยตัวเองไม่ได้ เป็นต้น

ชีวิตปัจจุบันของอริสา เธอได้รับการบำบัดฟื้นฟูอยู่ที่สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากขณะนี้เธอและพี่สาว (เด็กหญิงกัน ซึ่งเป็นลูกของป้าและถูกตากระทำทารุณกรรมทางเพศเหมือนกัน) จะต้องเตรียมความพร้อมสำหรับการขึ้นศาลเพื่อให้ปากคำในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด

การดำเนินการทางกระบวนการยุติธรรมต้องใช้เวลาในการสืบเสาะหาข้อเท็จจริงต่อไป แต่ทางด้านการบำบัดฟื้นฟูนั้น ปัจจุบัน อริสาเป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง เธอเป็นเด็กเรียนเก่งและเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ดี

พฤติกรรมในช่วงแรก ๆ ของเธอที่เข้ามาในบ้านพัก จะมีการลักขโมยของที่บ้านพัก และที่โรงเรียนบ้าง และมีพฤติกรรมที่ชอบเข้าหาเด็กผู้ชายซึ่งในบ้านพักเด็ก ๆ จะนอนรวมกันและเล่นกันเด็ก ๆ จะถือว่าเป็นเรื่องปกติ

บ้านพักได้ทำการปรับพฤติกรรมของอริสาโดยการให้เธอได้เรียนรู้เกี่ยวกับ พฤติกรรมในการเข้าหาเพศตรงข้ามโดยให้เธอได้เข้าพบนักจิตวิทยาของสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ จากนั้นพฤติกรรมของเธอก็ดีขึ้น

สำหรับเรื่องราวความเป็นมา และเหตุการณ์ที่เธอถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศนั้นมีดังต่อไปนี้คือ

5.1 ภูมิหลังครอบครัวของอริสา

อริสา เป็นเด็กผู้หญิงอายุ 7 ปี อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึง 8 เดือน เมื่อพ่อของเธอได้เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ แม่ของเธอจึงได้ไปหางานทำยังต่างจังหวัด (แม่ของอริสามีอาชีพเป็นหญิงขายบริการ) จึงมอบเธอให้ป้า (พี่สาวคนที่ 3 ของแม่) เป็นผู้ดูแลจนถึงอายุ 2 ปี หลังจากนั้นป้าก็ได้ เสียชีวิตลง เมื่อไม่มีใครเลี้ยงดู เธอจึงเข้ามาอยู่ในความดูแลของตา (ผู้กระทำ)

ตา ของอริสา มีบุตรทั้งหมด 7 คน โดยมีบุตรกับภรรยาคนแรก 6 คน เป็นหญิง 5 คน ชาย 1 คน มีบุตรกับภรรยาคนที่ 2 เป็นชาย 1 คน (เด็กชาย บอ ผู้กระทำ) ปัจจุบันอยู่กับภรรยาคนที่ 3 (ผู้กระทำ)

ตาของอริสามีฐานะยากจนมาก มีอาชีพรับจ้างทั่วไปเพื่อหารายได้เลี้ยงตนเอง ภรรยา และอริสา รายได้ส่วนใหญ่ถูกนำมาซื้อเหล้าและบุหรี่ซึ่งตาและยายเสพเป็นประจำ นอกจากนี้ตายังเคยมีประวัติติดคุก 3 ปี เพราะฆ่าภรรยาคนแรกเพื่อเอาเงินประกัน คนในชุมชนมองว่า ครอบครัวเป็นครอบครัวที่น่ารังเกียจ เพราะชอบขอ ไม่ช่วยเหลือสังคม ชอบทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ และเลี้ยงดูอริสาแบบอด ๆ อยาก ๆ ไม่สนใจดูแลสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมภายในบ้าน เช่น ไม่ให้เธอสวมกางเกงเวลาอยู่บ้าน ไม่สนใจความสะอาดของเธอ ทั้งผม เล็บมือ เล็บเท้า หน้าตา

นอกจากนี้ตาของเธอยังเคยมีประวัติลงลามทางเพศกับบุตรของตนเองในช่วงที่ลูกเป็นสาว โดยการสัมผัสลูบลำร่างกาย (หยูบนม ตบก้น) และภายในเครือญาติของครอบครัวนี้มักจะเปิดทีวีจอหนึ่ง X ดูด้วยกันทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ทำให้อริสาเรียนรู้พฤติกรรมทางเพศเร็วกว่าเด็กในวัยเดียวกัน นอกจากนี้ตาและยายมักจะมีเพศสัมพันธ์กันโดยไม่สนใจว่าเด็กจะเห็นหรือไม่ และสามารถมีเพศสัมพันธ์กันได้ตลอดเวลาประกอบกับลักษณะบ้านไม่มีการแยกห้องนอนเป็นสัดส่วน และผ้าบ้านเป็นไม้ไผ่มีรู ทำให้เด็กแอบดูได้ และตาของเธอยังเป็นบุคคลที่มีความต้องการทางเพศสูง เห็นได้จาก ตายังคงมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่น ๆ ในชุมชน และยายเคยเล่าให้เจ้าหน้าที่มูลนิธิรักษ์ไทยฟังว่า ตามีความต้องการทางเพศสูงและสามารถมีเพศสัมพันธ์ได้วันละหลาย ๆ ครั้ง และมีอารมณ์รุนแรง ทำให้ตนเองยอมรับสภาพไม่ได้ เคยปรึกษาเจ้าหน้าที่ให้ช่วยพูดคุยกับตาเพื่อลดพฤติกรรมทางเพศ นอกจากนี้ยังเคยได้ยินมาว่า ตาของเธอเคยไปขอมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาคน

ที่ 2 ตอนภรรยาอนปวยที่โรงพยาบาล และพยายามมีเพศสัมพันธ์ด้วยจนภรรยาต้องร้องขอให้คนมาช่วย

จากประวัติของตาดังกล่าว ผู้วิจัยได้คุยกับอริสาถึงตาของเธอ อริสาบอกกับผู้วิจัยว่า

"ตาชอบตามก หนูไม่ชอบตาหรอก ไม่อยากกลับไปอยู่กับตาด้วย ตอนนี้ตาติดคุกแล้ว"

ส่วนสมาชิกครอบครัวคนอื่น ๆ มีดังนี้คือ

ภรรยาคนแรกของตา เสียชีวิต

ภรรยาคนที่สองของตา เสียชีวิตด้วยการถูกฆาตกรรมจากตา เนื่องด้วยสาเหตุเพราะตาต้องการเงินมาอุปถัมภ์และต้องการมีภรรยาใหม่ จึงได้คิดวางแผนฆาตกรรมโดยการจ้างวานผู้อื่นฆ่า ซึ่งก่อนที่จะทำการฆาตกรรมได้มีการวางแผนโดยการสอบถามเส้นทาง การเดินทางไปทำงานของภรรยา (โดยปกติแล้วภรรยาจะเข้าป่าไปหาของป่าเพื่อนำมาขาย) โดยละเอียด เมื่อภรรยาเข้าป่าไปจึงให้ผู้จ้างวานตามรอยและทำการฆาตกรรม

ภรรยาคนที่สามของตา เป็นชาวเขาเผ่าเย้า เคยเป็นหญิงขายบริการมาก่อน มีสติไม่สมประกอบ เนื่องจากเคยถูกกระทำทางเพศอย่างทารุณ (เล่าให้ฟังว่า เคยโดนขังห้องมืดที่ประดังเดชาและถูกซ้อมจากผู้คุมของเป็นประจำ) และไม่มีบุตรด้วยกันกับตา

ป้าคนแรก อายุ 48 ปี เคยเป็นหญิงขายบริการมาก่อนและได้แต่งงานกับสามีซึ่งเป็นคนภายในหมู่บ้าน มีบุตรด้วยกันทั้งหมด 2 คน อายุ 20 ปี และ 17 ปี (ผู้กระทำ)

ป้าคนที่ 2 อายุ 39 ปี เคยเป็นหญิงขายบริการมาก่อนเหมือนกับพี่สาว

ป้าคนที่ 3 อายุ 34 ปี เคยเป็นหญิงขายบริการมาก่อนเหมือนกัน และเป็นผู้เลี้ยงดูอริสาหลังจากที่พ่อของเธอเสียชีวิตลงกระทั่งตนเองได้เสียชีวิตลงเหมือนกัน

แม่ของอริสา อายุ 33 ปี เป็นหญิงขายบริการตั้งแต่ อายุ 12 ปี มีสามี 4 คน

สามีคนแรกของแม่ ทำงานอยู่ที่มาเลเซีย มีบุตรด้วยกัน 2 คน เป็นหญิงทั้งคู่ อายุ 11 ปี และ 10 ปี ปัจจุบันเมื่อเลิกกับสามีบุตรสาวทั้งสองอยู่ในความดูแลของสามีที่มาเลเซีย

สามีคนที่สอง (พ่อของอริสา) เป็นคนในหมู่บ้าน ปัจจุบันเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์

สามีคนที่สาม เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์เหมือนกัน และมีบุตรชายกับแม่ของอริสา 1 คน ปัจจุบันติดเชื้อ HIV และอยู่กับป้า

สามีคนที่สี่ อายุ 31 ปี ติดเชื้อ HIV ปัจจุบันเป็นผู้ดูแลสุขภาพของแม่ของอริสาด้วยเนื่องจากว่าติดเชื้อทั้งคู่ และได้ไปทำงานก่อสร้างที่กรุงเทพฯ

น้า (แม่ของเด็กหญิงกัน ผู้ถูกกระทำอีกคนหนึ่ง) ไม่ได้ประกอบอาชีพขายบริการ

สภาพชุมชน

หมู่บ้านที่อริสาอาศัยอยู่นี้ เป็นหมู่บ้านที่ขยายตัวมาจากหมู่บ้านหลัก มีประมาณ 13 หลังคาเรือน ตั้งอยู่บริเวณป่าชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าและมีภูเขาล้อมรอบ คนที่อาศัยอยู่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ย้ายมาจากที่อื่น ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน มีฐานะยากจน การศึกษาดำ มีอาชีพรับจ้างทั่วไปซึ่งมีรายได้น้อยและไม่แน่นอน

วัด

วัด ตั้งอยู่บนภูเขาบริเวณวัดกว้างเป็นป่าทึบ ภูมิพระแต่ละหลังจะห่างกัน และมีป่าล้อมรอบ เป็นวัดที่มีชื่อเสียงมีศรัทธามากมายทั้งในและต่างจังหวัดรวมถึงกรุงเทพฯ ด้วย แต่ละปีวัดจะได้รับบริจาคมากมาย และวัดมีบทบาทต่อชุมชนสูงเพราะพระในวัดสามารถประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้ เช่น สะเดาะเคราะห์ เจิมรถ รักษาผู้ป่วยด้วยสมุนไพร ทำให้คนนับถือ นอกจากนี้ยังบริจาคเงินช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ทางสาธารณประโยชน์แก่หน่วยงานต่าง ๆ เช่น กลุ่มผู้ติดเชื้อโรงพยาบาล เป็นต้น

ในกรณีการถูกทารุณกรรมทางเพศของอริสา มีผู้กระทำให้เป็นพระเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งพระได้กระทำการทารุณกรรมทางเพศกับเธอ หลายครั้ง

โรงเรียน

โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่อริสาและสุเรียนภายในชุมชน และมีผู้กระทำให้เป็นเด็กชาย ที่เรียนอยู่โรงเรียนเดียวกัน ได้กระทำการล่วงละเมิดทางเพศกับอริสาด้วย

5.2 การถูกทารุณกรรมทางเพศ: เรื่องราวที่ถูกเปิดเผย

เกิดเหตุขึ้นในวันที่ 24 ตุลาคม 2545 เนื่องจากตาของอริสา ได้บอกลูกสาวซึ่งเป็นบุตรคนที่ 5 (แม่ของเด็กหญิงก้น/น้ำของอริสา) ของตนซึ่งอาศัยอยู่บ้านใกล้เคียงกัน ว่าเธอมีอาการอักเสบที่อวัยวะเพศและให้พาไปตรวจที่โรงพยาบาล แม่ของเด็กหญิงก้นได้ปรึกษาแม่ของเธอ

เวลาประมาณ 10.00 น. ทั้งคู่ได้พาอริสามาตรวจที่โรงพยาบาลในเช้าวันที่ 25 ตุลาคม 2545 ผลการตรวจแพทย์ระบุว่า "เยื่อพรหมจารีมีลักษณะฉีกขาดและเก่ามาก รอยแผลมีขอบเว้า

แหง่ ปากช่องคลอดกว้าง น่าจะมีการสอดใส่หรือการกระแทกเข้าในช่องคลอดเป็นระยะเวลา นาน"

หลังตรวจร่างกายเสร็จแม่ของเด็กหญิงกันและแม่ของอริสาได้พาเธอกลับบ้าน ก่อนกลับ บ้านได้ไปแวะหาเจ้าหน้าที่มูลนิธิรักไทยที่ศูนย์สุขใจ (สถานที่พบกลุ่มประจำเดือนของผู้ติดเชื้อ ระดับอำเภอ) เพราะแม่ของเธอเป็นสมาชิกของศูนย์ และมีความสนิทคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีกับเจ้า หน้าทีมูลนิธิรักไทย เพราะได้รับการเยี่ยมบ้าน และการให้คำปรึกษาด้านการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่องจากมูลนิธิฯ แต่เจ้าหน้าที่ติดประชุม เมื่อไม่พบจึงได้ฝากข้อความไว้กับสมาชิกศูนย์คนหนึ่ง ว่ามีเรื่องอยากปรึกษาเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับลูกที่ถูกละเมิด สมาชิกคนนี้ก็ได้รับเรื่องไว้

ในขณะที่เดียวกับโรงพยาบาลได้ประสานกับเจ้าหน้าที่มูลนิธิศุภนิมิตร์ และแจ้งผลการตรวจ ร่างกายของอริสาให้เจ้าหน้าที่ทราบ เนื่องด้วยเธอเป็นเด็กที่ได้รับทุนการศึกษาจากมูลนิธิศุภนิมิตร์ เมื่อเจ้าหน้าที่รับทราบจึงโทรติดต่อกับครูที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กที่รับทุนการศึกษาในโรงเรียนให้รับ ทราบ หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่มูลนิธิศุภนิมิตร์ได้ประสานกับตำรวจสปอ.จุน ให้รับทราบเหตุ และขอ เชิญร่วมปรึกษากรณีที่เธอถูกละเมิด

จากนั้น พยาบาลผู้ช่วยแพทย์ 2 คน เจ้าหน้าที่มูลนิธิศุภนิมิตร์ 3 คน ครู 1 คน และตำรวจ 1 คน (เป็นตำรวจชุดมวลชนสัมพันธ์) ได้ร่วมปรึกษากันเพื่อหาแนวทางนำอริสมาพูดคุยเพื่อหาข้อ เท็จจริง และมีการวางแผนให้ครู กับเจ้าหน้าที่มูลนิธิศุภนิมิตร์ที่เป็นผู้หญิง 2 คน ไปหาตาของเธอ บอกว่าจะนำเธอมาถ่ายรูปเพื่อทำประวัติที่เด็กได้รับทุนการศึกษาโดยขอใบเกิดของเธอ ทะเบียน บ้าน และบัตรประชาชนของตามาด้วย ตาจึงให้หลักฐานและอนุญาตให้นำเธอมา โดยมีเด็กหญิง กันซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้อง แม่ของเด็กหญิงกัน และแม่ของอริสตามาด้วย

ทั้งหมดได้พากันมาที่สำนักงานของมูลนิธิศุภนิมิตร์ เพื่อได้พูดคุยกับเธอทั้งสอง อริสาได้ เล่าว่า ตนเองถูกละเมิดทางเพศ บอกว่า

"มีคนเยอะ 5 คน คือ อัยถอ (ตา) หลวงพ่อหลอ อัยฟอ (ยายเลี้ยง) น้อยตอ (ลูก ของป้า) และเด็กชายตอ" หลังจากได้ฟังเรื่องราว ผู้ใหญ่ที่อยู่ในเหตุการณ์ทั้งหมด เห็นว่าควรนำ เด็กชายตอ มาสอบถาม เพื่อหาข้อเท็จจริงและไปหาผู้ปกครองของเด็กชายตอ และขอนำเด็กชาย ตอซึ่งเป็นนักเรียนทุนเหมือนกัน มาที่มูลนิธิศุภนิมิตร์ เด็กชายตอได้บอกว่า ได้เล่นผัวเมียกับอริสา จริง และเล่นเป็นประจำ เมื่อตนเองอยู่ชั้น ป. 3 (พ.ศ. 2544) และช่วงหลัง ๆ ได้เล่นผัวเมียกับเด็ก หญิงกันด้วยหลายครั้งเมื่อตนเองอยู่ ป.4 (พ.ศ. 2545)

เมื่อทั้งหมดทราบข้อมูล ครูได้ประสานผู้นำชุมชน เพื่อสอบถามข้อเท็จจริงร่วมกัน เพราะคนที่อริสาอ้างถึงล้วนแล้วอยู่ในบริเวณหมู่บ้านเดียวกันซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ปกครองผู้นำชุมชน

หลังจากพูดคุยกับอริสาแล้ว เจ้าหน้าที่มูลนิธิมิตรได้พูดคุยกับเด็กหญิงกันอีกคน เด็กหญิงกันบอกว่า "หลวงพ่อดีใจที่ได้จับและบีบนมกับจิมของน้องอริสาลหลายครั้งแล้ว และวันนี้ก็ได้ะแหมบ" บอกว่า หลวงพ่อดีใจได้กระทำกับตนเองมาตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคม 2545 จำได้ว่า 11 ครั้ง โดยทุกครั้งจะใช้ขนม ข้าวต้ม หลอกล่อ ให้ขึ้นไปหาที่กุฎิ ตนเองได้ขึ้นไปหาหลวงพ่อกับอริสาทุกครั้ง และหลวงพ่อก็จะกระทำกับอริสาเหมือนกับทำตนเอง

มีการพูดคุยกันถึงเวลาประมาณ 17.00 น. แม่ของอริสา และแม่ของเด็กหญิงกัน ไม่ยอมแจ้งความ บอกว่าจะกลับบ้านไปจัดการเรื่องเอง ทางมูลนิธิศุภนิมิตรจึงได้ให้ทุกคนกลับบ้านตามความต้องการของมารดาของเด็กทั้งสอง

เวลา 13.15 น. ในวันเดียวกัน เจ้าหน้าที่มูลนิธิรักษไทยได้รับแจ้งเหตุจากเจ้าหน้าที่ของศูนย์สุขใจว่ามารดาของอริสา อยากพบและอยากปรึกษาเรื่องลูก เจ้าหน้าที่รับทราบแต่ติดประชุมไม่สามารถเดินทางไปขณะนั้นได้

เวลา 18.45 น. หลังเสร็จประชุม เจ้าหน้าที่มูลนิธิรักษไทยได้ติดตามเหตุโดยเดินทางไปสอบถามครู และเจ้าหน้าที่มูลนิธิศุภนิมิตร และประเมินสถานการณ์ว่า อริสาอยู่ในภาวะเสี่ยง เพราะทั้งตาและนายลอ ติดเชื้อ HIV ทั้งคู่ ไม่ควรปล่อยให้อยู่ในบ้านหลังนั้นอีก อาจถูกตาและนายลอ กระทำเหมือนเดิม ควรมีการนำอริสาออกจากบ้านและชุมชนนั้นโดยด่วน จึงได้คิดวางแผนและหาคนช่วย และได้ดำเนินการให้ เจ้าหน้าที่ศูนย์สุขใจ และนาย ส (ซึ่งเป็นผู้ติดเชื้อที่ทำงานร่วมกัน) ไปตามมารดาของอริสา และป้า (พี่สาวคนที่หนึ่งของแม่) มาพบที่โรงพยาบาล เพื่อพูดคุยกัน ทั้งคู่ได้ตกลงให้เจ้าหน้าที่มูลนิธิรักษไทยดำเนินการพาอริสาออกจากตา โดยเจ้าหน้าที่มูลนิธิรักษไทยได้ปรึกษาผู้อำนวยการโรงพยาบาล และพยาบาลวิชาชีพที่ทำงานร่วมกัน ให้นำรถโรงพยาบาลออกไปรับอริสาที่บ้านโดยอ้างกับตาของเธอว่า จะนำตัวเธอมาตรวจสุขภาพซ้ำอีกครั้ง ตาของเธอจึงอนุญาตให้นำเธอออกมา การไปครั้งนี้มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจไปคุ้มครองด้วย

เวลาประมาณ 21.15 น. เจ้าหน้าที่มูลนิธิรักษไทยและคณะได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่มูลนิธิศุภนิมิตร และ YMCA เพื่อติดต่อให้รับตัวอริสาไปพักที่ YMCA เป็นการชั่วคราว และประสานงานกับนักสังคมสงเคราะห์ของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดพะเยา และนัดหมายให้มาพบกันที่ สภ.จุน เวลา 09.00 น. ในวันที่ 26 ตุลาคม เพื่อดำเนินการแจ้งความและหาทางดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

วันที่ 26 ตุลาคม 2545 เวลา 09.00 น. เจ้าหน้าที่มูลนิธิศุภนิมิตร์ ได้ไปปรับตัวแม่ของอริสา และเด็กหญิงกัน และรับตัวอริสาและเด็กหญิงกัน มาที่สภอ.จุน โดยมีนักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่มูลนิธิรักษ์ไทย เจ้าหน้าที่มูลนิธิศุภนิมิตร์ และตำรวจ 1 คน (เจ้าพนักงานสอบสวน) มาสมทบด้วย และได้พยายามพูดคุยให้แม่เข้าใจถึงปัญหาการละเมิดสิทธิทางเพศของเด็กและหน้าที่ของแม่ ในการปกป้องคุ้มครองบุตร โดยต้องแจ้งความเพื่อเอาผิดกับผู้กระทำผิดกับเด็ก แต่แม่ของเด็กทั้งสองไม่ยินยอม เพราะกลัว ไม่อยากมีเรื่อง อีกอย่างหนึ่งเพราะผู้กระทำผิดเป็นพ่อของตนเอง และไม่เชื่อว่าทั้งพ่อและพระจะกระทำกับบุตรของตนเอง บอกว่า

"ถ้าทำจริงก็ช่างมันเถอะ เรื่องมันแล้วไปแล้ว ไม่อยากมีปัญหา" บอกว่า **"ลูกของตนเองผิดที่ขึ้นไปหาพระที่กุฎ ไม่ใช่ความผิดของพระ"** และไม่ยอมแจ้งความเอาผิดผู้กระทำผิด

เจ้าหน้าที่มูลนิธิรักษ์ไทย และนักสังคมสงเคราะห์ ได้สอบถามเรื่องราวจากปากของอริสา และกัน โดยมีมารดาของเด็กทั้งคู่อยู่ด้วย โดยเจ้าหน้าที่มูลนิธิรักษ์ไทยและนักสังคมสงเคราะห์ ได้สอบถามและอริสาบอกว่า

"มีคนกระทำตนเองจริง ทั้งหมด 7 คน คือ ตาถอ ยายฟอ ลุงลอ (เพื่อนบ้านซึ่งเป็นชายอายุประมาณ 40 ปี) น้ำลอ (น้ำชายลูกของป้า) เด็กชายบอ (น้องของแม่) เด็กชายตอ และพระหลอ โดย

- ตาถอ อายุ 70 ปี ติดเชื้อ HIV จะกระทำโดยมีเพศสัมพันธ์กับอริสาดอนกลางคืน ที่บ้านของตนเองโดยมียายฟอ รู้เห็นเหตุการณ์ด้วยทุกครั้ง
- ยายฟอ (ยายเลี้ยง) อายุ 29 ปี ชอบทุบตีทำร้ายร่างกายอริสาบ่อย ๆ และเลี้ยงดูแบบอด ๆ อยากร ๆ ไม่ค่อยให้อริสาได้กินข้าว นอกจากนี้ยังชอบใช้นิ้วสอดใส่ เข้าไปในอวัยวะเพศของอริสาแบบรุนแรงและเธอจะร้องไห้ทุกครั้งที่ถูกกระทำ โดยมีตาถอ อยู่ในเหตุการณ์ด้วยและไม่มี การดูแลช่วยเหลือ
- ลุงลอ อายุประมาณ 40 ปี เป็นเพื่อนบ้าน กระทำโดยมีเพศสัมพันธ์กับอริสาละหว่างวันตอน ที่ตาและยายไม่อยู่บ้าน โดยจะให้เธอไปหาตนเองที่บ้าน ทราบว่ากระทำตั้งแต่ปี 2544 ขณะที่เธออายุได้ 4 ปี และบุคคลนี้ได้เสียชีวิตไปแล้วก่อนทราบเหตุ
- นายลอ (ลูกของป้า) อายุ 23 ปี ติดเชื้อ HIV และติดยาเสพติด กระทำโดยมีเพศสัมพันธ์ทั้ง กลางวันและกลางคืน และมีการทำร้ายร่างกายอริสาก่อนจะมีเพศสัมพันธ์ โดยกระทำต่อเนื่อง หลายครั้ง

- เด็กชายบอ (น้องของมารดา) อายุ 14 ปี กระทำโดยมีเพศสัมพันธ์กับอริสาหลายครั้งที่บ้าน ขณะที่ตาและยายไม่อยู่บ้าน
- เด็กชายตอ อายุ 11 ปี กระทำโดยมีเพศสัมพันธ์กับอริสา โดยเธอเป็นผู้กระทำกับเด็กชายตอ ก่อน โดยพยายามลวนลามและสัมผัสเนื้อตัวของเด็กชายตอ จน เด็กชายตอ เริ่มคันเคย และเป็นผู้กระทำเธอในช่วงหลัง
- พระหลอ อายุ 73 ปี เป็นพระซึ่งบวชอยู่ในวัดในชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ ได้กระทำอริสาโดยมีเพศสัมพันธ์ด้วย โดยน้องเธอและเด็กหญิงกัน มักจะไปหาพระที่กุฏิในวันหยุดเสาร์- อาทิตย์ และไปบอยในช่วงปิดเทอม โดยขึ้นไปในเวลาประมาณก่อนพระฉันเพล เธอและเด็กหญิงกันจะขึ้นไปด้วยกัน โดยเด็กหญิงกันจะเข้าไปหาพระเป็นคนแรก และพระจะหาแบ่งที่เนื้อตัวของเด็กหญิงกันให้หอม หลังจากนั้นกระทำลวนลามโดยจับหน้าอกและอวัยวะเพศจนเกิดอารมณ์ หลังจากพระเกิดอารมณ์ทางเพศเด็กหญิงกันก็จะออกมานอกห้องและให้เธอเข้าไปแทน และพระก็จะมีเพศสัมพันธ์กับเธอ พระจะกระทำแบบนี้ทุกครั้งที่เด็กทั้งคู่ไปหา เมื่อเสร็จแล้วพระก็จะให้ขนม สิ่งของ หรือเงินเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นของตอบแทน ทุกครั้งที่พระกระทำเสร็จเธอจะร้องไห้และเจ็บอวัยวะเพศ บางครั้งมีเลือดไหล เด็กหญิงกันก็จะเป็นผู้ปลอบใจและล้างทำความสะอาดอวัยวะเพศให้น้องเธอ จนเธอหยุดร้องไห้ ทั้งคู่จึงพากันกลับบ้าน

ส่วนเด็กหญิงกัน ได้บอกว่า มีผู้กระทำตน 3 คน คือ พระ เด็กชายบอ และเด็กชายตอ โดยพระได้ลวนลามทางเพศ ส่วนเด็กชายบอและเด็กชายตอได้มีเพศสัมพันธ์กับตน

แม่ของเด็กทั้งสอง ไม่เชื่อว่า พ่อของตน พระ และหลานชาย จะกระทำอริสา และเด็กหญิงกัน จริง และไม่ยอมแจ้งความ

เวลาประมาณ 13.00 น. เมื่อไม่มีใครดำเนินการแจ้งความ เจ้าหน้าที่ทั้งหมดได้ปรึกษากัน และพยายามให้มารดาของเด็กเซ็นชื่อ โดยบอกทั้งสองให้ลงชื่อในใบบันทึกข้อความเพื่อเอาไว้เป็นหลักฐาน โดยบอกแม่เด็กทั้งคู่ว่า "ไม่แจ้งความไม่เป็นไร แต่ให้ทั้งสองลงชื่อลงใบบันทึกข้อความเพื่อเอาไว้เป็นหลักฐานก่อน เพราะว่าบุคคลที่เด็กกล่าวถึงอาจจะมากระทำกับอริสาและเด็กหญิงกันอีก" โดยมารดาของเด็กทั้งสองไม่รู้ทั้งคู่ได้ลงชื่อในใบแจ้งความ

เวลาประมาณ 13.30 น. - 18.30 น. ตำรวจซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนในวันนั้นเริ่มสอบปากคำผู้เกี่ยวข้องและบันทึกการให้ปากคำของแต่ละคน และให้ทุกคนเซ็นชื่อในใบบันทึกข้อความ โดยอริสาและกัน เซ็นชื่อในฐานะผู้เสียหายและผู้ให้ปากคำ เจ้าหน้าที่มูลนิธิรักประเทศไทยลงชื่อในฐานะพยาน นักสังคมสงเคราะห์เซ็นชื่อในฐานะนักสังคมสงเคราะห์ร่วมสอบปากคำเด็ก มารดาเด็กเซ็น

ชื่อในฐานะผู้แจ้งความ (ซึ่งมารดาของเด็กทั้งสองเข้าใจว่าเป็นแค่ใบบันทึกข้อความ และไม่มีผลในการดำเนินคดี)

การสอบปากคำในวันนี้ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ ตำรวจได้สอบปากคำต่อในวันที่ 27 ตุลาคม 2545 (ตำรวจได้สอบปากคำเป็นเวลา 2 วัน)

หลังจากนั้นได้มีการดำเนินการสอบปากคำอริสา และเด็กหญิงกัน ที่ศาลอีก 2 วัน (ในอาทิตยเดียวกัน) ตามกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย อัยการ (วันแรก กับวันที่สองเป็นคนละบุคคล) พนักงานสอบสวน นักสังคมสงเคราะห์ ผู้ที่เด็กร้องขอ คือ เจ้าหน้าที่มูลนิธิรักประเทศไทยและเจ้าหน้าที่มูลนิธิศุภนิมิต และมีการบันทึกวิดีโอด้วย

5.3 ได้รับการบำบัดฟื้นฟูจากบ้านพักเด็ก: สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์

ในระหว่างที่เรื่องราวของน้องอริสาและเด็กหญิงกันอยู่ในขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม เธอทั้งสองได้ย้ายเข้ามาอยู่ที่สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์เพื่อรอการพิจารณาคดี และทำการบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมของเธอเนื่องจากว่าเธอถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศจากบุคคลหลายคน

อริสาได้เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนใกล้สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ พฤติกรรมของเธอนั้น ภายนอกเธอเป็นเด็กที่ร่าเริง ช่างพูดคุย แต่จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้กระทำ เธอมักจะพูดว่า

"ดาลามก หนูไม่ชอบ"

และพูดถึงพี่บอยว่า **"พี่บอยขี้ใจ (ขี้เหนียว)"**

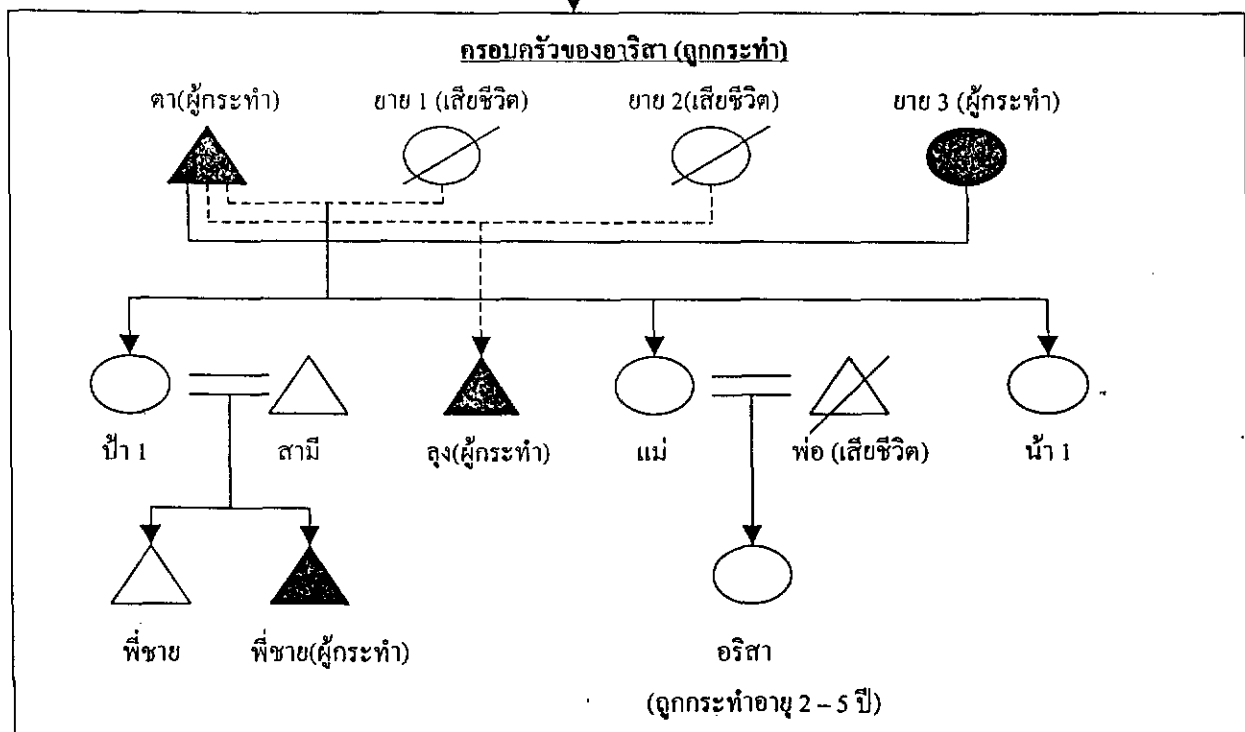
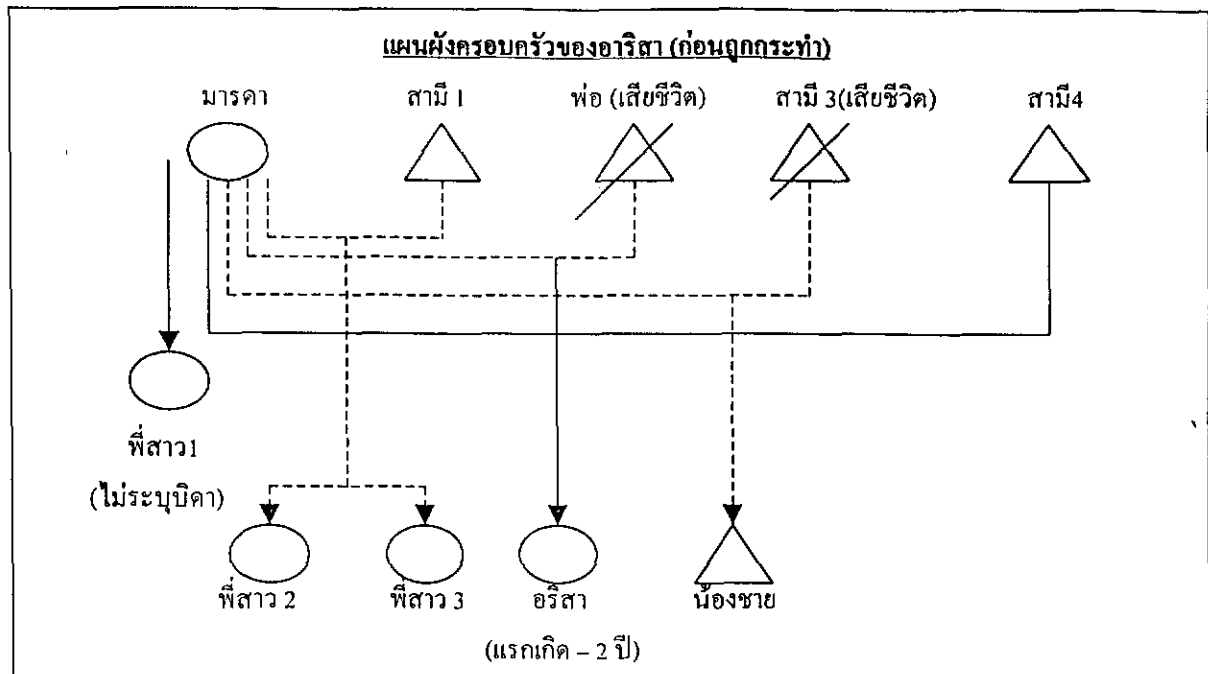
เมื่อพูดถึงครอบครัวของเธอ เธอจะเล่าว่า

"เมื่อก่อนหนูอยู่กรุงเทพ แด้วก็ย้ายมาอยู่ที่พะเยามาอยู่กับตา "

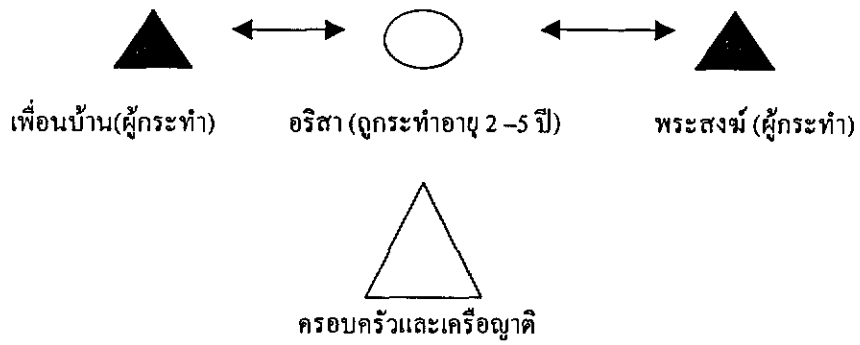
"ตอนนี้แม่หนูตายไปแล้ว ! เป็นเอดส์ตาย"⁶

⁶ เธอพยายามที่จะไม่พูดถึงครอบครัวของเธอ โดยตอบว่าแม่ของเธอตายแล้วทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วแม่ของเธอยังไม่ตายและได้ย้ายไปอยู่กรุงเทพกับสามีคนใหม่ที่ช่วยกันรักษาตัวเนื่องจากว่าติดเชื้อ HIV ทั้งคู่

ภาพที่ 6: แสดงเส้นทางชีวิตของอริสา

อารีธา : ถูกกระทำจากบุคคลในชุมชน

สัญลักษณ์

เพศชาย

เพศหญิง

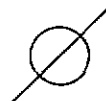
เพศชายผู้กระทำ

เพศหญิงผู้กระทำ

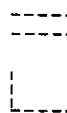
เพศชายเสียชีวิต

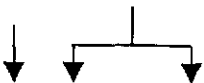
เพศหญิงเสียชีวิต

เส้นแสดงการสมรส

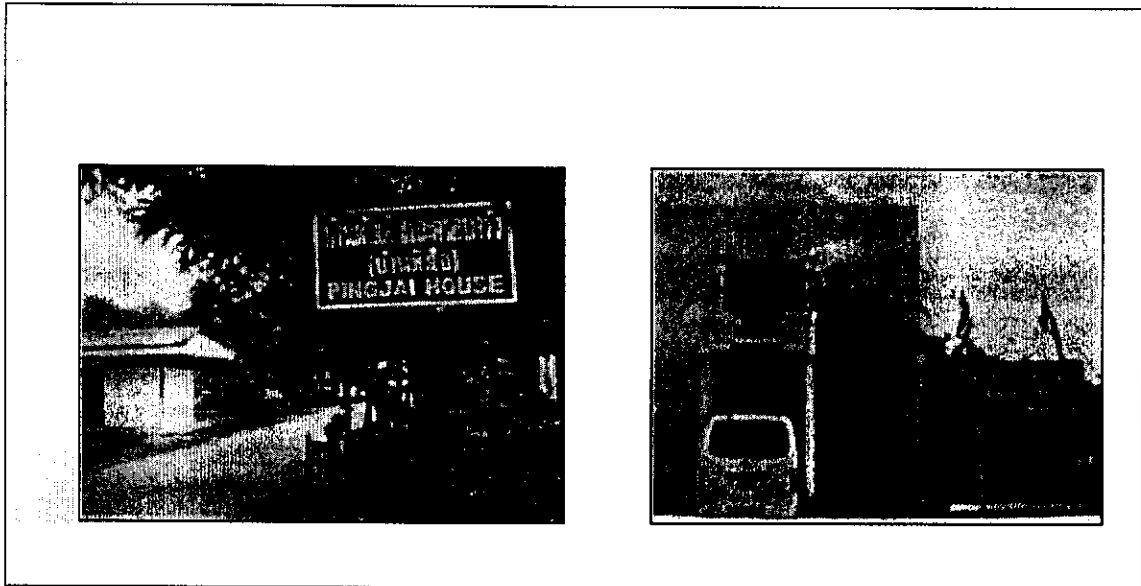
เส้นแสดงการอยู่กินโดยไม่จดทะเบียน

เส้นแสดงการสืบเชื้อสาย

2. องค์การเครือข่ายบ้านพักเด็ก จ.เชียงใหม่

(1) บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดเชียงใหม่ (บ้านพิงใจ)

ประวัติความเป็นมา

บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดเชียงใหม่ ก่อตั้งขึ้นโดยกรมประชาสงเคราะห์ ที่ได้เล็งเห็นถึงปัญหาสังคมที่เกี่ยวข้องกับเด็กและครอบครัว อันเป็นสาเหตุให้เด็กและบุคคลในครอบครัว ต้องถูกทารุณด้วยวิธีต่าง ๆ ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้นปีงบประมาณ 2537 กรมประชาสงเคราะห์จึงได้จัดตั้งบ้านพักเด็กและครอบครัวขึ้นเป็นศูนย์ปฏิบัติงาน เพื่อทำการแก้ไขปัญหาลูกหลานก่อนส่งกลับภูมิลำเนาเดิม หรือพิจารณาช่วยเหลือตามความเหมาะสม โดยประสานงานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการให้ความช่วยเหลือ

ในวันที่ 10 ธันวาคม 2536 ทางจังหวัดได้ดำเนินการเปิดบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดเชียงใหม่ ตามโครงการของบ้านพักเด็กและครอบครัว และใช้อาคารที่พักเด็กของสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ เป็นอาคารสำนักงานสำหรับเป็นสถานที่ทำงาน และเป็นที่พักของผู้ประสบ

ปัญหาความเดือดร้อน ปัจจุบันบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของสำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นโยบายในการให้การช่วยเหลือ

1. ให้การช่วยเหลือผู้รับบริการอย่างเร่งด่วนเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหของตนเองได้
2. ช่วยเหลือประสานงานให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรและสามารถนำไปใช้ประโยชน์
3. ช่วยประสานความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้บริการกับครอบครัวเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา

วัตถุประสงค์

1. เป็นบ้านพักพิงชั่วคราวสำหรับเด็กและครอบครัว ที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน เพื่อรอการแก้ไขปัญหาและพิจารณาช่วยเหลือตามความเหมาะสม
2. เพื่อเป็นศูนย์รับแจ้งเหตุและข่าวสารเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว ให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาแก่เด็กและครอบครัวในกรณีที่เป็นเร่งด่วน
3. เพื่อเป็นศูนย์ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการช่วยเหลือเด็กและครอบครัว

ลักษณะการให้บริการตามกลุ่มเป้าหมาย

1. เด็ก

- เด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 18 ปี ที่ถูกทอดทิ้ง กำพร้า ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู (ถ้าเป็นเด็กทารกหรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ก็จะส่งต่อไปบ้านเวียงพิงค์ แต่การให้การช่วยเหลือก็ยังคงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่บ้านพักฯ อยู่
- เด็กเร่ร่อน ขอดทาน จรจัด และเด็กที่ประพฤติดูไม่เหมาะสมกับวัย
- เด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ ถูกกระทำทารุณกรรม ถูกละเมิดทางเพศ

การให้บริการ

1. ให้คำแนะนำปรึกษา ฟื้นฟู ปรับสภาพจิตใจ
2. ติดต่อผู้ปกครองและญาติในกรณีที่จำเป็น
3. บริการเครื่องอุปโภค บริโภค
4. ให้ที่พักพิงชั่วคราว
5. ประสานกับหน่วยงานอื่น เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือ
6. ส่งต่อหน่วยงานอื่น หรือส่งกลับภูมิลำเนา

2.สตรี

- สตรีที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
- ถูกทารุณกรรมทางร่างกายและทางเพศ
- อื่น ๆ (ทั้งที่ถูกละเมิดทางเพศ และที่ไม่ถูกละเมิดทางเพศ)

การให้บริการ

1. ให้ที่พักพิงเป็นการชั่วคราว ให้เครื่องอุปโภค บริโภคระหว่างก่อน และหลังคลอด
2. ให้คำแนะนำ ฟื้นฟู ปรับสภาพจิตใจ ปัญหาชีวิต และปัญหาครอบครัว
3. นำไปรับบริการตรวจและฝากครรภ์ในโรงพยาบาลใกล้เคียง (เช่น โรงพยาบาลนครพิงค์) ตลอดจนให้คำแนะนำด้านสุขภาพอนามัย การดูแลตนเองก่อนและหลังคลอด
4. แนะนำข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบริการด้านการศึกษา ฝึกอาชีพ จัดกิจกรรมที่เหมาะสม

3.บุคคลที่ประสบปัญหาอื่น ๆ

- ประสบปัญหาด้านที่พักอาศัย เช่น เป็นญาติของคนใช้ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ที่มาเฝ้าไข้ แล้วไม่มีที่พัก
- ประสบปัญหาด้านครอบครัว
- ครอบครัวที่อยู่ระหว่างติดตามหาสามี ภรรยา บุตรที่หาย หรือพัดหลงแต่ขาดทุนทรัพย์ในการหาที่พักพิง หรือเดินทางกลับภูมิลำเนา

การให้บริการ

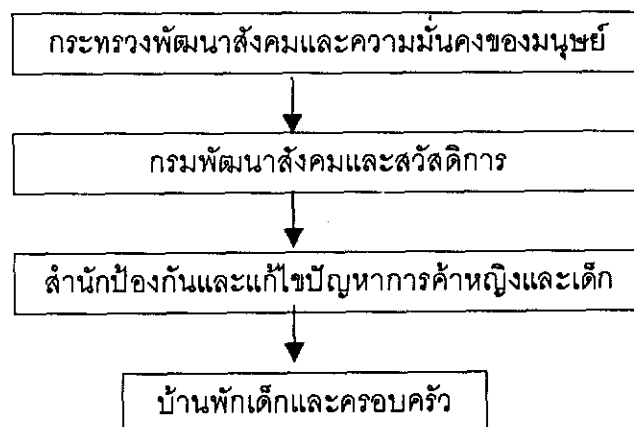
- 1.ให้คำปรึกษาแนะนำ พื้นฟู ปรับสภาพจิตใจ ปัญหาชีวิต ปัญหาครอบครัว
- 2.ติดต่อผู้ปกครองหรือญาติในกรณีที่จำเป็น
- 3.บริการเครื่องอุปโภค บริโภค
- 4.ให้ที่พักพิงชั่วคราว
- 5.ประสานกับหน่วยงานอื่น เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือ
- 6.ส่งต่อหน่วยงานอื่นหรือส่งกลับภูมิลำเนา

ในการให้บริการแก่ผู้ให้บริการนั้นเน้นตามปรัชญาของงานสังคมสงเคราะห์ คือการ HELP THEM TO HELP THEMSELVES เพื่อให้ผู้ให้บริการเกิดศักยภาพ สามารถกลับเข้าสู่ชุมชนและสังคมให้มากที่สุด

การบริหารงาน

บ้านพักเด็กและครอบครัว ได้รับการจัดตั้งรุ่นแรกจำนวน 9 จังหวัด ต่อมาปีงบประมาณ 2547 ได้จัดตั้งเพิ่มอีก 15 จังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 24 จังหวัด ซึ่งมีสายการบังคับบัญชาดังต่อไปนี้ คือ

แผนภูมิการบริหารงาน

การบริหารงานของบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดเชียงใหม่ (บ้านพึงใจ)

1.ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

ทำหน้าที่

- งานเอกสาร ติดต่อ ประสานงานราชการ
- ทำการจัดซื้อ และควบคุมพัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ
- ควบคุมการเบิกจ่าย สิ่งของเครื่องใช้สำหรับผู้ให้บริการ
- ดูแลความเรียบร้อยของอาคาร สถานที่
- ควบคุม ดูแลการใช้ และซ่อมบำรุงยานพาหนะ

2.ฝ่ายสวัสดิการ และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

ทำหน้าที่

- รับแจ้งเหตุ (ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง) โดยในช่วงหลังจากเวลาราชการจะมีเจ้าหน้าที่อยู่เวรที่บ้านพัก ผลัดเปลี่ยนกัน
- ให้การช่วยเหลือตามที่ได้รับแจ้ง
- ค้นหาข้อเท็จจริง
- ประเมินปัญหา
- วางแผนแก้ไขปัญหา
- ดำเนินการให้การช่วยเหลือแก้ไขปัญหา
- ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ติดตามประเมินผล (โดยการโทรศัพท์ จดหมาย ออกไปเยี่ยมบ้าน และผู้ที่เคยใช้บริการกลับมาเยี่ยม)

3.ฝ่ายกิจกรรม

ทำหน้าที่

- จัดกิจกรรมกลุ่มในบ้านพัก
- จัดกิจกรรมตามเทศกาลสำคัญ
- จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ
- จัดกิจกรรมตามโครงการต่าง ๆ

- เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานอื่น

โครงสร้างลักษณะการจัดองค์กร

ลักษณะการจัดองค์กรของบ้านพักเด็กและครอบครัว ประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่จำนวน 9 คน ได้แก่

1. หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว จำนวน 1 คน
2. เจ้าหน้าที่จัดการบ้านพักเด็กและครอบครัวจำนวน 8 คน

เจ้าหน้าที่ทั้งหมดอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของหัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว ซึ่งทำหน้าที่โดยคุณเพชรรัตน์ ป้อมเย็น ตำแหน่งนักพัฒนาสังคม 7 ว. โดยแบ่งหน้าที่การทำงานดังนี้ คือ

หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดเชียงใหม่

ทำหน้าที่ดูแลงานในส่วนบริหารทั้งหมด ทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายสวัสดิการและคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และฝ่ายกิจกรรม รวมทั้งการทำหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 20 ด้วย

นักสังคมสงเคราะห์

ทำหน้าที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการตาม วิธีการ หลักการและกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ และประสานความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือผู้บริการไปยังหน่วยงานอื่น ๆ และเป็นผู้ประสานงานนักสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา ตาม พ.ร.บ.ป.วิ อาญา

นักจิตวิทยา

ทำหน้าที่ร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์ในการค้นหาข้อมูล ชักประวัติ เมื่อมีผู้ใช้บริการมาขอรับความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแก่ผู้บริการ เพื่อประเมินปัญหาเบื้องต้นของผู้บริการ และให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม รวมถึงการติดต่อประสานงานกับองค์กร หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบ้านพักฯ และยังทำหน้าที่ควบคุมการเบิกจ่าย วัสดุอุปกรณ์ ของเจ้าหน้าที่และผู้ใช้บริการ

นักพัฒนาสังคม

ทำหน้าที่ร่วมกับชุมชนเป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นการทำงานเชิงรุกให้เข้าถึงทรัพยากรในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง เช่น เป็นผู้รับผิดชอบโครงการแนะแนวปัญหาเด็กและครอบครัวเข้าสู่โรงเรียนเป้าหมาย เพื่อให้ผู้ร่วมโครงการได้เกิดการตระหนักถึงการป้องกันปัญหาต่าง ๆ และยังสามารถทำหน้าที่ร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่จากองค์กรอื่น ๆ ในการติดตามเยี่ยมบ้านผู้ใช้บริการตามกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์

พนักงานพิมพ์ดีด

ทำหน้าที่พิมพ์เอกสาร งานธุรการต่าง ๆ เช่น การจัดรับและส่งหนังสือ เป็นต้น รวมทั้งร่วมดำเนินการจัดกิจกรรมภายในบ้านพักฯ

พนักงานบันทึกข้อมูล

ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลผู้ใช้บริการทั้งเก่าและใหม่ให้เป็นระบบ เพื่อง่ายต่อการนำมาใช้ จัดทำการประชาสัมพันธ์บ้านพักฯ และการจัดทำสถิติประจำเดือน และประจำปี เพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป รวมทั้งยังทำหน้าที่ผู้ช่วยจัดกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ในการจัดโครงการเชิงรุกของบ้านพักฯ

คนครัว

ทำหน้าที่จัดเตรียมอาหารสำหรับผู้ให้บริการ และดูแลเรื่องการจัดเครื่องใช้ต่าง ๆ ของผู้ใช้บริการ รวมทั้งการจัดเตรียมห้องพักรักษาสำหรับผู้ให้บริการด้วย

พนักงานขับรถ

ทำหน้าที่ขับรถของบ้านพักฯ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่และผู้ให้บริการ ในการประสานงาน และติดต่อกับองค์กรหรือสถานที่อื่น ๆ

นักการภารโรง

ทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยภายใน และบริเวณบ้านพักฯ ทำความสะอาดบริเวณบ้านพักฯ และจัดทำแปลงเกษตรต่าง ๆ ด้วย

ลักษณะการปฏิบัติงานของบ้านพักเด็กและครอบครัว

บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดเชียงใหม่ (บ้านพิงใจ) มีการปฏิบัติงาน 2 รูปแบบไปพร้อมกัน ในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหา

1.การปฏิบัติงานเชิงรับ

การทำงานในลักษณะที่เป็นการตั้งรับปัญหา เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแล้วจึงเข้าไปดำเนินการให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ โดยจะมีการประสานความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือ การวางแผน การดำเนินการแก้ไขปัญหาร่วมกับหน่วยงานอื่นทั้งองค์กรของภาครัฐ และภาคเอกชน โดยมีการให้บริการแก่ผู้ที่ประสบปัญหาดังนี้ คือ

- การรับแจ้งเหตุตลอด 24 ชั่วโมง
- การให้บริการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์
- การให้ที่พักชั่วคราว และบริการด้านปัจจัยสำหรับผู้ใช้บริการ
- ให้การช่วยเหลือแก้ไขปัญหแก่ผู้รับบริการโดยใช้วิธีการ กระบวนการหลักการทางสังคมสงเคราะห์

การปฏิบัติงานเชิงรับของบ้านพักฯ ได้มีการจัดเวรให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำที่บ้านพักฯ ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อให้บริการเชิงรับกับผู้ที่ประสบปัญหา

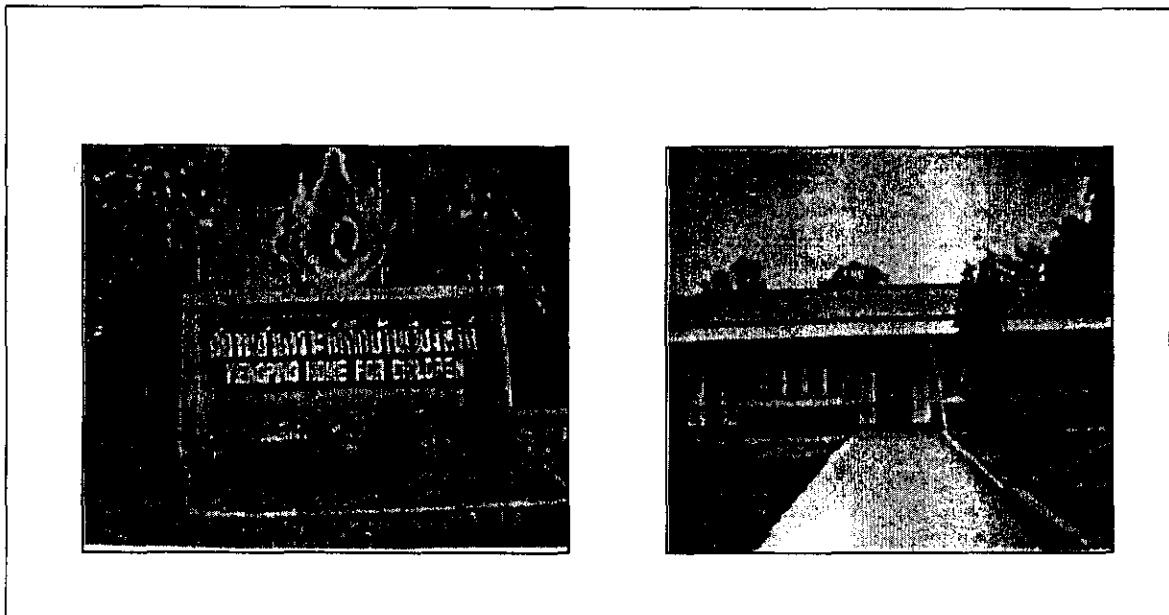
2.การปฏิบัติงานเชิงรุก

การดำเนินงานทางสังคมสงเคราะห์ ในการป้องกันปัญหาทางสังคมที่จะเกิดขึ้น โดยจะทำงานร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น

- จัดทำโครงการแนะแนวปัญหาเด็กและครอบครัว ลงสู่ชุมชน โรงเรียนต่าง ๆ มุ่งเน้นการสร้างทักษะชีวิตแก่เด็กเป้าหมายเพื่อป้องกันปัญหาสังคมต่าง ๆ
- เข้าไปสำรวจข้อมูล สภาพปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนเมืองที่มีผลกระทบต่อเด็ก รวมทั้งสำรวจข้อมูลของเด็กที่ประสบปัญหาต่าง ๆ ด้วย
- จัดตั้งกลุ่มเยาวชนจิตอาสา “โครงการอาสาสมัครพิทักษ์สิทธิเด็ก” เพื่อให้เป็นผู้นำในการเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิเด็กในชุมชน และแจ้งข้อมูลการละเมิดสิทธิเด็ก ให้องค์กรที่ทำการช่วยเหลือทราบ

- จัดทำ "โครงการสานสัมพันธ์ชุมชน" โดยเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนผ่านผู้นำชุมชน ในการให้ความช่วยเหลือเด็กในชุมชนต่าง ๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก การเลี้ยงดูเด็ก เพื่อป้องกันปัญหาเด็กออกจากครอบครัว และถูกแสวงหาผลประโยชน์ เช่น จัดทำโครงการในชุมชนสองพี่น้อง และชุมชนสะพานเหล็ก
- สำรวจข้อมูลเด็กเร่ร่อน เด็กขายพวงมาลัย เด็กขายดอกไม้ และการใช้แรงงานเด็ก โดยดำเนินการร่วมกับศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็กในการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ

(2) สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์

ประวัติความเป็นมา

สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ เป็นหน่วยงานสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตั้งอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2529 ในช่วง 12 ปีแรกให้การอุปการะเลี้ยงดูเด็กอ่อนอายุแรกเกิด-6 ปี ทั้งชายและหญิงที่เป็นเด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง และเด็กที่ครอบครัวประสบปัญหาไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กได้ ต่อมาปี พ.ศ.2532 เป็นต้นมาได้ให้การอุปการะเลี้ยงดูเด็กที่มีเลือดบวกเอดส์ รับเด็กจากทั่วประเทศรวมเวลา 7 ปีเศษ จนกระทั่งปี 2539 ได้เปิดบริการสถานสงเคราะห์เพิ่มในภาคอื่น ๆ เพื่อรับเด็กที่มีเลือดบวกเอดส์ สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ในปัจจุบันรับผิดชอบในเขตภาคเหนือ และในปี

พ.ศ.2540 ได้ขยายการรับเด็กเพิ่มเป็นเด็กหญิงที่มีอายุ 7-18 ปี ซึ่งเป็นเด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง และเด็กในครอบครัวที่ประสบปัญหาในเขต 17 จังหวัดภาคเหนือ ขณะนี้มีเด็กอยู่ในความอุปการะ 517 คน แยกเป็นเด็กอ่อน/เด็กเล็ก อายุแรกเกิด-6 ปี 385 คน เด็กหญิงอายุ 7-18 ปี 132 คน

วิสัยทัศน์ "บ้านเวียงพิงค์"

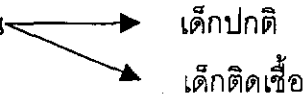
- รับผิดชอบอุปการะเด็กด้วยโอกาส
- ในครอบครัวที่อบอุ่น ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี
- จากการรับบริการที่ได้มาตรฐาน
- โดยผู้ให้บริการอย่างมืออาชีพ

ภารกิจ "บ้านเวียงพิงค์"

งานป้องกัน

- ศูนย์แนะแนวเด็กและครอบครัว
- โครงการสัมพันธ์ (งานช่วยเหลือครอบครัวเด็ก)
- โครงการสานฝัน (งานครอบครัวอุปถัมภ์) (Sponsorship Programe)
- ศูนย์สาริต
- หน่วยวิทยากรเคลื่อนที่
- สร้างเครือข่าย

งานบริการ

- โครงการสถานสงเคราะห์ หน่วยเด็กอ่อน
 - เด็กปกติ
 - เด็กติดเชื้

- โครงการปันรัก
 - ครอบครัวอุปการะ (Foster Programe)
 - ครอบครัวอุปการะเดี่ยว (Foster Home)
 - ครอบครัวอุปการะกลุ่มเด็ก (Group Home)
 - สถานสงเคราะห์เอกชน

งานพัฒนา

- โครงการส่งเด็กกลับบ้าน

- โครงการครอบครัวบุญธรรม
- โครงการพัฒนาอาชีพ หางานทำและพึ่งพาตนเองได้
- โครงการติดตาม ประเมินผล
- รายงาน

รูปแบบการดำเนินงาน

1.งานสานสัมพันธ์เด็ก-ครอบครัว

สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ได้ดำเนินงานโครงการ "สานสัมพันธ์เด็ก-ครอบครัว" โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลัก 2 กลุ่ม คือ

1.กลุ่มเด็กที่ยังไม่เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ แต่ญาติพยายามที่จะเอาเด็กไปฝากไว้ที่สถานสงเคราะห์ จะมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา ให้การสนับสนุนครอบครัวทั้งด้านกำลังใจ ความเข้าใจ อุปกรณ์การเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนทุนการศึกษา ทุนการประกอบอาชีพ เพื่อสนับสนุนให้ครอบครัวสามารถอุปการะเลี้ยงดูเด็กได้โดยไม่ต้องส่งเด็กเข้าสถานสงเคราะห์

2.กลุ่มเด็กที่เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์แล้ว จะดำเนินการติดตามหาญาติที่มี เตรียมครอบครัวให้พร้อม เตรียมเด็กให้พร้อม แล้วจึงนำเด็กกลับไปอยู่กับครอบครัวโดยให้เจ้าหน้าที่ติดตามให้คำปรึกษา สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กและเงินทุนประกอบอาชีพแล้วแต่กรณี

2.การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ จึงได้ดำเนินการทั้งเชิงรับและเชิงรุก เพื่อบำบัดฟื้นฟูเด็กที่ถูกละเมิด ดำเนินการช่วยเหลือและรณรงค์ให้คนในสังคมเกิดความตระหนัก คือ

1.จัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่ได้ผ่านการอบรมเฉพาะ ในด้านการบำบัดฟื้นฟูช่วยเหลือเด็ก ออกไปทำงานกับชุมชน กรณีมีเบาะแสแจ้งเหตุ เพื่อหาทางช่วยเหลือเด็กที่กำลังถูกบุคคลในครอบครัวหรือคนใกล้ชิดละเมิด หากเป็นกรณีจำเป็นอาจต้องแยกเด็กออกมาบำบัดฟื้นฟูช่วยเหลือ และเปลี่ยนแนวทางชีวิตใหม่ให้แก่เด็ก

2.จัดให้มีทีมเจ้าหน้าที่ร่วมกับภาคเอกชน ทำการบำบัดฟื้นฟูช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิดให้ใช้ชีวิตปกติในสภาพแวดล้อมใหม่

3.จัดทีมวิทยากร จัดอบรมหลักสูตร "สร้างความตระหนักเรื่องสิทธิเด็ก" จัดอบรมให้แก่เครือข่ายคนที่ทำงานกับเด็กทั้งเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ บุคคลอื่นที่สนใจ ผู้ชุมชน ได้ตระหนัก

ถึงความสำคัญของการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กซึ่งจะมีการอบรมแก่กลุ่มเป้าหมายตรงและอบรมวิทยากร เพื่อนำไปใช้ต่อ

3.การสงเคราะห์และพัฒนาเด็กที่ประสบปัญหาในครอบครัวและในชุมชน

สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ จึงได้ริเริ่มรณรงค์ให้คนในสังคมไม่ว่าจะเป็นชาวไทย ชาวต่างประเทศได้รับรู้สภาพปัญหาที่เด็กต้องเผชิญผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ เพื่อรณรงค์ขอความช่วยเหลือจากบุคคลต่าง ๆ มาเลี้ยงเด็ก โดยให้ผู้อุปการะเด็กเป็นรายบุคคล มีวิธีการคือส่งเงินผ่านสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ก็จะโอนเงินเข้าบัญชีของเด็ก เพื่อช่วยเป็นทุนการศึกษาหรือค่าเลี้ยงดูเด็กแล้วแต่กรณีเฉลี่ยรายละประมาณ 6,000 บาท/ปี นอกจากนี้ยังได้ให้ความร่วมมือกับองค์กรเอกชนหลายแห่ง สนับสนุนให้มีการจัดตั้งมูลนิธิและกองทุนช่วยเหลือเด็กในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน โดยประสานข้อมูลกันอย่างใกล้ชิด หรือให้การช่วยเหลือไม่ซ้ำซ้อนกระจายจากความช่วยเหลือให้ถึงเด็กอย่างทั่วถึงมากที่สุด

4.การเลี้ยงดูเด็กในสถานสงเคราะห์

โดยภารกิจที่ได้รับมอบหมายนั้น คือ การเลี้ยงดูเด็กที่ถูกส่งเข้ามาในสถานสงเคราะห์ ซึ่งในการเลี้ยงดูนั้นสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ได้ดำเนินการในหลายวิธี ดังนี้

1.การเลี้ยงดูเด็ก/การดูแลส่งเสริมสุขภาพเด็ก/การอบรมและพัฒนา

การพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้กำหนดมาตรฐานการเลี้ยงดูและกรอบแนวทางการเลี้ยงดูเด็กไว้เป็นมาตรฐาน ซึ่งยึดถือตามสิทธิเด็ก นโยบายรัฐบาล นโยบายแผนงานของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ซึ่งเป็นแนวทางที่สถานสงเคราะห์เด็กทั่วไปพึงปฏิบัติต่อเนื่องกันมาอยู่แล้ว ตามมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กในสถานสงเคราะห์

2.การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

สืบเนื่องจากการมีคู่มือมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กได้ครอบคลุมถึงเรื่องการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้มีความเจริญเติบโตสมบูรณ์ตามวัย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กเล็กให้มีแผนพัฒนาการเด็กตั้งแต่ทารกแรกเกิด-1 ปี วัย 1-2 ปี วัย 2-3 ปี วัย 3-6 ปี เป็นต้น แผนพัฒนาการจะต้องสอดคล้องกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย จัดกิจกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาการของเด็ก

3.การจัดหาครอบครัวบุญธรรมให้กับเด็ก

ด้วยหลักการที่ว่าเด็กทุกคนควรที่จะได้มีการเจริญเติบโตในครอบครัว สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์จึงได้ส่งเสริมให้เด็กอยู่กับครอบครัวของตนเอง ในกรณีไม่มีครอบครัวหรือครอบครัวไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กได้ จึงจะรับเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ ซึ่งจะต้องเป็นทางเลือกสุดท้ายเสมอ กรณีเด็กที่ยังมีญาติจะพยายามติดตามญาติ ส่งเสริมให้ญาติรับไปอุปการะในที่สุด

- กรณีที่ไม่มีญาติ จะดำเนินการจัดเตรียมหลักฐานเด็ก ดำเนินเรื่องระงับการติดตามเตรียมเรื่องการตรวจสุขภาพเด็ก ฯลฯ เพื่อจัดหาครอบครัวบุญธรรมให้ ซึ่งจะมีทั้งครอบครัวบุญธรรมชาวไทย และชาวต่างประเทศ

- ครอบครัวชาวไทย ยื่นคำร้องขออุปการะได้ที่ สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดทุกจังหวัด

- ครอบครัวชาวต่างประเทศ ยื่นคำร้องผ่านองค์การ Adoption ในแต่ละประเทศ ซึ่งจะดำเนินงานผ่านศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

5.โครงการครอบครัวอุปการะ

สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ ได้ดำเนินงานโครงการครอบครัวอุปการะมาตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2541 เป็นต้นมา ซึ่งการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปการะนั้นนับได้ว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการเลี้ยงดูเด็ก ที่ยังไม่สามารถหาครอบครัวบุญธรรมได้ หรือยังไม่สามารถส่งคืนครอบครัวเดิมได้ เด็กจะได้มีประสบการณ์ตรงในการใช้ชีวิตแบบครอบครัว ได้รับความรักความอบอุ่นอย่างเพียงพอ ได้รับการดูแลเอาใจใส่แบบตัวต่อตัว ส่งผลถึงการเจริญเติบโตที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ทั้งยังใช้งบประมาณในการเลี้ยงดูน้อยกว่าการเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์ ซึ่งหากคำนวณค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กในภาพรวมของสถานสงเคราะห์ ซึ่งจะต้องจ่ายค่าจ้างสวัสดิการเจ้าหน้าที่ ก่อสร้างอาคาร ค่าสาธารณูปโภค ฯลฯ แล้ว ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวจะถูกกว่ามาก

การเลี้ยงดูเด็กแบบครอบครัวอุปการะ จึงเป็นการสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในการลดอัตราการว่างงานของรัฐ ลดงบประมาณของรัฐ ด้วยการจ้างเหมาเอกชนในการดูแลผู้รับการสงเคราะห์และการดำเนินกิจการใด ๆ ที่เป็นการลดภาระการทำงานของรัฐบาล ที่สำคัญอย่างยิ่งคือ โครงการนี้ได้สร้างการมีส่วนร่วมจากครอบครัว จากประชาชนในชุมชน เด็กก็ได้รับการเลี้ยงดูตัวต่อตัว ได้ประสบการณ์การใช้ชีวิตในครอบครัว ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี มีสภาพจิตใจที่

มันคงจากการใช้ชีวิตครอบครัว ไม่ต้องเปลี่ยนหน้าคนที่เลี้ยงดูทุกวัน ได้สัมผัสที่อบอุ่นอย่างต่อเนื่องยาวนาน นับได้ว่าเป็นผลกำไรที่ไม่สามารถตีค่าเป็นเงินได้เลย

6.โครงการบ้านเล็กอุ้มรัก (Group Home)

เป็นผลสืบเนื่องมาจากโครงการบ้านรัก (Foster Home) ที่ได้ริเริ่มมีการให้ครอบครัวในชุมชนดำเนินการนำเด็กไปช่วยเลี้ยงดูในครอบครัว

การเลี้ยงดูเด็กเป็นกลุ่มเล็ก ๆ อย่างนี้โดยการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนเป็นรูปแบบการเลี้ยงดูเด็กวิธีหนึ่งที่ดีกว่าวิธีเดิม ซึ่งเลี้ยงดูเด็กรวมกันเป็นจำนวนมาก ผู้จัดการบ้านเล็กอุ้มรัก (Group Home) แต่ละบ้าน ซึ่งคัดเลือกจากคนที่ทำงานกับเด็กมาแล้ว มีความรู้ความชำนาญในการดูแลเด็กมาระดับหนึ่งแล้ว เมื่อรับเด็กไปเลี้ยงดูก็จะมีความคิดริเริ่มในการหาวิธีอบรมเด็กให้มีความมุ่งมั่นในชีวิต รู้จักวางแผนอนาคต ส่งเสริมการศึกษาและวิชาชีพให้แก่เด็กอย่างใกล้ชิด โดยประสานงานกับสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีการประชุมร่วมกัน โดยเคลื่อนที่ไปประชุมหมุนเวียนกันแต่ละบ้านเป็นประจำทุก 1-2 เดือน ทำให้แต่ละบ้านมีความคุ้นเคยกัน ได้ดูงานของบ้านอื่น ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กันตลอดเวลา จึงเกิดการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีมากขึ้นตลอดเวลา

7.การทำงานร่วมกับสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน

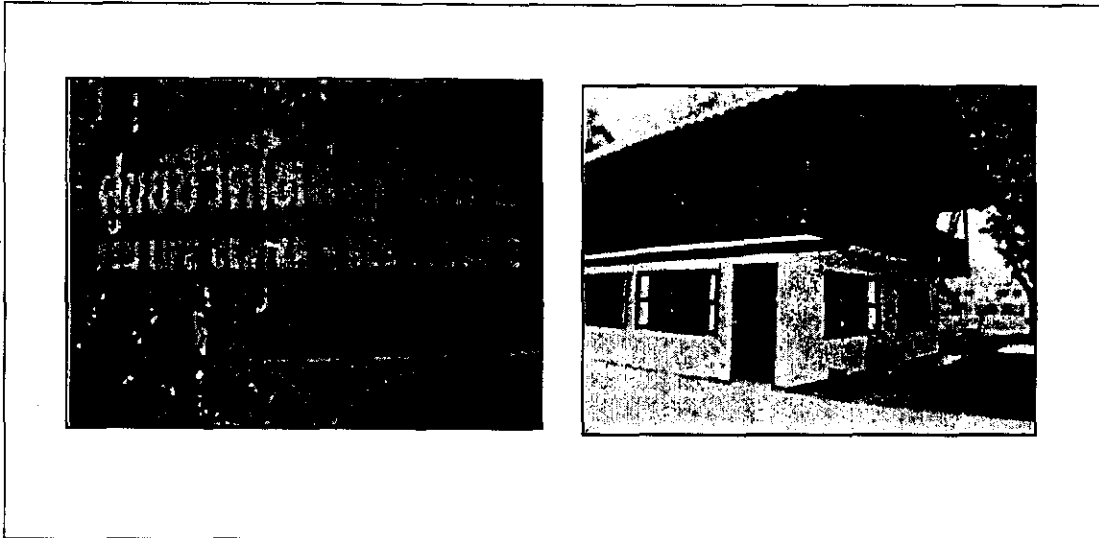
เป็นที่ยอมรับกันว่าสังคมเป็นของทุกคน คงไม่ใช่หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง องค์กรใดองค์กรหนึ่งที่จะรับผิดชอบดูแลคนในสังคมแต่เพียงผู้เดียว นโยบายของรัฐบาลได้ระบุชัดเจนว่าจะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับภาคเอกชนในการดูแลประชาชน ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเต็มที่ ซึ่งนโยบายนี้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมเป็นอย่างมาก ทั้งในเรื่องของความต้องการด้านสวัสดิการสังคมที่เพิ่มขึ้นทั้งในเรื่องศักยภาพความพร้อมของเอกชนที่มีมากขึ้น พร้อมทั้งจะช่วยดูแลคนในสังคมช่วยแบ่งภาระของรัฐบาลไปได้มาก องค์กรของรัฐบาลจึงเปรียบเสมือน “แม่” ที่ต้องดูแลลูก ๆ ทั้งประเทศหากมีแม่อุปถัมภ์ที่จะช่วยรับลูกบางคนไปช่วยแบ่งเบาภาระ แต่ยังคงอยู่ในสายตาของ “แม่” อยู่ ลูกคนใดที่ยังไม่มีแม่อุปถัมภ์รัฐบาลก็จะดูแลเองต่อไป

สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ ได้ริเริ่มทำงานร่วมกับสถานสงเคราะห์เอกชนต่าง ๆ มาเกือบ 10 ปี โดยความต้องการที่ตรงกันคือ จำนวนเด็กในสถานสงเคราะห์มีมาก บุคลากรมีน้อย ส่วนองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมีความต้องการที่จะรับเด็กไปเลี้ยง มีงบประมาณรองรับตามจำนวนเด็กที่

กำหนด แต่ในทางกฎหมายแล้วเด็กที่ถูกทอดทิ้งจะต้องส่งเข้าอยู่ในความดูแลของรัฐบาลเท่านั้น จึงเกิดแนวคิดที่จะทำงานร่วมกันเพื่อ “เด็ก” ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายเดียวกันจึงได้มีการทำเรื่องขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่ออนุญาตนำเด็กจากสถานสงเคราะห์ของรัฐบาลไปเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์ของเอกชน พิจารณาเป็นราย ๆ ไป มีข้อแม้ว่าเด็กยังเป็นเด็กของสถานสงเคราะห์ของรัฐบาลอยู่ โดยรัฐบาลที่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านการติดตามประวัติเด็ก การทำงานกับครอบครัว และการรับบุตรบุญธรรมจะยังทำงานกับเด็กและครอบครัวอยู่ การส่งเด็กไปเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์เด็กเอกชนจึงมิใช่เป็นการส่งไปโดยเด็ดขาด หากยังมีการทำงานร่วมกันทุกระดับอย่างใกล้ชิด ทีมงานจะต้องมีการประสานงานกันอย่างสม่ำเสมอ มีการรายงาน การติดตามผลสม่ำเสมอ

จากหลักการดังกล่าว สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ได้สนับสนุนให้ภาคเอกชนหลายแห่งที่สนใจในการเลี้ยงดูเด็ก ได้จัดตั้งเป็นสถานสงเคราะห์ที่ถูกต้องตามกฎหมายโดยจดทะเบียนกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และได้ช่วยรับเด็กไปอุปการะแล้วถึง 12 แห่งรับเด็กไปครั้งหนึ่งของสถานสงเคราะห์ อีกครั้งหนึ่งที่เหลือบ้านเวียงพิงค์ก็เลี้ยงดูเอง

(3) มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ (New life center foundation)

ประวัติความเป็นมา

มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ เป็นโครงการบริการแบบสังคมสงเคราะห์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผู้มีน้ำใจบริจาคเป็นส่วนตัว โดยส่วนใหญ่มาจากคริสตจักรต่าง ๆ ในต่างประเทศ

มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ เกิดขึ้นมาในลักษณะของการเปิดบ้านพักสำหรับเด็กหญิงและผู้หญิงกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการค้าหญิงและกระบวนการค้าประเวณีต่าง ๆ ถูกเอารัดเอาเปรียบทางเพศ ยาเสพติด ไร้สัญชาติ ไร้โอกาสทางการศึกษาในวัยเยาว์ มูลนิธิศูนย์ฯ นี้ มีลักษณะการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อาศัยทั้งหมด 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1.ประเภทฉุกเฉิน ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือแก่หญิงสาวที่มาจากสถานบริการทางเพศ หรือมาจากสถานการณ์ที่ทารุณอื่น ๆ ในแบบฉุกเฉิน อาจจะอยู่ที่บ้านพักของมูลนิธิฯ เพื่อรับการดูแลเอาใจใส่เป็นกรณีฉุกเฉินหรือกรณีชั่วคราว หลังจากให้ความช่วยเหลือแล้ว ทางมูลนิธิฯ จะให้เด็กเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของตัวเอง บางครั้งเด็กเหล่านี้ได้ตัดสินใจอยู่ในบ้านพักของมูลนิธิฯ เพื่อฝึกอาชีพและเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ต่อไป

2.ประเภทที่มีความเสี่ยง ได้แก่ กลุ่มของเด็กและหญิงสาวกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงเข้าสู่กระบวนการค้าหญิงและกระบวนการค้าประเวณี องค์ประกอบ

ที่เสี่ยงได้แก่ บิดา-มารดาสูบบุหรี่ กำพร้าบิดา-มารดา และอาศัยในพื้นที่ที่มีนายหน้าของกระบวน การอาศัยอยู่ด้วย

3.การพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ได้แก่ กลุ่มหญิงสาวที่ได้แสดงศักยภาพของการ เป็นผู้นำในหมู่บ้านของเขาให้เป็นที่ประจักษ์จะได้รับการสนับสนุนให้มาอยู่ที่ศูนย์ เพื่อเรียนรู้และ พัฒนาทักษะในการดำรงชีวิตต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยหวังว่าพวกเขาจะสามารถมี อิทธิพลต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ในชุมชนได้บ้าง

พันธกิจของศูนย์ชีวิตใหม่

มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ คือ องค์กรคริสเตียนที่เสริมสร้างศักยภาพและสร้างทางเลือกให้แก่ เด็กสตรีชนเผ่าที่ด้อยโอกาสอยู่ในภาวะที่เสี่ยงและถูกล่วงละเมิดเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิต และสังคม

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1.การสงเคราะห์ในด้านการศึกษา การพัฒนาอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่เด็กและ สตรีชาวเขาผู้ด้อยโอกาส
- 2.ส่งเสริมสนับสนุนดำเนินการด้านที่พักอาศัยแก่เด็กและสตรีชาวเขาหรืองานสงเคราะห์ อื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและสตรี
- 3.ส่งเสริมงานด้านเกษตรกรรม งานรักษาพยาบาลและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาเด็กและสตรีชาวเขา
- 4.ช่วยเหลือเด็กและสตรีชาวเขาที่ถูกเอารัดเอาเปรียบทางเพศ ติดยาเสพติด ติดเชื้อ ในการ ป้องกัน บำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ
- 5.ส่งเสริมกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวเขาและจริยธรรมของคริสต์ชน
- 6.ดำเนินการสาธารณประโยชน์หรือว่าร่วมมือกับองค์กรกุศลอื่นเพื่อสาธารณกุศล
- 7.ไม่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

กิจวัตรประจำวัน

05.00 – 06.30 น.	แบ่งกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ทำอาหาร กวาดถู บริเวณบ้าน
07.00 – 08.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
08.00 – 10.00 น.	เรียนหนังสือ
10.10 – 12.30 น.	การตัดเย็บเสื้อผ้าเบื้องต้น
12.30 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.30 – 16.30 น.	เวลาว่าง ทำกิจกรรมส่วนตัว
17.00 น.	ไปโรงเรียน

กิจกรรมภายในศูนย์

- การต้อนรับน้องใหม่
- เลี้ยงส่งผู้จบหลักสูตร
- จัดงานคริสต์มาส
- การแสดงนันทนาเฝ้า
- กิจกรรมเข้าค่ายต่างจังหวัด
- กิจกรรมตามเทศกาลต่าง ๆ เช่น สงกรานต์ ปีใหม่

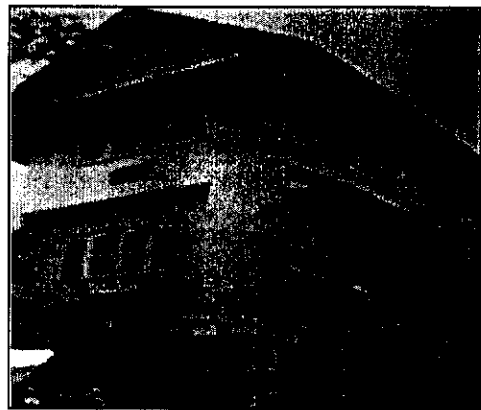
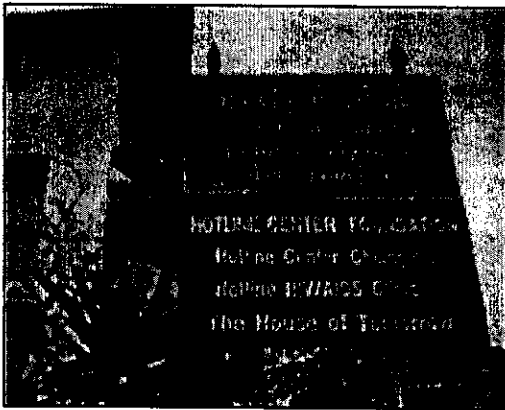
กิจกรรมที่ทำประจำ

- วันเสาร์พัฒนাবริเวณบ้าน (ตอนกลางวันว่าง ตอนเย็นมีการเล่นเกมส์)
- วันอาทิตย์ ไปโบสถ์ (นมัสการ ร้องเพลง เล่นเกมส์)

กิจกรรมช่วยเหลือ

- ได้ช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่อลวงมาจากต่างประเทศที่หน่วยงานอื่นส่งมา เช่น พม่า จีน (พาไปตรวจโรค และบำบัดรักษาก่อนนำส่งกลับภูมิลำเนา)

(4) มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์ จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์ฮอทไลน์ก่อตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือของผู้หญิงกลุ่มหนึ่ง โดยมีคุณอรอนงค์ อินทวิจิตร เป็นผู้อำนวยการและบริหารโครงการ นับตั้งแต่ปี 2527 เปิดให้บริการเป็นครั้งแรกในกรุงเทพฯ ในช่วงแรกมีนโยบายที่จะให้บริการเฉพาะผู้หญิงด้วยโอกาส ตลอดจนกลุ่มวัยรุ่นทั่วไป เนื่องจากตระหนักว่าผู้หญิงและแม่บ้านทั่วไปใช้เวลาส่วนใหญ่ในการปรนนิบัติสามีและดูแลลูก ๆ และยังคงต้องทำงานเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัวด้วย จนแทบไม่มีเวลาจะให้กับตัวเองโดยเฉพาะเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาความทุกข์หรือความคับข้องใจอาจจะไม่รู้จะหันหน้าไปพึ่งใคร ไม่สามารถและไม่กล้าพอจะไปขอรับบริการจากแพทย์ตามโรงพยาบาลทั่วไปได้

เป้าหมายและนโยบาย

มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์มีเป้าหมายที่มุ่งจะให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการผ่านกระบวนการให้คำปรึกษาแนะนำและการทำจิตบำบัด (Counseling and Psycho therapy) เพื่อให้บุคคลสามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้ต่อไปในอนาคต และยังมีมุ่งพัฒนานักวิชาการที่นำเทคนิคการให้คำปรึกษาแนะนำมาให้บริการประชาชนเพื่อให้เทคนิคนี้เป็นที่ยอมรับในสังคมไทย ถึงแม้การให้บริการของมูลนิธิจะเปิดกว้างแก่ประชาชนทั่วไป แต่เรายังมีนโยบายหลักที่มุ่งเน้นการให้บริการแก่ผู้หญิง เด็ก วัยรุ่น และครอบครัวที่ด้วยโอกาสแก่สังคม

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์

วัตถุประสงค์หลักของมูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์สรุปได้สองประการ คือ

ประการแรก เพื่อให้บริการปรึกษาแนะนำปัญหาด้านสุขภาพจิต ชีวิต และโรคเอดส์แก่ประชาชนทุกระดับ เพื่อลดความตึงเครียด และสนับสนุนให้บุคคลปกป้องตนเองและครอบครัวได้ในขณะเดียวกันก็มุ่งพัฒนาระบบโครงการติดต่อสื่อสารของสังคมไทย ไปสู่รูปแบบของการสื่อสารสองทาง (Two-way communication) เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า

ประการที่สอง เพื่อส่งเสริมวิชาชีพทางการให้คำปรึกษาแนะนำ (Counseling) ซึ่งให้บริการโดยนักวิชาชีพทางด้านสังคมจิตวิทยาหรือนักวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุข ให้เป็นที่ยอมรับของผู้คนในสังคมไทย โดยสนับสนุนทั้งทางด้านข้อมูลการศึกษาวิจัย และการฝึกอบรม

ทั้งนี้มูลนิธิไม่มีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นการเผยแพร่ศาสนาหรือดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้หญิงที่ด้อยโอกาสทุกระดับชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่บ้านทั่วไปหญิงขายบริการหรือเคยขายบริการ
2. ผู้หญิงที่ถูกกระทำหรือถูกคุกคามทางเพศ เช่น ถูกข่มขืน ถูกข่มขืน หญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ หญิงตั้งครรภ์นอกสมรส ตลอดจนหญิงวัยรุ่นที่ต้องการความช่วยเหลือฉุกเฉินเร่งด่วน
3. หญิงขายวัยรุ่นทั่วไปที่มีปัญหาขัดแย้งทางด้านสุขภาพจิต
4. หญิงขายที่มีปัญหาขัดแย้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต ผู้ติดเชื้อเอชไอวี / ผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งต้องการกำลังใจ ความเข้าใจ คำปรึกษาแนะนำในการดูแลตนเองตลอดจนสมาชิกในครอบครัวและผู้ที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมและบริการในปัจจุบัน

1. บริการให้คำปรึกษาแนะนำและการทำจิตบำบัด (General Psychological Counseling & Psychotherapy Service) ทั้งในกรุงเทพและเชียงใหม่ ให้บริการประเภทต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- การให้คำปรึกษาแนะนำทางโทรศัพท์ (Telephone Counseling) ทั้งปัญหาชีวิตและโรคเอดส์
- โดยทางจดหมายและทางโทรสาร (by Letter & Facsimile) ในยุคแรก บริการนี้มีไว้ให้แก่ประชาชนซึ่งไม่สะดวกในการติดต่อโดยใช้โทรศัพท์ แต่สามารถส่งจดหมายปรึกษาได้ ปัจจุบันพัฒนามาเป็นการให้บริการโดยการส่งสารหมายเลข 6914057 ตลอด 24 ชั่วโมง
- โดยการนัดหมายมาพบ (Meeting by Appointment) เป็นการให้คำปรึกษาแนะนำรายบุคคลและการทำจิตบำบัดเป็นรายกลุ่ม เช่น กลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพวัยรุ่นผู้ปกครองที่มีปัญหาวัยรุ่น หญิงชายขายบริการทางเพศ รักร่วมเพศ ภรรยาที่มีปัญหาเรื่องสามี รวมทั้งยังมีคู่สมรสและครอบครัว สำหรับการพัฒนาสมาชิกในครอบครัว หรือกรณีเร่งด่วนและฉุกเฉิน เช่น ผู้หญิงที่ถูกข่มขืนถูกกระทำทางเพศ แม่บ้านที่ถูกทุบตี พยายามฆ่าตัวตาย เด็กที่ถูกทารุณกรรม เด็กเร่ร่อน เป็นต้น

2. การออกเยี่ยมมอกสถานที่ (Outside Visit)

ได้แก่ การออกเยี่ยมผู้ให้บริการบางกรณี เช่น การติดตามผลผู้ให้บริการเก่า นักเรียนนักศึกษาในระบบการศึกษา ชาวบ้านในบางชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังเคยมีโครงการชื่อว่า "โครงการฮอตไลน์เคลื่อนที่ (Hotline Mobile Project)" ซึ่งได้ออกให้บริการยังสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อเสริมข้อมูลในชีวิตและโรคเอดส์ให้แก่ "วัยรุ่นในระบบการศึกษา" ให้มีสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า ให้เกิดการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางสร้างสรรค์และเพื่อกระตุ้นให้สถาบันการศึกษาเห็นความสำคัญในการให้คำปรึกษาแนะนำที่เหมาะสม และยังมีโครงการให้บริการดูแลที่บ้าน (Home-Based Care Project) ที่ให้บริการแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ที่บ้านเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะในชุมชน จังหวัดเชียงใหม่และบางจังหวัดในภาคเหนือ

3. การเผยแพร่ข้อมูลโดยทางเอกสารสิ่งพิมพ์ (Printed Matters)

โดยมูลนิธิฯผลิตเอกสารและตำราเพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทางจิตวิทยาและบริการสังคม Hotline Women Magazine ซึ่งเป็นนิตยสารจิตวิทยาฉบับแรกของไทยและยังมีตำราวิชาการและหนังสือพ็อกเก็ตบุ๊กที่ให้ความรู้ด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษาแนะนำสตรี ครอบครัว และโรคเอดส์ รวมไปถึงแผ่นพับสำหรับการเผยแพร่

4. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางสื่อมวลชน (Public Relations on Psychology & Social Service)

เป็นการร่วมผลิตรายการทางสื่อมวลชนสาขาต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ วีดิโอ นิทรรศการ เป็นต้น ตามคำเชิญของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

5. ฮอตไลน์สายเอดส์และคลินิกเอชไอวี/เอดส์ (AIDS Hotline & Hotline HIV / AIDS Clinic)

โดยศูนย์ฮอตไลน์เริ่มบริการด้านเอดส์ในปี 2534 เพื่อให้ความรู้พื้นฐานด้านเอดส์ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ป่วยเอดส์และโรคเอดส์ บริการที่มีในปัจจุบัน เช่น การให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุนแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและครอบครัว สนับสนุนการจัดตั้งชมรมผู้ติดเชื้อเอชไอวี รวมทั้งให้บริการดูแลที่บ้านแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ป่วยเอดส์ โดยสมาชิกในครอบครัว (Home visit & Home-based care)

6. บริการด้านการฝึกอบรมทางจิตวิทยาของสถาบันจิตวิทยาฮอตไลน์ (Hotline Institute of Psychology)

เพื่อให้บริการวิชาการและพัฒนาวิชาชีพของนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ที่ทำหน้าที่ด้านการให้คำปรึกษาแนะนำ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสถาบันการศึกษาบริษัทเอกชนหรือหน่วยงานอื่นที่สนใจในด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษาแนะนำ และประสิทธิภาพ ในการสร้างผลผลิต หลักสูตรฝึกอบรมเหล่านี้จัดเพื่อให้บริการแก่นักวิชาชีพทั้งในและจากต่างประเทศที่ต้องการมาเรียนรู้ประสบการณ์ของมูลนิธิฯ

7. องค์การผู้ติดเชื้อเอชไอวีแห่งประเทศไทย (HIV Organization of Thailand)

คือโครงการโรคเอดส์ของมูลนิธิศูนย์ฮอตไลน์ทั้งนี้เพื่อให้บริการและพัฒนางานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโรคเอดส์ โดยเน้นกิจกรรมกลุ่มและชมรมผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ป่วยเอดส์ ที่ชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง

8. บ้านของวันพรุ่งนี้ (The House of Tomorrow Project)

เป็นบ้านพักฉุกเฉินสำหรับผู้หญิงและเด็กที่ด้อยโอกาสในสังคมและประสบปัญหาชีวิต ครอบครัวยุทธศาสตร์ สุขภาพจิต สุขภาพกาย เช่น แม่บ้านที่ถูกทุบตี ผู้หญิงที่ขาดที่พักพิงชั่วคราว วัยรุ่นตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ผู้หญิงที่ถูกข่มขืนหรือทารุณกรรมทางเพศ ผู้หญิงที่ได้รับการช่วยเหลือจาก สถานบริการตลอดจนผู้หญิงและเด็กติดเชื่อเอชไอวี/เอดส์ เพื่อให้การบำบัดทางจิตใจและร่างกาย จนสามารถกลับไปเผชิญกับโลกภายนอกต่อไปได้ โครงการนี้ตั้งอยู่ที่ อ.สารภี จ.เชียงใหม่

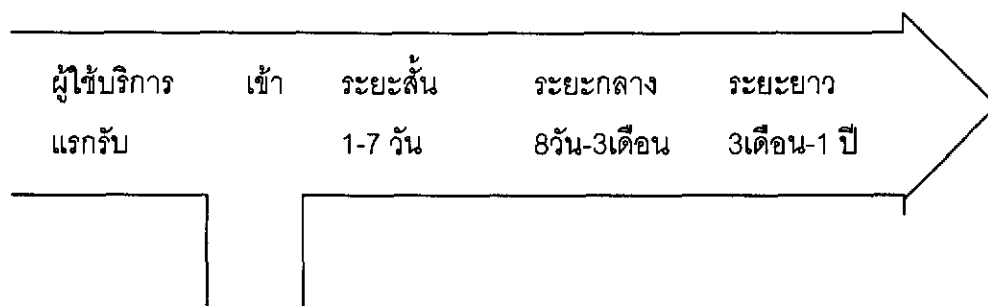
วัตถุประสงค์ โครงการบ้านของวันพรุ่งนี้

1. เพื่อให้มีที่พักพิงชั่วคราวกับผู้หญิงและเด็กที่ประสบปัญหาชีวิต ครอบครัวยุทธศาสตร์ สุขภาพกาย สุขภาพจิต และไร้ที่พึ่งพิง
2. เพื่อให้บริการดูแลแม่และเด็กเอชไอวี/เอดส์ตลอดจนหญิงตั้งครรภ์ที่ไร้คู่สมรส
3. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้หญิงที่ถูกกลั่นแกล้งมาขายบริการทางเพศได้รับคำปรึกษาแนะนำและการบำบัดทางจิตใจ เพื่อได้เรียนรู้ในการดำเนินชีวิตประจำวันก่อนจะกลับไปท้องถิ่นเดิม
4. เพื่อให้การฝึกอบรมวิชาชีพตามถนัด และนำกลับไปใช้ในการดำเนินชีวิตตามปกติ
5. เพื่อช่วยฝึกอบรมสร้างสมรายได้ให้กับผู้มีปัญหาระหว่างเข้ารับการบำบัดทางจิตใจ

กลุ่มเป้าหมายของโครงการบ้านของวันพรุ่งนี้

1. ผู้หญิงและวัยรุ่นที่เคยทำงานด้านบริการทางเพศและต้องการจะเลิกอาชีพเดิมเพื่อตั้งต้นชีวิตใหม่โดยผ่านกระบวนการฝึกอบรม การดำเนินชีวิตประจำวัน และฝึกฝนอาชีพ
2. ผู้หญิงที่ถูกเอารัดเอาเปรียบทางเพศ ถูกสามีทุบตี ถูกข่มขืน สามารถเข้ามารับการบำบัดจิตใจและการช่วยเหลือให้สามารถดูแลตนเองต่อไป
3. เด็กหญิงเร่ร่อนที่ต้องการที่พักพิงชั่วคราว
4. ผู้หญิงและเด็กที่ติดเชื่อเอชไอวีและป่วยเป็นเอดส์
5. ผู้หญิงและเด็กที่เคลื่อนย้ายเข้ามาหางานทำในเชียงใหม่และภาคเหนือ และต้องการที่พักพิงชั่วคราว

กิจกรรมของโครงการ

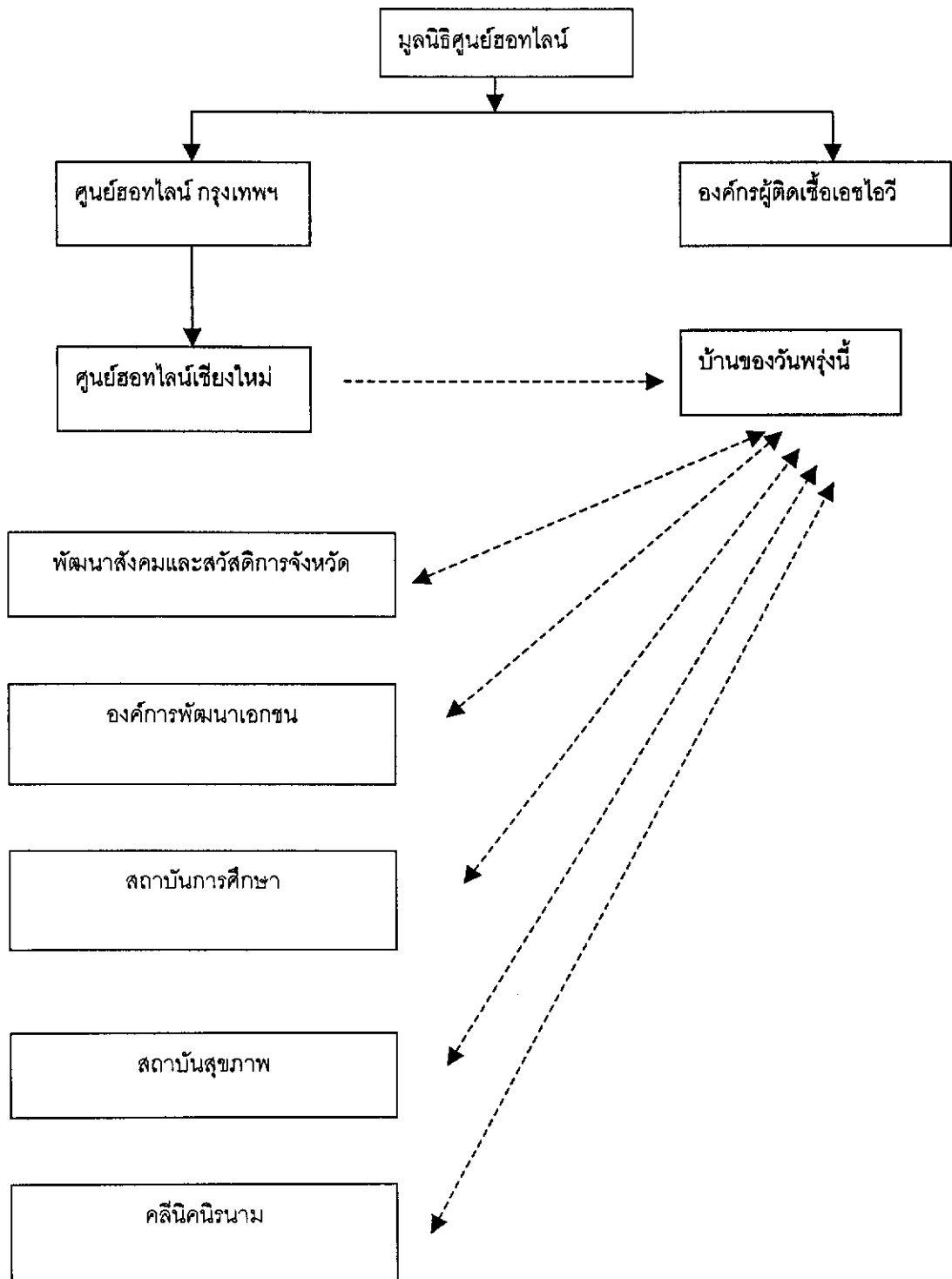
ระยะสั้น (1-7 วัน)

1. การสัมภาษณ์และการให้คำปรึกษาแนะนำ
2. การทำจิตบำบัด
3. การศึกษาและสุขอนามัย
4. การส่งต่อหรือส่งกลับ

ระยะกลาง (15 วัน – 3 เดือน) และระยะยาว (3 เดือน – 1ปี)

1. การสัมภาษณ์และการให้คำปรึกษาแนะนำ
2. การทำจิตบำบัด
3. การศึกษาพื้นฐานและสุขอนามัย
4. การทดสอบความถนัดทางอาชีพและอาชีพะบำบัด (การฝึกอาชีพระยะสั้น)
5. การช่วยหางานทำและหารายได้พิเศษระหว่างฝึกอาชีพ
6. การเตรียมความพร้อมก่อนกลับภูมิลำเนา
7. การส่งกลับภูมิลำเนา

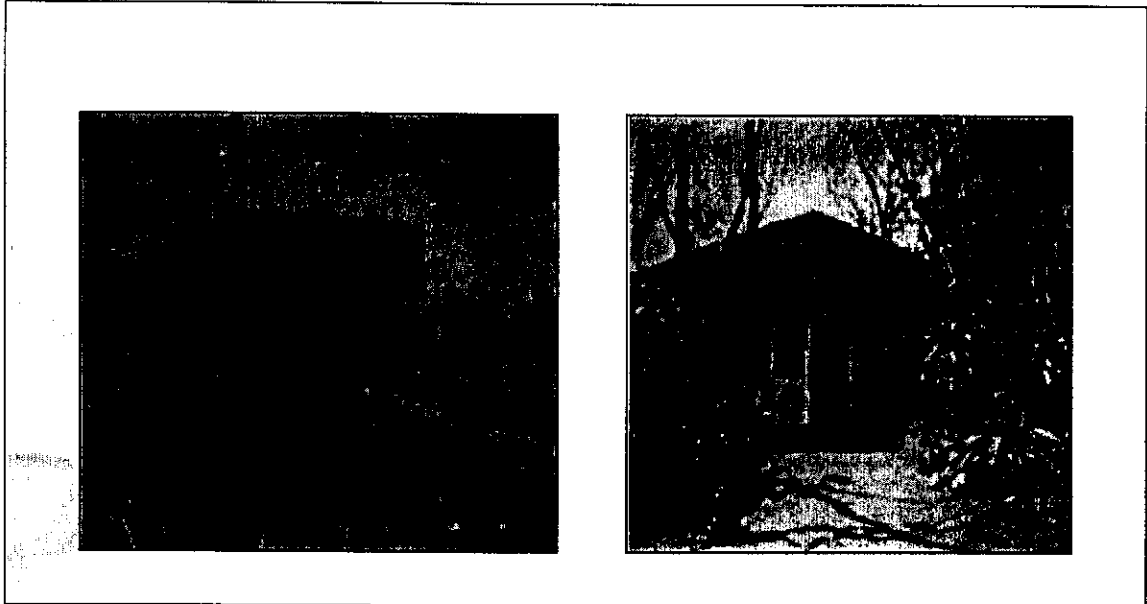
ผังองค์การของมูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์และความร่วมมือระหว่างองค์กร

กฎระเบียบบ้านพักของวันพຽ່ງนี้

1. ห้ามบุคคลภายนอกเข้าบริเวณบ้านพัก โดยไม่ได้รับอนุญาต
2. สมาชิกทุกคนต้องช่วยกันทำความสะอาดบ้านพัก
3. ไม่หยิบสิ่งของผู้อื่น ไปครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต
4. ไม่เข้าห้องนอน ในเวลาที่ไม่ใช่เวลานอนหรือแต่งตัว
5. ไม่นำรองเท้าไปเก็บในห้องนอน
6. ไม่เล่นการพนันทุกชนิดในบ้านพัก
7. ไม่ควรนำสิ่งเสพติดทุกชนิดเข้ามาในบ้านพัก
8. ห้ามก่อความไม่สงบและทะเลาะวิวาทกัน
9. ไม่พูดจาหยาบคาย ส่อเสียด ล้อเลียนให้บุคคลอื่นเสียหาย
10. ห้ามสัมผัสร่างกาย บริเวณใต้ร่มผ้าของบุคคลอื่น เช่น หน้าอก อวัยวะเพศ
11. หากพบเด็กมีปัญหาพี่เลี้ยงควรแจ้งนักจิตวิทยาทราบทุกครั้ง
12. ไม่ส่งเสียงดัง ก่อความรำคาญให้บุคคลอื่นหลังจากเวลา 21.00 น.
13. ออกนอกบริเวณบ้านพักต้องขออนุญาตก่อนทุกครั้ง
14. พี่คนโตควรช่วยเหลือและมีน้ำใจกับน้อง ๆ เสมอ
15. ปิดน้ำ ปิดลม ไฟฟ้า ทุกครั้งเมื่อใช้เสร็จแล้ว
16. ห้ามนำอาหารเข้าไปกินในห้องนอน/ห้องดูทีวี
17. ให้ดูทีวีตามเวลาที่กำหนดเท่านั้น
18. ห้ามรื้อรถจักรยาน ถ้าเกิดความเสียหายจะต้องรับผิดชอบเอง
19. ให้อาบน้ำก่อนเวลา 18.00 น.
20. กรุณาปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยเคร่งครัด

(5) มูลนิธิพุทธเกษตร เชียงใหม่

ประวัติและความเป็นมา

ปี พ.ศ. 2529 พระไชยยศ ขยยโส ประธานสงฆ์ ศูนย์พุทธธรรมหนองฮ้อ ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ. เชียงใหม่ ได้จัดตั้งโครงการโรงเรียนพุทธเกษตร ที่บ้านใหม่พัฒนา ต. แม่ฮ่อ อ.ขุนยวม จ. แม่ฮ่องสอนขึ้น โดยรับเด็กที่มีปัญหาจากสลัมคลองเตยเข้ามาเป็นยุคแรก ประมาณ 25 คน แต่ด้วยสภาพพื้นที่เป็นภูเขา มีความยากลำบากในความเป็นอยู่ของเด็กที่เคยอยู่ในเมือง จึงได้กลับไปหมด

ต่อมาโครงการโรงเรียนพุทธเกษตรได้รับเด็กที่มีปัญหา จากเด็กพื้นราบและและชาวไทยภูเขา ซึ่งสามารถใช้ชีวิตในความเป็นอยู่ที่ลำบากและต้องพึ่งตนเองได้ การเรียนในขณะนั้นจะเป็นระบบ การศึกษานอกโรงเรียน

ในปี พ.ศ.2534 พระอาจารย์ไชยยศ ขยยโส ได้ตั้งมูลนิธิพุทธเกษตร เชียงใหม่ เพื่อช่วยเหลือ เด็กผู้ประสบปัญหาและผู้ด้อยโอกาส ดังนั้นจึงได้จัดตั้งโรงเรียนพุทธเกษตร โดยสังกัดคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน (สช.) ณ เลขที่ 842 หมู่ 1 ต.ขุนยวม อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ มีตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

โรงเรียนเปิดรับนักเรียนที่มีปัญหาและด้อยโอกาสทางการศึกษา อาทิ เด็กกำพร้าครอบครัวแตกแยก ไม่มีเงินที่จะเข้าศึกษาเล่าเรียน อยู่ในหมู่บ้านหรือสถานที่ล่อแหลมต่อภัยยาเสพติดหรือ การขายตัว บิดา มารดาต้องโทษจำคุกและปัญหาความยากจน

ซึ่งปัจจุบันมีเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น ทางมูลนิธิพุทธเกษตร จึงได้ก่อตั้งโรงเรียนเพื่อรับเลี้ยงเด็กผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้เพิ่มขึ้นอีก 2 แห่ง คือ

1. โรงเรียนมัธยมพุทธเกษตร วัดโนนเมือง อ.ขามสะแกแสง จ.นครราชสีมา
2. ศูนย์การศึกษาลูกผู้หญิง เชียงใหม่ ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่

มูลนิธิพุทธเกษตร เชียงใหม่ได้ขออนุญาตจดทะเบียนเมื่อต้นปี พ.ศ.2534 และได้รับอนุญาตจัดตั้งเป็นมูลนิธิในปี พ.ศ. 2534

นโยบาย

รับเด็ก เยาวชน ชายและหญิงที่มีปัญหาจากที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ อาทิ ครอบครัวแตกแยก ครอบครัวยากจน เด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน ทั้งชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขา รวมทั้งเด็กที่ด้อยโอกาสให้เข้ามาเรียนหนังสือทั้งสามัญและอาชีพ ตั้งแต่อนุบาลจนถึงโต จนพึ่งพาตนเองได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาสที่มีปัญหาเหล่านี้ เกิดการพัฒนาและพึ่งตนเอง
2. ส่งเสริมการจัดตั้งสถาบันการศึกษา เพื่อเด็กยากไร้และขาดโอกาส
3. ส่งเสริมการจัดตั้งโรงเรียนเพื่อการศึกษาและเผยแพร่พุทธศาสนา
4. เพื่อให้เยาวชนที่มีปัญหาได้อาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพ
5. ร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์

จุดมุ่งหมาย

เมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้วจะต้องมีชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งกายและใจ 6 ประการ คือ

1. เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ มีความกตัญญูรู้คุณคน
2. เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เชื่อฟังคำสั่งสอน
3. เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน มีความรักสามัคคี
4. เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และประเทศชาติ
5. เป็นสาวกที่ดีของพุทธศาสนา
6. เป็นมนุษย์ที่ดีพร้อมด้วยคุณธรรมและรู้เป้าหมายสูงสุดในชีวิต

คติธรรม

เกษตรนำ จริยธรรมเด่น เน้น 6 ดี

ปรัชญาของมูลนิธิพุทธเกษตร

เสริมสร้างเยาวชนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ เป็นสาวกที่ดีของศาสนา และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้พึ่งพาตนเองได้ โดยมีศีลธรรมอยู่ในจิตใจเป็นหลัก ขยันทำงานให้มาก ใช้จ่ายแต่น้อย หากมีเหลือใช้จุนเจือสังคม

วิธีดำเนินการ

- 1.เด็กพักอาศัยโดยจัดกลุ่มอยู่เป็นบ้านและมีครูดูแลเปรียบเสมือนพ่อแม่
- 2.เด็กได้เรียนหนังสือตามนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาลที่ตั้งไว้ โดยมีครูเป็นผู้สอนทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ โดยจะจัดเป็นระดับชั้นเป็นกลุ่มหรือห้องเรียน
- 3.เด็กจะต้องพึ่งตนเองในส่วนทำอาหารเองตามบ้าน ซักเสื้อผ้า ทำความสะอาด ปลูกผักผลไม้ไว้บริโภค
- 4.ให้มีการทำวัตร – สวดมนต์ และฝึกสงบจิตด้วยสมาธิ โดยจะมีพระและครูเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณทุกวันในตอนเช้า (05.15 – 05.45) และตอนเย็น (19.00 – 20.00)
- 5.จัดให้มีการประชุมทั้งครูและเด็กบ่อยครั้ง เพื่อฝึกการเป็นผู้นำ การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การกล้าแสดงออก ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของเด็กให้ดีขึ้น
- 6.ในช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน จะจัดให้มีการจัดให้การศึกษานอกสถานที่และทัศนศึกษาไปตามที่ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์
- 7.จัดให้ครูเข้าเยี่ยมบ้านเด็กที่มีพ่อแม่และญาติ เพื่อให้ครูศึกษาถึงชีวิตความเป็นมาของเด็ก เพื่อที่จะให้เข้าใจและให้คำแนะนำปรึกษาเด็กได้ดี

กิจกรรมในปัจจุบันของมูลนิธิพุทธเกษตร เชียงใหม่

- 1.โรงเรียนพุทธเกษตร เลขที่ 312 ม1 ต.ขุนยวม อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน จัดระบบการศึกษา (สช.) ระดับประถมศึกษา ครู 10 คน เด็ก 151 คน ทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่เป็นชาวเขา และจะจัดให้เป็นโรงเรียนขยายโอกาสในปีการศึกษา 2547

2.โรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรวัดในเมือง ต.โนนเมือง อ.ขามสะแกแสง จ.นครราชสีมา จัดระบบการศึกษาเป็นการศึกษาเอกชน (สช.) ระดับมัธยมศึกษา รับเด็กผู้ชายที่จบประถมศึกษาปีที่ 6 พระสงฆ์ 6 รูป สามเณร 15 รูป ครู 7 คน เด็กนักเรียน 410 คน

3.ศูนย์การศึกษาลูกผู้หญิง ศูนย์พุทธธรรมหนองฮ่อ ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ จัดระบบการศึกษาเป็นการศึกษานอกโรงเรียน (ก.ศ.น.) ครู 15 คน นักเรียน 53 คน เป็นเด็กผู้หญิงที่ จบการศึกษาชั้น ป.6 หรือ ม.3 มาเรียนระดับ ม.ต้น และ ม.ปลาย ระดับละ 2 ปี

กิจกรรมเด็ก

- แบ่งกลุ่มเด็กตามบ้านให้มีหน้าที่รับผิดชอบ มี 5 บ้านต่อเด็ก 16 คน
- ให้เด็กได้รับการศึกษา
- ให้วิชาชีพ เช่น เกษตร เย็บปักถักร้อย ขนมหั้ ไฟฟ้า ทอผ้า
- ดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า
- การออกกำลังกาย เช่น เดินแอโรบิค เล่นกีฬา
- จัดทัศนศึกษา และออกค่ายพัฒนาจิต
- ออกค่ายแสดงละครชุมชน

กิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ

- 1.มูลนิธิเอเซีย
- 2.กองทุนเพื่อการพัฒนาเด็กแห่งประเทศไทย
- 3.ยูนิเซฟ
- 4.สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดเชียงใหม่
- 5.องค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา

ประวัติของศูนย์การศึกษาลูกผู้หญิง

ศูนย์การศึกษาลูกผู้หญิง สังกัดมูลนิธิพุทธเกษตร เชียงใหม่ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2535 โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ ป้องกันการเป็นโสเภณี หรือการตกเที่ยวของเด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และป้องกันการขายแรงงานเด็กและทารุณกรรมเด็ก ซึ่งการดำเนินงานสามารถแก้ปัญหาที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจของกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก เด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่มีพ่อแม่ติดสารเสพติด เด็กหลาย ๆ คนที่พ่อแม่ของตนเองต้องติดคุกเนื่องจากเกี่ยวข้องกับสารเสพติด เด็กหลาย ๆ คนที่พ่อแม่ของตนเองต้องติดคุกเนื่องจากเกี่ยวข้องกับสารเสพติด นอกจากนั้นเด็กและเยาวชนสตรีจำนวนไม่น้อยต้องประสบปัญหาความยากจน ไร้ และขาดโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียนต่อให้สูงขึ้นได้

วัตถุประสงค์ของศูนย์การศึกษาลูกผู้หญิง จังหวัดเชียงใหม่

1. เพื่อเริ่มสร้างทักษะชีวิตทางด้านอาชีพต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มเยาวชนสตรี
2. เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการแก้ปัญหาและรับผิดชอบต่อสังคมโดยการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด
3. เพื่อเสริมสร้างให้เยาวชนสตรีมีคุณธรรม จริยธรรมและใช้หลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
4. เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนสตรีมีรายได้ระหว่างศึกษาเล่าเรียน สามารถพึ่งตนเองได้
5. เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนสตรีจบการศึกษายกระดับชั้นต่ำสุด ชั้น ม.6

เป้าหมายของศูนย์

1. ต้องการให้กลุ่มเยาวชนสตรีจำนวน 52 คน มีทักษะทางด้านอาชีพที่สมบูรณ์
2. ต้องการให้กลุ่มเยาวชนสตรี รู้วิธีการบริหารจัดการทำงาน บริหารรายได้และกำรตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ต้องการให้กลุ่มเยาวชนสตรี มีรายได้ระหว่างการศึกษาเล่าเรียนและสามารถแบ่งเบารภาระทางครอบครัว
4. ต้องการให้กลุ่มเยาวชนสตรี มีความรู้พื้นฐานสายสามัญชั้นต่ำสุด ระดับ ม.6
5. ต้องการให้กลุ่มเยาวชนสตรีเป็นคนดีมีความรู้และห่างไกลจากยาเสพติด
6. ต้องการให้เยาวชนสตรีรู้จักป้องกันตนเองจากการถูกละเมิดตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

เด็กเหล่านี้มาอยู่ที่ศูนย์การศึกษาลูกผู้หญิง มูลนิธิพุทธเกษตร เชียงใหม่ ได้อย่างไร

ปีที่ 1 หรือปีแรกมูลนิธิพุทธเกษตร เชียงใหม่ ได้ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปเสาะแสวงหาเด็กที่มีคุณสมบัติตามที่มูลนิธิต้องการ แต่ปัจจุบันเด็กจะมาขอรับความช่วยเหลือจากมูลนิธิด้วยการพามาของบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย เช่น ครูในท้องถิ่น พระภิกษุ หรือแม่ชีที่ทำงานเด็ก ผู้ปกครองหรือพ่อแม่ของเด็ก ตลอดจนญาติ ๆ ที่นำเด็กมาฝากให้ทางมูลนิธิช่วยดูแลมากขึ้น นอกจากนั้นยังได้รับการส่งต่อหรือการประสานงานช่วยเหลือจากสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ (ภาครัฐ) จำนวน 3 คน

ปัญหาของเด็กที่มาขอรับบริการช่วยเหลือจากศูนย์การศึกษาลูกผู้หญิง

1. เป็นเด็กไม่มีพ่อแม่ จำนวน 1 คน
2. พ่อแม่ติดคุกในข้อหาสารเสพติดหรือมีสารเสพติดในครอบครอง จำนวน 3 คน
3. พ่อแม่เสียชีวิตหรือเสียชีวิตบางคน จำนวน 11 คน
4. เยาวสตรีถูกล่วงละเมิดทางเพศ จำนวน 1 คน
5. ครอบครัวยากจน จำนวน 36 คน

เด็กเหล่านี้มาจากไหน

1. เชียงใหม่	จำนวน 39 คน
2. กรุงเทพฯ ฯ	จำนวน 1 คน
3. เชียงราย	จำนวน 4 คน
4. ตาก	จำนวน 5 คน
5. ลำปาง	จำนวน 3 คน

แยกนักเรียนตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ 14 ปี	จำนวน 1 คน
กลุ่มอายุ 15 ปี	จำนวน 5 คน
กลุ่มอายุ 16 ปี	จำนวน 10 คน
กลุ่มอายุ 17 ปี	จำนวน 11 คน
กลุ่มอายุ 18 ปี	จำนวน 10 คน
กลุ่มอายุ 19 ปี	จำนวน 12 คน

กลุ่มอายุ 20 ปี	จำนวน 2 คน
กลุ่มอายุ 21 ปี	จำนวน 1 คน

ศูนย์การศึกษาลูกผู้หญิง มีกระบวนการช่วยเหลือและพัฒนาเด็กและเยาวชน เยาวสตรีทั้งหมด 3 ด้าน

1. การพัฒนาด้านจิตใจ

โดยการใช้หลักพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวันด้วยการสวดมนต์ไหว้พระ ทำสมาธิ และเดินจงกรม ทุกวันในตอนเช้าเวลา 05.15 น. – 6.00 น. และตอนเย็นเวลา 19.00 น. – 19.45 น. เด็กและเยาวสตรีจะได้รับการอบรมและปฏิบัติธรรมเป็นเวลา 5 วัน เพื่อจะสร้างจิตสำนึกที่ดีการมีสติสามารถลดความก้าวร้าว ลดความแข็งกระด้าง แก้ปัญหาทะเลาะเบาะแว้ง มีปัญหาการลักขโมย ลดปัญหาการเก็บกดและปัญหายาเสพติดได้

2. การพัฒนาทางด้านการศึกษา

เด็กและเยาวสตรีทุกคนอยากมีความก้าวหน้า มีอนาคตที่ดี อยากเรียนหนังสือ ศูนย์การศึกษาลูกผู้หญิงจึงได้จัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวสตรี โดยใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจัดการเรียนการสอนในวันจันทร์-วันศุกร์ในช่วงเช้าและช่วงบ่ายจะทำการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพ วันเสาร์ช่วงเช้า จะพัฒนาศูนย์ช่วงบ่ายและวันอาทิตย์เป็นวันพักผ่อน

3. การพัฒนาทักษะวิชาชีพ

จากประสบการณ์และข้อมูลทางการศึกษาพบว่าเด็กที่จบ ม. 6 จนถึงระดับปริญญาตรี ปรากฏว่า นักเรียนและนักศึกษาจำนวนไม่น้อยตกงานพึ่งตนเองไม่ได้ ดังนั้น ทางศูนย์การศึกษาลูกผู้หญิงจึงได้กำหนดหลักสูตรทักษะชีวิตรหรือทักษะอาชีพ โดยผลผลิตที่ได้จะนำไปบริโภคหรือแปรรูปและจำหน่ายเพื่อทำรายได้ให้กับกลุ่มของตนเอง งานอาชีพต่าง ๆ ได้แก่

- 3.1 การทอผ้าแบบกะเหรี่ยง
- 3.2 การปักผ้าแบบชาวเขา
- 3.3 การทำขนม
- 3.4 การทำเกษตร
- 3.5 การเพาะเห็ดชนิดต่าง ๆ
- 3.6 การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร
- 3.7 การนวดแผนไทยและอบสมุนไพร

3.8 การประดิษฐ์ดอกไม้

แต่ละกลุ่มงานอาชีพหรืองานทักษะชีวิต มีวิทยากรมาให้ความรู้โดยไม่เสียค่าตอบแทนใด ๆ เช่น

- กลุ่มทอผ้าแบบกะเหรี่ยง ผู้สอนคือ แม่ของเด็กและเยาวชนสตรี
- กลุ่มปักผ้า ผู้สอนคือ แม่ของเด็กและเยาวชนสตรี

ส่วนวิชาชีพอื่น ๆ ครูในศูนย์เป็นผู้สอน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะเป็นการประสานสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและศูนย์ ซึ่งอยู่ในระดับนำภาคภูมิใจและอบอุ่นใจ

บทที่ 5 บทวิเคราะห์

การศึกษาวิจัยโครงการการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัวที่อยู่ในเครือข่ายบ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดำเนินการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของโครงการในประเด็นดังนี้คือ

1. เป็นการศึกษาถึงการมองตัวตน การให้ความหมายจากการถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศจากบุคคลภายในครอบครัว อันแสดงถึงอัตลักษณ์ของเด็กที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นกรณีศึกษา
2. เป็นการศึกษากระบวนการดูแลช่วยเหลือเด็กในเครือข่ายบ้านพักเด็ก จำนวน 5 แห่ง
3. เป็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของบ้านพักในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัว

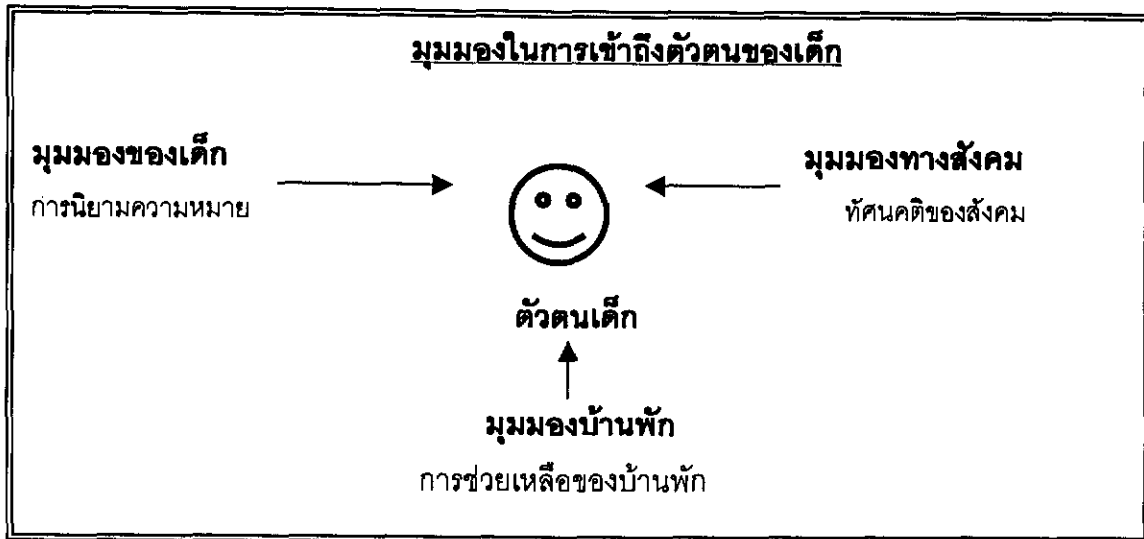
1. อัตลักษณ์ของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ

1.1 การเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็ก

จากผลการวิจัยเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ: กรณีศึกษา (ขวัญ, หญิง, ใจ, นน่อชิ และอริสา) เด็กหญิงทั้ง 5 คน มีความเป็นมาของปัญหาที่ต่างกัน ผู้ศึกษาได้พยายามค้นหาวิธีการที่จะได้มาซึ่งตัวตนของเด็กโดยการศึกษาจากกรณีศึกษา วิธีการ และกระบวนการทำงานของเครือข่ายบ้านพักเด็ก (บ้านพักเด็กและครอบครัว, สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์, มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์, มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ และมูลนิธิพุทธรเกษตร) ทั้ง 5 องค์กร จึงสามารถสรุปได้ว่าการเข้าถึงตัวตนหรืออัตลักษณ์ของเด็กทำได้โดย

- 1) การเข้าถึงมุมมองของเด็ก: กรณีศึกษา
- 2) การเข้าถึงมุมมองทางสังคมที่มีต่อเด็ก: ทศนคติของสังคมต่อเรื่องเพศ
- 3) การเข้าถึงมุมมองของเครือข่ายบ้านพักเด็ก: การช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ

ภาพที่ 7: มุมมองในการเข้าถึงตัวตนเด็ก

1) มุมมองของเด็ก : การนิยามความหมายจากการถูกทารุณกรรมทางเพศของกรณีศึกษา

อัตลักษณ์ของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศมีความแตกต่างกัน เนื่องจากปัจเจกบุคคลมีมุมมองที่หลากหลายในความเป็นตัวตนของตัวเอง และต่อบุคคลอื่น ซึ่งจากแนวคิดเรื่อง ภาพลักษณ์ (อภิญา เฟื่องฟูสกุล, เวทีเสวนางานวิจัย, 24 สิงหาคม 2547) ได้กล่าวไว้ว่า อัตลักษณ์ของปัจเจกบุคคล มีความหมาย 2 ส่วน อันได้แก่

1. ภาพลักษณ์ หรือคำนิยามที่คน ๆ นั้นมีต่อตนเอง
2. การฉายภาพลักษณ์ ออกมาในกระบวนการที่คน ๆ นั้นมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

ในทางสังคมวิทยาเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีความสามารถในการสวมบทบาท คือ คิดว่าตัวเองเป็นคนอื่น สามารถมีปฏิริยาทางสังคมผ่านคนที่เป็นคนสำคัญนั้นเข้ามา ซึ่งในกรณีของเด็กนั้นเด็กสามารถพัฒนาไปสู่วัยที่โตขึ้นและมีความสามารถมากขึ้นได้

เพราะฉะนั้น ตัวตนของเด็ก คือสิ่งที่เด็กสร้างขึ้นจากการที่เด็กคิดว่า คนอื่นคิดกับตัวเขา และต้องการจากตัวเขา ซึ่งเรียกว่า เป็นตัวตนที่เกิดจากความคาดหวังจากคนอื่นที่มีต่อตัวเขา และคนที่

คาดหวังจากตัวเด็กก็ไม่ได้มีคนเดียว เพราะเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับหลาย ๆ คน ซึ่งเด็กก็จะมีตัวตนข้างใน ที่ต่อรอง, เลือกลง, รับ หรือปฏิเสธ ความคาดหวังที่คนอื่นมีต่อตัวเขาได้

การให้ความหมายเกี่ยวกับตนเองนั้น มีเหตุผลในการอธิบายได้หลายประการ เช่น เกิดจากสถานการณ์ที่ตนเองประสบอยู่ บริบททางสังคม หรือกระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นต้น ที่หล่อหลอมความเป็น "ตัวตน" ของคนหนึ่งคนขึ้นมา และนำไปสู่การปฏิบัติตน และพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ในสังคม รวมทั้งเมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคเข้ามาในชีวิต "ตัวตน" ก็จะเป็นผู้เลือกใช้แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วย

ดังนั้นจึงได้มีการเปรียบเทียบ กระบวนการศึกษาเป็นช่วง ๆ คือ ก่อนถูกทำธุรกรรมทางเพศ ช่วงถูกกระทำทำธุรกรรมทางเพศ และช่วงหลังถูกกระทำทำธุรกรรมทางเพศ เพื่อแสดงให้เห็นว่า ทักษะชีวิตที่ กระบวนการศึกษามีต่อตัวเอง กับการแสดงออกในการจัดความสัมพันธ์กับคนอื่นเปลี่ยนไปอย่างไร อันจะเป็นการสร้าง ความเข้าใจต่อปัญหาของเด็กในมุมมองเบื้องต้น เพราะเด็กเป็นผู้เข้ามาใช้บริการในบ้านพัก และมีความทุกข์ต่าง ๆ จากนั้นจึงจะนำไปสู่วิธีการในการที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมของเด็กต่อไปได้เมื่อพบว่าตัวตนของเด็กในแต่ละช่วงเป็นอย่างไร

กรณีศึกษาที่ 1: ขวัญ
ถูกกระทำโดยพี่ชายต่างมารดาและพ่อเลี้ยง
ปัจจุบันได้รับการบำบัดฟื้นฟูอยู่ที่มูลนิธิพุทธเกษตร จ.เชียงใหม่

1) ก่อนถูกทารุณกรรมทางเพศ

ขวัญมองชีวิตของเธอในช่วงก่อนที่เธอจะถูกกระทำจากพี่และพ่อของเธอว่า เธอมีปัญหามาตั้งแต่ต้น คือ **"เธอต้องการการยอมรับจากคนในครอบครัว ซึ่งพ่อและแม่ของเธอไม่ได้อยู่ร่วมกัน"** ขวัญอยู่กับแม่ตั้งแต่เกิด และไม่ทราบว่าพ่อของตนเองเป็นใคร เมื่อทราบจากตาและยายว่าพ่อคือคนที่มีฐานะเป็นนายเขยที่ได้อาศัยอยู่กับน้ำอีกครอบครัวหนึ่ง ก็รู้สึกสับสน และไม่เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ รู้สึกเสียใจว่าพ่อไม่รัก และไม่ดูแลตนเองและแม่ และไม่ยอมรับเธอเป็นลูก

ความคาดหวังที่ขวัญมีต่อครอบครัว คือ ต้องการให้พ่อรับผิดชอบและเลี้ยงดูครอบครัว แต่พอก็ไม่สามารถมาอยู่กับเธอและแม่ได้ อีกทั้งแม่ซึ่งเป็นความคาดหวังคนเดียวของเธอก็ไม่สามารถดูแลเธอได้อีกเช่นกัน เนื่องจากว่ามักจะมีอาการเจ็บป่วยทางร่างกายบ่อย ๆ รวมทั้งรายได้ของครอบครัวแม่ก็ไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร ซึ่งได้อาศัยเงินค่าเลี้ยงดูจากครอบครัวของน้ำเป็นหลัก

2) ถูกทารุณกรรมทางเพศ

ขวัญมองช่วงชีวิตที่เธอถูกกระทารุณกรรมโดย ถูกพี่ชายล่วงละเมิดทางเพศ (ลวนลามทางเพศ) และถูกพ่อเลี้ยงข่มขืน ขวัญให้ความหมายกับการที่เธอถูกกระทำว่า เธอไม่สามารถที่จะต่อสู้กับใครได้ เพราะเธอถูกบังคับ และถูกพ่อเลี้ยงข่มขืนไม่ให้ออกกับใคร **"เธอกลัวและไม่อยากให้ใครต้องเดือดร้อนจึงได้ปกปิดเอาไว้ เป็นช่วงที่เลวร้ายของเธอ เมื่อเธอบอกใครไม่ได้เธอก็ไม่รู้ว่าจะอยู่ทำไมและคิดที่จะฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหา"**

3) หลังถูกทารุณกรรมทางเพศ

ขวัญมองช่วงชีวิตหลังถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ เมื่อเรื่องถูกเปิดเผยขึ้น **“เธอรู้สึกเสียใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รู้สึกผิดที่ทำให้ครอบครัวแตกแยก และแม่ต้องอยู่คนเดียว”**

เธอมองว่าแม่ไม่รักเธอ แต่ไปรักพ่อเลี้ยงมากกว่าเธอซึ่งเป็นลูกแท้ ๆ เธอถูกพ่อเลี้ยงกระทำแม่ก็ยังไม่สนใจเธอ

เมื่อเรื่องราวถึงตำรวจ แม่จะต้องเลิกกับพ่อเลี้ยง เธอไม่เชื่อว่าแม่จะเลิกกับพ่อเลี้ยงได้จริง ๆ อยากจะอยู่กับแม่เพียง 2 คนแต่ก็คิดว่าแม่คงทำไม่ได้เพราะได้เห็นจดหมายของพ่อเลี้ยงที่เขียนถึงแม่ในระหว่างติดคุกเธอน้อยใจที่แม่ทำเหมือนไม่รักไม่สนใจ เพราะว่าไม่เคยฝากของหรืออะไรต่างๆ ให้เลยตลอดระยะเวลาที่แยกออกมาจากบ้าน แต่แม่กลับฝากของให้กับพ่อเลี้ยงที่อยู่ในคุก

ช่วงที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูที่บ้านพิงใจในระยะสั้น **ขวัญรู้สึกอยากหนีปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง แต่ก็ยังคงมีญาติมาเยี่ยมซึ่งทำให้เธอคลายความเครียดลงไปได้บ้าง แต่เมื่อได้กลับบ้านเธอก็จะพบกับปัญหาเดิม ๆ** คือ แม่ซึ่งไม่เข้าใจตนเอง รวมทั้งอยากให้พ่อแท้ ๆ หันมาสนใจบ้างหลังจากที่เรื่องราวถูกเปิดเผยขึ้น เพื่อที่ตนจะได้มีครอบครัวที่สมบูรณ์ และมีคนที่คอยเป็นกำลังใจให้

ช่วงที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูอยู่ที่มูลนิธิพุทธเกษตร ขวัญเข้ามาอยู่ในช่วงแรกจะมีอาการหัวั่น วิดก เครียดและจะทานยาพาราจำนวนมาก บางครั้งหยิบมาทานเองกระทั่งหัวใจล้ม เจ้าหน้าที่เมื่อทราบจึงได้พาไปหาหมอที่ศูนย์พัฒนาการเด็กภาคเหนือที่ขวัญเคยรักษามาก่อนจากบ้านเวียงพิงค์ หมอที่ศูนย์พัฒนาการเด็กภาคเหนือได้ส่งขวัญไปล้างท้องที่โรงพยาบาลนครพิงค์ เนื่องจากว่าได้ทานยาเกินขนาด และนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลเมื่ออาการทางด้านร่างกายดีขึ้น ขวัญก็ได้กลับมาที่มูลนิธิพุทธเกษตร ขวัญได้เล่าให้กับเจ้าหน้าที่ฟังถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น และบอกสาเหตุของการต้องทานยาว่าถ้าตนเองไม่ทานยาก็คงนอนไม่หลับ และมีความกังวลกับเรื่องทางบ้าน มีแม่แต่ก็พึ่งพาอะไรไม่ได้เลยเจ้าหน้าที่จึงได้บอกว่า ถ้าเกิดว่าไม่ทานแล้วจะเป็นอะไรไหม ขอให้ขวัญพยายามเพราะยาที่ขวัญทานนั้นก็เป็นเพียงแค่นอนหลับ ช่วยให้ขวัญหลับแต่เมื่อขวัญตื่นขวัญก็ต้องคิดถึงเรื่องราวที่เจ็บปวดนั้นอยู่ดีเจ้าหน้าที่ขอให้ขวัญพยายาม และให้ขวัญใช้วิธีอื่นรักษาตัวเองต่อไป ซึ่งขวัญก็ได้ตกลงกับเจ้าหน้าที่และไม่ทานยานั้นอีกจากนั้นอาการของขวัญก็ดีขึ้น เจ้าหน้าที่ก็พยายามช่วยเหลือ โดยไม่ให้ขวัญอยู่คนเดียว มีเพื่อน ๆ อยู่ด้วย และให้ขวัญเข้ากลุ่มทำกิจกรรมที่ทางมูลนิธิ

**กรณีศึกษาที่ 2: หญิง
ถูกกระทำโดยอาและพ่อ
เคยได้รับการบำบัดฟื้นฟูอยู่ที่มูลนิธิศุภผลไลน์
ปัจจุบันอาศัยอยู่กับสามีและลูกชายที่ จ.เชียงใหม่**

1) ก่อนถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ

หญิงมองช่วงชีวิตก่อนถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศว่า เมื่อพ่อกับแม่หย่ากัน พ่อของเธอได้ยกเธอให้กับย่าให้เป็นผู้เลี้ยงดูเธอแทน ตั้งแต่เธออายุ 2 ขวบ หญิงได้ให้ความหมายต่อความสัมพันธ์ภายในครอบครัวโดยเฉพาะพ่อของเธอว่า **"เธอไม่ได้มีความผูกพันกับพ่อ เนื่องจากว่าพ่อจะไม่อยู่บ้านและออกไปหางานทำที่ต่างจังหวัด เธอก็แค่เป็นลูกเท่านั้นเอง"**

ส่วนความสัมพันธ์กับย่าของเธอนั้น ก็มักจะขัดแย้งกันอยู่เสมอ คือชอบทะเลาะ กัน เธอก็ชอบที่จะแสดงความก้าวร้าว และเถียงย่าเป็นประจำเมื่อย่าว่ากล่าวตนเอง ซึ่งเธอก็บอกว่าเธอก็เป็นวัยรุ่นคนหนึ่งก็อยากเที่ยว อยากมีเพื่อนเล่น

2) ถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ

หญิงมองช่วงที่เธอถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ โดยที่หญิงถูกอาลวนลามทางเพศก่อน เมื่ออายุประมาณ 9 ปีเธอพยายามบอกกับย่าว่าถูกอากระทำแต่ย่าก็ไม่เชื่อย่ามองว่าเธอเป็นเด็กโกหกชอบสร้างเรื่อง **"เธอให้ความหมายต่อการที่เธอถูกกระทำว่าเธอได้บอกกับคนอื่นแล้วว่าเธอถูกทำร้าย เธอได้รับความเจ็บปวด แต่สิ่งที่เธอได้รับกลับเป็นการถูกหาว่าเธอเป็นเด็กที่หลอกลวงชอบสร้างเรื่อง สร้างปัญหาให้กับย่าอยู่เป็นประจำ"**

หลังจากนั้นหญิงถูกพ่อข่มขืน เมื่ออายุ ประมาณ 10 ขวบ โดยที่หญิงคิดว่าพ่อแสดงความรักต่อเธอ แต่เมื่อพ่อมีเพศสัมพันธ์กับ เธอก็จะไม่ชอบแต่ก็ขัดขืนไม่ได้ พ่อมักจะให้ของแก่เธอซึ่งเธอก็ชอบ

เธออยากได้ เธอมองชีวิตของเธอในช่วงนี้ว่า เป็นช่วงที่เธอไม่อยากที่จะอยู่บ้านเลย เธอก็เลยมักจะออกไปอยู่กับเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ และก็คบเพื่อน เทียวและใช้ยาเสพติด

3) หลังถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ

หญิงมองช่วงชีวิตหลังถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ หลังจากที่พ่อของเธอได้ถูกดำเนินคดี และศาลตัดสินให้จำคุก 23 ปี หญิงบอกว่า **“เธอไม่ได้โกรธพ่อ แต่พ่อก็ต้องเข้าคุกเนื่องจากว่าพ่อทำผิดและควรที่จะได้รับโทษซึ่งเธอก็จะไม่ไปยุ่งกับพ่ออีก เพราะเธอกับพ่อนั้นไม่ได้มีความผูกพันกันตั้งแต่เด็ก ๆ แล้ว”**

ช่วงที่เธอได้ใช้ยาเสพติดเป็นช่วงที่เธออยู่ในวัยรุ่น เธอคิดว่าเธอต้องการเพื่อนอยากสนุกสนานเหมือนวัยรุ่นทั่วไป

ช่วงที่เธอขายบริการทางเพศ เธอได้มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายหลายคน เธอคิดว่าจะได้หาเงินมาเลี้ยงตัวเอง การมีเพศสัมพันธ์ไม่ได้เสียหายอะไรเธอป้องกันตัวเองทุกครั้ง เช่น การใช้ถุงยางอนามัย

ปัจจุบันหญิงได้แต่งงาน เธอมองชีวิตในช่วงนี้ว่าเธอรักผู้ชายคนนี้ (สามี) เมื่อตัดสินใจที่จะแต่งงานกับผู้ชายคนนี้แล้วเธอก็ไม่ได้มีใครอีก สามีของเธอรู้เรื่องราวของเธอว่าเธอถูกกระทำแต่ก็รับได้ไม่ได้ว่าอะไรและยอมรับเธอได้

ขณะนี้หญิงมีบุตรชาย 1 คน (อายุ 8 เดือน) เธอรักลูกมากแม่สามีก็มักจะชอบแย่งลูกเธอไปดูแล แต่ก็ยังคงมีปัญหาอยู่เนื่องจากเธอและสามีของเธอก็จะมีการทะเลาะกันอยู่เป็นประจำ เวลาโมโหก็จะใช้ความรุนแรง ทบตี ซึ่งเธอก็จะโต้ตอบทุกครั้ง เธอจะไม่ยอมเป็นฝ่ายถูกกระทำฝ่ายเดียว

กรณีศึกษาที่ 3: โจ้
ถูกกระทำโดยพ่อ แม่และพี่สาว
ปัจจุบันได้รับการบำบัดฟื้นฟูอยู่ที่มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ จ.เชียงใหม่

1) ก่อนถูกทารุณกรรมทางเพศ

โจ้ มองช่วงชีวิตของเธอก่อนที่จะถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศว่า เธอเป็นลูกเลี้ยงที่ถูกซื้อมาจากพ่อแม่ที่แท้จริง เมื่อเธออยู่อาศัยกับพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยงที่บ้าน **“เธอก็อยากรู้ว่าใครเป็นพ่อแม่ที่แท้จริง และอยากจะไปหา อยากทดแทนบุญคุณ”**

ครอบครัวของเธอก็เหมือนกับคนในหมู่บ้านทั่วไป พ่อและแม่ของเธอติดยาเสพติด ซึ่งเธอก็ไม่ชอบให้พ่อกับแม่เสพ แต่เธอก็ทำอะไรไม่ได้เพราะเธอยังเป็นเด็กก็ต้องเชื่อฟังพ่อแม่

2) ถูกทารุณกรรมทางเพศ

โจ้ มองช่วงชีวิตของเธอในช่วงที่ถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ โดยที่เธอไม่อยากจะเปิดเผยมากนัก เธอให้ความหมายกับการที่พ่อเลี้ยงกระทำกับเธอในลักษณะฉวนลามทางเพศ **“เธอรู้สึกกลัวพ่อเลี้ยง ไม่อยากอยู่ที่บ้านร่วมกับพ่อเลี้ยง จึงได้หนีออกจากบ้านไปอยู่กับญาติ และเพื่อนบ้าน”**

ช่วงที่เธอถูกแม่เลี้ยง และพี่สาวพาไปขายบริการทางเพศ ซึ่งตอนแรกไม่ทราบว่าแม่ และพี่สาวจะพาไปขายบริการ แต่เมื่อมารู้ (พาไปขายบริการ) ภายหลังจากที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และถูกกักขังอยู่ในสถานบริการ ก็รู้สึกเสียใจ แต่ก็ทำอะไรไม่ได้ เพราะยังคงรักแม่และพี่อยู่เหมือนเดิม เธอคิดว่าแม่เลี้ยงและพี่สาวมีบุญคุณกับเธอ เลี้ยงดูเธอมาตั้งแต่แม่จะเธอเป็นลูกเลี้ยงแต่แม่ก็ให้ความรักกับเธอ

3) หลังถูกทารุณกรรมทางเพศ

ใจ๋ มองช่วงชีวิตของการได้รับการบำบัดฟื้นฟูอยู่ที่ศูนย์ชีวิตใหม่ โดยที่เธอเปิดเผยตนเองว่า เธอเป็นชาวเขาเผ่าอาข่า ไม่ใช่เมี่ยน ที่เธอไม่ยอมบอกกับเจ้าหน้าที่เพราะก็ยังไม่รู้ว่าตัวเองนั้นมีความเป็นมาอย่างไร อยากที่จะค้นหาว่าตัวเองนั้นเป็นใครกันแน่ เกี่ยวกับพ่อแม่ที่แท้จริง อยากมีคนอื่นมาเป็นเพื่อน เป็นพวกของตน ถ้าหากว่ามีพ่อแม่ที่แท้จริงก็จะได้ไปอยู่ด้วย

รู้สึกว่าคุณเองไม่อยากเรียนแล้ว เพราะได้พยายามเรียนแต่ก็ทำไม่ได้อยู่เรื่อยเพราะผลการเรียนไม่ดี อยากกลับบ้านไปหาแม่เลี้ยงและช่วยพี่สาวทำงาน (ขายของ) แต่ว่าจะไม่กลับไปขายบริการอีก เนื่องจากว่า “เธอกลัวและผ่านเรื่องเหล่านี้มาแล้วไม่อยากกลับไปเจ็บปวดอีก”

กรณีศึกษาที่ 4: หน่อซึ

ถูกกระทำจากพ่อ

เคยได้รับการบำบัดฟื้นฟูอยู่ที่บ้านพักเด็กและครอบครัว (บ้านพิงใจ)

ปัจจุบันได้กลับบ้านและอาศัยอยู่กับแม่และน้องสาวที่ จ.ลำพูน

1) ก่อนถูกทารุณกรรมทางเพศ

ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์เลวร้ายขึ้นกับตัวของหน่อซึ เธอบอกว่าเธอก็เป็นเด็กผู้หญิงคนหนึ่งที่มีหน้าที่การเรียนหนังสือและช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน **ชีวิตของเธอก็มีความสุขดี** เธอกล่าวว่าเธอสนิทสนมกับญาติทางฝ่ายแม่ทุกคนเพราะมีบ้านอยู่บริเวณเดียว เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า**ทัศนคติที่มีต่อตัวเองช่วงนั้นเธอก็เป็นเด็กทั่วไป** ชีวิตของเธอไม่มีอะไรแตกต่างกับเพื่อนคนอื่น ๆ

2) ถูกทารุณกรรมทางเพศ

เมื่อหน่อชิตถูกข่มขืน เธอไม่รู้ว่สิ่งทีพ่อทำกับเธอนั้นเป็นสิ่งที่ผิด หรือร้ายแรงแต่อย่างใด แต่เมื่อเธอถูกพ่อกระทำ "เธอรู้สึกถึงความเจ็บปวดทั้งร่างกาย และจิตใจ กลัว ต่อสู้ไม่ได้ ไม่มีใครช่วยได้ร้องให้คนช่วยแล้วแต่ไม่มีใครอยู่ในบ้านเลยจึงได้จำยอมปกปิดเรื่องราวที่เกิดขึ้นเอาไว้ เพราะถูกพ่อข่มขู่ ว่าจะไม่ให้เรียนหนังสือ ไม่กล้าบอกใคร ทนอยู่ร่วมบ้านกับพ่อซึ่งเป็นผู้กระทำตนเอง"

เมื่อเธอรู้ว่ด้ังครรรค์จากหมอ เธอรู้สึกได้ถึงกการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของเธอ เธอต้องเก็บงำความลับอยู่ตลอดเวลา เธอเกิดความเกรงกลัวว่ความลับนั้นจะถูกเปิดเผย เธอกลัวว่แม่ของเธอจะรู้เรื่องและไม่สบายใจ และเกิดปัญหาขึ้นกับพ่อและตัวเธอ รวมทั้งครอบครัวที่เคยสงบสุขก็จะเปลี่ยนไป ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันการเกิดปัญหา และเพื่อความกตัญญูต่อพ่อ เธอจึงได้รักษาความลับเรื่องทีเธอถูกกระทำเอาไว้

3) หลังถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ

ช่วงทีหน่อชิตได้เข้ามาอยู่ทีบ้านพิงใจช่วงแรก ๆ เธอจะไม่เปิดเผยตัวเองมากนัก และจะเงียบไม่คอยชขอบคุณกับใคร เพราะเธอคิดว่าสิ่งทีเธอได้รับนั้นเป็นเรื่องทีร้ายแรงกับตัวเธอมาก จากการทีไม่สามารถอยู่ทีบ้านได้ต้องออกมาอยู่ทีบ้านพัก เธอบอกว่าเธอก็จะร้องไห้ทุกวันเพราะ "ครอบครัวของเธอต้องแตกแยก"

หลังจากนั้นหน่อชิตได้สอบถามคำตาม พรบ.ป.วิอาญา เธอมีความรู้สึกไม่มั่นใจ และยืนยันกับศาลว่ถูกข่มขืนเพียงครั้งเดียวเท่านั้น เนื่องจากว่ เธอรู้สึกถึงความขัดแย้งทีจะต้องให้พ่อของเธอเน้นติดคุก และได้รับโทษ เพราะพ่อก็มีบุญคุณกับเธอ

เมื่อบ้านพักให้ความช่วยเหลือเธอในเบื้องต้นและแม่ต้องการให้เธอกลับไปอยู่บ้านตามเดิม แต่ปรากฏว่เธอไม่สามารถกลับไปได้ ในตอนแรกเธอรู้สึกดีใจมากทีจะได้กลับบ้าน แต่เมื่อกลับไป ก็พบว่าความหวังได้พังทลายลง เมื่อเธอไม่ได้รับการยอมรับให้กลับสู่ชุมชน เธอไม่สามารถเข้าหมู่บ้านได้ เธอมองชีวิตในช่วงนี้ว่เป็นช่วงแห่งความทุกข์ เธอกลับบ้านไม่ได้ รวมทั้งโรงเรียนทีเธอเคยเรียนอยู่ก็ไมให้เธอเข้าเรียนพากันรังเกียจ

กรณีศึกษาที่ 5: อริสา
ถูกระงับโดย ตา ลุง น้ำชาย พระสงฆ์ และเพื่อนบ้าน
ปัจจุบันได้รับการบำบัดฟื้นฟูอยู่ที่สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์

ในกรณีของอริสา จะไม่ค่อยได้เห็นมุมมอง หรือทัศนคติจากตัวของเธอได้มากนักเนื่องจากว่าเธอเป็นเด็กที่อายุน้อยที่สุด (7 ปี) และถูกระงับมาตั้งแต่ยังเด็ก (ประมาณ 3 ปี) แต่จะสังเกตได้จากการที่เธอแสดงออกโดยมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ เช่น เพื่อนในบ้านพัก และเจ้าหน้าที่บ้านพักที่ดูแลเธออยู่

1) ก่อนถูกระงับทำทารุณกรรมทางเพศ

อริสาอาศัยอยู่กับพ่อแม่ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุประมาณ 8 เดือน พ่อและแม่ของอริสาป่วยเป็นโรคเอดส์ แม่ของเธอเป็นหญิงขายบริการทางเพศ จนกระทั่งพ่อได้เสียชีวิตลงเธอก็ได้อยู่ในความดูแลของป้า เธอไม่ได้รับการเอาใจใส่เลี้ยงดูจากครอบครัวเหมือนกับเด็กทั่วไป **“เธอจึงไม่พูดถึงครอบครัวเดิมของเธอโดยเฉพาะแม่”**

2) ถูกระงับทำทารุณกรรมทางเพศ

อริสาถูกระงับทำทารุณกรรมทางเพศจาก ลุง, ตา, ยายเลี้ยง, ญาติ, เพื่อนเล่นในระแวกบ้านเดียวกัน และพระสงฆ์ภายในหมู่บ้าน **อริสาไม่ได้บอกเรื่องราวที่เธอถูกระงับทำให้ใครทราบนอกจากพี่สาว (ญาติที่เป็นผู้ถูกระงับด้วยอีกคนหนึ่ง)**

หลังจากนั้นเรื่องราวถูกเปิดเผย เธอเล่าเรื่องการถูกระงับให้กับเจ้าหน้าที่มูลนิธิรักษ์ไทยฟัง จากนั้นเจ้าหน้าที่จึงได้แจ้งความดำเนินคดีกับผู้กระทำตามที่อริสาได้บอกเล่า อริสามีอาการเจ็บป่วยทางด้านร่างกายอวัยวะเพศมีรอยฉีกขาด ช่องคลอดเป็นรูกว้าง จากผลการตรวจของแพทย์ที่โรงพยาบาล

3) หลังถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ

อริสาได้รับการดูแลจากสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์โดยมูลนิธิรักไทยเป็นผู้ประสานงานมายังสถานสงเคราะห์ เนื่องจากว่า อริสาไม่สามารถกลับไปอยู่ชุมชนเดิมได้ มีความเสี่ยงต่อการถูกกระทำซ้ำ และครอบครัวของเธอเองก็ไม่สามารถเลี้ยงดูเธอได้

แม่ของเธอไม่ยอมรับเธอ เนื่องจากว่า ไม่อยากให้พ่อ (ตาของอริสา) ต้องติดคุก ซึ่งเธอเป็นลูก อริสารู้สึกต่อต้านแม่ของตัวเองที่ไม่รักเธอ และเธอไม่สามารถกลับไปอยู่กับแม่ได้

ส่วนผู้กระทำที่มีความสำคัญกับเธอคือ ตา เธอรู้สึกสงสารตา ถ้าหากว่าเธอขึ้นให้การต่อชั้นศาลตาก็จะต้องติดคุกซึ่งหมายถึงว่าเธอจะไม่มีใครที่จะกลับไปอยู่ด้วย ถึงแม้ว่าเธอจะเป็นผู้กระทำเธอก็ตามอนาคต ครอบครัวและญาติไม่มีใครสามารถดูแลเธอได้ ซึ่งญาติแต่ละคนก็ประสบกับปัญหาต่างๆ เช่น ป้า (พี่สาวของพ่อ) ได้ป่วยเป็นโรคเอดส์ ครอบครัวของน้ามีฐานะยากจน และลูกสาว (พี่สาวของอริสา) ถูกกระทำเหมือนกัน

จากกรณีศึกษาทั้ง 5 คน คือ ขวัญ, หญิง, หน่อธิ, ใจ และอริสา เด็กหญิง ทั้ง 5 คน เป็นเด็กหญิงที่ถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศจากบุคคลภายในครอบครัว การนิยามความหมายของการถูกกระทำทางเพศในปัจจุบันของเธอ พวกเธอได้ผ่านประสบการณ์ของการได้รับความเจ็บปวดในรูปแบบที่แตกต่างกันไป ซึ่งในช่วงที่ถูกกระทำกรณีศึกษาทั้ง 5 ไม่สามารถที่จะต่อสู้ และขัดขืนต่อผู้กระทำได้ จึงได้จำยอมและถูกกระทำเรื่อยมา เช่น ขวัญ ซึ่งเป็นเด็กที่ถูกกระทำจากพี่และพ่อเลี้ยง เธอได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจ เป็นคนเก็บกด และทนอยู่กับพ่อเลี้ยงภายในบ้านเดียวกัน ถูกกระทำระยะเวลายาวนานถึง 9 ปี คนในบ้านโดยเฉพาะแม่ต่างก็ไม่ได้รู้เรื่องราวที่เธอถูกกระทำ

ตารางที่ 2: สรุปการนิยามความหมายของเด็ก

ชื่อ(นามสมมุติ)	ก่อนถูกระทำ	ถูกระทำ	หลังถูกระทำ
ขวัญ	ต้องการการยอมรับจากครอบครัว , สับสนในความสัมพันธ์ของครอบครัว	กลัว , เก็บกด , เครียด , ซ้ำตัวตาย	เก็บกดเรื่องเพศ , ไม่แสดงออก , ครอบครัวไม่สามารถปกป้องได้
หญิง	ก้าวร้าว, ชอบแสดงออก , ครอบครัวแตกแยก	ต่อสู้, ปกป้องตนเองแต่ไม่สำเร็จคนในครอบครัวไม่เชื่อ , ได้รับของตอบแทน	พัฒนาเป็นผู้กระทำ , เสพยาเสพติด , ขายบริการทางเพศ , สร้างครอบครัวใหม่มีความรุนแรงในครอบครัว
ใจ	สับสนในประวัติความเป็นมาของตัวเองเนื่องจากถูกขาย	หลีกเลี่ยงจากพ่อเลี้ยง , ยินยอมขายบริการทางเพศ	ไม่เปิดเผยตนเอง , ครอบครัวไม่สามารถปกป้องได้
หน่อธิ	ไม่รู้สึกแตกต่างจากเด็กคนอื่น	กลัว, ต่อสู้ไม่ได้, ถูกข่มขู่, ได้รับของตอบแทน	ชุมชนไม่ยอมรับ , ตั้งครรภ์
อริสา	ถูกปล่อยปละละเลย อยู่ในครอบครัวที่เสี่ยง	ทำตามสิ่งที่ผู้กระทำบอก เป็นการแสดงความรักต่อผู้กระทำ , ได้รับของตอบแทน	แสดงออกเรื่องเพศ , พัฒนาเป็นผู้กระทำ

จากการมองตัวเองของกรณีศึกษาดังกล่าว เป็นการเข้าใจในตัวเด็กถึงความเป็นตัวตนของกรณีศึกษาที่ถูกหล่อหลอมขึ้นจากมุมมองของตัวเด็กที่ถูกกระทำเท่านั้นเด็กบางคนพร้อมที่จะสู้และเผชิญกับปัญหา แต่ถ้าหากว่าสู้ในทางที่ผิดก็อาจจะทำให้เด็กสู้ไม่สำเร็จ เพราะว่าจะต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมภายนอกด้วยเมื่อกลับออกไปจากบ้านพัก (สรรพสิทธิ์ คุมพ์ประพันธ์, เวทีเสวนางานวิจัยฯ วัน

ที่ 24 สิงหาคม 2547) เช่น กรณีของขวัญตัวเองพร้อมที่จะสู้แต่พอลืมบ้านเจอสภาพแวดล้อม แม่และญาติไม่สามารถปกป้องดูแลเธอได้

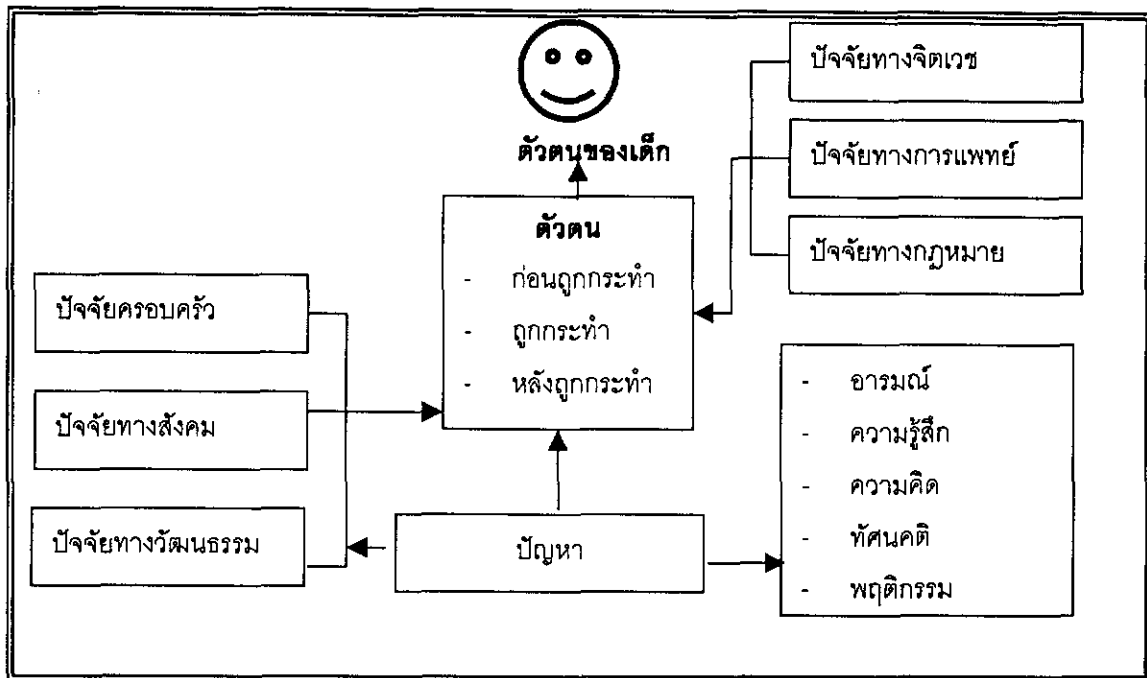
ดังนั้นจึงจะต้องมีการแก้ไขปัญหให้กับเด็กและครอบครัวโดยการที่จะต้องมีการเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็ก โดยมีแนวทาง คือ

2) มุมมองเครือข่ายบ้านพักเด็ก: การช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ

การให้ความช่วยเหลือเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัวของเครือข่ายบ้านพักเด็กจังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 5 แห่ง อันได้แก่ บ้านพักเด็กและครอบครัว (บ้านพิงใจ), สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์, มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์, มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ และมูลนิธิพุทธเกษตร ได้มีรูปแบบในการช่วยเหลือเด็กในระดับปัจเจกบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการช่วยเหลือจากบ้านพัก ต่างก็มี "ตัวตน" ที่แตกต่างกันไป บ้านพักใช้วิธีการโดยการสังเกตจากการแสดงออกของเด็ก เช่น การพูด การเขียน การวาดภาพ การแสดงสีหน้า ท่าทาง พฤติกรรม เช่น ในกรณีของขวัญได้บรรยายความรู้ของตนเองโดยการเขียน ส่วนอริสาจะแสดงตัวตนความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นภาพเขียน เป็นต้น

ตัวตนของเด็กที่ถูกกระทำจะเผชิญปัญหาที่แตกต่างกันไป ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัวแต่จะปรากฏให้เห็นและเปลี่ยนแปลงในการปฏิสัมพันธ์ไปตามรูปแบบต่าง ๆ และตามบริบททางสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ดังนั้นการเข้าถึงตัวตนของเด็กจึงต้องศึกษาถึงปัจจัยที่แวดล้อมตัวเด็ก อันได้แก่ ครอบครัว สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก รวมทั้งศึกษาถึงปัจจัยภายในจิตวิทยาข้อเท็จจริงของการถูกกระทำ และสาเหตุแห่งการถูกกระทำด้วยจึงจะแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของเด็กได้อย่างถูกต้อง

ภาพที่ 8: ตัวตนของเด็ก

2.1) การเข้าถึงอัตลักษณ์เด็กถูกทารุณกรรมทางเพศแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

(1) ระยะก่อนถูกทารุณกรรมทางเพศ

การเข้าถึงเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศในระยะก่อนที่เด็กจะถูกทารุณกรรมทางเพศ หรือตัวตนของเด็กก่อนที่จะถูกกระทำ เป็นการค้นหาข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก และสาเหตุที่ก่อให้เกิดการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก โดยมีปัจจัยที่สำคัญดังนี้ คือ

(1.1) ปัจจัยของเด็ก

คือ ประวัติของเด็ก, บุคลิกภาพ, สถิติปัญญา, พฤติกรรม, ทัศนคติต่อตนเองและผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งจากผลการศึกษาเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศส่วนใหญ่จะมีประวัติความเป็นมาของแต่ละ

คนแตกต่างกันไป สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการที่เด็กตกเป็นผู้ถูกกระทำจากตัวเด็กนั้น เด็กมีลักษณะดังต่อไปนี้เช่น

- เด็กที่มีอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงยาก (Difficult temperament) เด็กจะหงุดหงิดร้องไห้บ่อย นอนหลับยาก เวลาร้องไห้ปลอบโยนได้ยาก ทำให้มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็ก ยกตัวอย่างเช่น กรณีอริสา เธอถูกกระทำในช่วงอายุ 2-3 ปี ซึ่งเด็กในช่วงอายุนี้อยู่ช่วยตัวเองไม่ได้ต้องพึ่งพาผู้อื่น (แพทย์หญิง เบญจพร ปัญญาวยง, 2543) เมื่อเธอร้องไห้ตาและยายเลี้ยงก็มักจะทุบตีเธอเพราะไม่เข้าใจถึงอารมณ์ของเธอ เป็นต้น
- เด็กที่เฉื่อยชา (Passive) เชื่องช้าไม่ตอบสนองทางอารมณ์ต่อพ่อแม่
- เป็นเด็กที่ขี้นมมาก ไม่อยู่นิ่ง ชอบรื้อค้น
- เป็นเด็กที่มีความผิดปกติทั้งร่างกายและจิตใจ เช่น ความพิการทางร่างกาย พัฒนาการช้า ปัญญาอ่อน

(1.2) ปัจจัยครอบครัว

คือ การเลี้ยงดู ประวัติครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลในครอบครัว ซึ่งจากกรณีศึกษาทั้ง 5 ราย มีประวัติครอบครัว และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่มีความแตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมากในการที่ทำให้เด็กตกเป็นผู้ถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ ทั้งนี้เนื่องมาจากบุคคลภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่มีความซับซ้อนกันเกิดจากพ่อแม่ผู้ปกครอง เช่นชีวิตครอบครัวไม่ราบรื่นเกิดการหย่าร้างกัน ในกรณีของขวัญและหญิง เป็นต้น

(1.3) ปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรม

คือ โครงสร้างทางสังคม ชุมชน ประวัติความเป็นมาของชุมชน ซึ่งมีอิทธิพลต่อตัวเด็กและครอบครัว ด้วยเช่นกัน จากผลการศึกษาพบว่า บุคคลภายในชุมชนได้มีการกระทำทารุณกรรมทางเพศกับเด็กด้วย คือ พระสงฆ์ และเพื่อนบ้านของกรณีอริสา เป็นต้น

(2) ระยะที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ : ระยะวิกฤต

ช่วงระยะเวลาที่เด็กถูกทารุณกรรมทางเพศ จากผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่กรณีศึกษาจะถูกกระทำเป็นระยะเวลายาวนานส่งผลให้ตัวตนของเด็กได้รับผลกระทบ ซึ่งจะมีลักษณะอาการเริ่มแรกปรากฏ คือ

(2.1) ลักษณะอาการทางร่างกาย เช่น ความเจ็บป่วยจากการที่เด็กถูกกระทำ ในกรณีของอริสาจะถูกทำร้ายโดยการถูกตีจากตาและยายเลี้ยงทำให้แพทย์เห็นความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก เมื่อตรวจวินิจฉัยแล้วจึงพบว่าอริสาถูกล่วงเกินทางเพศ มีแผลที่อวัยวะเพศฉีกขาด เป็นต้น

(2.2) ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อของเด็กต่อการถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ กลุ่มอาการทางจิตที่มีผลกระทบต่อบุคลิกภาพของเด็กที่เรียกว่า Post-traumatic Stress Disorder (PTSD) และ Flashback เช่น กรณีของขวัญ

(2.3) การเปิดเผย/ไม่เปิดเผย เรื่องราวการถูกทารุณกรรมทางเพศ ในระยะนี้เด็กส่วนใหญ่มักจะปกปิดเรื่องราวที่ตนเองถูกกระทำเนื่องจากผู้กระทำยังอยู่กับตัวเด็ก และเด็กอาจจะถูกข่มขู่ หรือผู้กระทำมีของเป็นรางวัลตอบแทนให้กับเด็ก ในกรณีศึกษาพบว่า เด็กทั้ง 5 จะถูกข่มขู่จากผู้กระทำว่าห้ามบอกใคร เด็กจึงไม่กล้าที่จะเปิดเผยเรื่องราวได้ เช่น กรณีของขวัญได้ปกปิดเรื่องราวการถูกกระทำไว้นานตั้งแต่อายุ 5 ปี ถึง 14 ปี นาน 9 ปี เป็นต้น

(3) ระยะหลังถูกทารุณกรรมทางเพศ

ระยะหลังจากที่เด็กถูกทารุณกรรมทางเพศ เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก ซึ่งทำให้ตัวตนของเด็กเกิดความเปลี่ยนแปลง เด็กจะมีพัฒนาการความสามารถ เลือกรับ หรือปฏิเสธ และการปรับตัวเข้ากับสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กได้เผชิญอยู่จากประสบการณ์ที่ผ่านมา และความต่อเนื่องจากผลกระทบที่เด็กได้รับในระยะวิกฤติ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า เส้นทางของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศมีการเปลี่ยนแปลงไปดังนี้ คือ

(3.1) การเปลี่ยนแปลงตัวตนของเด็ก

- **ทางอารมณ์ เก็บกด เครียด หวาดวิตก**

หลังจากที่เด็กผ่านช่วงวิกฤติอันเป็นสถานการณ์ความรุนแรงที่เด็กได้รับ เช่น การถูกข่มขืน เด็กจะมีความเครียด หวาดวิตกมาก ยากที่จะลืมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่นในกรณีศึกษาทั้ง 5 ราย จะพบว่า เด็กที่ได้รับความรุนแรงจากลักษณะของการกระทำ และระยะเวลาที่ยาวนาน ทำให้เด็กได้มีอารมณ์ที่รุนแรง เก็บกด เครียด และหวาดวิตกมาก กรณีของเด็กทั้ง 5 มีความรู้สึกนี้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะขวัญที่ต้องยอมรับสภาพการถูกละเมิดทางเพศจากบิดาเลี้ยงอย่างเก็บกด ปกปิด ไว้ เพราะบิดาเลี้ยงขู่ว่าจะฆ่าแม่ของเธอ และเธอจะทำให้แม่เดือดร้อน หรือหญิงและหน่อซิกก็เช่นเดียวกัน ฉะนั้นจึงเป็นผลให้เด็กเหล่านี้ถูกกระทำซ้ำแล้วซ้ำเล่า เพราะไม่กล้าบอกใครและไม่มีใครเชื่อ

- **ความรู้สึกผิด หรือ Guilty**

ความรู้สึกผิดคือ การที่เด็กมองตนเองว่าเป็นผู้ที่ทำให้คนอื่น ๆ เดือดร้อน และโทษตนเอง ในกรณีของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศจากกรณีศึกษาทั้ง 5 ราย จะพบว่า เด็กส่วนใหญ่จะรู้สึกผิดในเรื่องของระบบคุณค่าที่ปลูกฝังอยู่ในสังคม ในเรื่องของความกตัญญูที่ปลูกฝังให้คนได้แสดงต่อผู้มีพระคุณซึ่งก็คือบุคคลในครอบครัวเครือญาติ ทั้งนี้เนื่องจากว่า บุคคลภายในครอบครัวนั้นได้ให้ความเลี้ยงดูและขัดเกลาเด็ก

ดังนั้นการที่เด็กได้เปิดเผยเรื่องราวที่เธอถูกกระทำให้กับบุคคลอื่น ๆ ให้ได้ทราบนั้นถือได้ว่าเป็นการไม่กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และแสดงว่าไม่รักผู้กระทำซึ่งเป็นบุคคลในเครือญาติ

ความรู้สึกผิดนี้จะป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กไม่เปิดเผยเรื่องราวการถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศได้ง่ายนัก โดยเฉพาะกับผู้กระทำซึ่งเป็นบุคคลภายในครอบครัว เนื่องจากต้องการปกป้องคนที่ตนเองรักพร้อมทั้งแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ถึงแม้ว่าผู้มีพระคุณคนนั้นจะเป็นผู้กระทำทารุณกรรมทางเพศกับเด็กก็ตาม

จากกรณีศึกษาทั้ง 5 คน มีความรู้สึกผิดที่ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับความลับสนของแต่ละคน บางคนมีมาก และบางคนมีน้อย ยกตัวอย่างเช่น

กรณีของ **"ขวัญ"** ที่ถูกพี่ชาย และพ่อเลี้ยงข่มขืน เธอจะมีความรู้สึกผิดต่อตนเองอย่างมาก ทั้งนี้เพราะพี่ชายและพ่อเลี้ยงต่างก็มีบุญคุณกับเธอ โดยเฉพาะพ่อเลี้ยงที่เป็นผู้สร้างความรู้สึกให้เธอได้มีความอบอุ่นเป็นตัวแทนพ่อจริง ๆ ของเธอ เมื่อพ่อเลี้ยงถูกจับกุมและติดคุกขวัญพยายามที่จะทำร้ายตัวเองเพราะไม่มีใครที่จะเลี้ยงดูเธอและแม่อีก ลำพังแม่ตัวคนเดียวก็ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และแม่อีกรักพ่อเลี้ยงมาก ดังนั้นเธอจึงโทษตัวเองว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ครอบครัวต้องแตกแยกไปอยู่คนละที่ ส่วนตัวเธอก็จะต้องมาอยู่ที่บ้านพัก เป็นต้น

แต่เมื่อเปรียบเทียบกับ กรณีของหน่อขี้ที่ถูกพ่อข่มขืน จนกระทั่งเธอได้ตั้งครรภ์ หน่อขี้ก็มีความรู้สึกผิด ที่ทำให้ครอบครัวต้องแตกแยก แต่เธอก็ไม่คิดที่จะทำร้ายตัวเอง แต่รู้สึกผิดกับแม่ที่ตนเองนั้นไปมีความสัมพันธ์กับพ่อ และเมื่อนอนหลับก็จะฝันร้าย ฝันว่าตัวเองนั้นถูกแม่ตีเมื่อแม่รู้ความจริงว่าตนเองมีเพศสัมพันธ์กับพ่อ เป็นต้น

กรณีอริสา ก็มีความรู้สึกผิด ที่เมื่อเธอขึ้นให้ปากคำต่อศาล เธอได้พูดกับเจ้าหน้าที่ของบ้านพัก เมื่อเห็นภาพตาถูกล้ามโซ่ เธอรู้สึกสงสาร และตั้งคำถามกับเจ้าหน้าที่ว่า "ถ้าหนูบอกว่าตาทำหนู ตาก็จะต้องติดคุกนะสิ"

• การพัฒนาจากผู้ถูกกระทำเป็นผู้กระทำ

เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศบางคนพัฒนาตัวตนกลายเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมทางเพศในลักษณะเป็นผู้กระทำ ซึ่งจากลักษณะพัฒนาการดังกล่าวเป็นผลเชื่อมโยงให้เกิดผลกระทบสังคมต่าง ๆ ตามมาได้

จากกรณีศึกษาทั้ง 5 ราย มีการแสดงออกในเรื่องเพศ มีพลังทางเพศ หรือ Sexual force ที่ชัดเจน โดยมีความสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลอื่น ๆ เด็กมีมุมมองเรื่องเพศที่เบี่ยงเบนไปจากสังคมที่คาดหวังไว้ว่าจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ดังนี้คือ

ก. มีพฤติกรรมเลียนแบบในเรื่องเพศ

การมีพฤติกรรมเลียนแบบในเรื่องเพศ คือ การพัฒนาการทางเพศไม่สอดคล้องกับวุฒิภาวะ เช่น เด็กที่แสดงพฤติกรรมทางเพศตั้งแต่อายุน้อยต่ำกว่าวัยเจริญพันธุ์ซึ่งยังไม่มีฮอร์โมนทางเพศ แสดงว่าเด็กเคยมีประสบการณ์ทางเพศมาก่อน (สรพสิทธิ์ คุมพ์ประพันธ์, เวทีเสวนางานวิจัยฯ วันที่ 24 สิงหาคม 2547) เช่นในกรณีของ “อริสา” เธอได้พัฒนาเป็นผู้กระทำด้วยเช่นกัน แต่มุมมองเรื่องเพศของเธอยังไม่มีความชัดเจนนัก เพราะเธอยังอายุเพียง 7 ปี แต่จะสังเกตได้ในพฤติกรรมที่เธอแสดงออกกับบุคคลรอบข้าง ขณะที่เธออยู่ในบ้านพักเด็ก (สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์) ก็จะพบว่าเธอแสดงพฤติกรรมการร่วมเพศกับเด็กชาย ซึ่งนอนในห้องพักเดียวกัน จนกระทั่งเจ้าหน้าที่ได้พบเห็นและแยกตัวเธอออกมาไม่ให้อยู่ร่วมกัน จากการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวของอริสา เป็นผลมาจากการที่เธอได้ถูกกระทำมาจากบุคคลหลาย ๆ คน จนทำให้เธอเกิดการเรียนรู้ที่จะแสดงความรัก แสดงความเป็นเพื่อนกับทุกคนโดยการแสดงออกทางเพศอย่างที่เราถูกกระทำมาก่อน

ข. เข้าสู่การค้าประเวณีหรือถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ

ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีของ “หญิง” หญิงได้พัฒนามาเป็นผู้กระทำ โดยหลังจากที่อาและพ่อได้กระทำทารุณกรรมทางเพศกับเธอแล้ว เธอก็ได้ไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพื่อนชาย และขายบริการทางเพศ ซึ่ง Sex สำหรับเธอนั้น เธอได้มองว่า จากการที่เธอตัดสินใจไปมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนั้นเธอก็คิดที่จะประจบตัวเอง แต่ไม่ได้ประจบคนรอบข้าง เมื่อเธอขายบริการเธอก็ได้เงิน และเธอก็รู้จักที่จะป้องกันตนเอง ดังนั้นทำให้หญิงมีประสบการณ์ทางเพศและค่านิยมทางเพศที่ผิด

ดังนั้น การที่จะเข้าไปช่วยเหลือเด็กได้ก็จำเป็นที่จะต้องเข้าใจทัศนคติของคนภายในสังคมต่อปัญหาเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศด้วย พร้อมทั้งการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้กับเด็ก จึงจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่คำนึงถึงเรื่องส่วนบุคคลซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างของตัวตนของเด็ก การที่เด็กคิดว่าตัวเองแตกต่างจากคนอื่นคือการที่คิดว่าตัวเองผิดปกติซึ่งทำให้เด็กเกิดการไม่ยอมรับตัวเองและไม่กล้าเผชิญปัญหาเมื่อออกไปอยู่ข้างนอกบ้านพัก

จากการถูกกระทำและพัฒนามาเป็นผู้กระทำดังกล่าวเป็นตัวหล่อหลอมความเป็น “ตัวตน” ของเด็ก ดังนั้น ประเด็นที่น่าสนใจต่อความเป็น “ตัวตน” ของเด็กหลังจากที่พวกเขาถูกกระทำทางเพศ

มาแล้ว ผลยังมีต่อในระยะยาว คือมีผลต่อความเป็นอยู่ของพวกเธอและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหลังการได้รับความช่วยเหลือจากบ้านพัก ซึ่ง พบว่า มีมุมมองทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อตัวตนของเด็กสามารถทำให้เด็กเกิดความเปลี่ยนแปลงไป คือ

3) มุมมองทางสังคมต่อเรื่องเพศ

(1) ทศนคติของสังคมต่อเรื่องเพศ

ทศนคติของสังคมที่มีต่อปัญหาเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศ มีอิทธิพลต่อตัวเด็กและครอบครัวเป็นอย่างมาก ต่อการนำเด็กคืนสู่สังคม อันเนื่องมาจากว่า การที่เด็กได้รับความช่วยเหลือจากบ้านพักแล้ว กลับพบว่า เด็กไม่สามารถกลับไปอยู่ที่บ้านและชุมชนได้ เนื่องจากว่าคนในชุมชนไม่ยอมรับ

ด้านผลกระทบที่มีต่อตัวเด็ก

เด็กที่ได้รับการช่วยเหลือจากบ้านพักในระยะสั้นแล้ว เมื่อบ้านพักเตรียมความพร้อมในการนำเด็กคืนสู่สังคม กลับพบว่า ปัจจัยสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ ทศนคติของคนในสังคมที่เด็กได้อาศัยอยู่ มีอิทธิพลอย่างมากที่ทำให้เด็กไม่สามารถคืนสู่สังคมได้

ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีศึกษา คือหน่อชี่ซึ่งเป็นเด็กชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง จะพบว่า การที่หน่อชี่ไม่สามารถกลับคืนสู่ชุมชนได้หลังจากที่บ้านพักได้ให้ความช่วยเหลือในระยะสั้นแล้ว ผลกระทบที่เธอได้รับตามมา คือ ชุมชนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงภายในหมู่บ้านต่างก็ไม่ยอมรับตัวตนของหน่อชี่ที่เธอได้มีความสัมพันธ์ทางเพศกับพ่อ คนในชุมชนถือว่าเป็นความผิดที่ร้ายแรง ผิดต่อผีของหมู่บ้าน และกล่าวหาว่าเธอมีสามีคนเดียวกับแม่ของเธอ เธอจึงเป็นตัวชืดที่จะนำพาความเสียหายมาสู่คนในหมู่บ้านได้

ชุมชนกะเหรี่ยงได้มีข้อห้ามที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติตนของคนหนุ่มสาว เช่น ในกรณีเรื่องชู้สาว หากใครฝ่าฝืนหรือกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว จะต้องมีการพิจารณาโทษถึงที่สุด เช่น การปรับไหม การเลี้ยงผีเพื่อการขอขมาลาโทษ ต่อผีเจ้าบรรพบุรุษ

เรื่องชู้สาวจะเป็นสาเหตุให้หมู่บ้านกะเหรี่ยงจะประสบกับความชั่วร้าย หายนะ ความฉิบหาย ความเจ็บไข้ได้ป่วยและความตายจะมาเยือนทั้งหมู่บ้าน หรือสมาชิกคนใดคนหนึ่งในรอบครานั้น หรือแม้แต่ความโชคร้ายต่อการผลิตพืชผลที่ไม่สมบูรณ์ และความแห้งแล้งจะมาเยือนอีกด้วย

ครอบครัวของเธอได้พยายามช่วยเธอโดยการที่ให้นั่นแก่ "ซิด" โดยการทำพิธีขอขมาผี ทำพิธีล้างบาปให้กับเธอ โดยการนำอาหารไปเลี้ยงผีที่ต้นไม้ประจำตระกูล และประจำชุมชนแล้ว และเธอก็ได้นำน้ำมัน และส้มป่อย ไปขอขมาสมาชิกภายในชุมชนแล้ว โดยการนำไปกราบขอขมาชาวบ้านในหมู่บ้านทุกหลังคาเรือน แต่ก็ยังไม่ได้รับการอนุญาตให้กลับเข้าไปอยู่ในหมู่บ้านได้ เธอจึงได้ไปอยู่กับป้าซึ่งอยู่อีกหมู่บ้านหนึ่ง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การที่หน่อซิไม่ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมากต่อการคืนสู่ชุมชนของเธอ ถึงแม้ว่าเธอจะได้รับการช่วยเหลือจากหลาย ๆ ฝ่ายตั้งแต่บ้านพักเด็ก และครอบครัว โดยเฉพาะแม่และญาติ ๆ ต่างก็ใช้กลไกเกี่ยวกับพิธีกรรมของชุมชนแล้ว แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ และไม่ให้หน่อซิกลับเข้าสู่ชุมชน

สาเหตุที่ทำให้เธอไม่สามารถกลับไปอยู่ที่บ้านในขณะนี้ได้ ก็คือ การล่วงละเมิดเด็กในชุมชนนี้เป็นกรณีแรกที่พบเห็นและมีความรุนแรงเนื่องจากว่าพ่อซึ่งเป็นบุคคลภายในครอบครัวผู้กระทำความกระทั้งหน่อซิได้ตั้งครรภ์ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเหตุการณ์ความสัมพันธ์ทางเพศจะเกิดจากความสัมพันธ์เชิงชู้สาวของคนภายในชุมชนมากกว่า ผู้ที่ละเมิดกฎข้อห้ามของชุมชน ก็จะทำการขอขมาเพื่อเป็นการไถ่โทษ และทำพิธีแต่งงานกันให้ถูกต้อง

นอกจากนี้สาเหตุอีกประการหนึ่ง ยังพบว่า ผู้มีอิทธิพล ซึ่งได้แก่ "พ่อเฒ่า" ที่เป็นผู้นำภายในหมู่บ้านที่มีความเชื่อในการที่จะไม่ให้เด็กอยู่ในหมู่บ้านเพราะเด็กเป็นตัวอันตราย จะนำพาความ "ซิด" มาให้ก็ไม่สามารถเข้าไปจัดการได้ เพราะคนในชุมชนต่างให้ความเคารพและเชื่อถือเชื่อฟัง คนในชุมชนเกรงกลัวต่ออิทธิพลดังกล่าว ไม่สามารถที่จะขัดแย้งได้ เป็นต้น จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กไม่สามารถกลับไปอยู่ในชุมชน เพราะคนในชุมชนมีความคิดเห็นในทิศทางที่คล้อยตามผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้าน

ด้านการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก

เมื่อหน่อซิไม่สามารถกลับคืนสู่ชุมชนได้ ทางครอบครัวเครือข่ายได้เข้าไปปรึกษาเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ เจ้าหน้าที่จากศูนย์สงเคราะห์ชาวเขา เจ้าหน้าที่แนะนำให้เธอออกไปจากชุมชนในระยะหนึ่งก่อน และหาทางออกให้เธอโดยให้เธอได้รับการบำบัดต่อหลังจากที่อยู่บ้านพึงใจ แล้วให้นั่นไปบวชเป็นชีพรามณ์ ในสำนักชีแห่งหนึ่ง ซึ่งได้ให้กำลังใจเธอว่าจะเป็นการแก้ "ซิด" อีกอย่างหนึ่ง และตอบสนองให้เธอได้เรียนหนังสือต่อไป และช่วยให้เธอได้ลดความรู้สึกผิด ไม่มีความผิดติดตัว

ในระหว่างที่เธอได้รับการบำบัดบวชชื้ออยู่ที่สำนักชีพราหมณ์นั้น เจ้าหน้าที่ได้เข้าไปจัดการให้คนในชุมชนได้รับรู้ถึงความเป็นจริงที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยว่า การที่จะมองว่าหน่อชิตเป็นเด็กที่ผิดนั้น ไม่ใช่เป็นความผิดของหน่อชิต แต่หน่อชิตนั้นได้ตกเป็นเหยื่อและเป็นผู้ถูกกระทำควรที่จะได้รับการปกป้องช่วยเหลือ จากคนในชุมชน

เจ้าหน้าที่ใช้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในการเข้าไปช่วยเหลือให้หน่อชิตกลับคืนสู่ชุมชน เช่น เข้าไปชี้แจงกับครูที่โรงเรียนว่าหน่อชิตควรจะกลับเข้าไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนได้เพราะหน่อชิตไม่มีความผิดและไม่ได้ทำให้คนในชุมชนต้องประสบกับปัญหาความเดือดร้อนต้องประสบกับความหายนะ หรือว่าพืชผลผลิตมีความแห้งแล้งแต่ประการใด พยายามให้ครูซึ่งมีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชนชี้แจงกับชาวบ้านให้เข้าใจ และช่วยเหลือหน่อชิตและครอบครัวต่อไป ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนทัศนคติของคนในชุมชนเสียใหม่เกี่ยวกับการมองคนที่ตกเป็นผู้ถูกกระทำ

ส่วนการเข้าไปจัดการกับผู้มีอิทธิพลนั้น ไม่ต้องเข้าไปจัดการเนื่องจากว่า พ่อเฒ่าแก่มาแล้วและไม่สามารถถูกเดินไปไหนมาไหนได้ พ่อเฒ่าก็ไม่รับรู้ถึงเหตุการณ์หลังจากนั้นว่าหน่อชิตได้กลับมาอยู่ที่บ้านแล้ว รวมทั้งคนในชุมชนบางกลุ่มเริ่มเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับหน่อชิตและครอบครัวมากขึ้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การทำการช่วยเหลือเด็กให้คืนสู่ชุมชนนั้น เป็นการแก้ไขปัญหาในระยะยาว ซึ่งจะต้องอาศัยระยะเวลา และการร่วมมือกันของหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

(2) ทัศนคติของสังคมต่อความคาดหวังของครอบครัว

ในงานของ นิวัต (2541) เรื่อง "ชุมชนการค้าประเวณี" ค้นพบว่า การเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีของหญิงสาว เกี่ยวข้องโดยมีนัยยะสำคัญกับความคาดหวังของครอบครัวต่อบทบาทของลูกสาว ในการเป็นผู้รับผิดชอบต่อความอยู่รอดอย่างต่อเนื่องของครอบครัว กล่าวคือ ภายใต้อุดมการณ์ "ผีบุญ" มีการจัดวางความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังของครอบครัวต่อหน้าที่ของลูกสาว ด้วยการตีความ "ความเป็นลูกสาว" ว่าลูกสาวเป็นเสมือนปัจจัยการผลิตของครอบครัว ภายใต้ความสัมพันธ์ในระบบครอบครัว เครือญาติ ซึ่งเพศและร่างกายของลูกสาว ถูกคาดหวังว่าจะใช้ไปในการขายเครือข่ายความสัมพันธ์ทางแรงงานเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความอยู่รอดอย่างต่อเนื่องของครอบครัว (นิวัต , 2541 : 287)

ในกรณีของโจ ซึ่งเป็นเด็กสาวเขาเผ่าเมี่ยน ถูกพ่อล่วงละเมิดทางเพศก่อนและหลังจากนั้นเมื่อพ่อเสียชีวิต แม่และพี่สาวได้พาเธอให้ไปขายบริการทางเพศ จะพบว่า สาเหตุที่เธอเข้าสู่กระบวนการ

ขายบริการทางเพศนั้นส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งในสังคม อีวเมียนปัจจุบัน จากการศึกษาของ วิสุทธิ เหล็กสมบุญ เรื่อง “การสร้างความหมายว่าด้วยเครื่องประดับและครอบครัวในเครือข่ายทางสังคมของผู้หญิงอีวเมียน (เย้า) ภายใต้วิถีการผลิตเชิงพาณิชย์และระบบสังคมที่ให้อำนาจผู้ชายเป็นใหญ่: กรณีศึกษาแม่ค้าชาวอีวเมียนในตลาดแห่งหนึ่งของชุมชนเมืองเชียงใหม่ พบว่า มีกลไกทางสังคมวัฒนธรรมหลายประการที่คอยช่วยพยุงผู้หญิงไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ขายมากจนอยู่ไม่ได้ และเป็นกลไกที่มีลักษณะเฉพาะในสังคมอีวเมียน เช่น การให้อิสระค่อนข้างมากแก่หญิงและชาย ในการเลือกคู่ครอง การไม่ยึดถือเรื่องพรหมจรรย์ของผู้หญิง มากเกินกว่าว่าคุณสมบัติในการทำงานและนิสัยใจคอของพวกเธอ แม้ว่าอีวเมียนจะยังคงมีระบบสังคมที่ผู้ชายมีอำนาจเป็นใหญ่เพศชายยังถูกถือว่าเป็นเพศของผู้นำและผู้มีความเข้มแข็ง , มีความรับผิดชอบต่อการดำรงเผ่าพันธุ์และสืบตระกูล (ถือผี) เป็นเพศที่มีอำนาจตามธรรมชาติ และอำนาจที่สังคมมอบได้อย่างชอบธรรม แต่ระบบคุณค่าเหล่านี้ได้ถูกสั่นคลอนโดยอำนาจของความรู้สมัยใหม่ และศักยภาพในการยืนหยัดของพวกเธอ ภายใต้เงื่อนไขการผลิตแบบใหม่ ที่เธอพยายามปรับตัวเพื่อให้ตัวเองและครอบครัวอยู่รอด (วิสุทธิ เหล็กสมบุญ , 2544)

กรณีศึกษา คือ ใจ อาจเป็นไปได้ว่า ภายใต้สังคมวัฒนธรรมของชาวอีวเมียนมีความเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วิถีการผลิตแบบใหม่ การที่เธอขายบริการทางเพศ ซึ่งแม่และพี่สาวซึ่งเป็นผู้หญิงได้ปราศจากการควบคุมจากพ่อ และคนในชุมชน ทำให้ครอบครัวต้องปรับตัวเพื่อให้ตัวเองนั้นอยู่รอด โดยเริ่มที่พี่สาวไปขายบริการก่อน จากนั้นจึงได้ให้ใจนั้นขายบริการตาม เป็นต้น

ด้านการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก

ขณะนี้ใจยังคงได้รับการบำบัดฟื้นฟูอยู่ที่บ้านพัก การช่วยเหลือใจ นั้นสามารถทำได้โดย ต้องเริ่มต้นที่ตัวใจ โดยการพาใจไปพบนักจิตวิทยาในการที่ให้อ่อนนั้นเปิดเผยตนเองมากขึ้น หลังจากนั้นจึงได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติของเธอต่อเรื่องการเรียนเพื่ออนาคตของเธอ และเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับใจให้มากขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้ในสภาพแวดล้อมข้างนอก

จากนั้นบ้านพัก ก็ควรที่จะเข้าถึงครอบครัวของใจ โดยเฉพาะแม่ซึ่งเป็นบุคคลที่ ใจรัก ป้องกันการเกิดการถูกกระทำซ้ำ เพราะเนื่องจากว่าแม่อาจจะให้ใจกลับไปขายบริการทางเพศอีก

หลังจากนั้นเมื่อใจ จะกลับคืนสู่ชุมชน ก็จะต้องมีการค้นหาว่ามี ชุมชนของใจนั้นยังมีพิธีกรรมหรือว่าประเพณีอะไรบ้างในการที่จะเป็นกลไกทางด้านวัฒนธรรมโดยที่ไม่ให้ใจนั้นถูกประทับตราว่า

เคยถูกล่วงเกินทางเพศและเป็นหญิงขายบริการมาก่อน เหมือนกับกรณีของหน่อชี่ ที่พยายามจะให้หน่อชี่ชำระล้างบาป ล้างรอยมลทินที่เกิดขึ้นกับตัวเธอ ก่อนคืนสู่ชุมชน เป็นต้น

(3.2) การเปลี่ยนแปลงตัวตนของเด็กในกระบวนการช่วยเหลือ

ปัจจัยภายนอกที่เข้ามามีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงตัวตนของเด็กในกระบวนการช่วยเหลือ มีดังต่อไปนี้คือ

1. การช่วยเหลือคุ้มครองเด็ก

เมื่อเด็กร้องขอหรือเปิดเผยเรื่องราวข้อเท็จจริงเป็นการเข้าไปแทรกแซง และจัดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครอบครัวใหม่ กระบวนการช่วยเหลือคุ้มครองจะเป็นกลไกของกฎหมาย วิธีการทางการแพทย์และสังคมสงเคราะห์ในการสืบค้นข้อเท็จจริงของการถูกทารุณกรรม การดำเนินการของครูพยาบาล องค์กรพัฒนาเอกชนและหน่วยคุ้มครองเด็ก (ศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็กจังหวัดเชียงใหม่) ที่มีการช่วยเหลือเบื้องต้นกับเด็กทั้ง 5 คน อย่างทันท่วงที มีผลดีต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์เด็กไปสู่ความเชื่อใจและไว้วางใจและรักษาบำบัดฟื้นฟูเด็กในระยะยาว

2. การแยกเด็กจากครอบครัว

การจัดพื้นที่ให้เด็กอยู่อย่างปลอดภัยจากการถูกกระทำซ้ำโดยบุคคลในครอบครัวเป็นกระบวนการดำเนินการทางกฎหมาย ก็ต้องดำเนินการไปพร้อมกัน ๆ ทั้งนี้การแยกเด็กเพื่อการประเมินและเพื่อสืบค้นข้อเท็จจริงและสาเหตุของปัญหาโดยทีมสหวิชาชีพทำให้เป็นการแก้ไขปัญหในระยะยาวอย่างถูกต้องและอย่างบูรณาการครบวงจร แต่อย่างไรก็ตามกระบวนการคุ้มครองย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์และก่อให้เกิดความรู้สึกสับสนให้กับเด็ก เช่น กรณีของขวัญและใจที่จะต้องการกลับไปอยู่กับแม่ แม้จะรู้ว่าแม่ไม่สามารถปกป้องได้ก็ตาม

3. การดูแลเด็กของบ้านพัก

บ้านพักเด็กกลายเป็นพื้นที่ใหม่ เป็นสิ่งที่เด็กและครอบครัวที่ถูกทารุณกรรมทางเพศต้องยอมรับและเลือกที่จะรับเพื่อแก้ปัญหาวิกฤติในความสัมพันธ์ที่ผิดปกติในครอบครัว

เพราะฉะนั้น บทบาทของเครือข่ายบ้านพักเด็กในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศเพศโดยบุคคลในครอบครัว จึงจำเป็นที่จะต้องมีการเข้าถึงอัตลักษณ์เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ โดยการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็ก ซึ่งยึดหลัก “เด็ก” ในฐานะที่เด็กเป็นศูนย์กลางของการช่วยเหลือ ซึ่งจะต้องอาศัยองค์ประกอบในการเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็ก คือ

2.2) องค์ประกอบในการเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ

ผลการศึกษาพบว่า ในกรณีของบ้านพักนั้นการที่จะเข้าถึงตัวเด็กได้นั้น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต่างมีบทบาทสำคัญในการที่จะเข้าถึงตัวเด็กซึ่งจะต้องอาศัยความสามารถ ในการเข้าถึง คือ

1. การสร้างสัมพันธภาพ โดยจะต้องมีความสามารถดังนี้คือ

- สร้างสัมพันธภาพกับเด็กและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีลักษณะแตกต่างกันไปได้
- สร้างสัมพันธภาพกับเด็กและบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยที่มีลักษณะเป็นมิตรกับทุกคน เปิดเผยความรู้สึกและมีการแสดงความคิดเห็น ต่อบุคคลเหล่านั้นได้

2. การค้นหาและรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริง เจ้าหน้าที่สามารถรวบรวมข้อมูลโดยมีวิธีการต่าง ๆ ดังนี้คือ

- การสัมภาษณ์ ได้แก่ ความสามารถในการฟัง การตั้งคำถาม การพูด การแปลความหมาย เป็นต้น
- การสังเกต ได้แก่ ความสามารถที่จะสังเกต ทั้งภาษาท่าทาง และภาษาพูดต่าง ๆ
- การจดบันทึก ได้แก่ ความสามารถในการพรรณนาคุณลักษณะของเด็ก สภาพแวดล้อม และสภาพปัญหาได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง ตรงความเป็นจริง และตัดสินใจได้ว่าควรบันทึกข้อมูลประเภทใด ในเวลาใดที่เหมาะสม

- การเยี่ยมบ้าน ได้แก่ ความสามารถในการระบุสถานที่ตั้ง สภาพแวดล้อมของบ้าน หรือชุมชนของเด็กได้ สามารถจัดทำแผนที่บ้านหรือชุมชน และสามารถไปเยี่ยมบ้าน หรือชุมชนของเด็กได้
- การหาข้อมูลเอกสาร ได้แก่ ความสามารถในการเลือกใช้ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และระบุวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์ข้อมูลนั้น ๆ ได้
- การหาข้อมูลจากบุคคล กลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความสามารถในการหาข้อมูลจากบุคคล กลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ และระบุวัตถุประสงค์ได้

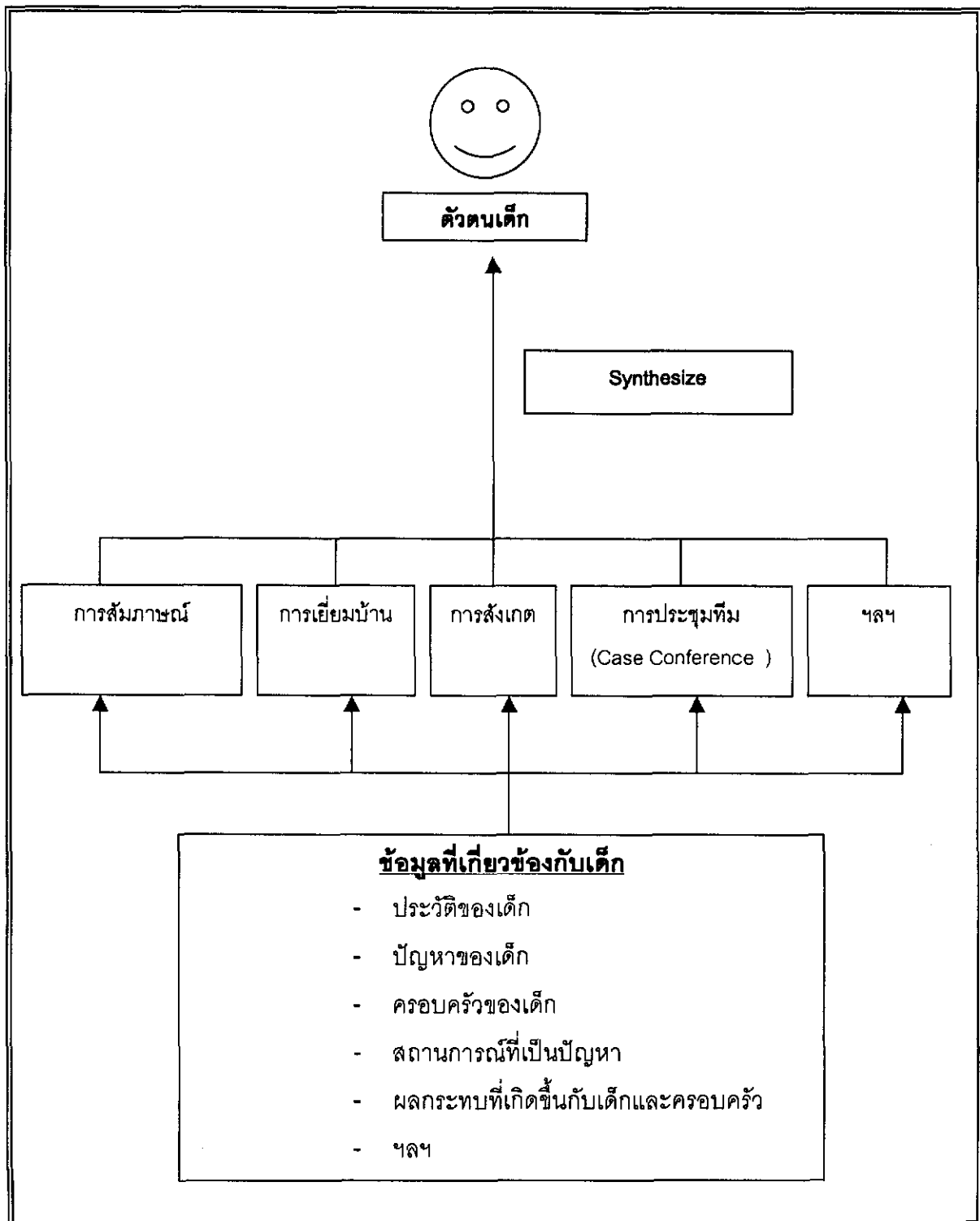
3. **การประเมินปัญหา** โดยจะต้องมีความสามารถดังนี้

- ความสามารถในการประเมินแง่มุมของสภาพปัญหา ทั้งทางจิตวิทยา สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ความสามารถในการนำความรู้ทางสังคมและศาสตร์ต่าง ๆ มาวิเคราะห์ความซับซ้อนของปัญหาที่เชื่อมโยงหลายระดับกับระบบสภาพแวดล้อมของผู้รับบริการตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ถึงชุมชนของเด็กได้

4. **การวางแผน** เจ้าหน้าที่สามารถกำหนดแนวทางการช่วยเหลือที่มีความเป็นไปได้ร่วมกับผู้รับบริการในด้านวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือทรัพยากรที่จะใช้ วิธีการให้ความช่วยเหลือ และระยะเวลาต่าง ๆ

5. **การปฏิบัติงาน** ลงมือปฏิบัติงานได้จริงกับเด็ก ครอบครัว และชุมชน

ภาพที่ 9: การเข้าถึงตัวตนเด็ก

ตารางที่ 3 : ผลประกอบประกอบในการช่วยเหลือเด็ก

เด็ก	หน่วยงาน	ทีมงาน	วิธีการ /เครื่องมือ	ข้อมูล
<u>ด้านร่างกาย</u>	• โรงพยาบาล • สถานีอนามัย • โรงเรียน	• แพทย์ • พยาบาล • สูติแพทย์ • นิติเวช • กุมารแพทย์ - ฯลฯ	• เอกสารสำคัญ • การสัมภาษณ์ • สังเกต • การวินิจฉัย • การรักษา • Conference Case	• ประวัติ • อาการเจ็บป่วย • พัฒนาการทางด้านร่างกาย • บันทึกสุขภาพของโรงเรียน • ฯลฯ
<u>ด้านจิตใจ</u>	• โรงพยาบาล • โรงเรียน • บ้านพักเด็ก	• จิตแพทย์ • จิตเวช • นักจิตวิทยา • นักกิจกรรมบำบัด • พยาบาลจิตเวช • นักสังคมสงเคราะห์ • พี่เลี้ยง • ครู ฯลฯ	• เอกสารสำคัญ • การสัมภาษณ์ • สังเกต • การทำ Test • การบำบัด • Conference Case	• ประวัติ • พัฒนาการทางด้านอารมณ์ความรู้สึกจิตใจ • พฤติกรรมที่เด็กแสดงออก • ฯลฯ

ด้านสังคม	• บ้านพักเด็ก • ครอบครัว • ชุมชน • โรงเรียน • สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ • กฎหมาย • วัฒนธรรม • มूलนิธิต่าง ๆ • NGO • วัด • สำนักปฏิบัติธรรม	• นักสังคมสงเคราะห์ • นักจิตวิทยา • ตำรวจ • อัยการ • นักวิชาการ • ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม • ผู้นำชุมชน • ล่าม • ครู • ฯลฯ	• เอกสารสำคัญ • การสัมภาษณ์ • สังเกต • การเยี่ยมบ้าน • Conference	• ประวัติ • การคุ้มครองเด็กและครอบครัว • การดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็ก • ฯลฯ
------------------	--	---	---	--

2. การศึกษากระบวนการช่วยเหลือของบ้านพักในการช่วยเหลือเด็กที่ถูก ทารุณกรรมทางเพศ

2.1) ประเภทของบ้านพัก

จากการศึกษากระบวนการช่วยเหลือ บำบัดฟื้นฟูเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัว เพื่อการศึกษาการจัดองค์กร วิธีการของบ้านพักรวมถึงและปัญหาอุปสรรคของบ้านพักในการดูแลเด็กที่ถูกทารุณกรรม เพื่อนำมาสู่การตอบคำถามของงานวิจัยที่ว่า บ้านพักมีกระบวนการทำงานที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของเด็กหรือไม่ อย่างไร และจากการศึกษาคำนิยามของคำว่า บ้านพัก หรือสถานดูแลเด็กจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พ.ร.บ. คุ่มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หมวดที่ 6 มาตราที่ 51 – 62 พบว่าได้แยกบ้านพักออกเป็น 5 ประเภท ซึ่งเมื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับบ้านพักเด็ก 5 บ้านพัก จึงมีลักษณะดังนี้คือ

1. **สถานรับเลี้ยงเด็ก** หมายความว่า สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กที่มีอายุไม่เกิน หกปี บริบูรณ์ และมีจำนวนตั้งแต่ หกคนขึ้นไป ซึ่งเด็กไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการ สถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ทั้งนี้ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียนของรัฐและเอกชน

2. **สถานแรกรับ** หมายความว่า สถานที่รับเด็กไว้อุปการะเป็นการชั่วคราวเพื่อการสืบเสาะและพินิจเด็กและครอบครัวเพื่อกำหนดแนวทางในการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กให้เหมาะสมแก่เด็กแต่ละรายเช่น บ้านพักเด็กและครอบครัว(บ้านพิงใจ), สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์, มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ และมูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์

3. **สถานสงเคราะห์** หมายความว่า สถานที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์ซึ่งมีตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป เช่นสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์

4. **สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ** หมายความว่า สถานที่ให้การศึกษา อบรม ฝึกอาชีพ เพื่อแก้ไขความประพฤติ บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ

5. **สถานพัฒนาและฟื้นฟู** หมายความว่า สถานที่โรงเรียนสถาบันหรือศูนย์ที่จัดขึ้น เพื่อให้การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกายจิตใจ ตลอดจนการศึกษา เน้นแนว และการฝึก

อบรมอาชีพ แก่เด็กที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเป็นกรณีพิเศษ เช่น บ้านพักของมูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ มูลนิธิพุทธเกษตร และมูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์

ดังนั้น จากผลการศึกษาบ้านพักทั้ง 5 แห่งพบว่า

ประเภทของบ้านพักเด็ก		
1. บ้านพักเด็กและครอบครัว	→	สถานแรกรับ
2. สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์	→	สถานแรกรับ , สถานสงเคราะห์
3. มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่	→	สถานแรกรับ , สถานพัฒนาและฟื้นฟู
4. มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์	→	สถานแรกรับ , สถานพัฒนาและฟื้นฟู
5. มูลนิธิพุทธเกษตร	→	สถานพัฒนาและฟื้นฟู

2.2) การดำเนินงานและการกิจของบ้านพัก

จากการศึกษาการจัดองค์กรของบ้านพักเด็กที่ถูกละเมิดทั้ง 5 บ้านของเครือข่ายบ้านพักเด็กสามารถประเมินการดำเนินงานของบ้านพักเด็กอยู่ในลักษณะดังนี้คือ

1. บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

บ้านพักเด็กและครอบครัว จ.เชียงใหม่ เป็นสถานแรกรับ ตามพ.ร.บ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งจะทำหน้าที่ในการสืบค้นข้อเท็จจริงของการที่เด็กถูกละเมิดเพื่อแสวงหาแนวทางในการคุ้มครองสงเคราะห์เด็ก นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์รับแจ้งเหตุ และให้คำปรึกษาปัญหาแก่เด็กและครอบครัวกรณีเร่งด่วนพร้อมทั้งเป็นที่พักพิงชั่วคราวแก่เด็กและครอบครัวที่ประสบปัญหา ภารกิจอีกประการหนึ่งของบ้านพักเด็กและครอบครัวคือการประสานงานกับฝ่ายช่วยเหลือคุ้มครองและฝ่ายบำบัดฟื้นฟูเพื่อส่งเด็กคืนสู่สังคม ฉะนั้นจึงต้องประสานทีมสหวิชาชีพเพื่อให้การประเมินสภาวะของเด็กเป็นไปอย่างสอดคล้องกับสภาวะของเด็กแต่ละรายจึงเป็นพื้นที่ที่สามารถแก้ไขวิกฤติการณ์ของเด็กและครอบครัวกรณีของเด็กทั้ง 5 รายต่างต้องการที่อยู่เพื่อให้พ้นจากสภาพปัญหาที่เผชิญอยู่ เด็กต้องการพื้นที่ที่ปราศจาก

อำนาจของผู้กระทำซึ่งทำให้เด็กสูญเสียความเป็นตัวตน ซึ่งพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่ปราศจากความกดดัน และทำให้พื้นที่สภาพความเป็นตัวตนของเด็กอีกครั้งหนึ่ง จึงนับว่าบ้านพักเด็กและครอบครัว(บ้านพึงใจ) มีความจำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของเด็กอย่างยิ่ง แม้ว่าเด็กอาจจะต้องการกลับสู่ครอบครัวเมื่อเด็กคลายความกังวลและกดดันในเวลาต่อมา จึงชี้ให้เห็นว่า การดำเนินงานของบ้านพักเด็กและครอบครัวในปัจจุบันจะต้องมีกำหนดเวลาที่ชัดเจนในการประเมินเด็กและครอบครัวซึ่งไม่ควรเกินกว่า 1- 3 เดือน ซึ่งในกฎหมายกำหนดเพียง 7 วัน และขยายเวลาได้ไม่เกิน 3 เดือน และจะต้องมีการกำหนดภารกิจในระหว่างที่ดูแลเด็กให้ชัดเจนด้วยจึงจะบรรลุตามวัตถุประสงค์และภารกิจของบ้านพัก

2. สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์

สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ จะจัดการให้บริการดูแลเด็กภาวะยากลำบากทุกประเภท ให้ได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะเด็กที่มีปัญหาพิเศษเช่นเด็กกำพร้า เด็กที่ติดเชื้อ เอชไอวี นอกจากนี้ยังมีการสร้างงานเชิงรุกเช่นโครงการปันรัก เป็นการกระจายเด็กไปยังครอบครัวอุปการะทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่มและกระจายให้องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการรับเด็กไปดูแล และนอกจากรูปแบบการให้บริการที่เน้นการพัฒนาและสงเคราะห์เด็กแล้ว ยังมีรูปแบบการดำเนินการเพื่อคืนเด็กสู่สังคม เช่นการจัดหาครอบครัวบุญธรรม ครอบครัวอุปถัมภ์ โครงการบ้านเล็กอุ่นรัก สถานสัมพันธ์เด็กในครอบครัว ฯลฯ ในกรณีที่เด็กไม่สามารถคืนสู่ครอบครัวในระยะเวลาสั้นได้ บ้านพึงใจจะส่งเด็กเข้ารับการดูแลต่อเนื่องไปอีกระยะหนึ่งที่บ้านเวียงพิงค์และบ้านพักของมูลนิธิพุทธเกษตร หรือในกรณีที่เด็กต้องรับการบำบัดฟื้นฟูในระยะยาว

3. มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่

มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่เป็นบ้านพัก จากการบริจาคของคริสตจักรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ โดยเน้นการให้บริการแบบสังคมสงเคราะห์ และกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและผู้หญิงกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกเอารัดเอาเปรียบทางเพศ หรือตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ยากจน ไร้สัญชาติ เป็นต้น ลักษณะของการให้บริการของศูนย์ชีวิตใหม่ มี 2 แบบคือ เป็นทั้งสถานแรกรับ และ สถานพัฒนาและฟื้นฟู ซึ่งการดำเนินการจะแยกบ้านพักเป็น 3 แห่ง ไม่ปะปนกัน จุดแข็งของศูนย์ชีวิตใหม่คือ การเข้าถึงความ

ต้องการและอัตลักษณ์ของเด็ก กลุ่มชาติพันธุ์ได้ดี เพราะเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลทุกระดับเป็นกลุ่มชาติต่าง ๆ ได้ แก่ ลีซอ มูเซอ อาข่า พม่า สามารถสื่อสารกันได้ในหลายภาษา เด็กจะไม่รู้สึกละแวกต่าง หรือถูกแบ่งแยกกีดกันออกจากกลุ่ม เช่นกรณีของใจที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกกับเจ้าหน้าที่ได้ดีเพราะเจ้าหน้าที่พูดภาษาอาข่าได้

4. มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์

มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์เป็นสถานแรกรับและเป็นบ้านพักลักษณะของสถานพัฒนาและบำบัดฟื้นฟู เน้นการช่วยเหลือผู้ให้บริการโดยผ่านกระบวนการให้คำปรึกษาแนะนำและการทำจิตบำบัด กลุ่มเป้าหมายของศูนย์ฮอทไลน์ คือเด็กและสตรีที่ถูกกระทำหรือคุกคามทางเพศ หรือถูกทารุณกรรมด้านต่าง ๆ และมีผลกระทบทางจิตใจ ค่อนข้างสูง การใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาของศูนย์ฮอทไลน์สามารถทำให้เด็กที่ถูกละเมิดทางเพศบรรเทาความเจ็บปวด และพ้นจากสภาวะวิกฤติของความเครียดได้ นอกจากนี้การให้เด็กได้รับการศึกษาในโรงเรียนของชุมชนใกล้เคียงกับการทำการของศูนย์จะทำให้เด็กใกล้ชิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชน ไม่แปลกแยกและเป็นการให้บริการที่ตรงกับความต้องการพื้นฐานของเด็ก แต่อย่างไรก็ดีปัจจัยในเรื่องสถานที่สำหรับดูแลเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในกรณีของหญิง จะต้องใช้กระบวนการที่แตกต่างจากเด็กที่มีปัญหาน้อยกว่าและต้องให้มีมิติในเรื่องสถานที่ที่เป็นสัดส่วนเข้ามาพิจารณาด้วย การทำจิตบำบัดในเด็กกลุ่มนี้อาจต้องการแพทย์จิตเวชมากกว่านักจิตวิทยา ซึ่งการเข้ามาเป็นเครือข่ายบ้านพักเด็กถูกละเมิดของศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็กจังหวัดเชียงใหม่ทำให้มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดกับทีมสหวิชาชีพและสามารถแก้ไขปัญหาลูกหลานของเด็กแต่ละรายอย่างตรงกับอัตลักษณ์ของเด็ก

5. มูลนิธิพุทธเกษตร

มูลนิธิพุทธเกษตรเป็นสถานพัฒนาและบำบัดฟื้นฟู มีลักษณะเด่นของกระบวนการช่วยเด็กและบำบัดเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศของมูลนิธิพุทธเกษตร เป็นการใช้วิถีพุทธ และการนำทางจิตวิญญาณเข้ามาแก้สภาวะความทรมานจิตใจของเด็ก รวมทั้งการนำเอารูปแบบการศึกษานอกโรงเรียนมาให้บริการกับเด็กหญิงที่มีความแตกต่างในพื้นฐานการศึกษา และไม่สามารถเข้าสู่ระบบปกติ

ได้ทำให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็กกลุ่มนี้ การนำเอาวิถีพุทธเข้าฟื้นฟูเยียวยาเด็กจะทำให้เด็กมีความสงบทางสติอารมณ์และสามารถคิดหาเหตุผลได้ดี กรณีของขวัญที่มีสภาวะทางจิตที่ได้รับผลกระทบสูง การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีการใช้ธรรมะและการปฏิบัติที่เป็นกิจวัตร เช่นการสัมผัสกับแม่ไม้ธรรมชาติ การฝึกทำงานในโรงเพาะเห็ดและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน มีกิจกรรมหลากหลายทำให้เด็กไม่หมกมุ่นกับตนเองและมีการพัฒนาบุคลิกภาพ แต่อย่างไรก็ดีการฟื้นฟูเยียวยาในกรณีขวัญ ต้องควบคู่กับการบำบัดฟื้นฟูครอบครัวของขวัญด้วย และการที่จะทำให้เข้าถึงอัตลักษณ์ตัวตนที่แท้จริงของขวัญจึงต้องอาศัยข้อมูลจากการสืบค้นข้อเท็จจริงของบ้านแรกรับและหน่วยงานพิทักษ์สิทธิเด็กมาวิเคราะห์ตัวตนที่แท้จริงและปัจจัยภายในและภายนอกของเด็กที่มีผลต่อบุคลิกภาพหรืออัตลักษณ์ของเด็ก เพื่อวางแผนคืนเด็กสู่ครอบครัวและสังคมต่อไป

2.3) การบริหารงานภายในองค์กรเครือข่ายบ้านพักเด็กจังหวัดเชียงใหม่

1. บุคลากร(Man)

บ้านพักเด็กและครอบครัว(บ้านพิงใจ) ค่อนข้างจะเป็นระบบโดยมีบุคลากรที่สอดคล้องกับงานที่จะต้องดำเนินการ และมีสัดส่วนเหมาะสมกับจำนวนผู้รับบริการ กล่าวคือมีบุคลากรด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านจิตวิทยา นักประชาสัมพันธ์ พนักงานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เจ้าหน้าที่ธุรการ พนักงานขับรถ คนครัว และมีหัวหน้าบ้านพักเป็นผู้กำกับดูแล ซึ่งต่างกับการจัดบุคลากรของสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์จำนวนเด็กมากกว่าเจ้าหน้าที่ ทำให้การจัดการปัญหาเด็กที่มีปัญหาเฉพาะเช่นเด็กถูกละเมิดมีความยากลำบากในการจัดสรรบุคลากรให้พอเพียงกับเด็กที่มีสภาพปัญหาเฉพาะ และที่ต้องใช้องค์ความรู้ที่แตกต่างกันในการแก้ไขปัญห ส่วนบ้านพักเด็กของเอกชนอย่างเช่นกรณีของศูนย์ชีวิตใหม่ มูลนิธิพุทธเกษตร และศูนย์ฮอทไลน์ ไม่มีบุคลากรวิชาชีพสังคมสงเคราะห์เข้ามาทำงานกับเด็กซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็กและครอบครัว สิ่งสำคัญที่สุดในการดำเนินงานของบ้านพักจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากร และองค์ความรู้จากทีมสหวิชาชีพจากภายนอกองค์กรเพื่อประเมินสภาวะเด็กและนำไปสู่การฟื้นฟูเยียวยาเด็กในที่สุด

การพัฒนาบุคลากร เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ขององค์กรในเครือข่ายบ้านพักได้รับการอบรมให้ความรู้บุคลากรด้านปัญหาสาเหตุเด็กถูกทารุณกรรม ผลกระทบ กระบวนการช่วยเหลือเด็ก จากศูนย์

ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็กจังหวัดเชียงใหม่ และผู้เชี่ยวชาญจากสาขาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามการที่บุคลากรที่มีพื้นฐานต่างกัน การนำไปใช้และทักษะในการทำงานย่อมแตกต่างกัน และประการสำคัญโครงสร้างองค์กรที่ไม่สอดคล้องกับปัญหาจึงทำให้ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากภาระกิจส่วนใหญ่ของบ้านพักไม่ได้ดูแลเฉพาะเด็กถูกทารุณกรรมเท่านั้นยังดูแลเด็กกลุ่มอื่น ๆ ด้วยเช่น เด็กกำพร้า เด็กยากจน เด็กติดเชื้อ HIV เป็นต้น

2. งบประมาณ (Money)

ปัญหาที่บ้านพักทุกแห่งประสบเหมือนกันคือการมีงบประมาณที่ไม่พอเพียงต่อการดำเนินงาน จัดกิจกรรมช่วยเหลือเด็ก โดยเฉพาะในส่วนของค่าอาหารสำหรับเด็ก, ค่าวัสดุอุปกรณ์และการจัดกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของเด็ก และเพื่อสร้างความภาคภูมิใจในตัวเด็ก จากการศึกษแหล่งที่มาของงบประมาณของบ้านพักเด็กมาจาก

1. งบประมาณปกติของรัฐบาลโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ให้แก่องานสงเคราะห์ และบ้านพักฉุกเฉินโดยผ่านสำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาค้าหญิงและเด็ก กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ซึ่งมีนโยบายที่ให้บริการสงเคราะห์และคุ้มครองเด็กตามหน้าที่ของสถานดูแลเด็กตามนัยแห่งพ.ร.บคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งส่วนใหญ่ของงบประมาณใช้ในหมวดค่าใช้สอย ไม่มีนโยบายเพิ่มบุคลากรหรือค่าตอบแทน

ในส่วนของการสนับสนุนภาคเอกชน จะผ่านศูนย์ประสานงานภาคเอกชน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ เช่น มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์ และมูลนิธิพุทธเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงบกิจกรรม ไม่ใช่งบบริหาร

2. งบประมาณของภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรบ้านพักเด็กจังหวัดเชียงใหม่ เช่น มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ได้รับงบประมาณจากองค์กรต่างประเทศ จากกระทรวงแรงงานของสหรัฐอเมริกา, มูลนิธิพุทธเกษตรมีรายได้จากวัดและการบริจาค เป็นต้น และเช่นเดียวกัน ภาครัฐก็ไม่ได้จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในส่วนของบุคลากรที่เป็นวิชาชีพเฉพาะ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักกฎหมาย เป็นต้น

3. การบริหารจัดการ (Management)

การจัดองค์กรในบ้านพักเด็ก มีการบริหารจัดการแบบยืดหยุ่น ตามสภาพของบุคลากรและงบประมาณ จากการศึกษาพบว่าโดยโครงสร้างและภารกิจของบ้านพักนั้นจะรองรับเด็กทุกประเภท แต่ไม่มีบ้านพักใดที่เตรียมการเพื่อดูแลเด็กที่มีปัญหาถูกทารุณกรรมไว้โดยเฉพาะเหมือนกับองค์กรมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก กรุงเทพมหานคร

4. ขวัญกำลังใจ (Moral)

-บ้านพักเด็กทั้ง 5 แห่งของจังหวัดเชียงใหม่ มีการอยู่ร่วมกันแบบพี่ปกครองน้อง และแม่ปกครองลูก ผู้รับบริการจะเรียก เจ้าหน้าที่ตามอาวูโส ทำให้เกิดความใกล้ชิดกับผู้รับบริการ ในส่วนของบุคลากรจะใกล้ชิดสนิทสนมกัน และมีความเกรงใจกันตามธรรมเนียมปฏิบัติทั่วไปรวมทั้งมีความจริงใจที่จะช่วยเหลือเด็กอย่างเต็มกำลังความสามารถ

-ความมั่นคงทางจิตใจของ บุคลากรในบ้านพัก ส่วนใหญ่จะมีความไม่มั่นใจในอาชีพการงานของตนเอง ในกรณีของบ้านพิงใจที่บุคลากรส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างชั่วคราว หรือบ้านพักของเอกชนที่มีการสับเปลี่ยนบุคลากรทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง

2.4) การจัดกระบวนการช่วยเหลือเด็กของบ้านพัก

1. การดำเนินการช่วยเหลือ

การดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศของเครือข่ายบ้านพักเด็กทั้ง 5 แห่ง ไม่มีการกำหนดวิธีการที่ตายตัว แต่เป็นการดำเนินการตามแต่ละกรณีศึกษาที่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ในกรณีศึกษาซึ่งถูกกระทำจากบุคคลภายในครอบครัวมีความซับซ้อนของปัญหาเป็นอย่างมาก ดังนั้นการดำเนินการให้ความช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูเด็กและครอบครัวจึงได้แบ่งการช่วยเหลือออกเป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้คือ

1) ด้านร่างกาย

จะเป็นการทำงานให้ความช่วยเหลือโดยอาศัยทีมงานทางด้านการแพทย์ และนิติเวชเป็นหลัก เนื่องจากภายในองค์กรนั้นไม่มีแพทย์ประจำองค์กร การทำงานของเครือข่ายบ้านพักแต่ละแห่งจึงต้อง

ประสานงานไปยังหน่วยงานโรงพยาบาลต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลนครพิงค์ และสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ เป็นต้น

เมื่อเด็กได้เข้ามาอยู่ที่บ้านพัก ด้วยอาการทางด้านร่างกาย เช่น การถูกทำร้าย และการตั้งครุฑ เจ้าหน้าที่บ้านพักจะต้องมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กถึงสาเหตุที่เด็กถูกทำร้าย หรือการตั้งครุฑของเด็กว่ามาจากสาเหตุใด โดยประสานงานไปยังหน่วยงานทางการแพทย์ ให้แพทย์ได้วินิจฉัยถึงสาเหตุที่เด็กถูกกระทำ

เมื่อแพทย์ได้วินิจฉัยถึงร่องรอยบาดแผลที่เกิดขึ้นและพบว่าเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ ก็จะต้องมีการช่วยเหลือเด็ก ซึ่งในระยะเบื้องต้นก็จะต้องทำการรักษาอาการบาดเจ็บ หรือรอยแผลของเด็กก่อน

เพราะฉะนั้น การทำงานของแพทย์จึงมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งนอกจากว่าจะทำการรักษาอาการทางด้านร่างกายแล้ว สิ่งที่สำคัญก็คือ การตรวจพิสูจน์ว่าเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศหรือไม่

ในกรณีศึกษา เด็กหญิงทั้ง 5 คน ได้แก่ ขวัญ หญิง หน่อชี่ ใจ และอริสา ต่างก็มีอาการทางด้านร่างกาย โดยที่ได้รับผลกระทบที่แตกต่างกันไป เช่น อริสา ซึ่งภายในครอบครัวนั้นเธอได้ถูกตาและยายเลี้ยงทำร้าย โดยการทุบตี และตาได้ล่วงละเมิดทางเพศกับเธอ จนอวัยวะเพศเป็นแผลฉีกขาด โดยที่ตาและยายให้การ ปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำทารุณกรรมทางเพศดังกล่าว แต่เมื่อเธอเข้ารับการตรวจรักษาที่โรงพยาบาลอำเภอจุน จังหวัดพะเยา แพทย์ได้วินิจฉัยอาการทางด้านร่างกาย และลงความเห็นกว่าเธอถูกล่วงละเมิดจริง เป็นต้น

2) ด้านจิตใจ

การให้ความช่วยเหลือทางด้านจิตใจ เป็นการบำบัดรักษาอาการทางด้านจิต ซึ่งอาศัยทีมงานที่เกี่ยวข้องและมีความชำนาญในการบำบัดรักษา ที่สำคัญได้แก่ นักจิตวิทยา และจิตแพทย์ โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นบุคลากรที่ทำงานในทางการแพทย์ ที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการทำงานทั้งในส่วนการหาข้อเท็จจริงกับเด็กและครอบครัว และการบำบัดฟื้นฟูทางด้านจิตใจ

ในกรณีการหาข้อเท็จจริงจากตัวเด็กและครอบครัว ที่เด็กไม่เปิดเผยข้อมูลการถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศจากบุคคลในครอบครัว นักจิตวิทยาหรือจิตแพทย์จะต้องประเมินสภาพจิตใจของเด็กโดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น การให้เด็กตอบแบบทดสอบทางด้านจิตวิทยา ซึ่งสามารถมาแปรผลและประเมินทัศนคติหรือความรู้สึกนึกคิดของเด็กได้ สามารถเข้าใจเด็กได้ดียิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น กรณีของ

ขวัญ ซึ่งในตอนแรกเธอไม่ได้เปิดเผยข้อเท็จจริงว่าตนเองถูกกระทำกับแพทย์ที่ทำการตรวจรักษา แต่ภายหลังเมื่อนักจิตวิทยาได้เข้ามาพูดคุย และประเมินความรู้สึกนึกคิดของเธอ เธอจึงเปิดเผยเรื่องราวที่เธอถูกพ่อเลี้ยงข่มขืน เป็นต้น

ส่วนในการบำบัดฟื้นฟูทางด้านจิตใจ เมื่อทราบว่าเด็กได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจ เช่น เกิดความรู้สึกวิตกกังวล ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง และสับสนไม่รู้ว่าจะปรึกษากับใคร เป็นต้น นักจิตวิทยาหรือจิตแพทย์จะต้องให้การบำบัดรักษาควบคู่ไปกับการรักษาทางด้านอื่น ๆ ยกตัวอย่างเช่น หญิง ที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูที่มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์ เธอได้รับคำปรึกษาจากนักจิตวิทยาของบ้านพักในเรื่องความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามต้องการที่จะคบหาด้วย เพราะเธอรู้สึกเหงา นักจิตวิทยาได้ให้คำปรึกษาเธอว่าเธอยังเด็กและยังไม่พร้อมที่จะมีแฟน เป็นต้น

3) ด้านสังคม

เป็นการทำงานกับตัวเด็กและครอบครัว เพื่อตรวจสอบต้นเหตุของปัญหา ปัจจัยแวดล้อมที่มีส่วนให้เด็กถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ รวมไปถึงการเตรียมความพร้อมของเด็กและครอบครัวในการคืนเด็กสู่สังคม การทำงานจะอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานอย่างเป็นสหวิชาชีพ เพื่อร่วมกันประเมินปัญหาและความต้องการของเด็กในประเด็นดังนี้ คือ

- ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

บ้านพักเด็กจะต้องมีการประเมินความสัมพันธ์ในเรื่องครอบครัวของเด็กว่าเด็กนั้นมีความสัมพันธ์กับบุคคลภายในครอบครัวอย่างไร โดยที่อาศัยเทคนิควิธีการสัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้านเพื่อประเมินความสัมพันธ์ดังกล่าว

ในกรณีศึกษา เช่น กรณีของ ขวัญ พบว่าก่อนที่จะถูกทารุณกรรมทางเพศ มารดาของขวัญมีความสัมพันธ์ทางเพศกับญาติ ของตนเอง กล่าวคือ พ่อของขวัญ (แต่ตามฐานะในเครือญาติคือน้าเขย) และพ่อเลี้ยงของขวัญ (ตามฐานะในเครือญาติคือลุงเขย) ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวของแม่ทำให้ขวัญเกิดความรู้สึกสับสน และต้องการความรักจากพ่อ ซึ่งโดนปฏิเสธว่าเธอไม่ใช่ลูก เมื่อขวัญถูกพ่อเลี้ยงข่มขืนและเข้ามาอยู่ที่บ้านพักเด็กและครอบครัว (บ้านพิงใจ) เจ้าหน้าที่บ้านพักได้เยี่ยมบ้านแล้วขอรับรองนางสาวพูดกับพ่อให้ยอมรับขวัญและในที่สุดพ่อก็เริ่มยอมรับขวัญเป็นลูก ตลอดจนให้ความช่วยเหลือมาเยี่ยมขวัญที่บ้านพัก

- ความสัมพันธ์ในชุมชน

นอกจากจะประเมินความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของเด็กแล้ว การที่จะนำเด็กคืนสู่สังคมได้ จะต้องมีการทำงานกับชุมชนเพื่อให้ชุมชนนั้นเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและไม่ซ้ำเติมเด็กหากยังคงต้องอยู่ในชุมชนต่อไป

ในกรณีศึกษา เช่น นนอซี พบว่า เธอไม่ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนหลังจากที่บ้านพักเด็กคืนเธอให้กับครอบครัวแล้ว เนื่องจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนซึ่งเป็นชุมชนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ยังมีความคิดความเชื่อเรื่อง "การผิดผี" เมื่อผู้หญิงได้มีเพศสัมพันธ์กับชาย โดยเฉพาะพ่อซึ่งเป็นสายเลือดเดียวกัน ถือเป็นเรื่องที่ไม่น่าให้อภัย

การให้ความช่วยเหลือของบ้านพัก จึงได้อาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น พัฒนาสังคมและสวัสดิการ จ.ลำพูน ซึ่งเป็นหน่วยงานในพื้นที่ของจังหวัดเข้าให้ความเข้าใจกับชาวบ้านถึงกรณีที่เกิดขึ้นว่าไม่ใช่เด็กเป็นผู้กระทำผิด แต่เด็กนั้นเป็นผู้เสียหาย เป็นต้น

- การศึกษา

เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศส่วนใหญ่ ยังอยู่ในวัยเรียนที่จะต้องได้รับการศึกษา เพราะฉะนั้นบ้านพักต่าง ๆ จะต้องตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการศึกษาของเด็ก อันจะทำให้เด็กได้มีอนาคตต่อไปเมื่อออกจากบ้านพักแล้ว

ในกรณีศึกษา ทั้ง 5 คน ต่างก็ได้รับความช่วยเหลือจากบ้านพัก โดยที่บ้านพักได้ประสานงานไปยังเครือข่ายโรงเรียนที่สามารถรับเด็กได้อีกทั้งยังได้ดำเนินการให้เด็กได้รับทุนการศึกษาตลอดจนสิทธิทางด้านการศึกษา เช่น ขวัญได้รับการศึกษานอกโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มูลนิธิการศึกษาเพื่อผู้หญิง (มูลนิธิพุทธเกษตร) และได้รับทุนจากพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดเชียงใหม่ ด้วย

- เศรษฐกิจ

ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว นับเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง ที่ส่งผลทำให้เกิดปัญหาการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เช่น แม่บังคับให้ลูกสาวของตนเองขายบริการทางเพศ เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจน เพราะฉะนั้นบ้านพักจะต้องให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาทางด้านความรู้ที่

จะสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพสร้างรายได้ให้กับครอบครัว เพื่อที่ครอบครัวจะสามารถช่วยเหลือตนเองได้และไม่เกิดปัญหาซ้ำ

- กฎหมาย

การดำเนินการทางด้านการทางด้านกฎหมายของเครือข่ายบ้านพักเด็ก ทั้ง 5 แห่งมีการอาศัยทีมงานทางด้านการกฎหมายในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศที่เกิดขึ้น ปัจจัยทางด้านการกฎหมายถือว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการช่วยเหลือเด็ก โดยเฉพาะกรณีของเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลภายในครอบครัว จากงานศึกษาของ จิราภา ชมชื่นจิต , 2542 เรื่อง "การปฏิบัติงานสหวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก จังหวัดเชียงใหม่ ได้พบว่า การให้ความช่วยเหลือทางด้านการกฎหมายในกรณีที่ผู้กระทำเป็นบุคคลภายในครอบครัว การดำเนินคดีส่วนใหญ่มักจะเป็นประเด็นที่ดำเนินถึงภายหลังจากสภาพจิตใจของเด็ก ซึ่งจะได้รับการประเมินจากนักจิตวิทยาหรือจิตแพทย์เด็กแล้ว การดำเนินการทางด้านการกฎหมายนี้ นอกจากนักสังคมสงเคราะห์จะประสานงานกับเจ้าหน้าที่แล้ว ยังมีการประสานงานกับพนักงานอัยการ เพื่อขอคำแนะนำปรึกษาและพิจารณาหลักฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่ว่าเพียงพอต่อการดำเนินคดีหรือไม่ นอกจากนี้เมื่อเด็กจะต้องขึ้นเบิกความเป็นพยานในศาล พนักงานอัยการจะประสานงานกับนักสังคมสงเคราะห์เพื่อให้เด็กมาเตรียมความพร้อม และซักซ้อมก่อนเพื่อให้เด็กมีความคุ้นเคยกับพนักงานอัยการ และเข้าใจในคำถามที่จะต้องถูกถามในศาลด้วย

ในกรณีศึกษาทั้ง 5 คน อันได้แก่ ขวัญ หญิง ใจ นนอช และอริสา เด็กหญิงแต่ละคนได้รับการช่วยเหลือทางด้านการกฎหมายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะพบว่า ผู้กระทำที่กระทำกับตัวเด็กได้ถูกจับกุมจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ คือ กรณีของขวัญ หญิง ใจ และอริสา ผลกระทบที่เด็กได้รับจากการเป็นผู้ให้ปากคำในชั้นศาลนั้น เด็กแต่ละคนมีความสับสน และรู้สึกว่ตนเองนั้นเป็นผู้ที่ผิดที่ทำให้ผู้กระทำนั้นจะต้องติดคุก

โดยเฉพาะอริสา ซึ่งเป็นเด็กหญิงที่ถูกกระทำทั้งจากบุคคลภายในครอบครัวและคนในชุมชนที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมาก คือพระสงฆ์ ซึ่งนอกจากว่าจะสืบข้อเท็จจริงจากตัวเด็กแล้ว ในกรณีนี้ก็ต้องมีการเข้าถึงชุมชนของเด็กด้วยว่ามีวิธีการใดบ้างที่จะทำให้ผู้กระทำนั้นยอมรับสารภาพที่ได้กระทำต่อเด็ก เช่น การนำผลที่ได้จากการให้ปากคำในชั้นศาลของเด็กนำเสนอต่อชุมชนว่า ควรที่จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะช่วยเหลือเด็กให้เด็กนั้นได้รับการยอมรับจากชุมชนด้วย

ดังนั้นบ้านพักจึงจะต้องได้ให้ความช่วยเหลือเด็กในการให้เด็กได้มองเห็นถึงความเป็นจริงที่เด็กนั้นจะต้องบอกความจริงกับศาลเพื่อที่จะปกป้องตนเอง และคนในครอบครัว ชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กด้วย

ส่วนหน่อซินั้น ผู้กระทำซึ่ง เป็นพ่อ ได้หลบหนีไป ยังคงไม่สามารถจับกุมได้ จึงจะต้องอาศัยกลไกในการช่วยเหลือของคนในชุมชนให้ช่วยเฝ้าระวังเพื่อที่จะไม่ให้หน่อซิดูถูกกระทำซ้ำอีกต่อไป ซึ่งเมื่อบ้านพักได้ลงไปเยี่ยมบ้านและพบกับเครือข่ายทางฝ่ายแม่ของหน่อซิดู ซึ่งก็พบว่าพ่อของหน่อซิดูยังไม่ได้กลับเข้ามาในหมู่บ้าน ซึ่งถึงจะกลับมาได้คนในหมู่บ้านก็ไม่ให้เข้ามาอีก

2. กระบวนการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ ประกอบด้วย

1. **การรับแจ้งเหตุ** ในส่วนของบ้านพักที่ได้ดำเนินการมี 1 แห่ง คือ บ้านพักเด็กและครอบครัว (บ้านพิงใจ) ซึ่งจะรับแจ้งเหตุตลอด 24 ชั่วโมง
2. **การสืบค้นข้อเท็จจริง** เป็นการสืบค้นหาข้อเท็จจริง ประวัติเด็ก ปัญหาสาเหตุในการที่เด็กถูกกระทำ ความเสียหายที่เด็กได้รับทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม จากการศึกษาพบว่าบ้านพักที่มีการสืบค้นข้อเท็จจริง ได้แก่ บ้านพักเด็กและครอบครัว (บ้านพิงใจ) แต่ไม่ได้มีการดำเนินงานที่ครอบคลุม และยังขาดทักษะในการเก็บข้อมูล ส่วนบ้านพักอีก 4 แห่ง ยังไม่ได้มีกระบวนการดำเนินงานดังกล่าว
3. **การประเมินสถานะด้านร่างกาย จิตใจและสังคมของเด็กและครอบครัว** และประเมินเพื่อจัดลำดับความสำคัญ ความต้องการรับบริการ ซึ่งการดำเนินการจะต้องใช้ทีมสหวิชาชีพในการทำงานร่วมกัน เช่น แพทย์ จิตแพทย์ นักสังคม นักกฎหมาย เป็นต้น โดยจะต้องมีการประสานทีมวิชาชีพทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อร่วมประชุม Case Conference ของทีมสหวิชาชีพ และประเมินหาแนวทางการช่วยเหลือเด็กร่วมกัน จากการศึกษาพบว่าบ้านพักที่ได้ดำเนินการคือ บ้านพักเด็กและครอบครัว และสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ ส่วนอีก 3 บ้านพักยังคงไม่ได้มีการดำเนินการ
4. **การวางแผนเพื่อช่วยเหลือคุ้มครองและบำบัดฟื้นฟูในด้านทัศนคติ พฤติกรรม พัฒนาการทุกด้าน** จากการศึกษาพบว่า บ้านพักเด็กทั้ง 5 แห่งได้มีการวางแผนเรื่องการคุ้มครองโดยประสานกับทีมของฝ่ายรับแจ้งเหตุและช่วยเหลือของศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก แต่การบำบัดฟื้นฟูยัง

คงมีปัญหาการขาดนักวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญในการทำงานบำบัดฟื้นฟูกับเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ จึงต้องอาศัยการประสานงานกับองค์กรที่มีการให้บริการเด็กทั่วไป เช่น โรงพยาบาลนครพิงค์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ ซึ่งสามารถบำบัดฟื้นฟูเด็กได้ไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะหน่วยงานต้องให้บริการกับกลุ่มบุคคลทั่วไปโดยไม่เฉพาะแต่เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศเท่านั้น

ดังนั้นบ้านพักจะต้องดำเนินการทั้งในรูปการประสานงาน ส่งต่อข้อมูล ตลอดจนการลงไปสืบเสาะข้อมูลด้วยตนเอง การทำงานที่ผ่านมาบ้านพักยังขาดระบบในการส่งต่อข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ จึงยังทำให้การเข้าถึงตัวตนของเด็กไม่เพียงพอที่จะนำไปสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูเด็กได้ ปัญหาคือทักษะในการสืบค้นข้อมูลของบ้านพักและหน่วยงานพิทักษ์สิทธิเด็กซึ่งยังอ่อนอยู่

5. **การคืนสู่สังคม** การมีครอบครัวทดแทนหรือรองรับ การเตรียมชุมชน สิ่งแวดล้อมให้กับเด็ก จากการศึกษา บ้านพักเด็กสามารถนำเด็กคืนสู่สังคมได้มีเพียงรายเดียว คือ บ้านพักเด็กและครอบครัว (กรณีของหน่อชี่) เหตุที่บ้านพักสามารถนำเด็กคืนสู่สังคมได้สำเร็จ เพราะได้มีหน่วยงานร่วมด้วย เช่น ศูนย์สงเคราะห์ชาวเขา จ. ลำพูน และสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จ. ลำพูน , โรงเรียนที่เด็กเรียน เป็นต้น ส่วนอีก 4 บ้านพักยังไม่สามารถนำเด็กคืนสู่สังคมได้ เพราะยังขาดการประสานข้อมูลกับทีมสหวิชาชีพ และยังไม่ได้ทำงานกับครอบครัวเด็กอย่างจริงจัง เช่น การเตรียมครอบครัวของเด็ก และการบำบัดฟื้นฟูเด็ก ซึ่งจะต้องศึกษาต่อไปในเรื่องแนวทางการทำงานเพื่อคืนเด็กสู่สังคม

3. ปัญหาอุปสรรคของเครือข่ายบ้านพักเด็กในการดำเนินงานช่วยเหลือเด็ก ที่ถูกทารุณกรรมทางเพศโดยบุคคลในครอบครัว

กระบวนการดำเนินงานในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้นมีหลายขั้นตอนกว่าจะดำเนินการช่วยเหลือเด็กจนสามารถคืนสู่สังคมได้ บ้านพักเด็กถือเสมือนเป็นบ้านพักพิงที่สำคัญที่สุดเปรียบเสมือนเป็นบ้านหลังที่ 2 ของเด็กที่สามารถปกป้องคุ้มครอง ช่วยเหลือ บำบัดฟื้นฟูให้เด็กสามารถผ่านพ้นปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กจนสามารถช่วยให้เด็กมีศักยภาพในตนเองมากเพียงพอที่จะกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้เหมือนเดิมและไม่ถูกกระทำซ้ำอีกซึ่งถือเป็นเรื่องที่ยากมาก

ดังนั้นบ้านพักเด็กจึงจำเป็นต้องมีการดำเนินการช่วยเหลือเด็กให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ตัวตนของเด็ก ซึ่งบุคลากรในบ้านพักอันได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พี่เลี้ยงเด็กจะต้องมีกระบวนการสร้างความเข้าใจต่อมุมมองของเด็กที่เด็กมองตนเองและความคาดหวังจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ด้วยการให้ความสำคัญกับเด็กและบุคคลรอบข้างด้วยจึงจะสามารถแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมในการช่วยเหลือเด็ก เช่น จัดกิจกรรม บริการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือเด็กให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเด็กรวมทั้งตัวตนของเด็กด้วยจึงจะช่วยเหลือเด็กซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางในการช่วยเหลือให้ประสบผลสำเร็จได้

จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอุปสรรคของเครือข่ายบ้านพักในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่วงละเมิดโดยบุคคลในครอบครัวนั้น พบว่า **ความรู้ความเข้าใจเรื่อง อัตลักษณ์การเข้าถึงตัวตนของเด็กนั้นยังเป็นเรื่องใหม่ที่บ้านพักเด็กยังไม่ได้นำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการช่วยเหลือเด็กเท่าที่ควร** ดังนั้น การเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็กจึงเป็นเรื่องที่องค์กรหน่วยงานเครือข่ายบ้านพักเด็กจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง **อัตลักษณ์ การเข้าถึงตัวตนของเด็กและกระบวนการช่วยเหลือเด็ก** เพราะความรู้เรื่องอัตลักษณ์การเข้าถึงตัวตนของเด็กนั้นจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานในเครือข่ายบ้านพักเด็กเข้าใจตัวตนเด็กรอบด้าน เช่น เข้าใจอุปนิสัย อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรม การแสดงออกและความต้องการของเด็กในด้านต่าง ๆ ดังนั้นการเข้าถึงอัตลักษณ์ตัวตนของเด็กได้ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีกระบวนการสืบค้นข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ภูมิหลังของเด็กในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติครอบครัวของเด็ก รวมไปถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา สาเหตุของปัญหา ผลกระทบของปัญหา สภาพชุมชนสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม

ธรรมชาติประเพณี ความคิดความเชื่อต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการแสดงออกตัวตนของเด็กอย่างมากโดยเฉพาะกรณีเด็กที่เป็นชนเผ่าถูกล่วงละเมิดทางเพศจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้ข้อมูลเชิงมิติวัฒนธรรมและประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านชนเผ่ามาช่วยบ้านพักในการสืบค้นข้อมูลและร่วมวิเคราะห์ปัญหาสามารถทำให้เกิดความเข้าใจอัตลักษณ์และเข้าถึงตัวตนเด็กและสามารถร่วมวางแผนในการแก้ไขปัญหาให้เด็กได้อย่างสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเด็กได้อย่างแท้จริง

ดังนั้นถ้าหากบ้านพักเด็กไม่สามารถสืบค้นข้อมูลข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังกล่าวได้ บ้านพักจะไม่มีข้อมูลที่จะนำมาสังเคราะห์ค้นหาตัวตนที่แท้จริงของเด็กได้ การสืบค้นข้อเท็จจริงนั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา ผลกระทบของปัญหา รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหา เช่น การประเมินปัญหาความต้องการช่วยเหลือเด็ก การช่วยเหลือเด็กในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม กฎหมาย การคืนสู่สังคม การติดตามประเมินผลการให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น

นอกจาก บ้านพักจะต้องมีองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กแล้ว จำเป็นจะต้องมีเทคนิค ทักษะในการปฏิบัติงานกับเด็กและครอบครัว รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างเจ้าหน้าที่บ้านพักกับ เด็ก ครอบครัว ชุมชน และทีมสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือเด็ก หากเกิดสัมพันธภาพที่ดีในระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็กจะทำให้เกิดความไว้วางใจ เกิดความร่วมมือร่วมใจต่อกัน ซึ่งมีผลต่อการทำให้เด็กกล้าเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง และได้ข้อมูลจากบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก สถานการณ์ที่เป็นปัญหา รวมทั้งแสวงหาแนวทางในการช่วยเหลือเด็กในด้านต่าง ๆ ด้วย ดังนั้นบ้านพักจึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากเด็กและครอบครัวตลอดกระบวนการช่วยเหลือ

“สัมพันธภาพระหว่างทีมสหวิชาชีพ (Multidisciplinary team)” ก็มีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการช่วยเหลือเด็ก เพราะการช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กไม่สามารถจะกระทำได้โดยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งได้ตามลำพัง บ้านพักเด็กจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างสัมพันธภาพระหว่างทีมสหวิชาชีพ เพื่อประสานงานร่วมมือร่วมใจกันในการช่วยเหลือเด็กในรูปแบบการประชุมปรึกษาหารือ (Case Conference) เพื่อร่วมกันแสวงหาวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งมีการส่งต่อเด็ก (Referral) ไปรับบริการที่เหมาะสมยังองค์กรต่าง ๆ เช่น บริการการแพทย์เพื่อการบำบัดรักษาทางกาย และจิต บริการของกฎหมาย เป็นต้น เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการช่วยเหลือเด็ก แต่ผลการศึกษาพบว่า การทำงานเป็นทีมสหวิชาชีพในเครือข่ายบ้านพักเด็กยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร มี

การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็นเท่านั้น รวมทั้งพบว่า **องค์กรบ้านพักเด็กไม่ได้มีการประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อประชุมปรึกษาหารือ (Case Conference) อย่างสม่ำเสมอ** จะทำก็ต่อเมื่อเด็กที่ถูกส่งลงละเมิดมีปัญหารุนแรงและซ้ำซ้อนเท่านั้น

นอกจากเทคนิคทักษะด้านสัมพันธภาพแล้ว เทคนิคทักษะในกระบวนการสืบค้นข้อมูล การแสวงหาข้อเท็จจริงก็เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ที่บทบาทบ้านพักจำเป็นจะต้องมีพัฒนาในด้านการสืบค้นข้อมูลได้ เพราะผลจากการศึกษาพบว่า **บ้านพักยังขาดเทคนิค ทักษะในด้านการสืบค้นข้อมูล รวมทั้งยังขาดเครื่องมือในการสืบค้นข้อมูลด้วย** เช่น แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์เด็กและบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาข้อมูลในด้านต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุของปัญหา รวมทั้งแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็เหมาะสมกับเด็กด้วย

จากผลการศึกษากระบวนการช่วยเหลือเด็กที่ถูกส่งลงละเมิดทางเพศในระบบเครือข่ายบ้านพักเด็กจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีการส่งต่อเด็กไปรับบริการยังบ้านพักแห่งอื่นด้วย เด็กจะไม่ได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรบ้านพักแห่งเดียวตั้งแต่เริ่มต้นเข้ามารับบริการจนสามารถช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟู จนเด็กสามารถคลี่คลายปัญหาและมีศักยภาพที่เข้มแข็งพอที่จะคืนสู่สังคมได้จึงมีความจำเป็นส่งต่อเด็กไปรับบริการยังองค์กรอื่นด้วย ผลการศึกษาพบว่า **องค์กรเครือข่ายบ้านพักเมื่อมีการส่งต่อ (Referral) เด็กไปยังบ้านพักเด็กหลังใหม่ จะพบว่ามีการส่งแต่ตัวเด็กไปรับบริการยังองค์กรนั้น ๆ เลยแต่ไม่ได้มีการส่งต่อข้อมูลให้องค์กรบ้านพักแห่งแรก (ซึ่งส่วนใหญ่คือบ้านพักฉุกเฉินหรือบ้านแรกรับ) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลไว้ไปด้วยกับเด็ก** จึงทำให้องค์กรบ้านพักเด็กที่รับเด็กเข้าบำบัดฟื้นฟูต่อมีปัญหาย่างมากในการค้นหาข้อมูลใหม่ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก ครอบครัว ปัญหาการแก้ไขปัญหามาขององค์กรด้วย

ดังนั้นจึงทำให้บ้านพักเด็กที่เป็นบ้านฟื้นฟูพบปัญหาในการวิเคราะห์อัตลักษณ์การเข้าถึงตัวตนของเด็ก และต้องเสียเวลาในการสืบค้นข้อมูลใหม่ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็กได้ เพราะเด็กจะถูกสัมภาษณ์ซ้ำหลายครั้ง บางครั้งทำให้เกิดบาดแผลทางจิตใจต่อเด็กได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการบำบัดฟื้นฟูด้านจิตใจของเด็กได้

เด็กที่ถูกส่งลงละเมิดทางเพศโดยบุคคลในครอบครัวจะได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยได้รับความเจ็บปวดด้านร่างกายแล้ว ด้านจิตใจก็ย่อมได้รับความกระทบกระเทือนใจ เป็นอย่างมาก หากไม่ได้รับการบำบัดอย่างต่อเนื่องก็จะมีผลต่อการดำเนินชีวิตของเด็กในอนาคต ดังนั้นบ้านพักเด็กจึงถือว่ามียุทธศาสตร์ที่สำคัญอย่างมากที่จะเข้ามาช่วยเหลือเด็กด้วยจัดกิจกรรมการบำบัดและฟื้นฟู

สภาพร่างกายและจิตใจของเด็กทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาและฟื้นฟูสภาพกายและใจจนเข้มแข็งมีศักยภาพที่จะกลับคืนสู่สังคมได้ ผลการศึกษาพบว่า บ้านพักยังขาดทักษะการเยี่ยมบ้าน การบันทึกข้อมูล รวมทั้งการประเมินวิเคราะห์ปัญหา และการจัดกิจกรรมเพื่อการบำบัดฟื้นฟูและคุ้มครองเด็กด้วย บ้านพักควรมีการจัดประชุม Conference Case อย่างสม่ำเสมอและพัฒนาทักษะที่จำเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องด้วย

ในการจัดประชุม Conference Case นั้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นการรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละฝ่าย ว่าในรอบเดือนที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการคืบหน้าไปอย่างไรบ้าง ส่วนการทำ Case Conference นั้นไม่สามารถลงรายละเอียดลึกได้ เพราะเวลาค่อนข้างจำกัด และบางครั้งมีการนำปัญหาที่พบมาปรึกษาในที่ประชุม และการทำ Case Conference นั้นไม่ได้มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า รวมถึงการเข้าร่วมประชุมที่ไม่ต่อเนื่องของผู้เข้าร่วมประชุมบางท่าน ทำให้เกิดการขาดตอนของข้อมูลที่ได้รับซึ่งทำให้ล่าช้าและสับสนในข้อมูล ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ผู้ประกอบวิชาชีพหรือคณะทำงานหลายท่านมองเห็นแต่ก็ยังขาดความร่วมมือจากหลายส่วน โดยเฉพาะองค์กรภาคเอกชนซึ่งมีลักษณะของความเป็นตัวเองสูง และทุกองค์กรมีภาระหน้าที่ของตนเองอยู่แล้ว (จิราภา ชมชื่นจิตต์, 2542 : 95)

ปัญหาของบ้านพักเด็กนอกจากการขาดองค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์การเข้าถึงตัวตนของเด็กรวมทั้งการขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศแล้ว การขาดเทคนิคทักษะระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเทคนิคทักษะคือเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานที่สามารถช่วยให้บุคลากรเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็กสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สามารถทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้เร็วและสามารถคืนสู่สังคม ให้เด็กสามารถกลับไปอยู่ในสังคม ปรับตัวเข้ากับครอบครัว ชุมชน และสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต

จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่เป็นอุปสรรคในการทำงานช่วยเหลือเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศพบว่า **องค์กรบ้านพักเด็กมีข้อจำกัดหลาย ๆ ด้าน** ได้แก่ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้านที่เหมาะสมกับการช่วยเหลือเด็ก เช่น ไม่มีนักสังคมสงเคราะห์, นักจิตวิทยารวมทั้งพี่เลี้ยงเด็กที่มีองค์ความรู้ เทคนิค ทักษะในการทำงานด้านนี้ ประกอบกับองค์กรไม่ได้พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องในการส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเด็ก กลุ่มถูกล่วงละเมิดทางเพศและพัฒนาเทคนิคทักษะในการทำงานที่จำเป็นด้วย รวมทั้งผลการศึกษา

พบว่าองค์กรเครือข่ายบ้านพักเด็ก บางองค์กรมีข้อจำกัดในการรับเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศไปดูแล เพราะองค์กรบ้านพักเด็กได้ให้บริการกับเด็กที่มีปัญหากลุ่มอื่นเป็นเป้าหมายหลักขององค์กรอยู่แล้ว เช่น เด็กกำพร้า เด็กยากจน เด็กติดเชื้อ HIV เด็กเรื้อรอน เป็นต้น

ดังนั้นการที่บ้านพักเด็กรับเด็กกลุ่มที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศไปดูแลจึงเป็นเรื่องที่องค์กรจำเป็นต้องมีการเตรียมพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น การเตรียมบุคลากรที่มีความพร้อมในเรื่องการดูแลเด็ก สภาพที่พักอาศัย สิ่งแวดล้อม อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ งบประมาณ บริการกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับเด็ก เป็นต้น ถ้าหากองค์กรไม่มีความพร้อมอาจเกิดปัญหาขึ้นกับเด็กและเกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศในองค์กรได้

จากผลการศึกษาพบว่า **ข้อจำกัดดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาระหว่างกระบวนการช่วยเหลือได้** เช่น เด็กมีความเครียดสูง บางครั้งเด็กพยายามฆ่าตัวตาย เนื่องจากยังมีความเครียดสูงและไม่สามารถเผชิญและยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เด็กบางคนมีปัญหาเรื่องนิสัย, บุคลิกภาพและการปรับตัว บางครั้งมีปัญหาด้านพฤติกรรมทางเพศ เพราะถูกกระตุ้นให้เรียนรู้ทางเพศในทางผิด ๆ เช่น ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวแล้วคิดว่าการกระทำนั้นเป็นการแสดงออกว่ารักเด็กซึ่งอาจตีความหมายพฤติกรรมผิด ดังนั้นหากบ้านพักไม่สามารถบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจและพฤติกรรมเด็กได้ เด็กอาจแสดงออกทางเพศในทางที่ผิดกับบุคคลอื่นได้โดยเฉพาะกับเด็กในบ้านพักด้วยกันซึ่งบางครั้งพบว่า มีการล่วงละเมิดทางเพศระหว่างเด็กกับเด็กได้ บางครั้งเด็กอาจมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศเกิดขึ้นได้

การดูแลเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยบุคคลในครอบครัวของเครือข่ายบ้านพักเด็กเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและซับซ้อนมาก เพราะเด็กได้รับผลกระทบหลายด้านทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กเป็นเรื่องที่บ้านพักจำเป็นต้องทำความเข้าใจวิธีการเข้าถึงตัวตนของเด็กในด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุมชัดเจน ตั้งแต่ประวัติของเด็กก่อนถูกล่วงละเมิด, เหตุการณ์ล่วงละเมิดที่เกิดขึ้นกับเด็ก, จนกระทั่งเด็กได้รับการช่วยเหลือและส่งต่อมารับการบำบัดฟื้นฟูที่บ้านพักเด็ก รวมทั้งจะต้องสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของเด็ก หากบ้านพักไม่สามารถช่วยเหลือเด็กให้เข้าสู่กระบวนการช่วยเหลือที่เหมาะสมแล้ว **เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศที่เคยกลายเป็นเหยื่อของการถูกกระทำอาจจะพัฒนาสภาพตัวตนของเด็กกลายเป็นผู้กระทำ (Abuser) ได้ในอนาคต** เพราะเด็กบางคนอาจมีอาการทางจิตจากสภาพขาดรักจากครอบครัว เนื่องจากครอบครัวดูแลเด็กไม่ถูกต้อง มีการ

ปล่อยปละละเลยเด็กไม่สามารถคุ้มครองเด็กได้ บางครั้งครอบครัวเป็นผู้กระทำต่อเด็กเองจนทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ตนเองไม่มีคุณค่า มีความภูมิใจในตนเองต่ำ และมีความสับสนทางเพศ เด็กอาจมีปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างมากที่บ้านพักเด็กจะต้องเข้าใจในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กและมีการพัฒนาระบบงานในองค์กรบ้านพักให้สามารถช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กได้ จนกว่าเด็กจะสามารถผ่านพ้นปัญหามีศักยภาพที่เข้มแข็งเพียงพอและกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนและสังคมได้อย่างปกติสุขต่อไป

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

โครงการ “การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัวที่อยู่ในเครือข่ายบ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่ : กรณีศึกษา การเข้าถึงอัตลักษณ์เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศโดยบุคคลในครอบครัว” มีวัตถุประสงค์เพื่อ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงการมองตัวตน การให้ความหมายจากการถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศจากบุคคลในครอบครัว อันแสดงถึงอัตลักษณ์ของเด็กที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นกรณีศึกษา
2. เพื่อศึกษากระบวนการดูแลช่วยเหลือเด็กในเครือข่ายบ้านพักเด็ก จำนวน 5 แห่ง
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของบ้านพักเด็กในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัว

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัวที่อยู่ในเครือข่ายบ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ ขององค์กรบ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 แห่ง คือ

1. บ้านพักเด็กและครอบครัว (บ้านพิงใจ) จ.เชียงใหม่ องค์การภาครัฐ
2. สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ จ.เชียงใหม่ องค์การภาครัฐ
3. มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์ องค์การภาคเอกชน
4. มูลนิธิศูนย์ชีวิตรใหม่ องค์การภาคเอกชน
5. มูลนิธิพุทธเกษตร องค์การภาคเอกชน

โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ มุ่งเน้นไปที่การให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศของเครือข่ายบ้านพักเด็กในการที่จะเข้าถึงอัตลักษณ์ของเด็กเป็นสำคัญ

เพราะฉะนั้นประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ คือ ได้เรียนรู้ถึงระบบการทำงาน กระบวนการให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศของบ้านพักเด็กพร้อมทั้งได้เรียนรู้และเข้าใจในอัตลักษณ์ของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศอันจะสามารถนำไปปัญหาและความต้องการของเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ มาเสนอต่อเครือข่ายบ้านพัก เพื่อจัดการดูแลบำบัดฟื้นฟูในระยะยาวให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของเด็กต่อไปได้

ข้อสรุป: การดำเนินงานของบ้านพักเด็กมีความสอดคล้องกับตัวตนของเด็ก

บ้านพักเด็กมีวิธีการเข้าถึงอัตลักษณ์ตัวตนของเด็ก และมีบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กในแต่ละราย เช่น ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ อายุ การศึกษา สภาพความรุนแรงของปัญหา ที่มีความแตกต่างกันโดยใช้วิธีการประสานงาน การส่งต่อ แต่การทำงานยังขาดทักษะในการเก็บข้อมูล สืบค้นข้อเท็จจริง และการประเมินสภาวะของเด็ก ครอบครัวและชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่

บ้านพักเด็กนั้นเดิมได้มีวิธีการในการช่วยเหลือเด็กอยู่แล้ว เช่น การใช้เครื่องมือ เทคนิค และวิธีการทางสังคมสงเคราะห์ในการเจาะลึกข้อมูลในเชิงลึก การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การ Conference Case เป็นต้น ดังนั้นการวิจัยจึงเป็นการช่วยพัฒนาบ้านพักเพื่อแสวงหาแนวทางการทำงานให้เป็นระบบซึ่งเพื่อช่วยให้บ้านพักมีกระบวนการเข้าถึงตัวตนของเด็กได้ และสามารถช่วยเหลือเด็กผ่านกระบวนการทำงานขององค์กรเครือข่ายบ้านพักเด็กให้เด็กสามารถแก้ไขปัญหามีศักยภาพเพียงพอที่จะคืนสู่สังคมต่อไป

ทั้งนี้บ้านพักจะต้องมีการทำงานที่เป็นระบบ และมีความต่อเนื่องในการช่วยเหลือเด็กตามกระบวนการดังต่อไปนี้คือ

1. การตรวจสอบติดตาม (Monitoring)
2. การค้นหาข้อเท็จจริง (Investigation)
3. การคุ้มครองเด็ก (Protection)
4. การบำบัดฟื้นฟู (Rehabilitation)
5. การคืนสู่สังคม (Social Reintegration)
6. การป้องกัน (Prevention)

กระบวนการดังกล่าวจะเป็นการดำเนินการทำงานแบบครอบคลุมซึ่งทำให้เด็กซึ่งเป็นศูนย์กลางไม่เน้นเฉพาะแต่เด็กแต่ละรายเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงกลุ่มเด็กที่ถูกล่วงละเมิด และเด็กที่อยู่ในภาวะเสี่ยงให้เด็กนั้นสามารถเรียนรู้และป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศได้

การเข้าถึงเด็กอย่างแท้จริงจึงจำเป็นที่จะต้องเข้าถึง ตัวเด็ก ครอบครัว และชุมชนของเด็กโดยการทำงานกับครอบครัว และชุมชนของเด็ก จึงจะสามารถช่วยเหลือเด็กได้อย่างแท้จริง

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานช่วยเหลือเด็กของบ้านพักเด็ก

1. บ้านพักขาดงบประมาณในการสนับสนุนในด้านค่าอาหารเด็ก วัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมในบ้านพักที่นับวันจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น
2. บุคลากรของบ้านพักเด็กยังคงขาดความรู้ และทักษะในการดูแล และบำบัดฟื้นฟูเด็กซึ่งมีสาเหตุเฉพาะดังกล่าว ในขณะที่อยู่บ้านพัก ทำให้เด็กไม่ได้รับการดูแลที่เพียงพอและเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของเด็กในอนาคต
3. บุคลากรที่มีอยู่ในบ้านพักยังคงไม่เพียงพอที่จะดูแลเด็ก
4. ขาดระบบการส่งต่อประสานงานที่ดี และยังคงไม่เข้าใจบทบาทและข้อจำกัดของแต่ละหน่วยงานที่จะดูแลเด็ก ที่มีลักษณะแตกต่างกันแต่ละประเภท ทำให้เด็กไม่ได้รับการคุ้มครองและการดูแลที่เหมาะสม
5. ไม่มีกลไกการเฝ้าระวังและการป้องกันทำให้บางครั้งเด็กถูกละเมิดซ้ำในบ้านพัก รวมเมื่อเด็กกลับคืนสู่ชุมชน
6. ขาดการสนับสนุนและการประสานงานจากองค์กรเครือข่าย เช่นผู้บริหารไม่เข้าใจปัญหา และขาดองค์ความรู้ และไม่ให้ความสนับสนุนด้านงบประมาณ รวมทั้งสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ได้ไปพัฒนาทักษะด้านเด็ก
7. ชุมชนและสังคมยังมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่อเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ เช่น การดำเนินคดีตราเด็กที่ถูกล่วงละเมิดโดยการใช้คำพูด หรือการแสดงออกที่ล้อเลียน ปฏิเสธไม่ยอมรับในตัวเด็ก เป็นการลดคุณค่าของเด็กลง รวมทั้งมีการกระทำทารุณกรรมทางเพศกับเด็กซ้ำ

ข้อเสนอแนะต่อบ้านพัก

1. บ้านพักเด็กควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ
2. ควรมีการเสริมทักษะและพัฒนาเทคนิคในการทำงานให้กับเจ้าหน้าที่บ้านพัก
3. ประสานงานองค์กรเครือข่ายด้านเด็ก พัฒนาระบบการทำงาน
4. เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวข้องกับปัญหาเด็กให้กับครอบครัว ชุมชน และสังคม ให้ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กให้สามารถช่วยเหลือคุ้มครองเด็กได้อย่างแท้จริง และสามารถปฏิบัติได้เป็นรูปธรรมชัดเจนเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก
2. ควรมีการกวดขันจับกุม ดำเนินคดีตามกฎหมายเกี่ยวกับการนำวิดีโอ หนังสือลามกต่าง ๆ มาขายโดยผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศได้
3. ควรมีหน่วยงานช่วยเหลือครอบครัวที่ถูกทารุณกรรมทางเพศที่เผชิญปัญหาในด้านจิตใจ เศรษฐกิจ และสังคม เช่น การให้คำปรึกษา การทำครอบครัวบำบัด กิจกรรมบำบัด การให้คำปรึกษาด้านกฎหมายรวมทั้งการช่วยเหลือด้านงานอาชีพด้วย

ข้อเสนอแนะต่อสังคม

ปัญหาการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กไม่ใช่ปัญหาของเด็กและครอบครัวเท่านั้น แต่เป็นปัญหาของชุมชนและสังคมที่ทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบ ป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

บรรณานุกรม

วิทยานิพนธ์

จิราภา ชมชื่นจิตต์.

- 2542 การปฏิบัติงานสหวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ
ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก จังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดารณี นฤดมพงศ์.

- 2544 ความพร้อมของนักสังคมสงเคราะห์ต่อการสืบค้นข้อเท็จจริงจากเด็กที่ถูกทารุณ
กรรมทางเพศในชั้นสอบสวนตามพ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา
ฉบับที่ 20 (วิธีการสืบพยานเด็ก).วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ ศาสตร์มหาบัณฑิต
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธรรมบุญ เหล่าสกุลพร.

- 2542 บทบาทของงานสังคมสงเคราะห์ในการคุ้มครองสิทธิเด็กซึ่งถูกทารุณกรรม.
วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วาสนา แก้วนพรัตน์.

- 2544 การคุ้มครองผู้เสียหายกรณีเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศก่อนและหลังเข้าสู่
กระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สดใส คุ่มทรัพย์อนันต์.

- 2540 การพัฒนาผู้สูงอายุในครอบครัวโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กรณีศึกษานักสังคม
สงเคราะห์ โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป.วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์
ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สาริกา ธิติสุทธิ.

- 2542 การฟื้นฟูสมรรถภาพสังคมของเด็กที่ถูกทารุณกรรม.วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์
ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุจิตรา แก้วสีนวล.

- 2542 ประสิทธิผลของสื่อละครสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการสร้างการมองเห็นคุณค่าในตัวเองของเด็กที่ถูกทารุณกรรม. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุริรัตน์ ก้านบัวแก้ว.

- 2542 การจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กถูกทอดทิ้งในทัศนะของนักสังคมสงเคราะห์. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัจฉรา สุวรรณศรี.

- 2543 การศึกษาความคิดเห็นของครูระดับประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 2 ต่อปัญหาเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ : ศึกษาเฉพาะครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หนังสือ

ชลดา มนตรีวัด.

- 2544 ชีวิตความเจ็บปวดของลูกสาวผู้ถูกขาย: กรณีศึกษา ลูกสาวลาหู่ที่ถูกครอบครัวขายเป็นสินค้า. ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิสุทธิ์ เหล็กสมบูรณ์.

- 2544 การสร้างความหมายว่าด้วยเครือญาติและครอบครัวในเครือข่ายทางสังคมของผู้หญิงอีสาน (เย้า) ภายใต้วิถีการผลิตเชิงพาณิชย์และระบบสังคมที่ให้อำนาจผู้ชายเป็นใหญ่: กรณีศึกษาแม่ค้าชาวอีสานในตลาดแห่งหนึ่งของชุมชนเมืองเชียงใหม่. ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

แพทย์หญิงศรีเวียง ไพโรจน์กุล และคณะ.

- 2544 คู่มือทีมสหวิชาชีพ : การทารุณกรรมและทอดทิ้งเด็ก โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

บทความและหนังสือพิมพ์

กอร์ปกุล วินิจนัยภาค แก้วทิพย์.

- 2547 เครือข่ายคุ้มครองเด็กและสตรี. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ 7 กันยายน, หน้า 6.

เบญจพร ปัญญาวยง.

2543 การทารุณกรรมทางร่างกายคู่มือประกอบการฝึกอบรมการถามปากคำและ

สืบพยานเด็ก. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข สิงหาคม.

สรรพสิทธิ์ คุมประพันธ์.

2547 นันทอหัง พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กฯ เด็กทำผิด...พ่อแม่ต้องรับผิดชอบ.

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 17 มีนาคม, หน้า 39.

หนังสือพิมพ์รายวันกรุงเทพธุรกิจ.

2543 กฎหมายคุ้มครองเด็กฯความเป็นธรรมที่ต้องรอคอย.ฉบับวันที่ 3 มิถุนายน,หน้า 2.

www.Daylinews.com

หนังสือต่างประเทศ

Arnon Bentovim.

1988 **Child Sexual Abuse within the family: Assessment & treatment.**

Butterworth & Co. (Publishers) Ltd.

Brian Corby.

2000 **Child abuse towards a knowledge base.** Graphicraft Limited, Hong Kong.

David A. Wolfe.

1999 **Child Abuse Implications for child Development and Psychopathology.**

SAGE Publicaion Inc.

Ian Craib.

1998 **Experiencing Identity .** SAGE Publication Inc.

Maluccio and Fein .

1986 **Permanency Planning for Children.** New York: Tavistock Publishtions in

Association with Methuen.

Sylvia I. Mignon.

2002 **Family abuse: Consequences, Theories, and Responses.** A Pearson

Education Company.

Tower, C.C.

1993 **Understanding Child Abuse and Neglect.** Second Edition.Massachusetts :

A Division of Simon and Schuster , Inc.

ความเห็นต่องานวิจัยเรื่อง

**"การพัฒนาระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัวที่อยู่ในเครือข่ายบ้านพัก
เด็ก จังหวัดเชียงใหม่"**

1. ขอชมเชยท่านที่มีความพยายามในการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นแนวแก้ไขปัญหาลูกในสังคม ปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวกันอย่างชัดเจนนัก
2. เนื่องจากงานวิจัยในลักษณะนี้ในประเทศไทยยังมีค่อนข้างน้อย ดังนั้นจึงขอเสนอให้มีการ review งานวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ของต่างประเทศเพิ่มเติมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบที่จะใช้ในการดูแลบำบัดฟื้นฟู
3. มีความเห็นว่ากรอบแนวคิดในการวิจัยที่นำเสนอในหน้า 6 น่าจะเป็นขั้นตอนการทำงานมากกว่า
4. ปัญหาอุปสรรคของเครือข่ายบ้านพักเด็กที่นำเสนอในหน้า 152 – 156 ควรให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจนสำหรับผู้เกี่ยวข้องทั้งในระดับปฏิบัติงาน และในระดับนโยบายจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อได้
5. ข้อเสนอแนะยังไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าการพัฒนาระบบฯ ดังกล่าวควรจะทำได้อย่างไรบ้าง

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1

ความเห็นงานวิจัยเรื่อง

"การพัฒนาระบบการดูแลบำบัดฟื้นฟูเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศในครอบครัวที่อยู่ในเครือข่ายบ้านพักเด็ก จังหวัดเชียงใหม่"

1. ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของงาน

มีความสำคัญมากในการ (1)ทำให้เกิดความเข้าใจถึงสาเหตุ ปัญหาวิกฤติ และผลหลังวิกฤติที่เกิดขึ้นกับเด็กจะนำไปสู่ (2)การเยียวยาแก้ไขโดยกลไกต่างๆ รวมถึงบ้านพักที่อย่างน้อยช่วยเหลือเด็กให้ดีขึ้น

2. ผลของการวิจัย (การทบทวนแนวคิด การกำหนดกรอบความคิด การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ และการนำเสนอผลเพื่อการจัดการที่ดีขึ้น)

2.1 ทำได้ดีเมื่อพิจารณาจากความยากของงานที่ต้องใช้เวลา และความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง และที่สำคัญต้องเกี่ยวข้องกับระบบครอบครัว ระบบสังคม/วัฒนธรรม จิตวิทยาของเด็ก และระบบการแก้ไขของสังคมที่แต่ละระบบมีความซับซ้อนมาก จึงถือว่าเป็น Pioneer ของงานที่มีคุณค่าที่จะต้องทำต่อให้เข้มข้นขึ้น

2.2 เพื่อหาข้อจำกัดตาม 2.1 งานนี้ได้ให้สาระสำคัญอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ดังต่อไปนี้

2.2.1 การทำความเข้าใจกับ Identity ของเด็กที่ถูกหลอหลอมก่อน/ระหว่าง/หลังวิกฤติ และ Identity ที่ปรับเปลี่ยนไป

2.2.2 Identity ต่างๆ งานนี้ยืนยันว่า ครอบครัวในฐานะ Actor (ครอบครัวแตกแยก) ผสมกับ Norms ของครอบครัว และชุมชนที่เป็น Culture + Subculture ได้หลอม Identity ที่สับสนในบทบาทการปฏิบัติตนของเด็กที่เป็นผู้ถูกกระทำก่อนเกิดวิกฤติตรงกับงานวิจัยเป็นของนิวัตร ส่วนนี้ถือว่าเป็น Identity ทาง Social + Cultural

2.3 Identity ช่วงเกิดวิกฤติได้มีส่วนฝังลึก ความสับสนของเด็กจนกลายเป็น Conscious + Subconscious ที่จะแสดงออกมาหลายรูปแบบในช่วงวิกฤติ และหลังวิกฤติ

2.4 ในช่วงหลังวิกฤติ และถูกเยียวยา มี Actors ใหม่ (เป็นบ้านพัก ศป.พด ฯลฯ) มี Social Culture ใหม่ของสิ่งแวดล้อมใหม่ Identity ในสถานการณ์ใหม่ทางสังคม และวัฒนธรรมล้อมตัวเด็กในระยะสั้นมากเมื่อเปรียบเทียบกับระบบและก่อนเกิดวิกฤติ การหลอหลอมอย่างรวดเร็วคงไม่เกิดเป็น Identity ใหม่ เช่นเดียวกับกระบวนการแก้ไขทางจิตวิทยาที่พยายามเยียวยาวิกฤติที่ฝังลึกใน Subconscious จนเกิดเป็น Identity ทางด้านจิตใจภายในคงมีผลไม่มากนัก

Reaction ของเด็กในช่วงหลังวิกฤติยังจะเป็น React กับ Identity เดิม ในส่วนหลังจะทำให้ Actors ใหม่เข้าตัวตนของเด็กมากขึ้น ทั้งทางสังคม/วัฒนธรรมและจิตวิทยา

2.5 กระบวนการค้นหา Identity ที่ฝังแน่นก่อน-เมื่อเกิดวิกฤติของบ้านพักยังมีอุปสรรค จึงทำให้การเยียวยาและสร้าง Identity ใหม่ที่ทำให้การดำรงชีวิตทางสังคม และการเยียวยาทางใจของเด็กไม่ได้ผล

- 2.6 ขอเสนอแนะให้เข้าใจใน (2.1) – (2.4) เพื่อปรับปรุง (2.5) ของบ้านพักจึงเป็นเรื่องที่เป็นคุณค่าอย่างยิ่งของงานชิ้นนี้
3. หากมีโอกาสขยายผลงาน Pioneer ที่สำคัญนี้ต่อไปควรดำเนินการดังนี้ (ถ้าเป็นไปได้)
- 3.1 ยึด Identity formation and transformation ใน 2 มิติ คือ Social + cultural และ Psychological ต่อ
- 3.2 หาข้อมูลที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับ
- Actors ที่อยู่ในครอบครัว
 - สถานการณ์ในครอบครัวที่ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวแตกแยก
 - Norms ในสังคม + ครอบครัว เกี่ยวกับ Sexual Relation ที่มี Contradictions ในตัวมันเอง และกลายเป็นการสร้างควมสับสนในบทบาท ความคิด การปฏิบัติของเด็กหญิง
 - Cultural Expectation ของครอบครัว/ชุมชนต่อเด็กหญิงที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกทั้งหมดข้างต้นในแง่หลังเกิดภาวะ "เสี่ยง" กับเด็ก (ซึ่งสังคมควรมีแนวทางในการเฝ้าระวังวิกฤติที่จะเกิดกับเด็กหญิงให้มีประสิทธิภาพมากกว่านี้) ในอีกแง่หนึ่ง มันจะเป็นตัวสร้าง Identity ทางสังคม/วัฒนธรรมให้กับเด็กตั้งแต่แรกแบบสะสมเพิ่มพูน
 - ทั้งหมดข้างต้นบวกกับเมื่อเกิดวิกฤติ (จะแบบซ้ำซากหรือไม่ก็ตาม) จะถูกหลอมเป็น Psychological identity ตรงนี้สำคัญต่อการเยียวยาของจิตแพทย์และนักจิตวิทยาหลังวิกฤติ
 - ควรจะศึกษาเพิ่มเติมถึงกลไกในชุมชนว่ามีส่วนที่เป็นศักยภาพ+ข้อจำกัดกับการจัดการปัญหานี้อย่างไร (ถ้าเป็นไปได้) เพราะมีผลต่อการเฝ้าระวัง และ Reintegration
- 3.3 ในกระบวนการแก้ไขเยียวยาทันทีเมื่อเกิดวิกฤติ หรือการฟื้นฟูสังคมของกลไกในภาพรวม (ทีมสหวิชาชีพ+บ้านพัก+อื่นๆ)
- การวิจัยควรเป็น PAR อย่างแท้จริงเพื่อช่วยกันทำความเข้าใจกับ 3.2 เพื่อปรับทุก Measure ให้ไม่ซ้ำเติม Identity ที่เชิงลบกับเด็ก แต่เพื่อเยียวยา หรือ (ถ้าทำได้) สร้างค้นหา Identity ใหม่ (พรสวรรค์ของเด็ก) รวมทั้งการคืนสู่สังคม ซึ่งในส่วนที่ 3.3 นี้ สภาพของจริงทำให้เป็นรูปธรรมได้ยาก หากไม่มีการผลักดันอย่างจริงจังในเชิงนโยบายการบริหารจัดการของหน่วยราชการ และ Motivation กับผู้ทำงาน
4. เห็นสมควรงานวิจัยชิ้นนี้ในช่วงนี้ หรือในโอกาสต่อไป

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2